

ΕΚΛΟΓΗ

ΤΟΜΟΣ Ι'

ΙΟΥΝΙΟΣ

ΤΕΥΧΟΣ 104

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ο Παπαφλέσσας στο Μανιάκι	K. Καιροφύλας	17
Βρέθηκε η Κιβωτός του Νώε;	Δ. Γ. Κορομηλάς	21
Έλληνες πρωτοπόροι στην 'Αν. 'Αφρική	N. Μάτσας	26
Ο Καραγκιόζης	J. Thurber	39
Ένας μονόκερως στον κήπο	J. Bradford	42
Τπῆξε ποτέ η 'Ατλαντίς;	A. Christie	47
Στυμφαλίδες 'Ορνίθες	D. Coolen	57
Θεραπεύεται ο αλκοολισμός;		61
Ο Τόμ ο ποιητής		65
Ταλλευράνδος	J. Pearson	69
Οι άνδρες είναι καλύτεροι	Γ. Δροσίνης	71
Ο ληστής 'Αγγελόγιαννος		75
Φιλοτελικά νέα	E. Muller	79
Η Δεγδών της Τιμής	L. Rolles	83
Γιατί χορεύουν οι μέλισσες;		84
Τραγουδία της 'Αθήνας	Pierre Quet	90
Φράντς Λιστ		97
Όταν μιλούν τα λουλούδια	Π. Κοντέλλης	100
Ο πιο εξαιρετικός άνθρωπος που γνώρισα	Μαρίνα	120
Σύγχρονοι καλοί τρόποι		
Δημοσιογραφικός Διαγωνισμός 33, «Μωσαϊκό της ζωής» 38, «Ποιός θα βρή τα περισσότερα;» 78, «Τι έννοείτε όταν λέτε;» 96.		

Η ΚΤΡΙΑ ΤΗΣ ΜΑΛΑΙΣΙΑΣ

μυθιστόρημα του Φρανσίσ ντε Κρουασσέ (σελ. 103)

Το εξώφυλλό μας: Ροδίτικο καφενείο, φωτογραφία Δ. Χαρισιάδη.
'Απαγορεύεται η αναδημοσίευση άρθρων και εκόνων της «Εκλογής»
χωρίς την άδεια των συγγραφέων και των εκδοτών.

"Εκλογή"

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ: ΕΛΕΝΗ Γ. ΒΛΑΧΟΥ, Μουρούζη 1
'Υπεύθυνος τυπογραφείου: Κ. ΖΑΓΟΡΙΑΝΙΤΗΣ, Νεοπολέμου 14
ΓΡΑΦΕΙΑ: ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ 57, ΑΘΗΝΑΙ. ΤΗΛ. 54.873

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ:

'Εσωτ. 'Ετησ. 72
'Εσωτ. 'Εξαμ. 35

'Εξωτ. 'Ετησ. \$ 4.40
'Εξωτ. 'Ετησ. £ 1.16.0

ΑΘΗΝΑΪΚΑ

ΘΕΑΤΡΑ

ΡΙΑΛΤΟ

(«Νέα Σκηνή»)
Κυψέλης 54, 80.111

Έντός του πρώτου
10ημέρου

Συνεχίζει
το έργο

ΣΑΜΑΡΤΖΗ

Καρόλου 1
Τηλ. 54.755

«Εὐγενία Γκραντέ»

του Μπαλζάκ

Διασκευή: Γερ. Σταύρου.

Παίζουν: Ασπασία Παπαθανασίου, Να-
νά Παπαδοπούλου, Άλικά Παΐζη, Ίντα
Χριστινάκη, Τ. Καρούσος, Τίτος Βαδής,
Άλ. Πέτσος, Ν. Δρυμαίος, Άρτ. Μάτσας,
Β. Ανδρέοπουλος, Χ. Καπετανάκης.

ΠΕΡΟΚΕ

Όδυσσεύς 2
Τηλ. 593.730

Συνεχίζει
το έργο

«Όσα παίρνει ο άνεμος»

Επιθεώρησης

των Σακελλάριου—Γιαννακόπουλου

Παίζουν: Μίμης Κοκκίνης, Κ. Ντιριν-
τάου, Μάγια Μελάγια, Μανώλης Καστρι-
νός, Χρυσούλα Ζώκα, Κούλης Στολίκας.
Μουσική: Γ. Μουζάκη.

Σκηνικά και κοστούμια: Γ. Άνιμογιάν-
νη.

PANTAP

Λευφόρος
Άλεξάνδρας

Έντός του πρώτου
10ημέρου

«Έβδομος Ουρανός»

του Όστινγκ Στράνγκ

Παίζουν: Λυκ. Καλλέργης, Δάφνη Σκού-
ρα, Μαρ. Ράτα, Σαφώ Νοταρά, Έλλη
Παπαϊωάννου, Ζώρας, Ξηριμάτος, Κατσού-
λης κ.ά.

Σκηνογραφίες: Μαριλένας Άραβαντινού.

«Μικροί Φαρισαίοι»

κωμωδία του Δ. Ψαθά

Παίζουν: Μίμης Φωτόπουλος, Ντίνος
Ήλιόπουλος, Άννα Συνοδινού, Νίτσα Τσα-
γανέα, Κική Ρέππα, Μαίρη Αιγιπίδου,
Μαργαρίτα Γεράρδου, Άγγέλικα Καπελά-
ρη, Γιάννης Άργύρης, Διον. Παπαγιαννό-
πουλος, Έρρίκος Κονταρίνης, Γ. Βλαχό-
πουλος.

Σκηνοθεσία: Πέλου Κατσέλη.

Σκηνογραφίες: Νίκου Ζωγράφου.

ΝΤΟ ΡΕ

Έπτανήσου —
Μηθύμνης

Έντός του πρώτου
10ημέρου

«Άνοιξιάντικο ρομάντζο»

κωμωδία του Μαρτινθ Σιέρα

Παίζουν: Έλενη Χατζηαργύρη, Ν. Τζό-
γιας, Χρυστίνα Καλογερίκου, Μαρ. Λαμ-
πρινού, Έλλη Ξανθόκη κ.ά.

Μετάφρασις: Μάριου Πλωρίτη.

Σκηνοθεσία: Τάκη Μουζενίδη.

ΜΟΥΣΙΚΗ

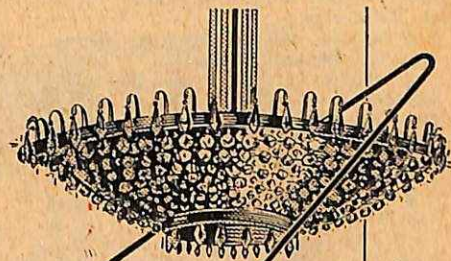
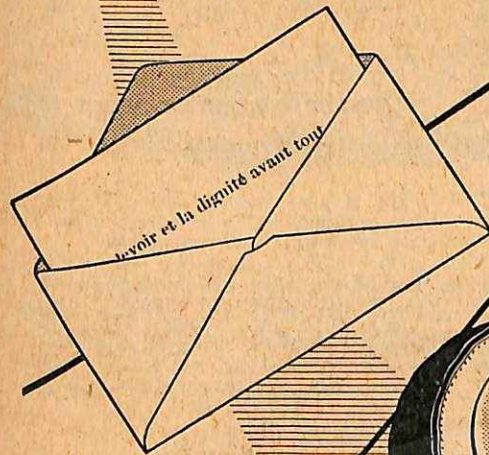
ΩΔΕΙΟΝ ΗΡΩΔΟΥ ΑΤΤΙΚΟΥ

9, 10, 12, 13 Ιουνίου: Παραστάσεις
της Κρατικής Όπερας της Ρώμης με τους
πλέον διακεκριμένους Ιταλούς καλλιτέχνες
στην «Αίντα» και «Νόρμα».

«ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ»

1 Ιουνίου: Ρεσιτάλ τραγουδιού της ύ-
ψιφωνού διδως Μασκλαβάνη.
2 Ιουνίου: Μαθητική επίδειξις πιάνου

Μαζί με το
έπισκεπτήριό σας
οε γάμους και
οε χιορτές

Krautheim

PORZELLAN FABRIK INSELB

Διονάιος

ΦΙΛΕΛΛΗΝΩΝ 23 ΕΝΤΟΣ ΤΗΣ ΣΤΟΑΣ ΤΗΛΕΦ. 21-175

POMBOI

του 'Εθνικού 'Ωδείου της τάξεως της κ. Μ. Καλομοίρη.

5 'Ιουνίου: Μαθητική επίδειξις τραγουδιού του 'Εθνικού 'Ωδείου.

6 'Ιουνίου: 7 μ.μ. Μαθητική επίδειξις τραγουδιού του 'Εθνικού 'Ωδείου της τάξεως της κ. Κικής Βλάχου.

7 'Ιουνίου: Μαθητική επίδειξις τραγουδιού του 'Εθνικού 'Ωδείου της τάξεως του κ. Τριέλα.

9 'Ιουνίου: 'Επίδειξις της χορωδίας του 'Ελληνικού 'Ωδείου.

10 'Ιουνίου: Μαθητική επίδειξις τραγουδιού του 'Εθνικού 'Ωδείου της τάξεως της κ. Σανταντόνιο.

11 'Ιουνίου: Μαθητική επίδειξις του 'Εθνικού 'Ωδείου της τάξεως της κ. Οικονομίδου.

13 'Ιουνίου, 11 π.μ.: Μαθητική επίδειξις του 'Ωδείου Νέας Σμύρνης. 6 μ.μ.: Μαθητική επίδειξις της Σχολής Κωνσταντίνου.

16 'Ιουνίου: Μαθητική επίδειξις πιάνου του 'Εθνικού 'Ωδείου της σχολής της κ. Καραντζάκου.

20 'Ιουνίου: Μαθητική επίδειξις τραγουδιού του 'Εθνικού 'Ωδείου της τάξεως της κ. Καραμαριώτου.

21—26 'Ιουνίου: Διπλωματικές εξετάσεις του 'Εθνικού 'Ωδείου.

27 'Ιουνίου: Μαθητική επίδειξις του παραρτήματος του 'Εθνικού 'Ωδείου Νεαπόλεως.

28 'Ιουνίου: Συναντία μουσικής του Κουαρτέτου Τυφλών του κ. Περή.

ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ

«ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ»

3 'Ιουνίου: Διάλεξις της 'Επιτροπής Βορείων 'Ελλήνων.

4 'Ιουνίου: 'Ομιλία του κ. Γ. Παπαμακόπουλου με θέμα: «'Εντυπώσεις ἐξ 'Ιεροσολύμων».

8 'Ιουνίου, 7.30 μ.μ.: Τέλεσις πολιτικού μνημοσύνη ἐπὶ τῇ συμπληρώσει 10ετίας ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ 'Αθαν. Λευκαδίτη καὶ με 'ομιλητὰς τοὺς κ.κ.: α) 'Αγγελος Φέστη, εισηγητὴν. β) Γεώργιο Ζομπανιάκη με θέμα: «'Ο 'Αθαν. Λευκαδίτης ὡς διδάσκαλος». γ) Χ. 'Ελισάβετ με θέμα: «'Ο 'Αθαν. Λευκαδίτης ὡς ἄνθρωπος». δ) Γεώργιο Σαβδόπουλο με θέμα: «'Ο 'Αθαν. Λευκαδίτης ὡς φιλόσοφος». ε) Η. 'Ηραία με θέμα: «'Ο 'Αθαν. Λευκαδίτης ὡς πρόσκοπος».

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

«ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ»

Συνεχίζεται με ἐπιτυχία ὡς τὶς 6 'Ιουνίου ἡ ἐκθεσις γλυπτικῆς καὶ ζωγραφικῆς τῆς δίδος 'Αλίκης Χατζή καὶ τοῦ κ. Ν. Σαχίνη.

1—30 'Ιουνίου: 'Εκθεσις ζωγραφικῆς τῶν ἀδελφῶν 'Ιλλυν.

ΑΙΘΟΥΣΑ «ΒΗΜΑΤΟΣ»

1—30 'Ιουνίου: 'Εκθεσις 70 περίπου ἔργων τοῦ ζωγράφου κ. Γ. Σικελιώτη.

ΕΞΟΔΟΧΕΙΟΝ «ΚΕΝΤΡΙΚΟ»

Συνεχίζεται με ἐπιτυχία ὡς τὶς 5 'Ιουνίου ἡ ἐκθεσις ζωγραφικῆς τῆς δίδος Ματθ. Οὐντζιάν.

ΑΙΘΟΥΣΑ «ΖΑΧΑΡΙΟΥ»

Διαρκὴς ἐκθεσις ζωγραφικῆς τοῦ κατ' ἀστήματος.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

(Μέγαρο Περσμάζογλου, Πανεπιστημίου 39)

ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ

4)6, 8 μ.μ.: 'Ομιλία τοῦ κ. Κ. Ρουκάνη με θέμα: «'Ο νέος τρόπος ἐμφάνισης τῶν φιλμ 35 χιλιοστ. 24)36».

11)6, 8.30 μ.μ.: 'Ομιλία τοῦ κ. Καλογερίδου με θέμα: «'Η μύσις τοῦ ερασιτεχνικοῦ φωτογράφου στὴν καλλιτεχνία».

18)6, 8.30 μ.μ.: 'Ομιλία τοῦ κ. Δ. Χαρισιάδη με θέμα: «Φωτογραφία ἐπικαιρῶν γεγονότων».

23)6, 8.30 μ.μ.: Κριτικὴ φωτογραφιῶν ἀπὸ τῶν κ. Δ. Χαρισιάδη.

ΠΡΟΒΟΛΗ

2)6, 8.30 μ.μ.: Προβολὴ ἐγχρώμων Slides ἀνηκόντων σὲ μελὴ τῆς Ε.Φ.Ε.

ΕΚΔΡΟΜΕΣ

13)6: 'Εκκίνησις ἀπὸ τὸ ζαχαροπλαστεῖο «Πικαντίλλου» γιὰ φωτογραφικοὺς περιπάτους στὴν Κηφισιά, Πεντέλη, λιμένα Πειραιῶς.

26—27)6, 3 μ.μ.: 'Εκδρομὴ στὸ Ναύπλιο.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ

«ΛΥΚΕΙΟΝ ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ»

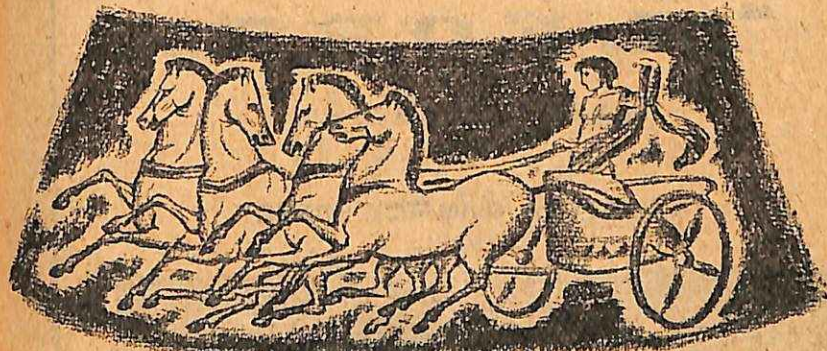
(Δημοκρίτου 14)

Πλουτισμένη διαρκῶς με ὅλες τὶς τελευταῖες ἐκδόσεις ἐλληνικῶν καὶ ξένων βιβλίων, διαθέτει πρὸς δανεισμὸν ἄνω τῶν δέκα χιλιάδων τόμων ἀντὶ ἐλαχίστης μηνιαίας συνδρομῆς. Εἶναι ἀνοικτὴ καθημερινῶς 10 π.μ.—1 μ.μ. καὶ τὰ ἀπογεύματα Τρίτης καὶ Παρασκευῆς 5—7 μ.μ.

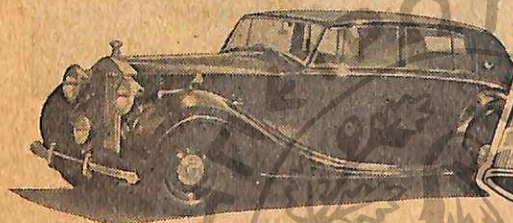
ΤΜΗΜΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΒΡΕΤΑΝΝΙΚΗΣ ΠΡΕΣΒΕΙΑΣ

(Μετοχικὸν Ταμεῖον, Στρατοῦ

'Ελευθ. Βενιζέλου, Τηλ. 30.761)331)
'Η Βιβλιοθήκη τοῦ Τμήματος Πληροφοριῶν διαθέτει ἄνω τῶν 2.500 τόμων, κυρίως ἐπὶ κοινωνικῶν καὶ πολιτικῶν θεμάτων. Ἐπίσης φυλλάδια καὶ κρατικὰ δημοσιεύματα, καθὼς καὶ πλήρη σειρὰν τῶν προ-

'Η χρησιμοποίησις τοῦ ἐνδεδειγμένου ὀρυκτελλοῦ αὐξάνει καταπληκτικὰ τὴν δύναμιν τοῦ κινητήρος σας. Μόνον τὸ ENERGOI σὰς ἐξασφαλίζει τὴν πλήρη ἀπόδοσιν τοῦ αὐτοκινήτου σας ὅψ' ὅλας τὰς συνθήκας.

'Η Rolls Royce συνιστᾷ τὸ ENERGOI

ENERGOI

5 ΤΟ ΟΡΥΚΤΕΛΛΑΙΟ ΠΟΥ ΕΙΝΑΙ
ΦΟΡΕΣ ΡΑΦΙΝΑΡΙΣΜΕΝΟ

"ILFORD."

ΡΟΛ ΦΙΛΜ — ΦΙΛΜ 35 m/m

ΤΑ ΚΑΛΥΤΕΡΑ ΦΙΛΜ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

ΖΗΤΗΣΑΤΕ ΤΑ ΑΠΟ ΤΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ:

1) SYDNEY NOWIL	Σταδίου 4
2) Α. ΠΟΛΥΖΩΤΗΣ	Άμερ. κ. 1
3) Γ. ΜΟΥΖΑΚΗΣ	Σταδίου 6
4) Σ. ΧΑΛΚΙΔΗΣ	Σταδίου και Έδουάρδου Λω
5) Ι. ΠΟΛΥΖΩΤΗΣ	Βουλής 12
- κ.λ.π. κ.λ.π.

ΓΕΝΙΚΟΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ

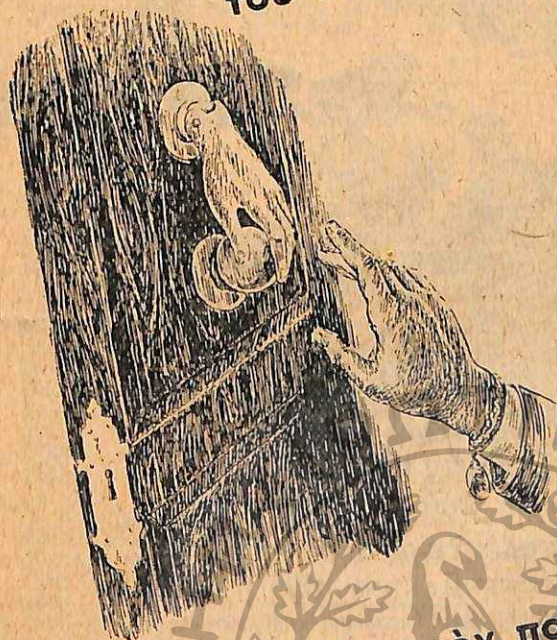
Κ. ΚΑΤΣΑΡΗΣ

ΠΛΑΤΕΙΑ ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΑΡΥΤΣΗ 3

ΑΘΗΝΑΙ

ΑΔΕΛΑ

Η Lila
χτυπά την πόρτα
του σπιτιού σας...

για να σας φέρη τόν πολιτισμό
του ηλεκτρισμού και του νερού.

Lila
Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ

ΠΑΡΙΣΙ

T6

Σε λίγες ώρες στην πόλι
του Φωτός με τα πολυ-
τελή τετρακινητήρια
CONSTELLATIONS της **TWA**
Καθημερινά αναχωρήσεις εξ 'Αθηνών

Για ένα ιδανικό ταξίδι
ταξιδεύετε με την **TWA**

ΑΝΕΣΙΣ — ΤΑΧΥΤΗΣ — ΤΑΞΕΙΔΙ ΣΕ ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΑ ΦΙΛΙΚΗ

Αποταχίτε εις τόν τακτικό Πρακτορά σας ή εις τήν
TWA — ΟΔΟΣ ΟΘΩΝΟΣ 4 — ΑΘΗΝΑΙ — ΤΗΛ. 20-661 — 30-093

ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟ

ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΣ:

1. 'Ο ειρηνικώτερος των πολέμων.
2. Μιά τέτοια έκδοσι θά ήθελαν πολλοί... την «Έκλογή».
3. Ποταμός της 'Αλσατίας. — Είδος οισιπνευματώδους ποτού (δημ.). — Μουσικός φθόγγος.
4. Του ούρανού θυγάτηρ (αίτ.). — Τò κοινότερον υποκοριστικόν των 'Ιρλανδών καί όρος του σκακιού.
5. 'Αποτελούν της σήμερον κύριον όπλισμόν του ίππικού καί πεζικού.
6. 'Ενα κτίριον των 'Αθηνών. — Ψάρια που θυμίζουν ώρισμένες θήκες.
7. 'Η βάσις της ζωής. — Θηλ. όορ. άντωνυμία καί επίθ. (γεν.). — Προηγούνται πολλών τοπωνυμιών μας (δημοτική).
8. 'Η γενέτειρα του Α. Ντωντέ, προφερόμενα μαζί. — Οί νεανικές συγχωρούνται συνήθως.
9. Είδος μικρού πιάτου (δημ.). — 'Αντιστροφή όορ. άντωνυμίας. — 'Ενα ψάρι που άφθονεί στα νερά του Μισισισιπή καί, άντιστρόφως, είναι πολύτιμον ύγρόν.
10. 'Ενα Κολλέγιον εις τò όποιο έσπούδασαν πολλοί μεγάλοι ήγέται των άνατολικών χωρών. — Θρασεΐς (ήχητ.). — 'Υποθετικών.
11. 'Εχουν πολλας αί μεγάλαι ύδραυλικαί έγκαταστάσεις.
12. Πολλών ειδών μαστίζουν την άνθρωπότητα (γεν. πληθ.). — 'Ανασκάπτει την γήν (δημ.).

ΚΑΘΕΤΩΣ:

1. Είναι καί αυτός ένα είδος μάντεως.
2. Με τα παροράματα συγγενής (γεν.).
3. 'Η γραφή του 104. — Πρώτον συνθετικόν πολλών αιγυπτιακών έφημερίδων. — Όρος της πρέφας καί της μουσικής.
4. Δίδει εις κατεργαζόμενα άντι-

κείμενα επιφάνειαν κυκλοτερή.

— Θεά των Μήδων, της οποίας ό ναός των 'Εκβατών ήτο πολυτελέστατος (γεν.).

5. Πρώτον συνθετικόν πολλών όμοειδών. — Διάσημος Γάλλος χειρούργος - γυναικολόγος (όμόηχον με έορταστικόν άσμα των αρχαίων). — Έν αύτώ ή γνώσις.
6. Κάθε άλλο παρά λίγοι. — Με-

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

1	Χ	Α	Ρ	Τ	Ο	Π	Θ	Λ	Ε	Μ	Θ	Σ
2	Ε	Θ	Δ	Ο	Μ	Α	Β	Ι	Α	Ι	Α	
3	Ι	Λ		Ρ	Α	Μ	Ι		Ν	Ρ	Ε	
4	Ρ	Ε	Α	Ν		Π	Λ	Τ		Π	Κ	
5	Θ	Π	Λ	Ο	Π	Ο	Λ	Υ	Β	Ο	Λ	Α
6	Μ	Τ		Σ	Ε	Λ	Α	Χ	Ι	Α		Λ
7	Α	Η	Ρ		Α	Ι	Λ	Η	Σ		Α	Η
8	Ν	Μ		Α	Ν	Θ	Η	Σ	Ι	Ε	Σ	
9	Γ	Α	Ξ	Ι		Ι	Τ		Α	Μ	Ι	Α
10	Η	Τ	Θ	Ν		Η	Μ		Ε	Α	Ν	
11	Σ	Ζ	Α	Η	Ν	Ζ	Ε	Ι	Σ		Ν	
12		Ν	Ο	Σ	Ε	Ν		Τ	Σ	Α	Π	Α

τοχή βοηθητικού ρήματος.

7. Αυτός πρέπει να έχη δυνατήν φωνήν (ένάρθρος).
8. Κινεμάσκον νόμισμα. — Όταν αυτή βοηθά ή γνώσις δέν αξίζει (γεν.). — Πρόθεσις πρό φωνήεντος ψιθυμένου.
9. 'Υποθετικόν. — Γένος έκλειψάντων απολιθωμένων ζώων. — Νημάτιον.
10. Μουσικός φθόγγος. — Την καταστρέφουν τα ποίμνια. — 'Αρχαία πόλις της Κοΐλης Συρίας (άντιστρόφως λέγεται σε ένοχλητικούς).
11. Συντρόφισσα... όμηρική. — 'Ηπειρος.
12. 'Αθηναϊκόν προάστιον. — Γυναικείον όνομα.

Ι. Χ.

(Λύσις στη σελίδα 127)

κτικών των Συνεδριάσεων του Κοινοβουλίου. Τα διδύα αυτά δανείζονται δωρεάν για χρονικό διάστημα 15 ημερών ή και περισσότερο κατόπιν συνεννοήσεως.

ΑΘΛΗΤΙΚΑ

Η αθλητική κίνησης του 'Ιουνίου προβλέπεται ζωηρά και απολυμειωμένη. Οι σημαντικότεροι αγώνες που έχουν αναγγελθεί είναι οι εξής:

ΣΤΙΒΟΣ: 4, 5, 6 'Ιουνίου, Παναθηναϊκόν Στάδιον: Πανελλήνιοι αγώνες.

ΜΠΑΣΚΕΤ ΜΠΩΛΛ: 9 και 10 'Ιουνίου, γήπεδον Πανελληνίου: Αγώνες 'Ελλάδος—Γιουγκοσλαβίας.

12 'Ιουνίου: Συνέχισης των αγώνων για το τοπικό πρωτάθλημα 'Αθηνών—Πειραιώς.

ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ: Θα συνεχισθούν οι αγώνες για το πρωτάθλημα 'Ελλάδος, το οποίο διεκδικεί ο Παναθηναϊκός, Α.Ε.Κ., 'Ολυμπιακός, Παναθηναϊκός Πατρών, ΠΑΟΚ Θεσσαλονίκης και Νίκη Βόλου. Επίσης θα γίνουν οι αγώνες διαδοχικών μεταβύ των τελευταίων ομάδων των διαφόρων κατηγοριών και των πρωταθλητριών των ετομένων.

ΝΑΥΤΙΚΑ ΑΘΛΗΜΑΤΑ: Ο 'Ιούνιος θα είναι ο πρώτος κατ' έσοχον μήνας των ναυτικών σπορ. Θα διεξαχθούν στο 'Ολυμπιακό Κολυμβητήριο μία σειρά από κολυμβητικές ημερίδες και στον Φαληρικό 'Ορμο ιστιοπολικό αγώνες, τους οποίους οργανώνει ο ΒΝΟΕ και ο ΙΟΠ.

☆

Την προσοχή των 'Ελλήνων φιλάθλων θα συγκεντρώσουν και οι τελικοί αγώνες για το παγκόσμιο ποδοσφαιρικό πρωτάθλημα που αρχίζουν χωρίς την συμμετοχή της αποκληθείσης 'Ελλάδος—στην 'Ελβετία την 16ην 'Ιουνίου.

ΕΚΔΡΟΜΕΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΕΡΙΗΓΗΤΙΚΗ ΛΕΣΧΗ

(Λεωφ. Αμαλίας 28, Τηλ. 22.494)
5—6) 6: 1) Σιφίος. 2) Δίρφη (όρειο-βατική).

6) 6: 1) 'Ωρωπός — 'Ερέτρια (άρχαϊολογική). 2) Πόρος. 3) Κάλαμος — 'Αγ. 'Απόστολοι. 4) Λούτσα. 5) Λαύριο — Σούνιο (επιστημονική). 6) 'Αγ. Μαρίνα — 'Αφαία. 7) Πάρνηθα. 8) Διόνυσος — Καταρράκτης. 9) Πικέρμι — Νέσος (πελοποννησιακή). 10) Λουτρόπυργος (εκδρομή ά-νευ δηλώσεων). 11) Σχοινιάς (εκδρομή ά-νευ δηλώσεων). 12) Ζούγκλα (πρωινή).
12—13) 6: 1) Ναύπλιο — 'Αστρος — 'Αγ. Πέτρος. 2) Νιμφορίο.

12—14) 6: 1) Μονεμβασιά — Σπάρτη — Μυστράς. 2) Μέγα Σπήλαιο — 'Αγία Λαύρα. 3) Κεντρική Πελοπόννησος — 'Ολυμπία. 4) Τρίκαλα Κορινθίας — Λίμνη Στυμφαλίας. 5) Μονή Ταξιαρχών — Λίμνη Στυμφαλίας. 6) 'Οσίοις Λουκάς —

Δελφοί — Γύρος Παρνασσού. 7) Βαρδούσια — Δελφοί. 8) Λαμία — Καρπενήσι — Δελφοί. 9) Εύβοια. 10) 'Αδρος. 11) Σύρος — Μύκονος — 'Αγ. Κήρυκος — Καρλόβασι — Μύκονος — Πειραιεύς (τουριστική). 13) Στύρα Εύβοίας. 14) Κάλαμος — 'Αλιέρι — Μονή 'Αγ. Χαράλαμπος.

13) 6: 1) 'Ελευθερές — Αιγιάθρα (άρχαϊολογική). 2) Γύρος Περαιάς. 3) Ζούμπερι. 4) Ραφίνα — Μαμάρι. 5) Αλχίς — Μπουρτζι. 6) Ευλόκαστρο. 7) Πάρνηθα. 8) 'Αγ. Μερκούριος. 9) Αίγινα. 10) Λουτράκι (εκδρομή ά-νευ δηλώσεων). 11) Ραφίνα — Κόκκινο Λιμανάκι (εκδρομή ά-νευ δηλώσεων). 12) Βάρκιζα (πρωινή).
14) 6: 'Εορτή 'Αγίου Πνεύματος: 1) Πάρνηθα. 2) 'Ανάβυσσος. 3) Νιμφορίο. 4) Ευλόκαστρο. 5) Βουλιαγμένη (πρωινή). 6) Ραφίνα (άπογευματινή).

16) 6 (Πασιέληνος): 1) Αίγινα (νυκτερινή εκδρομή).

19—20) 6: 1) Μύκονος — Δήλος. 2) Καλάβρυτα — Μέγα Σπήλαιο.

20) 6: 1) 'Αγ. Μαρίνα — 'Αγκίστρι. 2) Δήλεσι. 3) Πόρτο Ράφτη. 4) Νέα Μάρκρη — Ευλοκέρια. 5) Κόρινθος — Λουτρά 'Ωραίας 'Ελένης. 6) Πάρνηθα. 7) Πικέρμι — Ντράφι. 8) Πράμα Μεγάρων — Φαερωμένη — Κασιδίγλα. 9) Μέθανα — Τακτικούπολις. 10) Κινέτα (εκδρομή ά-νευ δηλώσεων). 11) 'Αγία Μαρίνα — 'Αγκίστρι (εκδρομή ά-νευ δηλώσεων). 12) Μάτι (πρωινή).

26—27) 6: 1) Νάξος. 2) Τρίπολις — Σπάρτη — Μυστράς (άρχαϊολογική). 2α) Τρίπολις — Βυτία — Δημητσάνα — 'Υφους — Χρυσόβιτσι.

26—29) 6: 1) Φάρος 'Ακρωτηρίου Ταινάρου (Τρίπολις — Σπάρτη — Γύθειο — 'Αρεόπολις — Πύλη του 'Αδου — Φάρος άκρη Ταινάρου — Μυστράς — Ταΰγετος — Καλαμάτα — Μεγαλόπολις).

2) Τσακωνιά (Λεωνίδιο — Μονή 'Ελβας — Μονή Σίντζας — Μονή Καρβάς). 3) Μύκονος — Δήλος.

4) Μονή Γαλατάκι ('Αγ. 'Απόστολοι — 'Αλιέρι — Χαλκίδα — 'Αχμέτ 'Αγά — Μαντουδι — Κιμάσι — Λίμνη — Μονή Γαλατάκι).

27) 6: 1) Πάρνηθα. 2) Λουτράκι—Μπίσια (άρχαϊολογική). 3) Ραφίνα — 'Αγ. Μαρίνα — Ραμνούς — Νέα Στύρα. 4) Κάρυστος. 5) 'Ανάβυσσος — Λαγονήσι. 6) 'Ελευσίνια. 7) Σούιο. 8) Κιοίρκα — 'Αγ. Τριάδα. 9) Πάρνηθα. 10) 'Αγ. Παντελεήμων. 11) Πόρτο Γερμε ό (εκδρομή ά-νευ δηλώσεων). 12) 'Εκδρομή έκπληξης (μόνον για νέους). 13) Καβούρι (πρωινή).

29) 6 'Εορτή Πέτρου και Παύλου: 1) Δελφοί. 2) Πάρνηθα. 3) Λουτράκι. 4) Σούνιο. 5) Σχοινιάς. 6) Λούτσα (πρωινή).

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΟΡΕΙΒΑΤΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ

(Τμήμα 'Αθηνών)

(Χαρ. Τρικοπού 4—Τηλ. 614.510)
6) 6: 'Ολυμπός ('Αναβύσσου) (όρειο-βατική).

12—13) 6: Οίτη (όρειο-βατική).
19—20) 6: Καλολίδα — 'Αγ. 'Απόστολοι.
26 — 29) 6: Νάξος (έξρευνήσις σπηλαίων).
27) 6: Πεντέλη.

ΦΥΣΙΟΛΑΤΡΙΚΟΣ ΟΡΕΙΒΑΤΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ (Φ.Ο.Σ.)

('Ακαδημίας 58—Τηλ. 614.330)
6) 6: Κινέτα — Δάρδιζα — Πράσι. 12—13) 6: Δίρφης (όρειο-βατική). 13) 6: Φράγμα Μαθαίωνος. 12—14) 6: Κρήτη (τουριστική). 20) 6: Σούνιο. 27) 6: Βίλλια — Πόρτο Γερμε ό (Κιθαρών).

ΙΠΠΟΔΡΟΜΙΕΣ

'Ιπποδρομιακές ημέρες 'Ιουνίου 1954
('Ωρα έναρξεως 4 μ.μ.)

ΤΕΤΑΡΤΗ 2 'Ιουνίου

ΚΥΡΙΑΚΗ 6 »

ΤΕΤΑΡΤΗ 9 »

ΚΥΡΙΑΚΗ 13 »

ΤΕΤΑΡΤΗ 16 »

ΚΥΡΙΑΚΗ 20 »

ΤΕΤΑΡΤΗ 23 »

ΚΥΡΙΑΚΗ 27 'Ιουνίου Κριτήριο Τριετών (δρχ. 80.000). 'Απόστασις 1.800 μέτρα. Συμμετέχουν καθαρόαιμοι 'Ιπποί.

ΤΡΙΤΗ 29 'Ιουνίου. 'Επαθλον 'Αραβίας (δρχ. 60.000). 'Απόστασις 2.800 μέτρα. Συμμετέχουν άραβικοί 'Ιπποί Α' κλάσεως.

ΤΙΜΕΣ ΕΙΣΟΔΟΥ

Α' θέσις: 30.000 (άνδρών).
20.000 (γυναικών)

Β' θέσις: 15.000 (άνδρών).
7.000 (γυναικών).
'Αθλητικό Περίπτερο (μόνον μέλη):
35.000 (άνδρών).
25.000 (γυναικών)

ΥΠΟΥΡΓΕΙΑ

Οι άδρες ελευθέρας εισόδου στα διάφορα 'Υπουργεία για το κοινό είναι οι εξής:

ΓΕΩΡΓΙΑΣ: Δευτέρα — Τετάρτη — Παρασκευή 12½—2.

ΔΗΜ. ΤΑΞΕΩΣ: Τρίτη — Πέμπτη — Σάββατον 12½—2.

ΔΗΜ. ΕΡΓΩΝ: Δευτέρα — Τετάρτη — Παρασκευή 12½—2.

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ: Τρίτη — Παρασκευή 12½—2.

ΕΜΠΟΡΙΟΥ: Τρίτη — Πέμπτη — Σάββατον 12½—2.

ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ: Τρίτη — Πέμπτη — Σάββατον 12½—2.

ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ: Δευτέρα — Τετάρτη — Παρασκευή 12½—2.

ΕΡΓΑΣΙΑΣ: Τρίτη — Πέμπτη — Σάββατον 12½—2.

ΕΜΠΟΡ. ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ: Τρίτη — Πέμπτη — Σάββατον 12½—2.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ: Τρίτη — Πέμπτη — Σάββατον 12½—2.

ΠΑΙΔΕΙΑΣ και ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ: Δευτέρα — Τετάρτη — Παρασκευή 12½—2.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ: Δευτέρα — Τετάρτη — Παρασκευή 12½—2.

ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ: Δευτέρα — Τετάρτη — Παρασκευή 12½—2.

ΚΟΙΝ. ΠΡΟΝΟΙΑΣ: Τρίτη — Πέμπτη — Σάββατον 12½—2.

ΓΕΝΙΚΟ ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟ: Τρίτη — Πέμπτη — Σάββατον 12½—2.

ΨΑΘΟ - ΠΛΕΚΤΙΚΑΙ ΜΗΧΑΝΑΙ

Δια το πλέξιμο με ψάθα: ΚΑΠΕΛΛΩΝ, ΖΩΝΩΝ, ΤΣΑΝΤΩΝ κ.λ.π.

Δια το καλοκαίρι, γίνονται αϊ πλεκτικαί μηχαναί PASSAP-D με ένα πρόσθετον εξάρτημα.

'Εξασφαλίζετε εργασία χειμώνα και καλοκαίρι.

Τιμή δια ψαθοπλεκτικήν μηχανήν δρχ. 3.400

Τιμή δια πλεκτικήν μόνον δρχ. 3.200

Πλήρης επαγγελματική εκπαίδευσις ΔΩΡΕΑΝ.

Θ. ΜΠΙΤΣΟΠΟΥΛΟΣ: Νίκης 21, 'Αθήναι

Τό Νάδι τῆς Ἑρμῆς

ὁ εὐγενικός ἰδρώτας
τῆς ἑλληνικῆς γῆς...

έλβιτίνη - μαρέλ

παρασκευάζονται μόνον ἀπὸ ἀγνὸ
ἐλαιόλαδο

Δυό φορές Γοιτευτική..

Διάφανη ἐπιδερμίδα χωρίς ψεγάδι
Περιποιημένο πρόσωπο μὲ διάκρισι

Καθαρίσατε πρωὶ καὶ
βράδυ τοὺς πόρους τῆς
ἐπιδερμίδος μὲ Λοσιὸν
προσώπου **SCHERK**
καὶ δά τὴν διατηρή-
σετε νεανική, τρυφε-
ρή καὶ διάφανη.

Διαλέξατε τὴν πούδρα καὶ
κομπάκτ **SCHERK** στὸν χρω-
ματισμὸ πού σᾶς πηγαίνει. Βά-
ψετε τὰ χεῖλη μὲ Κραγιὸν
SCHERK γιὰ νὰ τὰ διατηρή-
σετε ζωηρά, φυσικά καὶ ἐλκυ-
στικά.

Μὲ τὰ καλλυντικά **ΣΕΡΚ**
δημιουργεῖτε τὸν τύπον σας,
διπλᾶ ὠραιότερο καὶ γοιτευ-
τικό.

Ἐάν ἡ ἐπιδερμίδα σας ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ τόνωσι ἢ
εἶναι ξηρά, ἀπαραίτητο εἶναι ἓνα μασάζ μὲ **SCHERK**
COLD CREAM (Κρέμα νυκτός **ΣΕΡΚ**).

Ζητεῖτε μὲ ἐπιμονή τὰ καλλυντικά **SCHERK**,
ΠΩΛΟΥΝΤΑΙ ΠΑΝΤΟΥ

Ραδιοφωνικοί Σταθμοί Ελλάδος

	Μήκ. κύμ.
	Μέτρα
Αθηνών (μεσαίων)	412
» (βραχέων)	451
» (Ενόπλων Δυνάμεων, μεσαίων)	19,53—25,6—31,23—41,09—48,55
» (» βραχέων)	230,7
» (Πανεπιστημίου, μεσαίων)	47,39—80,86
Βόλου (μεσαίων)	400
Θεσσαλονίκης (μεσαίων)	202
» (Φωνή Αμερικής, μεσαίων)	287,6
» (Ενόπλων Δυνάμεων, μεσαίων)	379
» (Ενόπλων Δυνάμεων, βραχέων)	298,21
Ιωαννίνων (» » »)	42,86
Καβάλας (» » »)	42,1
Κοζάνης (» » »)	39,3
Λαρίσης (» » »)	37,74
Μακρονήσου (» » »)	44,43
Καρπενήσιου (Εθνικού Ιδρύματος, βραχέων)	42,25
Χανίων (μεσαίων)	46
Πατρών (μεσαίων)	198,2
Τριπόλεως (Ενόπλων Δυνάμεων, βραχέων)	198,5
Χανίων (βραχέων)	47,85
	44,92

ΤΣΑΪ ΝΕΚΤΑΡ

Το τσαΐ ΝΕΚΤΑΡ αποτελεί κατά προτίμησης το ρόφημα του αγγλικού λαού.

ΥΠΕΡΕΧΕΙ εις γεύσιν, άρωμα, χρώμα.
ΠΩΛΕΙΤΑΙ εις τα Έδαδιμοπωλεία και Καφεπωλεία.

Διαρκής Παρακαταθήκη :

Κ. ΚΑΤΣΑΡΗΣ : Πλατ. Αγίου Γεωργίου Καρύτση3

Εκκυκλοφόρησε...

Ο Β' ΤΟΜΟΣ 1953 ΤΗΣ "ΕΚΛΟΓΗΣ"

Οι Τόμοι, ως και τα παλαιά τεύχη, της Έκλογής»
δεμένοι κομψότατα, πωλούνται εις τα Γραφεία μας
όδος Ζήνωνος 4 — πρὸς 40.000 Δρχ. ἑκαστος.

ΟΙ ΤΟΜΟΙ ΤΟΥ 1953 Δρχ. 45.000.

Οι κατέχοντες παλαιά τεύχη δύνανται νὰ τὰ ἀνταλλάσσουν με
δεμένους τόμους καταβάλλοντες τὸ ἀντίτιμον τῆς βιβλιοδεσίας,
ἥτοι Δρχ. 20.000 δι' ἑκαστον τόμον.

Δ Α Σ Ο Σ

Δέν ξέρω ποιὰ γητιὰ μ' εἶχε τραθήξει
Σιοῦ θραδινοῦ τοῦ δάσου τῇ σιγῇ.
Τῆς σκέψης μου ἡ σφιχτοδεμένη πλήξη
Χύθηκε ξάφνου, πρόσκαιρη πηγή,
Καὶ μ' ἔφερε χλωμὸ μέσα στὰ δέντρα
Ποῦ φώτιζε μιὰ φεγγαρίσια αὐγή.

Κλῶνοι γυμνοὶ σιηρίζαν σὶνὸν ἀγέρα
Παλάμες ποῦ δὲν ἔκλεισ' ἡ χαρά.
Χάσαν τὰ ξανθὰ φύλλα τους μιὰ μέρα
Ποῦ τῆς χλωρῆς ζωῆς τους τὰ νερά,
Σβησμένα σιάλα-σιάλα ἀπὸ τὸ πάρος,
Μαζέψαν καὶ ξανοίχτηκαν σκληρά.

Μὰ τ' ἄλλα τὰ νερά τᾶχε χρυσάσει
Μιάς ποιήσης χαρισμένης ἀπλωσιά.
Τ' ἀνόμοια βάθια τᾶχε περιζώσει
Μ' ἀσάλευτης χλαμύδας ζεστιασιά.
Τὰ σάπια τὰ φυτὰ καὶ τὴν ἀπόπνοια
Σκέπαζε ἡ χρυσομένη ξεχασιά.

Κ' εἶπα, τῆς ἄφρονος πηγῆς ἡ θρύση
Τάραγμα ἃ δὲ μοῦ δώσει χαρωπὸ,
"Ὡρα καλὴ στὴ φλέβα μου ἃ δὲ χύσει
Τῇ γλύκα ποῦ μαλάζει τὸν καρπὸ,
Σοῦ δίνω, χρυσοτύλιγμα τῆς νύχτας,
Τοῦ ἀμέσσιτου κορμιοῦ μου τὸ σκοπὸ.

(Ἀπὸ τὴ συλλογὴ: «Ὁφηλία»)

Ο κ. Γ. Σ. Σπυριδάκης εἶναι ἐγκατεστημένος ἀπὸ καιρὸ στὸ Παρίσι καὶ διετέλεσεν ὑπάλληλος τοῦ κράτους ἐξαστώμενος ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖο τοῦ ἔξεδωσε στὰ 1936 μὲ τὸν τίτλο «Αὐγὴ». Ἡ «Ὁφηλία» τυπώθηκε στὴ γαλλικὴ γλῶσσα ποιήματα. Ἡ ἐπίδραση τοῦ Μπαντελαίνο εἶναι ἀρκετὰ αἰσθητὴ στὴν ποίησίν του. Τελευταίως ὁ κ. Σπυριδάκης εἶχε ἐπιλεγῇ μαζί με μερικοὺς ἄλλους, γιὰ τὸ Βραβεῖο τῆς ποιήσεως ποῦ ἀπονέμεται σὲ ἄλλο-εθνεῖς ποιητὰς ποῦ γράφουν στὴ γαλλικὴ.

Ἀπὸ τὰ καλύτερα δημοσιεύματα ὅλου τοῦ κόσμου

Ο ΠΑ ΠΑΦΛΕΣΣΑΣ ΣΤΟ ΜΑΝΙΑΚΙ

Τοῦ

ΚΩΣΤΑ ΚΑΙΡΟΦΤΛΑ

Πρίν ἀπὸ 129 χρόνια

Κάποτε μιὰ ἡττα εἶναι πιὸ ὑπέροχη καὶ ἀπὸ τὴν πιὸ ἐνδοξη νίκη. Ἀπόδειξις ἡ μάχη στὸ Μανιάκι, ὅπου τρακόσια παληκάρια—ἀπόγονοι τοῦ Λεωνίδα—μὲ μιὰ παράφορη ἀπόφασι, ἐτόλμισαν νὰ ἀντιταχθοῦν στὸ ἀμέτρητο ἀσκέρι τοῦ Ἱμπραήμ ποῦ ξεχυνόταν ἀκράτητο στὸ Μωρηᾶ.

Βρισκόμαστε στὸ θλιβερό 1825, ποῦ τὴν Ἑλλάδα φαρμάκωνε ὁ καταραμένος ἐμφύλιος πόλεμος καὶ ὁ γέρος τοῦ Μωρηᾶ, ὁ Κολοκοτρώνης, καὶ τὰ καλύτερα παληκάρια του βρίσκονταν φυλακισμένοι. Τὴν τραγικὴ αὐτὴ στιγμὴ σηκώθηκε ἕνας ὑπέροχος πατριώτης, ὁ ἀρχιμανδρίτης Γρηγόριος Δικαῖος, ὁ λεγόμενος Παπαφλέσσας, μιὰ ἐξαιρετικὴ μορφή τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ ἀγώνος. Γεννήθηκε στὰ 1788 καὶ ἄρχισε καλογεροπαίδι κοντὰ στὴν Καλαμάτα. Μαλωμένος μὲ ἕνα δυνατὸ Τοῦρκο, ἔφυγε γιὰ τὴν Πόλι, ὅπου μυήθηκε στὴ Φιλικὴ Ἑταιρία καὶ ἀμέσως γύρισε στὸ Μωρηᾶ, προπαγανδίζοντας τὴν ἐπανάστασι μαζί μὲ τὸ Μαυρομιχά-

λη. Στὶς 23 Μαρτίου 1821, κρατώντας τὸ σταυρό, πρωτοστατεῖ στὴν ἔκρηξι τῆς ἐπαναστάσεως στὴν Καλαμάτα. Δὲν στέκεται οὔτε στιγμὴ ἥσυχος. Μὲ χειμαρρῶδη εὐγλωττία γυρίζει στὸ Μωρηᾶ καὶ ξεσηκώνει τὸ λαὸ γιὰ τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴ θρησκείαν. Γίνεται γερουσιαστής καὶ στὴ συνέλευσι τοῦ Ἀστρους διορίζεται ὑπουργὸς τῶν Ἑσωτερικῶν.

Κατὰ τὸν ἐμφύλιο πόλεμο πῆγε μὲ τὸ μέρος τοῦ Κουντουριώτη καὶ ἐναντίον τοῦ Κολοκοτρώνη. Ἀλλὰ κατὰ τὴν κρίσιμη ἐκείνη στιγμὴ, βλέποντας ὅτι ὁ Ἱμπραήμ ἐκμεταλλευόμενος τὴ διχόνοια προχώρουσε νικητὴς στὸ Μωρηᾶ, ἔξεχασε τὰ παλιὰ μίσση. Σηκώθηκε λοιπὸν στὴ Βουλὴ καὶ σὰν ὑπουργὸς τῶν Ἑσωτερικῶν, ζήτησε νὰ τοῦ δοθοῦν τὰ μέσα νὰ ὀνομασθῇ ἀρχηγὸς τῆς ἐκστρατείας κατὰ τοῦ Ἱμπραήμ. Ὄταν τοῦ δόθηκε ἡ ἐξουσία αὐτὴ, κάλεσε ἀμέσως σὲ συναγερμὸ τὸ λαὸ τοῦ Μωρηᾶ γιὰ τὴ σωτηρίαν τῆς χώρας. Τρεῖς μονάχα χιλιάδες ἐθελονταὶ παρουσιάστηκαν στὴν

πρόσκληση. Ἀλλά ὁ Παπαφλέσσας δὲν δειλίασε. Τοὺς πῆρε μαζί του καὶ τράβηξε γιὰ τὸ Μανιάκι τῆς ἐπαρχίας Πυλίας. Φεύγοντας εἶπε:

—Πατριώτες, πηγαίνω νὰ πολεμήσω τὸ Μπραήμη. Καὶ ἢ θὰ νικήσω ἢ θὰ σκοτωθῶ!

Σὰν ἔφτασαν στὸ Μανιάκι, ὁ ἀνηψιὸς του, Ἡλίας Φλέσσας, βλέποντας ὅτι ἡ θέσι εὐνοοῦσε στὰ χαμηλὰ τὸν ἐχθρό, τὸν συμβούλεψε νὰ τραβηχτοῦν στὸ κοντινὸ βουνό, περιμένοντας καὶ ἀλλή βοήθεια. Μὰ ὁ Παπαφλέσσας θυμωμένος ἀποκρίθηκε:

—Δὲν ἦρθα νὰ μετρήσω τὸ στρατὸ τοῦ Μπραήμη ἀπὸ τὰ ψηλάματα. Ἦρθα νὰ γλυτώσω τὸ Μωρηῶ, ἂν τὸ πετύχω, ὅπως ἔκανα καὶ μὲ τὸ Δράμαλη.

Καὶ βλέποντας ὅτι μερικοὶ ἄρχιζαν νὰ δειλιάζουν τοὺς θροντοφώνησε:

—Καθῆστε, παληκάρια, νὰ πεθάνουμε σὰν ἀρχαῖοι Ἕλληνες!

Καὶ ἔμειναν ὅλοι μαζί του καὶ μαζί του πέθαναν σὰν ἥρωες.

☆

Γρήγορα κατάλαβαν ὅτι ὁ τουρκικὸς στρατὸς πλημμύρισε τὸν κάμπο καὶ τοὺς περικύκλωσε.

Ὁ μικρὸς στὸν μπαμπά του:

—Μπαμπά, τί σημαίνει «κ.λ.π.»;

—«Κ.λ.π.», παιδί μου, εἶναι μιὰ λέξις πού γράφεται ἢ προφέρεται ἔπειτα ἀπὸ μιὰ φράσι γὰ νὰ δώσης τὴν ἐντύπωσι, σὲ ὅποιον τὴν διαβάξει, ὅτι ξέρει περισσότερα ἀπὸ ὅ,τι στὴν πραγματικότητα καταλαβαίνει!

Μὰ δὲν ὑποχώρησε ὁ Παπαφλέσσας. Στὴ συμβουλή λίγων δειλιασμένων ἀπάντησε:

—Ἀς μποῦμε στὰ ταμπούρια καὶ ὅποιος μείνει ἄς ἀκούση τῶν γυναικῶν τὰ μοιρολόγια!

Κανεὶς δὲν ἔφυγε.

Πρῶτος πυροβόλησε ὁ Παπαφλέσσας καὶ μὲ φωνὴ δυνατὴ ὀρμώντας, ρίχτηκε κατεπάνω στοὺς ἐχθρούς. Ἀφοῦ τελείωσαν οἱ σφαῖρες τῶν τουφεκιῶν τους, οἱ τρακόσιοι ἀπόγονοι τῶν Θερμοπυλῶν ἐξακολουθοῦσαν νὰ χτυποῦν μὲ τὰ μαχαίρια. Καὶ δὲν τελείωσε ἡ μάχη παρὰ ἀφοῦ ἔπεσε καὶ τὸ τελευταῖο ἀπὸ τὰ παληκάρια τοῦ Παπαφλέσσα.

Ὅταν κατὰ τὸ δειλινὸ τῆς 20 Μαΐου 1825 ὁ Ἱμπραήμ ἔφτασε στὸ Μανιάκι καὶ οἱ στρατιῶτες του τοῦ παρουσίασαν νεκρὸ τὸ λεβέντικο κορμὶ τοῦ Παπαφλέσσα, ὁ Αἰγύπτιος πολέμαρχος διάταξε νὰ τὸ πλύνουν καὶ νὰ τὸ στήσουν ὀλόρθο στὸν κορμὸ ἐνὸς δέντρου. Ἐπειτα τὸ καμάρωσε, ἐσίμωσε καὶ ἀφοῦ τὸ φίλησε εἶπε μελαγχολικά:

—Ἦταν ἀληθινὸ παληκάρι! Δέκα σὰν αὐτοὺς ἂν εἶχε ἡ Ἑλλάδα, δὲν θὰ πατοῦσα ἐγὼ τὸ Μωρηῶ!

Τὸ πλοῖο πού ἔσωσε τὴ ζωὴ ἀπὸ τὸν Κατακλυσμὸ

ΒΡΕΘΗΚΕ Η ΚΙΒΩΤΟΣ ΤΟΥ ΝΩΕ;

Ὁ Φερνάν Ναβαρρά, ἔμπορος σιδηροκινῶν τοῦ Μπορντώ, 39 ἐτῶν, ἔχει τὸ πάθος τῶν ταξιδιῶν. ἔχει διασχίσει ὅλη τὴ Βόρειο Ἀφρική καὶ τὴ Μέση Ἀνατολή καὶ τὸ 1952 καὶ 1953 ἐπὶ κεφαλῇ μιᾶς ἀποστολῆς ἀνέβηκε στὴν κορυφὴ τοῦ Ἀραράτ (5.165 μ.), ὅπου ἐπισήμανε τὴ σκιὰ τῆς Κιβωτοῦ τοῦ Νῶε πού βρίσκεται κάτω ἀπὸ τοὺς πάγους.

Εἶναι ἀλήθεια πὼς βρέθηκε ἡ Κιβωτὸς τοῦ Νῶε; Ἔτσι τουλάχιστον βεβαιώνει ὁ Γάλλος Φερνάν Ναβαρρά. Δυὸ φορές κατάρθωσε νὰ ἀνεβῇ στὸ Ἀραράτ καὶ σήμερα πιστεύει ἀκράδαντα πὼς ἡ σκιὰ πού φαίνεται κάτω ἀπὸ ἕνα στρώμα πάγου σὲ ὕψος 4.200 μέτρων εἶναι ἡ σκιὰ τῆς Κιβωτοῦ πού ἔσωσε τὴ ζωὴ ἀπὸ τὸν κατακλυσμὸ. Ὅταν τὰ νερὰ τραβήχτηκαν, λέει ἡ παράδοσις, ἡ Κιβωτὸς σταμάτησε στὸ ὄρος Ἀραράτ στὴν Ἀρμενία. Ὁ Ναβαρρά ἐπισήμανε τὴ σκιὰ αὐτὴ τὸ 1952 καὶ ξαναγύρισε στὸ ἴδιο μέρος τὸ 1953 γιὰ νὰ φωτογραφίσῃ αὐτὸ πού πιστεύει πὼς εἶναι ἡ Κιβωτὸς. Ὅπως λέει, ἡ φωτογραφία δὲν δίνει τὴν ἴδια εἰκόνα πού εἶδε ἐκεῖνος δυὸ φορές. Ὑπολόγισε πὼς τὸ στρώμα τοῦ πάγου εἶναι κάπου δέκα μέτρα. Τὸ πανάρχαιο αὐτὸ πλοῖο θὰ εἶχε σταθῇ σὲ κάποια λίμνη καὶ θὰ εἶχε μῆκος περίπου 200 μέτρα. Τὴ φωτογραφία τὴν πῆρε ὁ Τούρκος κινηματογραφιστὴς πού ἦταν μαζί του, ἀπὸ ἀπόστασι 20 μέτρων περίπου.

Ἡ ἀναζήτησι τῆς Κιβωτοῦ τοῦ Νῶε δὲν εἶναι καπρίτσιο φαντασιολήκτων ἀνθρώπων. Ἡ ἀποστολὴ τοῦ Ναβαρρά δὲν ξεκίνησε ἔχοντας ὕψι τῆς ἐνδείξεως τῆς Βίβλου μόνο, ἀλλὰ ἀφοῦ με-

λέτησε καὶ πολλὰ ἄλλα στοιχεῖα.

Ὁ δόκτωρ Νουρί, ἀρχιδιάκονος τῆς Ἱερουσαλὴμ καὶ τῆς Βαβυλώνας, ἀνέφερε πρὶν ἀπὸ χρόνια ὅτι, ἐξερευνώντας τὶς πηγές τοῦ Εὐφράτη, τὸ 1893, ἡ ἀποστολὴ του ἀνακάλυψε τὴν Κιβωτὸ τοῦ Νῶε στὶς πλαγιές τοῦ Ἀραράτ.

Ἡ πρύμνη καὶ ἡ πλώρη τῆς Κιβωτοῦ, διαβεβαίωσε, φαίνονταν καθαρὰ, ἐνῶ τὸ κέντρο ἦταν θυθισμένο στὸ χιόνι. Τὸ ξύλο του φαίνονταν πολὺ χοντρὸ. Τὰ δοκάρια ἦταν ἐνωμένα μὲ καρφιὰ μήκους 30 ἑκατοστῶν.

Ὁ δόκτωρ Νουρί, μεθοδικὸς ἐπιστήμων, θετικὸ πνεῦμα, ἦταν ἀνίκανος νὰ δώσῃ ψεύτικη πληροφορία. Γι' αὐτὸ ἡ μαρτυρία του μπορεῖ νὰ θεωρηθῇ ἀπολύτως ἀξιόπιστη.

Μιὰ ἄλλη μαρτυρία εἶναι τοῦ Ρώσου ἀεροπόρου Βλαντιμίρ Μποσκοβίτσκι πού στὸν πρῶτο παγκόσμιον πόλεμο βρέθηκε μὲ τὸ ἀεροπλάνο του 25 μίλια Β.Δ. τοῦ ὄρους Ἀραράτ καὶ σκέφθηκε νὰ τὸ πλησιάσῃ. Καὶ τότε διέκρινε ξαφνικὰ τὸ σκελετὸ ἐνὸς πελώριου καραβιοῦ ἀνάμεσα στὰ βράχια, μισοθυλισμένο στὸν πάγο μιᾶς λίμνης. Πετώντας πὸ κοντὰ μπόρεσε νὰ ὑπολογίσῃ τὸ μῆκος τοῦ ναυαγίου: κάπου 250 μέτρα. Οἱ μεγάλοι ἱστοὶ ἦταν ἀκόμη στὴ θέσι τους!

“Όταν ο αεροπόρος διηγήθηκε την περιπέτειά του, κανείς βέβαια δεν τον πίστεψε. Άλλά ο διοικητής του θέλησε να εξακριβώσει τα λόγια του και πέταξε κι’ αυτός πάνω από το ίδιο μέρος. Είδε κι’ αυτός το καράβι και ανέφερε τα ίδια πράγματα. Ο Τσάρος Νικόλαος Β’ ενδιαφέρθηκε πολύ γι’ αυτό το θέμα και διέταξε να στείλουν ανθρώπους επί τόπου. Ένα στρατιωτικό απόσπασμα ανέβηκε στο βουνό και έβγαλε πολλές φωτογραφίες της κιβωτού. Άλλά με την Οκτωβριανή Έπανάστασι χάθηκε όλο το αρχείο.

Στόν τελευταίο πόλεμο, ο ταγματάρχης Τσάσπερ Μασκελύν, διοικητής της ρώσικης υπηρεσίας καμουφλάζ, ανέφερε ότι ένας από τους άνδρες του, αεροπόρος κι’ αυτός, θέλησε να εξακριβώσει τις πληροφορίες των δύο άλλων Ρώσων αεροπόρων και διαπίστωσε κι’ αυτός την ύπαρξι ενός περιέργου καραβιού μισοβυθισμένου σε μία παγωμένη λίμνη. Μιά ομάδα εξερευνητών ανέβηκε ως εκεί και ανακάλυψε πραγματικά τα υπολείμματα ενός παμπάλαιου καραβιού που το ξύλο του ήταν σαν άπανθρακωμένο. Όλες λοιπόν οι μαρτυρίες στηρίζουν τα λόγια του Φερνάν

Ναβαρρά. Πρόκειται πραγματικά για την κιβωτό του Νώε; Όλα ένισχύουν την άποψι αυτή και ο Ναβαρρά πιστεύει πως θα το αποδείξει εντός του 1954.

Υπολογίζει να ξεκινήσει και πάλι σε λίγον καιρό με μία καινούργια αποστολή εφωδιασμένη με ισχυρότατο ραντάρ και με εκρηκτικές ύλες, ώστε να μπορέσει να βγάλει το σπώμα του πάγου που σκεπάζει το παράξενο καράβι. Ο Ναβαρρά και οι συνεργάτες του θα έρευνήσουν και όλη την περιοχή.

ΕΠΙΓΡΑΦΕΣ 4.000 ΕΤΩΝ

Οι δυο αποστολές στο όρος Άραράτ έστοίχισαν στο Φερνάν Ναβαρρά 12.000.000 φράγκα. Το 1952 πήγε με έξι συντρόφους. Το 1953 ξαναπήγε, με τόν Τουρκο κινηματογραφιστή Σεκέρ από διαφορετικό δρόμο. Η μικρή ομάδα συνάντησε πολλές δυσκολίες, αλλά το ήθικό όλων διατηρήθηκε άκμαιότατο. Ο Φερνάν Ναβαρρά και οι σύντροφοί του ανακάλυψαν στους βράχους του Άραράτ κελτικούς σταυρούς και άγνωστα σημεία που κίνησαν την προσοχή των αρχαιολόγων.

Οι σταυροί και τα άλλα σημάδια ανάγονται στο 4.000 π. Χ.

Η νεόπλουτη δεσποινίς στον θαυμαστή της: —Μά βέβαια. Η οικογένειά μας φθάνει ως τόν Γουλιέλμο τόν Κατακτητή! —Σιγά - σιγά θα μου πής πως οι πρόγονοί σου ήταν μέσα στην Κιβωτό του Νώε. —Μά άνοησίες που λές! καυμένε... είχαν δική τους κιβωτό!

Pourquois Pas?

ΕΛΛΗΝΕΣ ΠΡΩΤΟΠΟΡΟΙ

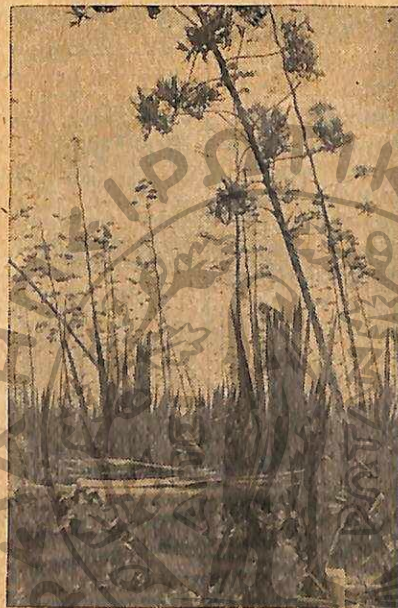
στην Ανατολική Άφρική

Του

ΛΑΜΠΡΟΥ Γ. ΚΟΡΟΜΗΛΑ

Ο κ. Λ. Γ. Κορομηλάς είχε την ευκαιρία να επισκεφθί την Ανατολ. Άφρική κατά τα εγκαίνια της νέας τακτικής συγκοινωνίας που εξασφαλίζουν από την Άθήνα μέσω Αιγύπτου, Σουδάν, Αιθιοπίας ως την Κένυα, αθημερόν, οι «Αιθιοπικές Άεροπορικές Γραμμές». Δημοσιεύουμε μερικές έντυπώσεις του από τόν άπύθανο αυτό τόπο, όπου οι Έλληνες δοκιμάζονται στόν άγώνα της επιβιώσεως και της δημιουργίας.

Μόνο σαν «πιονιέρηδες» μπορούν να χαρακτηρισθούν οι άποικοι της Ανατολικής Άφρικής. Εκεί στην Κένυα και ιδίως στην Τανγκανίκα, οι Έλληνες, από μισό περίπου αιώνα, παίζουν σημαντικό ρόλο στην γενική ανάπτυξι του τόπου, πρωτοπόροι κι’ αυτοί —μαζί με τούς Άγγλους και τούς άλλους λευκούς. Είναι και μένουν «πιονιέρηδες», γιατί διαρκώς χαράζουν νέους δύσκολους δρόμους ή παλεύουν ακατάπαυστα στη μεγάλη προσπάθεια να νικήσουν την ζούγκλα. Η νίκη είναι περιέργη,

Φυτεία σχοινού στην Άν. Άφρική

άφου το χώμα που της αποσπών —ή καλλιεργίσαιμη γή — γίνεται και πάλι ζούγκλα αν έστω και για μία εποχή παραμελήσης την άεναη πάλη έναντίον της άγριας βλάστησης. Σαν ποτάμι εξαπλώνει το δάσος και τρέχει κι’ αρπάζει και πνίγει τόν χθεσινό, τόν πολυετή σου, μόχθο. Έτσι είτε καφέ παράγης, είτε σχοινότριχα κι’ όσα χρόνια κι’ αν καλλιεργής τη γή, εύκολα μπορείς να χάσης τα πάντα. Έχθρος της ζούγκλας ο άνθρωπος, και ή ζούγκλα του ανθρώπου, μάχονται τόν άγώνα της επι-

βιώσεως, χωρίς τέρμα, χωρίς ανάπαυλα. Κι' είναι περιεργη ή μάχη και συχνά αλλάζουν τὰ δ-πλα. Παράδειγμα ή περιοχή Κυ-ρου της Ταγκανίκας. Έκεί ή φύ-σις για να ύπονομεύση τόν λευ-κό πιονιέρη — «Έλληνες ήσαν οί περισσότεροι — έφερε τήν μύγα Τσέ - τσέ. Η άρρώστεια του ύ-πνου έρήμωσε τὰ κτήματα και ή περιοχή άδειασε από ανθρώ-πους. Συνεχώς επί δέκα χρόνια νικούσε ή φύσις, ώπου στο τέ-λος νικήθηκε με τη σειρά της. Τώρα οί άποικοι έτοιμάζονται να έπιστρέφουν και πάλι για νέ-ους άγώνες.

☆

Για τόν περαστικό όμως ταξι-διώτη ή περιοχή παρουσιάζει συ-νήθως ευχάριστες έκπλήξεις. Στην καλή έποχή, δηλαδή τόν 'Ι-ούλιο και 'Ιούλιο, που μόλις ξε-χουν σταματήσει οί μεγάλες βρο-χές, τὸ τοπίο είναι μαγευτικό, γιατί ή όργιώδης θλάστησις — χωρίς να ένοχλή ή να παρουσιάζ-εται έπικίνδυνη — προσφέρει κά-θε αίσθητική άπόλαυσι. Δεν εί-ναι τόσο τὰ τροπικά λουλούδια, με τὰ έξωτικά σχήματα, τὰ χρώ-ματα ή τὰ άρώματα, που προσέ-χεις, όσο τὰ άλλα, αυτά που φυ-τρώνουν και στήν 'Ελλάδα. Για-τί στήν 'Ανατολική 'Αφρική ό ίδίοςκος, τὸ μοσχομπίζελο, τὸ γα-ρύφαλο, τὰ σκυλάκι, τὰ τζίνια κ.ά. έχουν μιὰ υπερτροφική ρω-μαλεότητα, κάτι σαν... πρόωρη ά-νάπτυξη. Ζηλεύεις τὸ πλούσιο χῶ-μα — τὸ μαύρο ή τὸ κόκκινο — που τόση λεβεντιά χαρίζει στα λουλούδια. Φυσικά σέ κήπους μόνο συναντὰς τέτοιες χρωματι-κές χαρές. "Εξώ, τὸ υπόλοιπο τοπίο, μένει άπέραντο, άγονο, γυμνό. Δεν συντηρεί ούτε και δια-τηρεί άλλο από άγριοακακίες, από όμπρελλόδενδρα, γυμνοὺς

θάμνους και φτωχές τούφες γε-μάτες άγκάθια. Κι' όσο κι' αν μοιάζει περιεργο, όλη αὐτή ή ά-χανής έκταση, δεν έχει παρὰ έ-λάχιστη καλή γή, χρήσιμη στὸν άνθρωπο για καλλιέργεια. Τὸ με-γαλύτερο μέρος τὸ σκεπάζουν άπροσπέλαστα δάση, άγονες και

Ο ΔΕΚΑΛΟΓΟΣ

Μερικὲς διαπιστώσεις άπολύτως ά-κριβείς για τή ζούγκλα τής Κέννας και τής Ταγκανίκας:

1) Δόγω τής εξέλιξεως τοῦ κοι-νωνικοῦ πολιτισμοῦ ό ήμερος άνθρω-πος άποτελεῖ στη ζούγκλα κίνδυνο για τὰ άγρια θηρία.

2) Η Διοίκηση τῶν 'Αποικιῶν ά-παγορεύει στὸν άνθρωπο να σκοτώ-σῃ τὸ άγριο θηρίο, τὸ όποιο τοῦ επιτί-θεται έκτός αν αὐτὸ άρχισε να τὸν κατασπαράξει (περίπτωσης λέοντος, πάνθηρος κ.λ.), να τὸν ξεκιλιάξει (περίπτωσης ρινοκέρου, άγριογούρου-νου κ.λ.), να τὸν ποδοπατᾷ (περί-πτωσης ίπποποτάμου, έλέφαντος κ.λ.) ή να τὸν τσεμαχίσει (περίπτωσης κρο-κοδείλου, Μάου Μάου κ.λ.).

3) Μή διαβάσετε ποτέ τή νύχτα στὸ ύπαιθρο με φῶς, ιδίως στὸν πρόποδες τοῦ Κιλιμάντζαρο. Διαβά-ζετε στα σκοτεινά, αν μπορήτε, για να μη σὰς χαστουκίσουν οί έαλισμέ-νες πεταλούδες με τὰ πολύχρωμα φτε-ρά τους, μιὰ και οί μικρότερες έχουν μέγεθος άνοικτῆς παλάμης.

4) Μήν διδάσκεστε από τὸν Ταρ-ζάν και μήν παίγνετε σαν πρότυπα τῆς άνοησίας που διαπράττει στίς κι-νηματογραφικὲς ταινίες. Δεν έχει ι-δέαν από ζούγκλα.

5) Μήν παλεύετε σώμα με σώμα με τήν λεοπαρδαλή. Άπλως τραβή-τε τήν ουρά της, αν θέλετε να παρα-λύσετε τήν δύναμή της. Επίσης δια-τά αλλοιοροειδή μένον άκίνητα όταν τὰ σκεπάζετε με μιὰ κουβέρτα (τό-πως θὰ σκεπασθὸν είναι...άλλη ί-στορία),

γυμνὲς έκτάσεις, λίμνες και θου-νά. Έγγρασία θαλαβερή και ξηρα-σία έπικίνδυνη, κρύο και ζέστη, άνεμος και βροχή, μαζί με άγρια ζῶα και ύπουλα φίδια, πλαισιώ-νουν τὸν άποικο. Έθαύμασα τήν άντοχή, τήν ύπομονή και τήν επι-μονή του. Τήν «τύχη» του δ-

ΤΟΥ ΕΞΕΡΕΥΝΗΤΟΥ

6) Μάθετε να μετράτε σωστά με τὸ μάτι τῆς μικρῆς ιδίως άποστάσεις, γιατί αν σὰς έπιτεθῇ π.χ. έλέφας, δικαιούσθε να τὸν πυροβολήσετε προ-ειδοποιητικά (όχι για να τὸν σκοτώ-σετε) στα 8 μέτρα. Αν έξακολου-θήσῃ τήν εφόρησή του, σκοτώστε τον, άρκεί ή άπόσταση που σὰς χω-ρίζει να είναι μόνο 4 μέτρα (άφαι-ρουμένου τοῦ έναμιου μέτρου τῆς προβοσκίδος). Ό παραβάτης πληρώ-νει πρόστιμο.

7) Όλα τὰ άγρια θηρία σέβονται κάθε άδύνατο ζῶο. Γι' αὐτὸ δεν πει-ράζουν τὸν άνθρωπο. Άκόμη και αν φιλοδοξήτε να γευματισθῆτε, δεν θὰ τὸ πετύχετε, έκτός εαν ένοχλήσῃτε άποτελεσματικά τὸ θηρίο.

8) Μήν εκπλαγῆτε εαν βροντοκο-ποῦν τήν πόρτα σας στίς 5 τὸ πρωί, παρ' όλο που ζητήσατε να μη σὰς ξυπνήσουν. Δεν ήσαν οί Μάου Μάου. Άπλως σὰς φέρουν τὸ πρωινὸ ρό-φημα (τσάι συνήθως), που εἰσθε ύ-ποχρωσμένοι να τὸ δεχθῆτε είτε τὸ θέλετε είτε τὸ συχαίνετε.

9) Έάν διασχίσετε ζούγκλα άγ-γλικῆς άποικίας, μη λησμονήσετε τὸ σμόκιν σας. Είναι τόσο απαραίτητο όσο και ένα καλὸ όπλο (με τὸ δεύ-τερο σέ σέβονται τὰ θηρία, ενώ μό-νο με τὸ πρώτο σέ σέβονται οί 'Αγ-γλο.).

10) Μήν άνησυχῆτε για τὸ πῶμα σας. Έάν πεθάνετε στη ζούγκλα, μέ-σα σέ δέκα λεπτά θὰ έχουν κατα-βροχθισθῇ τὰ μεγάλα σας κομμάτια από τὰ θηρία, από τὸν τεμνίτες τὰ υπόλοιπά σας και από τὰ δονεα οί λειχονιδίες σας, δηλαδή τὰ μάτια, τὰ γλυκάδια, τὸ μυαλὸ (αν...ύπνοχη).

μως, όμολογῶ, δεν τήν ζήλεψα!

"Ενα από τὰ μεγαλύτερα και καλύτερα όργαναμένα «σχοινο-κτήματα» είναι και τῶν συμπατρι-ωτῶν μας κ.κ. Χόρν και Πλατα-νιώτη λίγο πιὸ έξω από τήν 'Α-ρούσα τῆς Ταγκανίκας.

Αί τεχνικαί έγκαταστάσεις ά-ξίζει να περιγραφῶν, γιατί ποι-οί ποτέ δεν μεταχειρίζονται σκoi-νί, ή σπάγκο; Τὰ σπαθένια λοιπόν φυτὰ που έδῶ όνομάζομε «άθά-νατα» φυτεύονται σέ άπέραντες σειρές. Είναι ίδια με τὰ δικά μας, μόνο που τὸ μυτερό τους φύλλο γίνεται πιὸ κοντό, πιὸ βαρὺ και μεστωμένο. Τὸ κόβουν, τὸ φορτώ-νουν, και τὸ μεταφέρουν στὸν συμπίεστή, ένα μεγάλο μηχανήμα που μασάει τὸ φύλλο, τοῦ θγά-ζει όλο τὸν χυμὸ, τὸ κόβει, τὸ γδέρνει, τὸ στίβει και από τήν άλ-λη πλευρὰ θγάζει δεμάτια—δεμά-τια ύγρῆς κλωστής, δηλαδή τῆς ίνες τοῦ φύλλου. Σαν δεύτερη φάσις τῆς έπεξεργασίας έρχεται τὸ στέγνωμα έπάνω σέ τελλάρα, κάτω από τὸν ήλιο. Τέλος οί έρ-γάτες περνοῦν τῆς ίνες από τὸ μη-χανικὸ «ξαντήρι» και ή κλωστή τοῦ σχοινοῦ είναι έτοιμη για να πλεχθῇ. Φυσικά ανάλογα με τὸ μέγεθος καθορίζεται και ή ποιό-της, γιατί ή μακρότερη ίνα έχει μεγαλύτερη αξία. Ένας άλλος συμπίεστής έτοιμάζει τὰ δεμάτια (τῆς μπάλλας) που θὰ ταξιδέψουν πρὸς τὰ εργοστάσια τῆς σχοινο-πλεκτικῆς κατεργασίας. Καί εί-ναι τόσο άνθεκτικὲς αὐτὲς οί ίνες, ώστε ενώ ή μιὰ σπάζει εύκολα, οί δυὸ μαζί χρειάζονται δύναμι για να κοποῦν, και οί τρεῖς πλη-γώνουν τὰ χέρια που θὰ τῆς τεν-τώσουν. Έκεῖ, σ' αὐτὰ τὰ κτήμα-τα, χάνει κανείς τὸ αίσθημα τῆς άποστάσεως. Τόσο μεγάλα είναι.

☆

Πρέπει όμως κανείς να προχω-ρήσῃ εἰς τὸ Μόσο για ν' άπολαύ-

ση τὸ Κιλιμαντζάρο, τὸ περίφημο βουνὸ ποὺ ἐνῶ ριζώνει στὴν πυρίκαιστη Ἀφρική, προβάλλει τὴν κορυφή του αἰώνια χιονισμένη ὡς τὰ οὐράνια. Ἀδιάφορο στὸν θαυμασμό τοῦ ἀνθρώπου ποὺ σ' ὅλες τὶς γλῶσσες τραγούδησε τὸ μεγαλεῖο του, καὶ σ' ὅλους τοὺς φθόγγους ἐτόνισε τὴν ὁμορφιά του, κρατᾷ γύρω ἀπὸ τὴν κορυφή του ἀδιαπέραστη μιὰ γάζα ἀπὸ σύννεφα, σὰ νὰ κρύβεται νὰ μὴν τὸ δῆς, νὰ μὴν τὸ χαρῆς, νὰ μὴν τὸ θαυμάσης ἂν δὲν κοπιᾷσης. Ὁ ξάγρυπνος μόνον ἔχει τὴν τύχη νὰ τ' ἀπολαύση γυμνὸ, λίγο πρὶν σκάσει ὁ ἥλιος, μόλις ροδίσουν τὰ χιόνια. Μιὰ στιγμὴ, ποὺ μένει ἀξέχαστη.

☆

Ἔνα σχολεῖο ἑλληνικὸ στὰ θάλασσά τῆς Ἀφρικής τί μπορεῖ ἀραγε νὰ ἀντιπροσωπεύει; Ἡ πρόβλεψις ὡστόσο ἀνατρέπεται μόλις φθά-

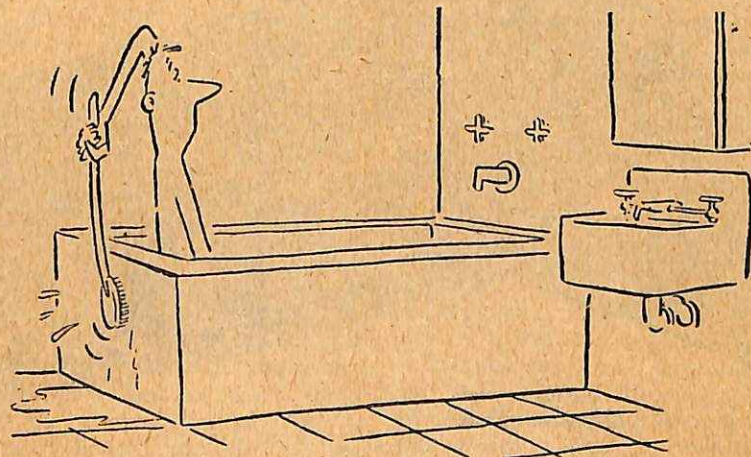

Στὸν σοβιετικὸ τομέα τοῦ Βερολίνου, ἡ λαϊκὴ ἀστυνομία συλλαμβάνει τρεῖς ἐργάτες καὶ τοὺς κλείνει στὸ ἴδιο κελλί.
—Μὲ συνέλαβαν γιὰ σαμποτέρ, λέει ὁ πρῶτος. Ἐφτανα στὸ ἐργοστάσιο κάθε μέρα μὲ καθυστέρησι πέντε λεπτῶν, γιατί τὸ ρολοῖ μου πήγαινε πίσω.
—Ἐμένα μὲ συνέλαβαν γιὰ κατασκοπεῖα, λέει ὁ δεύτερος. Κάθε μέρα πήγαινα στὸ ἐργοστάσιο δέκα λεπτά νωρίτερα, γιατί τὸ ρολοῖ μου ἔτρεχε.
—Ἐμένα, λέει ὁ τρίτος, μὲ συνέλαβαν γιατί ἔφτανα πάντα στὴν ὥρα μου. Κατάλαβαν ὅτι εἶχα ἀγοράσει τὸ ρολοῖ μου ἀπὸ ἕνα μαγαζὶ τοῦ δυτικοῦ τομέως.

Constellation

σης στὸ ἀνατολικὸ τμήμα τῆς Μαύρης Ἡπείρου, γιατί τὸ ἑλληνικὸ Σχολεῖο ποὺ ὀρθώνεται δύο μίλλια ἔξω ἀπὸ τὴν Ἀρούσα, ἀποτελεῖ ἐκπληξι: Ἔνα συγκρότημα κτιρίων, μὲ αἶθουσα τελετῶν, μὲ διδασκῆρια, μὲ ἐστιατόριο, θεραπευτήριον, ὑπνοθαλάμους, μεγάλη ἐκκλησία καὶ ἕναν ἀπέραντο χῶρο γιὰ ἀθλοπαιδιές. Στὴν ἑλληνικὴ καὶ ὀρθόδοξη αὐτὴ ἐθνικὴ κολυμπήθρα, τὰ παιδιὰ τῶν παροίκων μας μορφώνονται τόσο καλὰ, ὥστε συνήθως... πηδοῦν τάξεις ὅταν στέλλωνται γιὰ γυμνασιακὰς σπουδὰς στὴν Ἑλλάδα ἢ στὸ ἐξωτερικόν. Τόση ἐπιτυχία εἶχε τὸ σχολεῖο, ὥστε ἐνῶ ἀκόμη θρίσκεται στὰ πρῶτα του θήματα, ἐτοιμάζονται καὶ νέα κτίρια γιὰ νὰ στεγάσουν καὶ ἄλλα ἀκόμη παιδιὰ ποὺ φθάνουν ἀπὸ ἑκατοντάδες μίλια μακριὰ.

ΕΥΚΟΛΙΕΣ...

Ἡ κυρία Κοὲν ξύπνησε μιὰ νύχτα καὶ εἶδε τὸν ἄνδρα τῆς νὰ πηγαίνει ἐπάνω-κάτω μέσα στὸ δωμάτιο.

—Τί ἐπαθες, Κοέν; τὸν ρώτησε.

—Τί νὰ πάθω; χρωστᾷ 50 λίρες στὸν Μίττερ Μόσς, ἀπέναντι, καὶ πρέπει νὰ τὶς δώσω αὐριο... καὶ δὲν ἔχω πεντάρα.

Ἡ κυρία Κοὲν ἀνοίγει τὸ παράθυρο καὶ φωνάζει:

—Μίττερ Μόσς!

Ἀμέσως ἀνοίγει τὸ ἀντικρινὸ παράθυρο καὶ παρουσιάζεται ἡ κυρία Μίττερ Μόσς.

—Τί εἶναι; ρωτάει.

—Ὁ ἄνδρας μου χρωστᾷ στὸν ἄνδρα σας πενήντα λίρες καὶ πρέπει νὰ τοῦ τὶς δώσω αὐριο, ἀλλὰ δὲν ἔχει νὰ τὶς πληρώσῃ! φωνάζει ἡ κ. Κοὲν καὶ κλείνει τὸ παράθυρο.

—Ἐλα τώρα νὰ κοιμηθῆς, Κοέν, καὶ ἄφησε τὸν Μίττερ Μόσς νὰ πηγαίνει νὸς ἐρχεται τὴν ὑπόλοιπὴ νύχτα!

A. M.

☆

Δὺ κύριοι συζητοῦν:

—Μπορεῖ νὰ μὲ πῆς ὀπισθοδρομικόν, λέει ὁ ἕνας. Ἐν τούτοις μοῦ ἀρέσουν περισσότερο οἱ βωδὲς ταινίες.

—Καὶ γιατί; ρωτάει ὁ ἄλλος.

—Γιατί εἶναι τόσο ὥραϊο νὰ κυτᾷς μιὰ γυναῖκα ποὺ μιλάει χωρὶς νὰ εἶσαι ὑποχρεωμένος νὰ τὴν ἀκοῦς...

A. M.

Ο 'Ασιάτης που
έλληνοποιήθηκε

Ο ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ

Του
ΝΕΣΤΟΡΑ ΜΑΤΣΑ

Ένα θύμα των νέων καιρών

Πριν από λίγον καιρό μιά έκθεσι στις αίθουσες του 'Αγ-γλο - 'Ελληνικού Συνδέσμου έπροκάλεσε πολλές συζητήσεις: Ήταν μιά πρωτότυπη έκθεσι, ο-λότελα διαφορετική από αυτές που συνήθως οργανώνονται κι' ά-πευθύνονται στο ίδιο πάντα πε-ριωρισμένο κοινό των φιλοτέχνων. Σ' αυτή παρουσιαζόταν μιά με-γάλη σειρά από άκουαρέλλες και σχέδια με θέμα τις περιπέτειες του Καραγκιόζη και των άλλων γεμάτων κέφι, ζωή και λαϊκό χι-ούμορ ήρώων του Θεάτρου Σκιών.

Έτσι ή έκθεσι αυτή έφερε πά-λι στην έπικαιρότητα έναν «τύπο» πέρα για πέρα έλληνικό, παρὰ

την ξένη καταγωγή του, που στά-τέλη του περασμένου αιώνα και στις άρχές του δικού μας έγνώ-ρισε άπίθανη δόξα κι' αγαπήθη-κε άφάνταστα άπ' το λαό μας. Σήμερα θέβαια ο Καραγκιόζης άνήκει όριστικά κι' άνεπίστρε-πτα στο παρελθόν. Έχει πιά-γδυθη από τη φήμη του κι' άπ' τη μαγεία του και έμεινε, για τη νε-ώτερη γενεά τουλάχιστον, σάν έ-νας μακρινός θρύλος. Θεάτρα Σκιών που νά δίνουν οργανω-μένες και τακτικές παραστάσεις, όπως γινόταν έως πριν από λί-γα χρόνια, δέν υπάρχουν και οι περισσότεροι «δεξιότητες» του είδους έστρεψαν πρὸς άλλους το-μείς, πιο πρακτικούς και πιο ά-

ποδοτικούς, τὸ ενδιαφέρον τους.

Τὸ μεγαλύτερο ὅμως πλήγμα για τὸν Καραγκιόζη ἦταν ὁ θά-νατος τοῦ Μόλλα, ἑνὸς καλλιτέ-χνη προικισμένου μὲ ἐκπληκτικό-ταλέντο, πλούσια φαντασία καί-πηγαῖο χιούμορ, στὸν ὁποῖο τὸ θέατρο Σκιῶν στὴν Ἑλλάδα ὀ-φείλει σχεδὸν τὰ πάντα. Ὁ Μόλ-λας, ποὺ οἱ παλιότεροι θυμοῦν-ται ἀκόμη τὶς ξεχωρὲς παραστά-σεις του, ἦταν πραγματικά μιά ἰδιοφυΐα. Ἐκτὸς ἀπὸ τὴ σπάνια κλίμακα φωνῆς ποὺ εἶχε, κατῶρ-θανε νὰ πλάθῃ ἕναν ὁλόκληρο κόσμο ποὺ ζοῦσε καὶ κουνιόταν γεμάτος χιούμορ κι' ἄνσει πίσω ἀπὸ τὸν φωτισμένο «μπερντέ».

Μὲ τὸ θάνατό του, τὸ 1949 νο-μίζω, τὸ θέατρο Σκιῶν ἔχασε ἕ-ναν ἀπὸ τοὺς δημιουργικώτερους καὶ πιὸ εὐφάνταστους καλλιτέ-χνες του. Κι' ἦταν αὐτὸ μιά ἀκό-μη ἀφορμὴ πλᾶϊ σὲς τόσες ἄλ-λες, γιὰ ν' ἀκολουθήσῃ τὸ θέατρο αὐτὸ τὴν τροχιά τῆς δύσεως...

Λίγα λόγια γιὰ τὴν ἱστορία τοῦ Καραγκιόζη: Τὰ παίρνουμε ἀπὸ τὸ θαυμάσιο μελέτημα τοῦ Κώ-στα Μπίρη «Καραγκιόζης-έλλη-νικὸ λαϊκὸ θέατρο», ποὺ εἶναι ὅ,τι πιὸ υπεύθυνο ἔχει γραφτῇ γύρω ἀπὸ αὐτὸ τὸ τόσο ἐνδιαφέρον θέμα: «Ὅλοι οἱ ξέ-

νοι ποὺ ἔχουν γράψῃ γιὰ τὸν Κα-ραγκιόζη ὡς σήμερα ἀποδίδουν τὴν καταγωγή τῆς τεχνικῆς τοῦ θεάτρου τῶν Σκιῶν στοὺς λαοὺς τῆς μακρινῆς Ἀνατολῆς καὶ κυ-ρίως στοὺς Ἰνδοὺς, ἀφοῦ ἀνα-φέρεται ἕνα τέτοιο θέατρο στὴ Μαχαραβάτα. Οἱ κινέζικες ἐγκυ-κλοπαίδειες μόνον ἀπὸ τὸν 11ο αἰῶνα τὸ ἀναφέρουν. Τὸν ἴδιον αἰῶνα σημειώνεται ἡ ὑπαρξὶς του καὶ στοὺς Ἀραβὰς τῆς Αἰγύπτου ὡς μυστηριακοῦ θεάτρου ποὺ τὸ περιεχόμενό του συμβόλιζε τὴ δη-μιουργία τοῦ κόσμου».

Εἰδικώτερα γιὰ τὴ διαμόρφωσι τοῦ θεάτρου Σκιῶν σὲ κωμικὸ θέατρο (σάν κωμικὸ θέατρο ἄλ-λωστε καθιερώθηκε κι' αγαπήθη-κε ἀπὸ τὸ εὐρὺ κοινό), διαβάζου-με αὐτὰ τὰ ἐνδιαφέροντα στοι-χεῖα στὸ ἴδιο μελέτημα τοῦ Κώ-στα Μπίρη:

«Ὅσο γιὰ τὴ διαμόρφωσι τοῦ θεάτρου τῶν Σκιῶν σὲ κωμικὸ θέατρο, μὲ κεντρικὸ ἥρωα τὸν Καραγκιόζη, ὅλοι τὴν ἀποδίδουν στοὺς Τούρκους, γιὰτὶ ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι σὲ τουρκικὲς παραδό-σεις καὶ σὲ τουρκικὲς γραπτὲς πηγὲς ἀναφέρονται σχετικὲς πλη-ροφορίες. Καὶ στὴν Ἑλλάδα ἀ-κόμη οἱ ἴδιες παραδόσεις ἀναφέρονται ὡς πρὸς τὴν καταγωγή

του, με διάφορες παραλλαγές που όφείλονται ή σε φανταστικές παρεμβολές ή σε σύγχυσι προσώπων και πραγμάτων, από την πρόσμιξι στοιχείων που έχουν ιστορική βάση, αλλά είναι χρονολογικά άσυμβίβαστα με ό,τι εκείνες υποστηρίζουν. Και οι παραδόσεις αυτές για την τούρκικη καταγωγή του Καραγκιόζη ενισχύονται από το γεγονός ότι, μετά την απελευθέρωσι, από την Τουρκία εξακολουθεί να έρχεται στον τόπο μας το είδος αυτό του λαϊκού θεάτρου».

Για την...είσοδον του Καραγκιόζη στην ελληνική ζωή πολλά έχουν κατά καιρούς γραφτεί. Όπωςδήποτε τον βλέπουμε από τα πρώτα μετεπαναστατικά χρόνια να έχει καθιερωθεί και να είναι αγαπητότατος τόσο στο ευρύ κοινό, όσο και στους άρχοντες της εποχής. Από τους πιο θερμούς θαυμαστές του Καραγκιόζη ήταν οι ανώτεροι Βαυαροί αξιωματικοί που διασκέδαζαν πολύ με τις παραστάσεις του, έστω κι' αν ολόκληρα δεν καταλάβαιναν τα λόγια. Κι' εύτυχως πού...δεν τα καταλάβαιναν. Γιατί οι πρώτοι Καραγκιοζοπαίχτες ήταν αρκετά τολμηροί στους χαρακτηρισμούς των ηρώων και στα λογοπαίγνια τους. Χαρακτηριστικό είναι ότι μερικές από τις πρώτες παραστάσεις του θεάτρου Σκιών, καθώς διαβάζουμε σε έφημερίδα του περασμένου αιώνα, ήταν ακατάλληλες για...γυναίκες. Αργότερα ο Καραγκιόζης απέκτησε...καλύτερους τρόπους, έγινε πιο πολιτισμένος κι' ό,τι πριν τό έλεγε άμεσα και χωρίς κανένα πρόσχημα, τώρα τό παρουσίαζε με υπονοούμενα και με λογοπαίγνια.

Αργότερα καθιερώθηκαν μερικοί κοινοί τύποι που τους ζητούσε επίμονα τό κοινό, όπως ο Σιόρ Διονύσιος και τό Κολλητηράκι.

κι, πού τους πρωτοπαρουσίασε ο περίφημος Μίμαρος, ή ο Μορφονιός, ο Μεγαλέξανδρος, ο Δερβέναγας κι' άλλοι που έγιναν «κλασσικοί» κι' επέρασαν σαν πρωταγωνιστές στις περισσότερες και τις χαρακτηριστικότερες κωμωδίες του θεάτρου Σκιών.

Έτσι σιγά - σιγά ο Καραγκιόζης «έλληνοποιείται» — αν επιτρέπεται ή έκφρασι — και δανειζεται πιά όχι μόνο τις υποθέσεις και τά θέματα του, αλλά και τους ήρωές του, με επί κεφαλής τον θουνίσιο Μπαρμπαγιώργη, από την ελληνική ζωή και τά ελληνικά ήθη κι' έθιμα. Σε πολλές μάλιστα από τις πρώτες κωμωδίες του θεάτρου Σκιών τον άκούμε όταν πρωτογινάιν από την «καλύβα του μεγάρου του» να φωνάζη υπερήφανα σαν τον ήρωα της Έπαναστάσεως:

Έγώ γραικός γεννήθηκα
γραικός θέ να πεθάνω.

Άλλοτε πάλι, όταν πεινιά και δεν βρίσκει τον «θειούλη» του τον Μπαρμπαγιώργη να του δώση άπ' τη στάνη του τίποτε γαλακτερά ή τον Χατζηαβάτη για να κάνουν μαζί καμμιά κομπίνα, γεμάτος παράπονο ψιθυρίζει:

— Δέ φταίει κανένας άλλος, φταίω γώ πού γεννήθηκα σ' αυτή τη φτώχομάνη και πρέπει κάθε μέρα να σφίγγω τό ζουνάρι μου για να μη μου πέφτη τό φράκο! Δέν ήξερα να γεννηθώ πουθενά άλλοι πού ν' άπλώνω τό χεράκι μου και να πιάνω καρβέλια...

Γρήγορα όμως συνέρχεται και λέει πηγαίνοντας προς τό Σαράϊ για να βρή τον Χατζηαβάτη και να του προτείνη να συνεργαστούν:

— Μωρέ, παντοιό τά ίδια. Άν δέ γεννηθής μέσα στο φλουρί, τό ζουνάρι σου θα σφίγγης!...

Έτσι Έλληνας 100% και μ'

Έλληνες τους άλλους ήρωες, τουλάχιστον τους βασικώτερους, κατακτά ο Καραγκιόζης στα τέλη του περασμένου αιώνα και στις άρχές του δικού μας την Έλλάδα. Στην ευρύτατη αυτή διάδοσι του συντελούν θετικώτατα μερικοί πραγματικά μεγάλοι καλλιτέχνες του θεάτρου Σκιών, όπως ο ξεχωριστός Μίμαρος, που είχε και σπάνιο λαϊκό συγγραφικό ταλέντο, ο Ρούλιας, ο Θεοδωρέλος, ο Μώρος, ο Μανωλόπουλος, ο Κουδάτσος, ο Μόλλας κ.ά.

☆

Σήμερα, καθώς είπαμε κιόλας, ο Καραγκιόζης ανήκει οριστικά στο παρελθόν. Άλλα ενδιαφέροντα, άλλες ανησυχίες, άλλα ψυχολογικά μέσα ήρθαν να τον αντικαταστήσουν.

Σαν παρένθεσι, σά μιιά μικρή περίοδο νεκραναστάσεως του Καραγκιόζη, ήταν ή Κατοχή. Τότε πολλοί από τους συνοικιακούς κινηματογράφους που δέν μπορούσαν να λειτουργήσουν άπ' τους περιορισμούς του ρεύματος, είχαν μετατραπή σε θέατρα Σκιών... Στην σκληρή εκείνη περίοδο ξεθάφτηκαν άπ' τά σεντούκια κι' άπ' τις άποθήκες οι ξεχασμένοι ήρωες του Καραγκιόζη και ξανάχρησαν τη χαρτονομία ζωή τους πίσω από τους φωτισμένους μπερντέδες που παρίσταναν άριστοί ρόθοι το Σαράϊ του Πασά και δεξιόθεν την έτοιμόρροπον καλύβη του Καραγκιόζη.

Είναι έκπληκτικό κι' άπίθανο με πόσο κέφι παρακολουθούσε τό κοινό τις παραστάσεις αυτές του θεάτρου Σκιών που πρόσφεραν έκτός από την εύκολη ψυχαγωγία και τη σύντομη φυγή, και μερικά πολύ έκφραστικά υπονοούμενα που σκορπούσαν έλπίδα και προσδοκία στους ταλαιπωρημένους από τις πικρίες του πολέμου και της σκλητιάς θεατές...

Ό Καραγκιόζης ολόένα μιλούσε για έλευθερία κι' ενώ τις έτρωγε από τους φρουρούς του Πασά για κάποια μικροαπάτη του, ψιθύριζε σημαδιακά:

— Βαράτε με, βαράτε με όσο θέλετε. Πού θα μου πάτε όμως; Θα έρθη κι' έμένα ή σειρά μου και θα τά ξαναπούμε...

Πίσω από την άθωα αυτή φράσι κρυβόταν μιιά προσδοκία και μιιά ύπόσχεσι. Και τό κουρασμένο, τό λυπημένο, τό δυστυχισμένο κοινό άκουγε σά σε μουσική συνεινόνισι τά λόγια του Καραγκιόζη που γινόταν εκείνες τις πικρές στιγμές σύμβολο...

Υστερα από την απελευθέρωσι τό θέατρο Σκιών ξεχάστηκε πάλι.

Σήμερα μόνον οι Σπαθάρηδες, πατέρας και γιός, καλλιεργούν συστηματικά και με προσήλωσι τον Καραγκιόζη. Οι ίδιοι γράφουν τά έργα που παίζουν, οι ίδιοι ζωγραφίζουν τις μακέτες, οι ίδιοι τέλος παίζουν τις κωμωδίες τους.

Ό πατέρας, Σωτήρης Σπαθάρης, είναι άπ' τους παλιούς Καραγκιοζοπαίχτες που αγαπούν τη δουλειά τους σαν τη ζωή τους. Η φήμη του έχει ξεπεράσει τά σύνορα της χώρας μας, μιιά έξοχη μάλιστα μακέτα του (ένα θέατρο Σκιών σε μικρογραφία με την έπιγραφή: «Έλληνικό Θέατρο Σκιών») στολίζει τό «Μουσείο Λαϊκών Τεχνών» του Παρισιού.

Ό Σωτήρης Σπαθάρης έχει γράψει μόνος του και την αυτοβιογραφία του που μες την παραχώρησε ευγενικά για την «Έκλογή». Είναι ένα κείμενο έκφραστικώτατο, γεμάτο χαριτωμένη άφέλεια, που τό δημοσιεύουμε, χωρίς καμμιά άπολύτως άλλαγή. Έχει την άξια ενός χαρακτηριστικώτατου ντοκουμέντου στη

σύντομη Ιστορία του Καραγκιόζη:

«Εγώ ήμουν τὸ πιὸ φτωχὸ καὶ ἄρρωστιάρικο παιδί τῆς γειτονιάς μου. Παρ' ὅλα αὐτὰ ἀγαποῦσα πολὺ τὴν τέχνη τοῦ Καραγκιόζη. Ἡ ἀγάπη αὐτὴ φύτρωσε μέσ' στὴν ψυχὴ μου ἀπὸ τότε ποὺ στὴ γειτονιά μου ἔπαιζε ὁ Καραγκιοζοπαίκτης Μπαρμπαγιάννης Μπράχαλης. Ὑστερα πιά ἔτρεχα σὰν τρελλὸς εἰς ὅποια γειτονιά ἔπαιζε Καραγκιόζης. Καὶ σὲ ποῖον Καραγκιοζοπαίκτη δὲν πῆγα. Στὸν Μίμαρο, Χαντζάρα, Μπολτόκ, Κουβάτσο, Μπορλότα, Φωτεινὸ, ὕστερα τὰ κατὰφερα κ' ἔγινα ἁμισητὸς βοηθὸς τοῦ δασκάλου μου Θεοδ. Θεοδωρέλου, ποὺ ἦταν μαθητὴς τοῦ Μίμαρου. Ὅταν ὁ Θεοδωρέλος ἔφυγε γιὰ τὴν Πάτρα, ἄρχισα τὶς παιδικές μου παραστάσεις. Στὸ σπίτι μου (ὁδὸς "Αστρους) ποὺ ἦταν πίσω ἀπὸ τὸ Μηχανουργεῖο τοῦ Βλαχάνη καὶ τώρα ἐκεῖ ἔκανα καὶ συμπαίκτη μου τὸν γνωστὸ ἠθοποιὸ Πέτρο Κυριακό. Ἀπὸ κεῖ καὶ πέρα ἔγινε ἐπάγγελμα μου ὁ Καραγκιόζης. Ἐπαιζα σὲ πολλὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος. Ὅπου καὶ ἂν ἔπαιζα, ὡς παίκτης, ἀφίνα ἀ-ἐχάστες ἀναμνήσεις. Ποτέ μου δὲν προεξοφλοῦσα τὸν θρίαμβο τῆς τέχνης μου, γιατί ὁ ἔρωτάς μου ἦταν ἡ ταπεινότης. Ἄν καὶ ἤμουν ἀγράμματος, ἔπαιζα πολλὰ ἔργα δικὰ μου. Αὐτὸ ἦταν παράδειγμα στὴν τέχνη μας γιὰ νὰ ξεκινήσουν κι' ἄλλοι, ὅπως ὁ Ἀντώνης Μπάστας, Κ. Καραμπάλης, Ἀντ. Μόλλας καὶ ἄλλοι.

»Τὸ 1926 ποὺ ἔπαιζα στὴν Δράμα ἔκανα καὶ τὶς ρεκλάμες μ' ἕνα κομμάτι ἀπὸ τὴν ὑπόθεσι τοῦ ἔργου καὶ αὐτὸ ἦταν ἕνα πολὺ καλὸ ἐργαλεῖο γιὰ τὴν τέχνη μας. Τὸν καιρὸ ποὺ κάναμε τὸ Σωματεῖο μας ἤμουν κ' ἐγὼ μαζί. Καμμιὰ μέρα στὴ ζωὴ μου δὲν θυμᾶ-

μαι νὰ ἤμουν καλὰ πάντοτε μιλοῦσα μὲ τὸ στανιό, γιατί ἤμουν ὅλο ἀνήμερος. Ἀλλὰ μόλις ἀρχίναγα νὰ παίζω, ἀμέσως ἄλλαζα ζωή, ὅλος πετοῦσα, γιατί ἡ ψυχὴ μου εὗρισκε ἐκεῖνο ποὺ ἤθελε καὶ τὸ κέφι μου γινόταν ἀφάνταστο. Ὡς φαίνεται ἡ τροφή μου καὶ τὸ γιατρικὸ γιὰ τὴν ἀρρώστειά μου ἦταν ἡ ἀγάπη ποὺ εἶχα στὴν Τέχνη τοῦ Καραγκιόζη. Ἀγαποῦσα τόσο τὴν τέχνη, ποὺ πολλὲς φορὲς ὀνειρευόμουν πὼς ἔπαιζα, κι' ἀπὸ τὶς φωνές μου εὐπνίγαγε ὅλη ἡ οἰκογένειά μου. Τὸ 1933 μέχρι τὸ 1934 οἱ ἑλληνικὲς τέχνες μὲ εἶχαν κι' ἔπαιζα ὅπου ἔρχοντο σὺν ξένο: γιὰ νὰ τοὺς δείχνουμε τὴν τέχνη τοῦ ἑλληνικοῦ Καραγκιόζη. Τοὺς ξένους τοὺς φέρνανε πολὺ μεγάλοι ἄνθρωποι δικοὶ μας. Αὐτοὺς πολλὲς φορὲς τοὺς ἄκουσα νὰ λένε σὺν τοὺς ξένους πὼς ὁ Σπαθάρης 45 χρόνια ἐθεάτρισε καὶ ἐσυγκίνησε τὸν ἑλληνικὸ λαὸ κι' ἄφησε παλιὰ κληρονομιά στὸ ἔθνος μας. Γι' αὐτὸ θάλανε καὶ τὸ θέατρό μου στὸ Ἑλληνικὸ Μουσεῖο.

»Απὸ τότε πολλοὶ διανοούμενοι, ξένοι καὶ δικοὶ μας, ἔχουνε ποὺ ἔρχονται στὸ σπίτι μου, στὴν Κηφισιά, γιὰ νὰ δοῦνε ἀπὸ κοντὰ ἐμένα καὶ τὰ ἐργαλεῖα μου. Τότε πιά, γιὰ νὰ μὲ γνωρίσει κι' ὁ πιὸ καλὸς κόσμος τῆς Ἀθήνας, μὲ ἔπαιρναν καὶ τοὺς ἔπαιζα παραστάσεις εἰς τὰ σπίτια τους. Ὑστερα στὰ δικὰ μας καὶ ξένα σχολεῖα, Πρεσβεῖες καὶ Ἐκθεσεις, στὸ Ἀγγλικὸ Ἰνστιτοῦτο στὸ 1947, τότε ποὺ γινόταν ἡ Ἐκθεσις τοῦ ἀξέχαστου λαϊκοῦ ζωγράφου μας Θεοφίλου. Ἐκεῖ οἱ ἑλληνικὲς τέχνες τὸ δείξαν, γιατί ἡ παράστασί μου ἔγινε δεχτὴ ἀπὸ πολλὲς ἀξέχαστες προσωπικότητες τῆς Ἑλλάδας καὶ τῆς Ἀγγλίας. Γι' αὐτὸ οἱ Ἀγ-

γλοι μοῦ ἔδωσαν ἕνα πιστοποιητικὸ ποὺ οἱ μεγάλοι ἄνθρωποι στὴν ἐποχὴ μας τὸ λένε πρωτότυπο.

»Ὅταν ἡ πατρίδα μας ἔκανε πόλεμο μὲ τὴν Ἰταλία, ἐγὼ στὰ Νοσοκομεῖα μὲ τὸν Καραγκιόζη μου ἔκανα καὶ γέλαγε τὸ πικραμένο χεῖλι τοῦ ἥρωα τῆς Ἀλβανίας.

»Μά, στὶς 21-5-47, ἡ ἀρρώστειά μου θέριψε καὶ μὲ τὴν πλάκα τοῦ τάφου μὲ φοβέριζε νὰ τ' ἀρνηθῶ ὅλα.

»Καλὰ: τὸ πιστοποιητικὸ καὶ τὴν τέχνη μου τὴν ἀφίνα σὲ ἀξία χέρια, στοῦ γιοῦ μου τοῦ Εὐγένιου. Ἀλλὰ τοὺς ἄψυχους συντρόφους μου; Ποῦ νὰ τοὺς ἀφήσω, μὰ καὶ πὼς νὰ τοὺς τὸ πῶ πὼς θὰ τοὺς ἀρνηθῶ, καὶ τέτοιους συντρόφους, ποὺ 45 ὀλόκερα χρόνια ποτέ τοὺς δὲ μὲ ψύχραν, ποὺ σὰν μὲ βλέπαν νὰ μπαίνω μέσα στὴ σκηνὴ τοῦ Καραγκιόζη γιὰ νὰ παίζω, ὅλοι γελοῦσαν, καὶ σὰν πὼς νὰ μοῦ λέγανε ὅλοι μαζί: «Ἐμένα, Σπαθάρη, ἀπόψε θὰ πάρης πρῶτο στὰ χέρια σου, γιατί ἐγὼ θὰ παίζω καλύτερα». Ἐγὼ ἔτσι τὸ ἐνίωθα, σὰν πὼς νὰ μοῦ μιλάγανε. Γιὰτί κι' ἐγὼ πολλὲς φορὲς ποῦ

εἶταν ἀνάγκη νὰ θάλω ὅλη τὴν τέχνη μου ἐπάνω στὴν παράστασι, πρὶν ἀρχίσω, ἀφοῦ πρῶτα τοὺς χάρεινα, τοὺς ἔλεγα: «Ἐἰ ἄδερφάκι, ἐσεῖς τί λέτε, θὰ τὸ δείξετε ἀπόψε;» Καὶ ἀφοῦ ἔπαιρνα ἕνα ἀπ' ὅλους κι' ἀρχίναγα νὰ παίζω στὸ πανὶ τοῦ Καραγκιόζη, ξεκίναγε μιὰ πραγματικὴ ζωντάνια, κι' ἀφοῦ δὲ βρίσκω μὲ τί λογῆς λόγια νὰ τοὺς τὸ πῶ τὸ «ἔχετε γειά», θὰ πεθάνω μαζί τους».

Εἶναι τόσο ἐκφραστικὸ αὐτὸ τὸ κείμενο, ποὺ δὲν χρειάζεται κανένα σχόλιο. Ὁ γιὸς πάλι τοῦ Σπαθάρη, ὁ Εὐγένιος, προικισμένος καὶ μ' ἕνα δυνατὸ ταλέντο λαϊκοῦ ζωγράφου, συνεχίζει μὲ προσήλωσι τὴν παράδοσι τοῦ θεάτρου Σκιῶν καὶ θὰ τὴ συνεχίσει, καθὼς λέει, σ' ὅλη του τὴ ζωὴ.

Φτάνει αὐτὴ ἡ πίστι γιὰ νὰ νικήσῃ ὁ Καραγκιόζης τὴ σκληρὴ δοκιμασία τοῦ χρόνου καὶ, πρὸ πάντων, τοὺς νέους καιροὺς. Ποιὸς ξέρει; Ὅπως δὴποτε, κι' ἂν ἡ ἐποχὴ μας ἀρνηθῇ ὁλότελα τὸ θέατρο Σκιῶν, ὁ Καραγκιόζης ἔχει μιὰ ξεχωριστὴ θέσι στὴ νεώτερη ἱστορία μας. Κι' αὐτὴν κανένας δὲν μπορεῖ νὰ τοῦ τὴν ἀρνηθῇ!...

Ὁ Τιόγκι Πρατάπα Χαθανόγκα, ἀπὸ τὸ Μπεναρές, ἔμεινε μὲ τὸ κεφάλι κάτω θαμμένο στὸ χῶμα καὶ τὰ πόδια ψηλὰ ἐπὶ 9 ὥρες. Αὐτὸ τὸ μαρτύρησε ἄνθρωπος ποὺ τὸ εἶδε, ὁ Γερμανὸς περιηγητὴς Πάουλ Ντὸύσσαν καὶ τὸ ἔγραψε στὸ «Orientreisens».

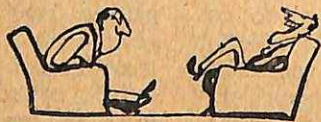
Τί πρόδοος. Πρὶν μερικά χρόνια τὰ αυτοκίνητα ἔτρεχαν τόσο σιγά, ὥστε νόμιζες ὅτι ἀκολουθοῦσαν κηδεῖα...
—Σήμερα, ὅμως, τὰ αυτοκίνητα τρέχουν τόσο γρήγορα, ὥστε νομίζεις ὅτι θέλουν νὰ προλάβουν μιὰ κηδεῖα.

Tatler

Η σύζυγος στὸν σύζυγο:

—Χθὲς τὸ βράδυ γύρισες τόσο σιγά, ὥστε δὲν σὲ κατάλαβα.
—Προσπάθησα νὰ μὴ σὲ ξυπνήσω.
—Τὸ ξέρω. Κρίμα ποὺ δὲν ἔκαναν τὸ ἴδιο καὶ οἱ ἄλλοι δύο ποὺ σὲ κουβαλοῦσαν...

Tatler

ΕΔΩ ΚΙ' ΕΚΕΙ

Η μητέρα δίνει στὴν κόρη της, ποὺ πρόκειται νὰ παντρευτῇ, τὶς τελευταῖες συμβουλές:
—Καὶ πρὸ παντὸς νὰ θυμᾶσαι πάντα κάτι, ποὺ θὰ σοῦ εἶναι χρήσιμο σὲ κάθε περίπτωση: Ποτὲ μὴν συζητάς. Πάντα νὰ κλαῖς!

Up.

Γρήγορα, γρήγορα, φωνάζει ἡ σύζυγος μπαίνοντας στὸ γραφεῖο τοῦ συζύγου. Ὁ μικρὸς κατάπιε τὴν μπάλλα τοῦ πίνγκ-πὸνγκ!
—Ὡστε εἶχα δίκιο ποὺ δὲν τὸν ἄφιναν νὰ παίξει ποδόσφαιρο, ἀπαντᾷ ὁ σύζυγος.

Constellation

Στὸ σχολεῖο:

—Θὰ ἔπρεπε νὰ παρακαλέσεις τὸν πατέρα σου, ποὺ εἶναι συγγραφεύς, νὰ σὲ βοηθήσει στὴν ἔκθεσι, λέει ἡ δασκάλα σὲ κάποιο μαθητή.
—Ἐπειτα ἀπὸ τὴν τελευταία φορά, ποὺ τοῦ βάλατε τέσσερα, δὲν θέλει οὔτε ν' ἀκούση, ἀπαντᾷ ὁ μαθητὴς μὲ ἀφέλεια...

A. M.

Η συζήτησις στὸ Ἀνατολικὸ Βερολίνο:

—Τί θὰ κάνης ἀν πάρης ἓνα γράμμα ἀπὸ τὴ μυστικὴ ἀστυνομία; ρωτᾷ ὁ ἓνας.
—Θὰ τὸ διαβάσω στὸ Δυτικὸ Βερολίνο! ἀπαντᾷ ὁ ἄλλος.

Up.

ΙΑ' ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

Πολλὰ ἄρθρα λάβαμε καὶ γι' αὐτὸν τὸν Διαγωνισμό. Καλύτερο κρίθηκε τὸ ἄρθρο τοῦ κ. Δημ. Σαβραμῆ, τὸ ὁποῖο καὶ δημοσιεύεται. Τὸ ἄρθρο τοῦ κ. Π. Κοντέλλη, ἓνα ἀπὸ τὰ βραβευθέντα τοῦ Θ' Δημοσιογραφικοῦ Διαγωνισμοῦ, δημοσιεύεται στὴ σελίδα 100.

ΤΟ ΔΙΑΖΥΓΙΟ

Τοῦ

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΣΑΒΡΑΜΗ

Αν πῆ κανεὶς πὼς τὸ διαζύγιο εἶναι κάτι ποὺ δὲν ἀξίζει νὰ ἀντιμετωπισθῇ σοβαρὰ καὶ ἀπὸ πολλὰς πλευρῆς, ἀσφαλῶς θὰ ἀποδείξη ὅτι, τουλάχιστο, ζῇ ἀπροσγείωτος, ἔξω ἀπὸ τὶς ιδιόρρυθμες συνθήκες συμβιώσεως τῶν ἀτόμων ποὺ ἔχει δημιουργήσει ἡ σύγχρονη ἐποχὴ.

Ἄν πιστεύουμε στὴν δημιουργικὴ συμβολὴ τῆς οἰκογενείας καὶ ἂν θέλουμε ἡ συμβολὴ αὐτὴ νὰ ἐπηρεάσῃ τὴν κοινωνία, πρέπει, πρῶτα ἀπὸ ὅλα, νὰ προφυλάξουμε τὴν μεγάλη αὐτὴ ἀξία ποὺ λέγεται οἰκογένεια ἀπὸ τοὺς κινδύνους ποὺ τὴν ἀπειλοῦν. Καὶ δὲν ὑπάρχει καμμιά ἀμφισβολία ὅτι ὁ μεγαλύτερος γι' αὐτὴν κίνδυνος εἶναι τὸ διαζύγιο, ἐφ' ὅσον ἔχει, σὰν ἄμεση συνέπεια, τὴν διάλυσι μιᾶς οἰκογενείας, ἐνὸς δηλαδὴ ἀπὸ τοὺς δημιουργικοὺς παράγοντας τῆς κοινωνικῆς εὐημερίας.

Αὐτὸ ὅμως τὸ γεγονὸς δὲν πρέπει νὰ μᾶς ὀδηγήσῃ σὲ συμπεράσματα ποὺ θὰ μπορούσαν νὰ χαρακτηρισθοῦν μονόπλευρα. Τὸ θέμα δὲν εἶναι τόσο ἀπλό, ὥστε νὰ μπορῇ νὰ λυθῇ μὲ ἓνα «ναί»

ἢ ἓνα «οὐκί». Ἡ ἀντιμετώπισις του μέσα στὰ πλαίσια τῆς πραγματικότητος καὶ τοῦ πνεύματος τῆς ἐποχῆς θὰ μᾶς βοηθήσῃ νὰ δοῦμε τὰ πράγματα πολὺ πῶ κατὰ θάρρα.

ΠΩΣ ΒΛΕΠΟΥΝ ΟΙ ΝΕΟΙ
ΤΟ ΔΙΑΖΥΓΙΟ

Αν τὸ διαζύγιο εἶναι πρόβλημα γιὰ ἓνα ὄριμον ἄνθρωπο, γιὰ τὸν νέο ἀποτελεῖ, πολλὰς φορές, ἓνα θέμα, ἀπὸ τὴν ἀντιμετώπισι τοῦ ὁποῖου ἐξαρτᾶται ὅλη του ἡ εὐτυχία καὶ ἡ ζωὴ του ἀκόμη.

Ἄν δεχθοῦμε τὴν ἀποψὶ τοῦ Κικέρωνος, ὅτι ἔρως εἶναι ἡ ἐπικοινωνία δυὸ ψυχῶν ποὺ ὑψώνονται πρὸς τὸ Θεῖον, γρήγορα θὰ διαπιστώσουμε τὴν διάψευσι, μέσα στὴν πραγματικότητα ποὺ λέγεται γάμος, αὐτῆς τῆς πνευματικῆς προσδοκίας, τὴν ὁποία ἔχουν ὅσοι ἀντιμετωπίζουν τὴν ζωὴ φιλοσοφικά. Καὶ αὐτὸ γίνεται γιὰτί λίγοι καὶ λίγες ἔχουν τὴν ψυχικὴ ἀντοχὴ στὶς δυσκολίες ποὺ παρουσιάζει ἡ σύγχρονη ζωὴ. Μὴ ἔχοντας δὲ τὴν ἀντοχὴ αὐτὴ γρήγορα ἢ ἀργὰ προ-

δίδουν το πνευματικό νόημα του έρωτος.

Άλλά και ο Πλάτων άκόμη, ό όποιος πιστεύει ότι ή εύτυχία στην γη έγκειται στην άρμονική ένωση των δυο «ήμίσεων», τά ό-ποία κατά τον άρχαίο αυτό φιλόσοφο άποτελούν τά δυο «ήμίση» του πρωτόγονου όντος, πού είναι γνωστόν ως «Ανδρόγυνον», δέν διστάζει νά όμολογήσει ότι ή εύτυχία αυτή δύσκολα έπιτυγχάνεται.

Η Χριστιανική κοσμοθεωρία— πιδ ρεαλιστική— προσθέτει ότι ό γάμος είναι «συνεταιρισμός άδυναμιών», θάζοντας κατά κάποιο τρόπο λίγο «πάγο» στους αϋθόρμητους συναισθηματισμούς και όδηγώντας στην σοβαρή σκέψη ότι πέρα από τον έρωτα είναι ή θυσία και ότι δίχως θυσία δέν υπάρχει εύτυχία· δέν υπάρχει καν έσωτερική γαλήνη.

Η Χριστιανική κοσμοθεωρία, δηλαδή, τοποθετώντας τά πάντα μέσα στα πλαίσια της αιωνιότητος δίδει στον γάμο υπερέκδοσια αξία και έπιστρατεύει την θυσία για την διαφύλαξη αυτής της αξίας. Άλλά και πάλι έρχεται ή σκληρή πραγματικότητα νά ρωτήσει: «Τί θα γίνει σε περίπτωση πού ό νέος ή ή νέα αισθάνονται ότι παρά την άνεκτικότητα τους τίποτε δέν κερδίζουν, έκτός από μια διαρκή φθορά»;

☆

Ο Τσώρτσιλ έλεγε κάποτε ότι όποιος κάτω από τά είκοσι-τέσσερά του χρόνια δέν είναι σοσιαλιστής, δέν έχει καρδιά, ενώ όποιος μετά τά είκοσι τέσσερά του χρόνια είναι σοσιαλιστής, δέν έχει μυαλό. Τό ίδιο ισχύει και για τον νέο. Εάν κάτω από τά είκοσι τέσσερά του χρόνια δέν εξιδανικεύσει τό πρόσωπο πού άγαπά και έάν άποφασίσει νά ά-

φήσει τον συναισθηματικό του κόσμο νά τον όδηγή έκαστο τά έκαστο, δέν θά έχη καρδιά ή θά βλέπη τον γάμο —άκολουθώντας «ί-εράς!»— παραδόσεις— σαν μια άξιοποίησι των έπιχειρήσεων του «μπαμπά». Εάν όμως μετά τά είκοσι τέσσερα ό νέος έπιμένει νά θέλη νά ένωση την ζωή του με έναν άνθρωπο για τον όποιο δέν αισθάνθηκε, πάνω από όλα, την ψυχική έπαφή πού άντέχει στις κρίσεις και τις δυσκολίες, τότε ό νέος ή ή νέα, πού θά έχουν αυτή την τάσι, δέν θά έχουν μυαλό.

Δυστυχώς όμως οι περισσότεροι νέοι παντρεύονται όταν έχουν καρδιά, για νά διαπιστώσουν όταν έχουν μυαλό ότι τώρα τους είναι άχρηστο. Τώρα πού τό μυαλό έλέγχει την καρδιά, οι νέοι βλέπουν ότι ή όμορφιά πού τόσο κάποτε τους συγκίνησε δέν έχει καμιά δύναμη, ενώ συγχρόνως φθείρεται και ότι μια ψυχική όμορφιά, ένα πνεύμα αγωνιστικό και άλλες άρετές, πού τόσο σπανίζουν, άποτελούν την βασική προϋπόθεση για την εύτυχισμένη ένωση δυο ψυχών και την πνευματική και γενική έξύψωση.

Σε περίπτωση πού ό τραυματισμένος και καταξοχισμένος συναισθηματικός κόσμος του νέου ή της νέας, με την βοήθεια της ώριμης πιά σκέψης, διαπιστώσει κάπου άλλο τό «ήμισυ» πού ό γάμος δέν του χάρισε, τότε ή κατάσταση γίνεται δραματική. Τότε χρειάζεται έκείνο τό ψυχικό μεγαλείο πού όδηγεί στην ίκανοποίησι του συναισθηματικού κόσμου με την ιδανική άγάπη και την στροφή πρds την έντονη πνευματική δημιουργία.

Άλλά λίγοι είναι οι νέοι πού θά άντιμετωπίσουν «άνώτερα» την κατάσταση. Στην εποχή μας ό νέος όταν άποκτήσει μυαλό, τό

χρησιμοποιεί για νά διορθώσει τά σφάλματα της καρδιάς με τό διαζύγιο. Τό διαζύγιο σήμερα άποτελεί στα χέρια των νέων ένα έπικίνδυνο όπλο. Ένα όπλο έξ ίσου έπικίνδυνο με τό γεμάτο περιίστροφο πού κρατεί ένα μικρό παιδί και πού μπορεί είτε τό ίδιο νά σκοτώσει ή άλλους νά καταστρέψει. Γιατί ό νέος, και άν άποκτήσει μυαλό, δέν θά θελήσει νά άντιμετωπίσει την κατάστασι με πνεύμα θυσίας και κατανοήσεως. Θά προσπαθήσει νά διορθώσει τό σφάλμα του με άλλα σφάλματα, από τά όποια τό μεγαλύτερο, πολλές φορές, είναι τό διαζύγιο.

Η ΘΕΣΙ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

Ακόμη όμως πιδ μεγάλο κακό μπορεί νά άποδειχθή άν γίνει έπιτόλαιο τό διαζύγιο όταν υπάρχουν στην μέση παιδιά. Ένα διαζύγιο συνήθως δέν τό πληρώνουν άκριβά ούτε ό άνδρας, ούτε ή γυναίκα. Εκείνοι πού κυρίως υποφέρουν και βασανίζονται σε όλη τους την ζωή είναι τά παιδιά τους.

Μετά τό διαζύγιο ένα παιδί θά βλέπει την μητέρα του σαν κάτι τό ξένο· σαν κάτι πού δέν θά ξέρη άν πρέπει νά τό μιήσει ή νά τό αγαπήσει. Τόσο ό πατέρας, όσο και ή μητέρα πρέπει νά ξέρουν ότι τό παιδί πού θά ζήσει τό δράμα πού λέγεται διαζύγιο, θά πάθει μια έ-

σωτερική διάσπασι πού, γρήγορα ή άργά, θά τό όδηγήσει στην α ή β άνωμαλία.

Τό παιδί πού ζή τις συνέπειες ενός διαζυγίου είναι πιδ αξιολύπητο και από τό πεντάρφανο παιδί, άκόμη γιατί έκείνο πού έχασε τους γονείς του από θάνατο ζή με την άνάμνησι τους· άνάμνησι την όποια δέν μπορεί νά έχη, ούτε και αυτήν, τό παιδί πού ζή με την συναισθησι ότι οι γονείς του είναι γι' αυτό ζωντανοί νεκροί.

☆

Την κακή έπίδρασι πού έχει τό διαζύγιο στα παιδιά την άντελήφθηκαν όχι μόνο οι πνευματικοί άνθρωποι, αλλά άκόμη και οι ύλισται κομμουνιστάι.

Έτσι παρατηρούμε ότι μετά την έφαρμογή του ειδικού Διατάγματος (8 'Ιουλίου 1944) πού έξέδωσε ή Σοβιετική Κυβέρνησι με σκοπό την ενθάρρυνσι των μεγάλων οικογενειών και την άποθάρρυνσι των διαζυγίων, όταν άπορρίπτεται μια αίτηση για διαζύγιο ή άρνησι είναι άποτέλεσμα τό ότι:

1) Αμυβάνονται ύπ' όψι και άλλοι λόγοι έκτός από την έπιθυμία του έναγοντος.

2) Υπολογίζει πολύ τό Δικαστήριο τις περιπτώσεις όπου ό έναχόμενος δέν είναι υπεύθυνος για την διάλυσι του γάμου.

3) Η έλλειψι έμπιστοσύνης δέν

Ο Δημοσθένης Σ. Σαβράνης ένεγράφη τό 1944 στην 'Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών. Από ενδιαφέρον πρds την Φιλοσοφία μετεγράφη στην Θεολογική Σχολή, από την όποια άπεφοίτησε τό 1948. Από τό 1947 έως τό 1951 παρακολούθησε πέντε Διεθνή Συνέδρια στην 'Ελβετία, 'Αγγλία και Γαλλία, σχετικά με τον κοινωνικό και έφηρμοσμένο Χριστιανισμό. Τό 1950 έξέδωσε τό σχετικό με την ζωή του 'Ιωάννου Σκαλτσούνι διότλο του «Στόν 'Αγώνα για την Πίστι». Τό 1951 έκκυκλοφόρησε τό μικρό του διότλο «Τό Παιδί και τό Θρησκευτικό Συναίσθημα» και τό 1953 τό «Νόημα της Έργασίας». Έργάστηκε για ένα διάστημα σε Διεθνείς Οργανώσεις Κοινωνικής Προνοίας (CARE και I.R.O. του Ο.Η.Ε.), καθώς και ως έκτακτος συνεργάτης του 'Υπουργείου Τύπου. Τώρα μετέφρασε τό κλασσικό έργο του Βασίλειου «Ιστορία της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας», της όποιας ήδη έκκυκλοφόρησε ό πρώτος τόμος.

λαμβάνεται ὑπ' ὅψι σάν λόγος διαζυγίου καί

4) Τὸ Δικαστήριον ἀρνείται σὲ ὅλες τὶς περιπτώσεις ὅπου οἱ γονεῖς ἔχουν μικρά παι-
δία.

Ἐάν λοιπὸν ὁ κομμουνισμός, διαφωνῶν πρὸς τὴν ὕλιστική του ὑπόστασι καὶ γιὰ λόγους σκοπιμότητος, ὑποστηρίζει θεσμούς πού ἔχουν πνευματικὴ προέλευσι, ἐπειδὴ ἀκριβῶς πιστεύει στὸ κακὸ πού κάνει τὸ διαζύγιο, ὁ πνευματικὸς κόσμος θὰ ἀγνοήσῃ τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ νέα γενεὰ κινδυνεύει νὰ πληγωθῇ, ψυχικά, ἀγιάτρευτα ἀπὸ τὴν εὐκολὴ καταφυγὴ στὸ διαζύγιο.

ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ Η ΛΥΣΙΣ;

Τί θὰ γίνῃ λοιπὸν. Θὰ ζήσῃ κανεὶς σὲ μιὰ ταραγμένη οἰκογενειακὴ ἀτμόσφαιρα γιὰ νὰ ἀποφύγῃ τὸ διαζύγιο;

Ἐδῶ ἂν πῇ κανεὶς ἕνα σκέτο «ναί», παύει νὰ εἶναι σοβαρὸς ἄνθρωπος. Θὰ μοιάζῃ μὲ κείνον πού θὰ φωνάξῃ σὲ κάποιον πού θέλει νὰ πηδήσῃ ἀπὸ τὸ παράθυρο τοῦ σπιτιοῦ του πού καίγεται νὰ μὴν πηδήσῃ, ἀλλὰ νὰ κάτῃ νὰ καῇ. Ἐκεῖνος ὅμως πού βλέπει ὅτι θὰ καῇ σκέπτεται διαφορετικὰ. Σκέπτεται ὅτι καλύτερα εἶναι νὰ σπάσῃ ἕνα πόδι, παρά νὰ σιγοψηθῇ σάν ἀρνί.

Ἐπομένως οὕτε ἀπόλυτα «ναί» μπορούμε νὰ ποῦμε, οὔτε «ὄχι». Ἡ ἀπάντησις ἐξαρτᾶται ἀπὸ πολλοὺς παράγοντας· ὑποκειμενικοὺς καὶ ἀντικειμενικοὺς.

Οἱ ὑποκειμενικοὶ παράγοντες ἀφορροῦν τὸν ἐνδιαφερόμενον. Ἐάν ὁ νέος ἢ ἡ νέα ἔχει ψυχικὴ δύναμι τέτοια πού νὰ ὀδηγῇ στὴν ὑπέρτατη θυσία, τότε ἡ ἀνοχή τῆς ταραγμένης οἰκογενειακῆς ἀτμόσφαιρας μεταβάλλεται σὲ ἱερὴ ἀποστολή· μεταβάλλεται σὲ «σταυρὸ», πού μπορεῖ νὰ ὀδηγή-

σῇ στὴν ἀξιοποίησι ἄλλων δυνατοτήτων, ὅπως εἶναι ἡ ἀγάπη γιὰ τὸν συνάνθρωπό μας, ἡ καλλιτεχνικὴ ἢ πνευματικὴ δημιουργία κ.λ.π. Ἡ ἀρχὴ «ἀπὸ τὸ μικρὸ γλυκὸ» μπορεῖ νὰ ὀρῇ καὶ ἐδῶ τὴν θέσι τῆς.

Ἐκεῖνος πού θυσιάζει τὴν ἐλευθερίαν του καὶ τὴν δυνατότητα μιᾶς νέας οἰκογενειακῆς γαλήνης γιὰ τὸ καλὸ τοῦ παιδιοῦ του καὶ τὴν περιφρούρησι τῆς ἱερότητος τοῦ γάμου, μοιάζει μὲ τὸν Ἀβραάμ, πού ἐνῶ ἐτοιμαζόταν νὰ θυσιάσῃ τὸν γιό του, γλύτωσε ἀπὸ τὴν θυσία. Μπορεῖ κανεὶς νὰ πετύχῃ πολὺ περισσότερα πράγματα στὸν τομέα τῆς πνευματικῆς δημιουργίας, ἐὰν ἀνεχόμενος μίαν κατάστασι κακῇ —ἔστω καὶ ἀνυπόφορη— θυσιάζῃ τὴν πιθανὴ γαλήνη μιᾶς ζωῆς ἐλεύθερης, ἀνέχεται τὰ πάντα καὶ βρίσκει διέξοδο στὴν συνεχῇ προσφορὰ, ὑπὸ οἰανδήποτε μορφή στοὺς ἄλλους.

Φυσικὰ στὴν περίπτωσι αὐτὴ ὁ συναισθηματικὸς κόσμος τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἂν ὀρῇ τὸ «ἡμῶς» του καθυστερημένα, πρέπει νὰ περιοριστῇ στὴν ἰδανικὴ καὶ πνευματικὴ προσφορὰ τοῦ ψυχικοῦ του εἶναι στὸ «ἡμῶς» αὐτό, δίχως ἀπαιτήσεις, μὲ τὴν βεβαιότητα ὅτι ἡ αἰωνιότης ἀμείβει τὴν γνήσια καὶ ἀνιδιοτελεῖ ἀγάπη.

Ἀντικειμενικοὶ πάλι εἶναι οἱ λόγοι ἐκεῖνοι πού συνήθως εἶναι γνωστοὶ ὡς κοινωνικοὶ. Παιζεῖ πολὺ σπουδαῖο ρόλο ἐὰν ὁ ἢ ὁ κατέχῃ τούτῃ ἢ τὴν ἄλλη κοινωνικὴ θέσι. Εἶναι πολὺ πιὸ δύσκολο νὰ καταφύγῃ στὸ διαζύγιο ἕνας ἄνθρωπος πού εἶναι γνωστὸς ὡς πνευματικὸς ἡγέτης μιᾶς χώρας καὶ τοῦ ὁποίου ἡ ζωὴ ἐλέγχεται μὲ τὸ μικροσκοπίο ἀπὸ ἕναν ἄπλο καὶ ἀγνωστο ἐργάτη. Ὁ πρῶτος, ὅσο καὶ ἂν ὑποφέρει,

θὰ πρέπει νὰ φθάσῃ στὸ ἀπροχώρητο γιὰ νὰ καταφύγῃ στὸ διαζύγιο.

Ὑπάρχει ὅμως ἀπροχώρητο; Ὑπάρχει δηλαδὴ ἀδιέξοδος μὲ μόνη λύσι τὸ διαζύγιο; Ἡ ἀπάντησι εἶναι ὅτι ὑπάρχει. Εἶναι περιπτώσεις, ὅπου μπορεῖ νὰ κινδυνέωσῃ ἡ ὑγεία καὶ ἀκόμη καὶ ἡ ζωὴ ἐνὸς ἀνθρώπου. Ὑπάρχουν ἐπίσης περιπτώσεις, ὅπου κανεὶς κινδυνεύει νὰ χάσῃ τελείως τὴν ἴδια τὴν ψυχὴ του λόγω τῆς συμβιώσεως μὲ ἕνα ἄτομο πού ἀντὶ νὰ οἰκοδομῇ, καταστρέφει συνεχῶς. Στὶς περιπτώσεις αὗτες τὸ διαζύγιο γίνεται, καμμιὰ φορὰ, ἀναγκαῖο κακὸ, χωρὶς τὸ κακὸ πού ἂν δὲν γίνεῖ μπορεῖ νὰ προκαλέσῃ χειρότερα.

ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΔΙΑΖΥΓΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΣΤΙΓΜΑ

Ὁ ἀναμάρτυτος πρῶτος τὸν λίθο βαλέτω, εἶπε ὁ Χριστός. Ὅποιος δὲν ἔχει τὸ ἄλφα ἢ τὸ ὦμα στίγμα, μικρὸ ἢ μεγάλο, ἄς στιγματίσῃ τὸν ἄλλο ἢ τὶς πράξεις του.

Ἡ ἐνθάρρυνσι τοῦ διαζυγίου εἶναι ἐγκλημα, ἢ προσπάθεια πού γίνεται γιὰ τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ αὐτομάτου διαζυγίου ἀποτελεῖ κακὴ ἐνθάρρυνσι καὶ ὅτι ἄλλο θέλετε, δὲν μπορεῖ ὅμως νὰ θεωρηθῇ «στιγματισμένος» κάθε διαζευγμένος.

Οὔτε ἥρωες εἴμαστε ὅλοι, οὔτε ὅλοι ὅσοι ἀνέχονται τὴν γυναῖκα τους ἢ τὸν ἄνδρα τους ζοῦν ζωὴ πού νὰ μὴν τοὺς προσβάλλῃ σάν στίγματα τῆς κοινωνίας.

Πολλὰ εἶναι τὰ διαζύγια πού προέρχονται ἀπὸ μιὰ ἐπιπόλαιη ἀντιμετώπισι τῆς ζωῆς. Ἀς φρον-

τίσῃ ἡ Ἐκκλησία καὶ τὸ Κράτος νὰ τὰ περιορίσῃ στὸ ἐλάχιστο, βάζοντας ὅσο τὸ δυνατόν περισσότερα ἐμπόδια στὴν ἔκδοσιν ἐνὸς διαζυγίου. Ἐξ ἴσου πολλὰ ὅμως εἶναι τὰ δράματα νέων πού, ἀφοῦ στερήθηκαν κάθε χαρὰ τῆς ζωῆς, ἀγωνίσθηκαν δαπανώντας τὰ νεῖα τους γιὰ τὸν «ἀδιόρθωτο» ἢ τὴν «ἀδιόρθωτη» σύντροφο.

Ὅταν ὅμως ἡ ἔντονη συναίσθησι τῆς αὐτοσυντηρήσεως καὶ ἡ διάθεσι νὰ γλυτώσουν τὰ ὑπολείματα τοῦ γκρεμισμένου τους ψυχικοῦ κόσμου ὀδηγήσουν τοὺς νέους στὸ διαζύγιο, ἄς μὴν ἀντιμετώπισουν καὶ τὴν «ρετσίνα» τοῦ «στιγματισμένου κοινωνικῶς».

Πάνω ἀπὸ ὅλα ἄς μὴν ξεχνᾶμε ὅτι ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι μόνον πνεῦμα, ἀλλὰ καὶ ὕλη καὶ ὅτι ἡ δευτέρῃ του ὑπόστασι —ἡ ὕλική δηλαδὴ— προϋποθέτει ρεαλιστικὴ ἀντιμετώπισι καὶ τοῦ ἑαυτοῦ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς θεσεως του μέσα στὴν οἰκογένεια καὶ τὴν κοινωνία.

Συνεργασίαι γιὰ τὸν Δημοσιογραφικὸ Διαγωνισμὸν μᾶς ἔστειλαν καὶ οἱ: Δ. Δημ. Σουανῆς Θεσσαλονικῆς, Τάκης Κοντονάσιος Ἀθηναί, Μαρ. Ἀρζινοῦ Ν. Φάληρον, Κωνστ. Γκλέτσος Λαυρία, Ντίνος Κολίτσος Ἀμύνταιον, Πέππα Κωσάλη Ἀθηναί, Στ. Τσαϊφόρος Πειραιεύς, Σαντίνα Ἀντωνιάδου Ἀθηναί, Ἰωάννα Λαυτίση Λαυδινόν, Νίκος Σαχίνης Θεσσαλονικῆς, Γεώργιος Λεβεντόπουλος Παλ. Φάληρον, Α.Β. Ἀθηναί, Γεο. Δοσὸς Τροτύλιον, Πέλα Παππά Θεσσαλονικῆς, Μιμ. Χατζόπουλος Λαμία, Ἐλ. Παυλοπούλου Ροβιάτα, Α. Εὐαγγελόπουλος Ἀθηναί, Δ. Δημ. Νικόλαος Ἀθηναί, Χρ. Χρηστίδης Ταμπουρία, Σωτ. Γραββάνης Ἀθηναί, Κ. Καραμπέλας Ἀθηναί, Κ. Ραντζής Ἀθηναί, Τάσος Ζυγώνης Ἀθηναί, Βασ. Τσιτσάνης Πειραιεύς, Γιώργος Ἀνεστόπουλος Μπράτι — Κορινθίας, Βασίλειος Τσοῦμας Ἀθηναί.

Κάποτε ο Καζαντζάκης διηγείτο εις χωρικούς της Κρήτης ότι από τα ξύλα κατασκευάζουν το χαρτί. Τοῦτο φαινότανε πολὺ παράδοξο στοὺς χωρικοὺς καὶ πολὺ ἀμφέβαλλαν. Κατὰ σύμπτωσιν τὴν ὥρα ἐκείνη περνοῦσε ἕνας γαῖδαρος φορτωμένος με ξύλα.

—Τίνος εἶναι ὁ γαῖδαρος; ρώτᾳ ὁ Καζαντζάκης.

—Τοῦ κύρ Μανώλη, τοῦ λένε οἱ χωρικοί.

—Καὶ τί θὰ τὰ κάνη τόσα ξύλα; ξαναρωτᾳ.

—Ἐφημερίδα θὰ βγάλῃ, ἀπαντᾳ ἕνας χωρικός.

Καὶ ὁ Καζαντζάκης...δὲν ἀπάντησε.

Σοφοκλῆς Μαρκιανός

☆

Κάποτε σύστασησιν στὸν συνθέτη τοῦ «Ἐθνικοῦ Ὑμνου» Νικόλαο Μάντζαρο κάποιον συνταγματάρχην Ρόμπωλη, ποὺ ἦταν καὶ λίγο ἐρασιτέχνης μουσικός, ἀλλὰ τῆς κακῆς ὥρας. Ὁ Μάντζαρος τὸ ἤξερε αὐτό, γι' αὐτὸ καὶ τὸν κύτταξε κάπως ειρωνικά. Μετὰ ἄκουσε τὸν συνταγματάρχην νὰ λέη τῶνομά του.

—Μαέστρος Ρόμπωλης!

Ὁ Μάντζαρος πῆγε νὰ σκάσῃ ἀκούγοντας τὸ «μαέστρος». Δὲν βάσταξε! Ἐσφίξε τὴ γραβάτα του καὶ ἀπάντησε:

—Συνταγματάρχης Μάντζαρος.

Δ. Α.

☆

Στὸ σχολεῖο.

Ὁ δάσκαλος: Τί ἦταν ὁ Κολόμβος, Πέτρο;

Ὁ Πέτρος: Κόττα, κύριε!

Ὁ δάσκαλος: Κόττα;

Ὁ Πέτρος: Δὲν ἀκούσατε, κύριε, ποὺ λένε γιὰ τὸ αὐγὸ τοῦ Κολόμβου;

Ἀπόστολος Κατσαρός

Περιοδεύοντας κάποτε στὴν Ἑλλάδα ἐφθασε ὁ Βασιλεὺς Ὀθων καὶ στὸν ποταμὸ Εὐννο, ὅπου, κατὰ τὴν μυθολογία, ὁ Ἡρακλῆς εἶχε σκοτώσει τὸν Κένταυρο Νέσσο. Γυρίζοντας τότε πρὸς ἕνα ἀξιωματικὸ τῆς Χωροφυλακῆς ποὺ τὸν συνώδευε καὶ τὸν ρώτησε:

—Ἐδῶ δὲν σκότωσε, νομίζω, ὁ Ἡρακλῆς τὸν Νέσσο;

—Δὲν ξέρω, Μεγαλειότατε, ἀποκρίθηκε ὁ ἀξιωματικός. Ἐγὼ τώρα βγῆκα στὴν καταδίωξη, πρὶν ὑπηρετοῦσα στὸ τμήμα μεταγωγῶν.

Ἀπόστολος Κατσαρός

☆

Στὰ 1900 καὶ μετέπειτα ἡ κυρία Σλήμαν συνήθιζε τὴν τελευταία Κυριακὴ τῆς Ἀποκριᾶς νὰ δῖνῃ μεγάλο χορὸ στὸ μέγαρό της, ὅπου συγκεντρωνόταν ἡ ἀφρόκρεμα τῆς ἀθηναϊκῆς ἀριστοκρατίας.

Μιὰ χρονιά, λοιπόν, σ' ἕναν ἀπὸ τοὺς ἀποκρηάτικους ἐκείνους χοροὺς παρευρίσκετο καὶ ὁ τότε Διάδοχος Κωνσταντῖνος περιικλωμένος ἀπὸ τὴν συνηθισμένη συντροφιά του.

Κατὰ τὰ μεσάνυχτα μπῆκε στὴν αἶθουσα μιὰ παρέα ἀπὸ μασκαράδες, ὅλους δημοσιογράφους, ποὺ ἄρχισαν νὰ πειράζουν τοὺς προσκαλεσμένους.

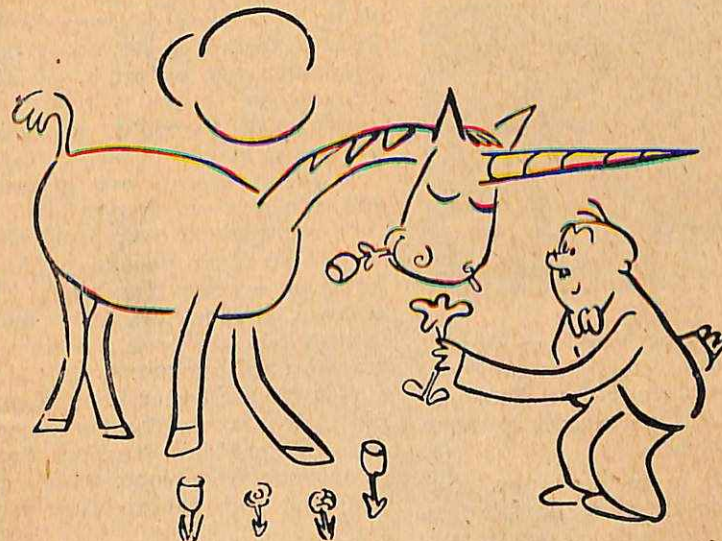
Ὁ Γ. Πάπ, διευθυντῆς τῆς ἐφημερίδος «Ἀθηναί», ποὺ ἦταν ἕνας ἀπὸ τὴν συντροφιά αὐτή, πλησίασε σὲ μιὰ στιγμή τὸν Διάδοχο καὶ τοῦ εἶπε:

—Υψηλότατε, μοῦ φαίνεσθε σάν...σόμπα!

—Γιατί; ρώτησε ὁ Κωνσταντῖνος. Πῶς σοῦ ἦρθε αὐτὴ ἡ ἰδέα;

—Γιατί βλέπω, ὑψηλότατε, πολλά...κούτσουρα τριγύρω σας!

Α. Χαντζάρας

Ἕνας μονόκερως στὸν κῆπο

Τοῦ

JAMES THURBER

«Ὁ Θέριμπερ, ἔγραψαν κάποτε οἱ Times, εἶναι Θέριμπερ.» Εἶναι ἕνας τρόπος γιὰ νὰ ἐκφράσῃ κανεὶς με δύο λόγια ὅλα τὰ φοβερά καὶ τρομερά ποὺ ἔχει νὰ πῇ γιὰ ἕνα σύγχρονο χιουμοριστὴ. Κατὰ καιροὺς τὰ ἔργα τοῦ Θέριμπερ ἐμπιστευτήκαν τὰ μυστικά τους σὲ τυπωμένες σελίδες, συντροφευμένα ἀπὸ μικρὰ στίλβα—συνήθως τοῦ ἰδίου—ποὺ συμπληρῶνουν τὴν ἐπίθεσιν κατὰ τοῦ ἀναγνώστου... Τὸ πρωτότυπο χιούμορ τους ποὺ σκορπίζει τὸ γέλιο καὶ τὰ στρογγυλωμάτικα ἀνθρωπάκια τους εἶναι ἡ ἀμύμητη σφραγίδα τοῦ μεγαλυτέρου σύγχρονου χιουμοριστῆ: τοῦ Θέριμπερ.

Μιὰ φορὰ καὶ ἕναν καιρὸ, ἕνα ἡλιόλουστο πρωῒνο, ἕνας ἀνθρώπος καθόταν καὶ ἔπινε τὸ γάλα του κοντὰ στὸ παράθυρο. Μιὰ στιγμή σήκωσε τὰ μάτια του ἀπὸ τὶς φρυγανιές του καὶ τί νὰ δῇ; ἕνας ἄσπρος μονόκερως με χρυσὸ κέρατο. ἔβασκε με τὴν ἡσυχία του στὰ τριαντάφυλλα τοῦ κήπου. Ἀμέσως ἔτρεξε στὴν κρεβάτα-

κάμαρα, ὅπου κοιμόταν ἀκόμη ἡ γυναίκα του καὶ τὴν ξύπνησε.

—Ἕνας μονόκερως εἶναι στὸν κῆπο, τῆς εἶπε, καὶ τρώει τὰ τριαντάφυλλα.

Ἐκείνη ἄνοιξε τὸ ἕνα μάτι καὶ τὸν κοίταξε με ἐχθρικό βλέμμα.

—Ὁ μονόκερως εἶναι ἕνα ζῶο μυθικό, εἶπε καὶ γύρισε ἀπὸ τὴν ἄλλῃ μεριά.

Ο σύζυγος κατέθηκε άργά-άργά κάτω και βγήκε στον κήπο. Ο μονόκερος ήταν άκόμη εκεί. Τώρα είχε αναλάβει εργασία στις τουλίπες.

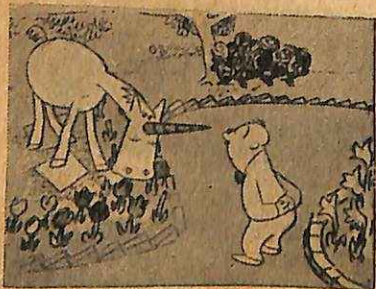
—Έλα, μονοκεράκι μου, είπε ο σύζυγος και έκοψε έναν κρίνο και του τον έδωσε. Ο μονόκερος τον καταβρόχθισε σοβαρός. Γεμάτος κέφι, πού έβλεπε ένα μονόκερο στον κήπο του, ο σύζυγος ανέθηκε πάλι επάνω και πήγε στη γυναίκα του.

—Ο μονόκερος, της είπε, έφαγε έναν κρίνο.

Η γυναίκα του ανασηκώθηκε στο κρεβάτι της και τον κοίταξε περιφρονητικά.

—Είσαι τρελλός για δέσιμο, κακομοίρη μου, του είπε, και θα σου φορέσουν το ζουρλομανδύα.

Ο σύζυγος που δεν αγαπούσε καθόλου κάτι λέξεις σαν το «τρελλός» και «ζουρλομανδύας» και ά-

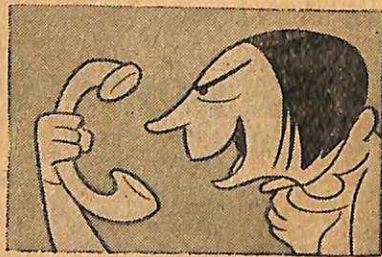

κόμη λιγώτερο ένα τέτοιο ήλιόλουστο πρωινό με ένα μονόκερο στον κήπο του, σκέφτηκε για λίγο και είπε:

—Αυτό θα το δούμε, και προχώρησε στην πόρτα. Ξέρεις έχει ένα χρυσό κέρατο στο μέτωπό του, της είπε και έφυγε.

Ύστερα βγήκε πάλι στον κήπο για να δει το μονόκερο. Άλλά ο μονόκερος είχε φύγει. Ο σύζυγος κάθησε τότε κάτω από ένα δεντράκι ανάμεσα στα τριαντάφυλλα και άποκοιμήθηκε.

Μόλις όμως βγήκε έξω από το σπίτι, η γυναίκα του σηκώθηκε από το κρεβάτι. Ντύθηκε όσο μπορούσε πιο γρήγορα. Φαινόταν πολύ θιαστική και τα μάτια της

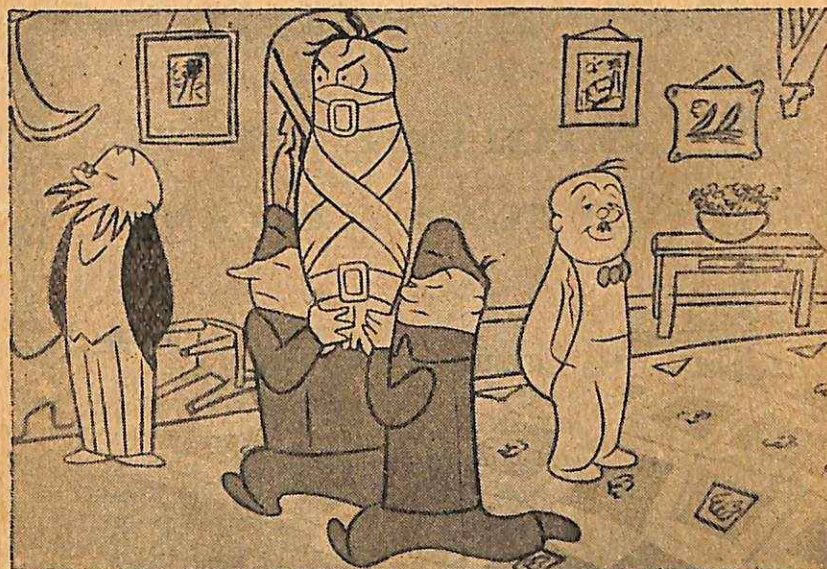
γυάλιζαν. Έκανε δυο τηλεφωνήματα: Ένα στην άστυνομία και ένα σε έναν ψυχίατρο. Τους είπε να έρθουν γρήγορα στο σπίτι και να φέρουν μαζί τους και έναν ζουρλομανδύα. Όταν έφθασαν οι άστυνομικοί και ο ψυχίατρος, κάθισαν για λίγο και την κοίταξαν με ένδιαφέρον.

—Ο άνδρας μου, είπε εκείνη, είδε ένα μονόκερο σήμερα το πρωί στον κήπο.

Οι άστυνομικοί κύτταξαν τον ψυχίατρο και ο ψυχίατρος κύτταξε τους άστυνομικούς.

—Μου είπε πως ο μονόκερος έφαγε έναν κρίνο, είπε η γυναίκα.

Ο ψυχίατρος ξανακύτταξε τους

άστυνομικούς και οι άστυνομικοί ξανακύτταξαν τον ψυχίατρο.

—Μου είπε πως ο μονόκερος είχε ένα χρυσό κέρατο στο μέτωπό του.

Σε ένα γνέψιμο του ψυχιάτρου οι άστυνομικοί πήδηξαν από τις καρέκλες τους και άρπαξαν τη γυναίκα. Παιδεύτηκαν πολύ για να την κάνουν καλά, γιατί είχε πολύ άγριψει, μα στο τέλος τα κατάφεραν. Μόλις της φόρεσαν τον ζουρλομανδύα μπήκε μέσα ο σύζυγος.

—Είπατε στη γυναίκα σας πως είδατε ένα μονόκερο στον κήπο; ρώτησαν οι άστυνομικοί.

—Και βέβαια όχι, άπάντησε εκείνος. Ο μονόκερος είναι ζωομυθικό...

—Αυτό ήθελα να ξέρω, είπε ο ψυχίατρος. Πάρτε την. Λυπούμαι, κύριε, αλλά η γυναίκα σας είναι τελείως τρελή.

Και έτσι την πήραν μαζί τους, ενώ εκείνη φώναζε και έβριζε, και την έκλεισαν στην κλινική. Εκείνος έζησε από τότε πολύ εύτυχισμένος.

Το συμπέρασμα της ιστορίας: Ποτέ μην είστε βέβαιοι για έναν τρελλό, αν δεν τον δείτε δεμένο.

Κάθε βράδυ, πριν κοιμηθώ, λέει ή μία φίλη στην άλλη, αναλογίζομαι τις ψευτιές που είπα όλη την ημέρα.

—Και τότε προλαβαίνεις να κοιμηθής; ρωτά ή άλλη.

ΤΙΠΗΡΕΕ ΠΟΤΕ Η ΑΤΛΑΝΤΙΣ;

— — — Τοῦ — — —
JOHN BRADFORD

Νομίζω πώς οἱ ἄνθρωποι κάθε ἑποχῆς εἶναι εὐπιστοὶ μὲ τὸν δικό τους τρόπο. Σήμερα πιστεύουν στὰ ταξίδια στοῦ ἄπειρο, στοὺς ἱπτάμενους δίσκους καὶ σὲ ἄλλα οὐράνια φαινόμενα. Ὡστόσο πάντα τοὺς τραβοῦσε ἡ ἰδέα μιᾶς ἡπείρου πού χάθηκε μὲ τὶς πόλεις καὶ τοὺς ἀνθρώπους της. Ὅσο πιὸ ἀπρόσιτος εἶναι ὁ τόπος καὶ ὅσο πιὸ μακρινὴ ἡ ἱστορία, τόσο πιὸ πολὺ γοητεύει τοὺς ἀνθρώπους.

Πολλοὶ θὰ ἔχουν ἀσφαλῶς διαβάσει τὸ βιβλίο τοῦ Κόναν Ντόουλ πού περιγράφει μιὰ φανταστικὴ ἀναζήτησι τῆς Ἀτλαντίδος στὸ βυθὸ τῆς θάλασσας. Ὁμως ἡ πρώτη γραπτὴ περιγραφή τῆς πολιτείας αὐτῆς ἔγινε ἀπὸ τὸν Πλάτωνα γύρω στὸ 350 π.Χ. Ἀκόμῃ καὶ ἂν ὑποτεθῇ πὼς ὁ Πλάτων δὲν πρόσθεσε τίποτα δικό του, εἶναι γνωστὸ πὼς πήρε τὴν ἱστορία ἀπὸ τρίτο ἢ τέταρτο χέρι. Ἐχομε ἐπίσης κάθε λόγο νὰ πιστέψουμε πὼς ὁ Πλάτων ἀνέφερε τὴν ἱστορία αὐτὴ σὰν παραβολή.

Ὁ Πλάτων βάζει σοβαροὺς ἀνθρώπους νὰ διηγούνται τὴν ἱστορία, ἀλλὰ τὴν τοποθετεῖ στὰ πολὺ παλιὰ χρόνια. Λέει πὼς τὴν εἶχε πῆ πρὶν ἀπὸ ἑξήντα χρόνια

περίπου στὸ σπῆτι τοῦ Σωκράτη ὁ Κριτίας, πού ἰσχυριζόταν ὅτι τὴν εἶχε διηγηθῇ στὴν οἰκογένειά του ὁ σοφὸς Σόλων πρὶν ἀπὸ 150 χρόνια.

Ἡ ἱστορία πού ἀναφέρει ὁ Πλάτων εἶναι ἡ ἑξῆς: Ὁ Σόλων εἶχε κάποτε ἐπισκεφθῇ τοὺς ἱερεῖς τοῦ αἰγυπτιακοῦ ναοῦ τῆς Σαΐτιδος καὶ, ὅπως συνήθιζαν ὅλοι οἱ σοφοὶ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, διηγήθηκαν ὁ ἕνας στὸν ἄλλον διάφορες ἱστορίες. Οἱ ἱερεῖς εἶπαν στὸν Σόλωνα πὼς οἱ Ἕλληνες εἶχαν ἀκόμῃ πολλὰ νὰ μάθουν γιὰ τὴν ἱστορία τους καὶ τοῦ κέντρισαν τὸ ἐνδιαφέρον μὲ μιὰ διήγησι πού εἶχε τὴν πρὸςθετὴ ἀξία ὅτι δόξαζε τὴν Ἀθήνα.

Πρὶν ἀπὸ 9.000 χρόνια περίπου, τοῦ εἶπαν οἱ ἱερεῖς, ὑπῆρχε ἕνα ἰσχυρὸ κράτος σ' ἕνα μεγάλο νησί, ἔξω ἀπὸ τὶς Ἡράκλειες Στήλες (τὸ σημερινὸ Γιβραλτάρ), ἐκεῖ πού ἀρχίζει ὁ ὠκεανός. Τὸ νησί αὐτό, τοῦ εἶπαν, ἦταν μεγαλύτερο ἀπὸ τὴν Λιβύη καὶ τὴν Ἀσία (δηλαδὴ τὴ σημερινὴ Βόρειο Ἀφρικὴ καὶ τὴν Μέση Ἀνατολή) καὶ πέρα ἀπ' αὐτὸ ὑπῆρχαν καὶ ἄλλα νησιά στὸν ὠκεανό. Ὁ στρατὸς τοῦ κράτους αὐτοῦ ἔκανε ἐπιδρομὲς στὶς

ἀκτὲς τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀφρικῆς, ἀλλὰ ἡ Ἀθήνα, παρ' ὅλο πὺ τὴν εἶχαν ἐγκαταλείψει οἱ σύμμαχοί της, τελικὰ νίκησε. Ἀργότερα ὁμως ἔγιναν νείσμοι καὶ πλημμύρες καὶ μέσα σὲ ἕνα καὶ μόνο τρομερὸ ἡμερονύκτιο τὸ νησί τῆς Ἀτλαντίδος χάθηκε κάτω ἀπὸ τὰ κύματα.

Στὸ δεύτερο μέρος τῆς διηγῆσεως τοῦ Πλάτωνος τὸν λόγον ἔχει ἡ φαντασία. Στὸ κέντρο τοῦ μεγαλύτερου νησιοῦ θρῖσκόταν, λέει, μιὰ εὐφορὴ πεδιάδα τριγυρισμένη ἀπὸ βουνά. Ἐκεῖ ὑπῆρχαν ἀνάκτορα, ναοὶ καὶ γέφυρες. Τὰ κτίρια ἦταν στολισμένα μὲ ἀσῆμι, χρυσάφι καὶ ἐλεφαντόδοντο. Καὶ ὑπῆρχε ἀκόμῃ μιὰ μυστηριώδης πολὺτιμη οὐσία πού λεγόταν «δρείχαλκος» καὶ πάνω σ' αὐτὴν ἔγραφαν τοὺς νόμους. Ἡ κρατικὴ ὀργάνωσις ἦταν τέλεια. Ἡ ἐξουσία θρῖσκόταν στὰ χέρια δέκα βασιλιάδων καὶ ὑπῆρχε ἕνας τεράστιος στρατὸς ἀπὸ τοξότες καὶ ἄρματοδρόμους. Ἀλλὰ οἱ κάτοικοι τοῦ νησιοῦ αὐτοῦ ἦταν ἀπόγονοι θεῶν καὶ ἐνῶ ἦταν ἄλλοτε ἐνάρτεροι καὶ εὐτυχισμένοι ἐκφυλίστηκαν καὶ ὁ πανίσχυρος Δίας ἀποφάσισε νὰ τοὺς τιμωρήσῃ.

Ὁ Πλάτων ἄφησε τὴν ἱστορία ἀτελείωτη, ἀλλὰ εἶχε δώσει τὸ διδάγμα πού ἠθελε. Ἡ καταστροφὴ τῆς Ἀτλαντίδος ἔδειχνε πὼς μιὰ «μεγάλῃ δύναμι» πού ζῇ στὴν πολυτέλεια μπορεῖ νὰ νικηθῇ ἀπὸ ἕνα μικρὸ κράτος.

Υπάρχουν σοβαρὲς ἀμφιβολίες ἂν ἡ διήγησι αὐτὴ προερχόταν πραγματικὰ ἀπὸ τὸν Σόλωνα. Οἱ μελετηταὶ τοῦ Πλάτωνος πιστεύουν ὅτι ὁ ἀρχαῖος φιλόσοφος δημιούργησε καὶ τὴν ἱστορία αὐτὴ μέσα στὸ πλαίσιο τῶν μεγάλων θεμάτων πού ἐθίξε. Μήπως ὁμως ὁ Πλάτων ἔχυσε σὲ και-

νούργιο καλούπι κάποιον παλιὸ λαϊκὸ θρύλο;

Ἄς δοῦμε τώρα τὴ ζωὴ στὴν Ἀτλαντίδα ὅπως μᾶς παρουσιάζεται καὶ ὕστερα θίγουμε τὸ θέμα τῆς πιθανῆς τοποθεσίας της. Ὁ Πλάτων ἐπίτηδες ἔδωσε γιὰ τὴν Ἀτλαντίδα λεπτομέρειες πού θὰ τὶς κατανοοῦσαν εὐκολώτερα οἱ σύγχρονοί του. Οἱ λεπτομέρειες γιὰ τὰ ἄρματα, τοὺς ναοὺς κ.λ.π. θὰ φαίνονταν λογικὲς σύμφωνα μὲ τὴν ἰδέα πού εἶχαν οἱ Ἕλληνες γιὰ τὸ παρελθόν. Ἀλλὰ ἐνῶ ἐκεῖνοι, χρονικὰ, θρῖσκονταν πρὸς τὴν Προϊστορία, ἐμεῖς σήμερα ἔχομε πολὺ περισσότερες γνώσεις γιὰ τὴν προϊστορικὴ ἐποχὴ. Καὶ ὅσο περισσότερες λεπτομέρειες παραθέτει ὁ Πλάτων γιὰ νὰ γίνῃ πειστικός, τόσο πιὸ βέβαιοι εἴμαστε πὼς δημιούργησε τὶς λεπτομέρειες αὐτὲς γιὰ νὰ κάνῃ ἐντύπωση. Ἡ ζωὴ στὴν Ἀτλαντίδα, ὅπως τὴν περιγράφει ὁ Πλάτων, ἦταν ἐντελῶς ἀδύνατο νὰ ὑπάρχῃ, οὔτε στὴν ὑποτιθέμενη χρονολογία, (γύρω στὰ 10.000 π. Χ.), οὔτε καὶ 6.000 χρόνια ἀργότερα. Ὁλοι οἱ ἀρχαιολόγοι συμφωνοῦν ὅτι στοὺς αἰῶνες αὐτοὺς ἡ Νότιος Εὐρώπη καὶ ἡ Βόρειος Ἀφρικὴ εἶχαν πολιτισμὸ Μεσολιθικῆς ἑποχῆς καὶ οἱ κάτοικοί τους ἦταν πρωτόγονοι κυνηγοὶ καὶ ψαράδες πού χρησιμοποιοῦσαν ἀπλὰ λίθινα ἐργαλεῖα ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἔχουν φθάσει ὡς ἐμᾶς πολλὲς χιλιάδες. Οἱ πολιτείες, τὰ κανάλια καὶ τὰ χρυσὰ ἀγάλματα ἀπείχαν τόσο ἀπὸ τὶς τεχνικὲς τοὺς ἱκανότητες, ὅσο ἀπέχουν σήμερα ἀπ' ὅτις ἱκανότητες τῶν ἰθαγενῶν τῆς Αὐστραλίας. Ἡ ζωὴ τῆς Ἀτλαντίδος, ὅπως μᾶς παραδίδεται ἀπὸ τὸν Πλάτωνα, εἶναι ἐντελῶς φανταστικὴ.

Στοὺς μεταγενέστερους χρόνους ἡ ἱστορία τῆς Ἀτλαντίδος

δεν ανακινήθηκε παρά μετά την ανακάλυψη της 'Αμερικής. Το 1675 ένας Σουηδός ισχυρίστηκε πως η 'Ατλαντίς βρισκόταν στη Σουηδία και από τότε άκουστηκαν διάφορες άπιθανες ή λογικές γνώμες για την τοποθεσία της 'Ατλαντίδος. Μερικοί ταύτισαν τον θρύλο της με την καταστροφή της Κνωσσοῦ, στην Κρήτη, το 1450 π. Χ.

Ποιά όμως είναι ή πιθανότερη γεωγραφική τοποθέτησι της 'Ατλαντίδος; Είναι γεγονός ότι υπάρχουν πολλά νησιά και άκτες, που σήμερα βρίσκονται κάτω από την επιφάνεια της θάλασσας. Στις παλιές γεωλογικές εποχές, πολύ προτού εμφανισθῇ ὁ άνθρωπος και ὡς σήμερα ακόμη το επίπεδο της ξηρᾶς σὲ σχέσι με τὴ θάλασσα ἔχει ὑποστῇ ὁλόκληρη σειρά ἀπὸ ριζικές μεταβολές σὲ ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου. Γι' αὐτὸ δὲν εἶναι καθόλου περίεργο ὅτι ὅλοι οἱ λαοί, ἀκόμη και οἱ Ἑσκιμῶι, ἔχουν ἔπη ἢ θρύλους πού μιλοῦν γιά πλημμύρες. Εἶναι ἄσκοπο νὰ προσπαθῇ κανεὶς νὰ τὰ συνδέσῃ ὅλα αὐτά γιά νὰ ἀποδείξῃ ὅτι εἶναι ἡ ἀνάμνησι κάποιας παγκόσμιας καταστροφῆς γιατί ἔχουν ἐντελῶς διαφορετικές αἰτίες και συνέβηκαν σὲ ἐντελῶς διαφορετικές χρονολογίες. Μερικοὶ προσπάθησαν μάλιστα νὰ συνδέσουν τὴν κατὰ πόντισι τῆς 'Ατλαντίδος με τὸν μεγάλο Κατακλυσμὸ τῆς Βίβλου. Ὡστόσο σήμερα ξέρουμε πὼς ὁ Βιβλικὸς Κατακλυσμὸς ἦταν ἓνα φαινόμενο μᾶλλον τοπικό. Ὁ ἐβραϊκὸς θρύλος θασιζόταν σὲ κάποια πραγματικὴ ἱστορία πού εἶχε ξαναπλαστῇ ἀργότερα. Στὸ ἔδαφος τοῦ Οὐρ μπορεῖ κανεὶς νὰ διακρίνῃ τὴν ἰλὺ τοῦ Εὐφράτη συσσωρευμένη ἐπάνω στὰ ἐρείπια μιᾶς προκατακλυσμιαίας πολιτείας. Ὅλα αὐτὰ

ἔγιναν βέβαια χιλιάδες χρόνια μετὰ τὴν ὑποτιθέμενη χρονολογία τῆς καταποντίσεως τῆς 'Ατλαντίδος.

Ἐκεῖνοι πού πιστεύουν στὴν ἱστορία τῆς 'Ατλαντίδος παρατήρησαν ὅτι πολλὲς φορές στὸ παρελθὸν ἔγιναν ἐκρήξεις ἡφαιστειῶν πού κατέστρεψαν πολλὰ μικρὰ νησιά και ὅτι στίς ἀκτές τοῦ 'Ατλαντικοῦ ὑπάρχουν πολλὲς ἐνδείξεις ἀποσχίσεων. Οἱ Ἀζόρες, στὸ κέντρο τοῦ 'Ατλαντικοῦ, φαίνεται πὼς εἶναι τώρα ἡ εὐνοούμενη περιοχή γιά τὴν τοποθέτησι τῆς 'Ατλαντίδος, ἀλλὰ ἀκόμη και οἱ ὁπαδοὶ τῆς θεωρίας τῆς καταποντίσεως παραδέχονται πὼς μιὰ ἐκρηξὴ ἡφαιστείου δὲν θὰ μπορούσε νὰ καταστρέψῃ μιὰ μεγάλη νησιωτικὴ ἥπειρο. Μικρὰ νησιά μποροῦν νὰ ἐμφανίζονται και νὰ ἐξαφανίζονται στὸν κεντρικὸ Εἰρηνικὸ ἐξ αἰτίας τῆς δράσεως τῶν ἡφαιστειῶν. Ἀλλὰ ἐδῶ πρόκειται γιά σποραδικές και μικρὲς ἐκτάσεις ἐξαφανίσεως. Τέλος ὑπάρχουν πολλὲς πιθανότητες ὅτι στίς ἀρχές τῆς Τριτογενοῦς περιόδου μιὰ μεγάλη περιοχή στὸν Κεντρικὸ Εἰρηνικὸ, πού βρισκόταν λίγο ψηλότερα ἀπὸ τὴν ἐπιφάνεια τῆς θάλασσας, κατακλύστηκε ἀπὸ τὸν ὠκεανὸ λόγω καθιζήσεων και συγχρόνως ἀνυψώσεως τῆς στάθμης τῆς θάλασσας. Ἀλλὰ αὐτὸ ἔγινε πάρα πολλὰ χρόνια πρὶν ἀπὸ τὴν ἐμφάνισι τοῦ ἀνθρώπου στὴ γῆ.

Στὸν 'Ατλαντικὸ οἱ Ἀζόρες, πού εἶναι οἱ κορυφές μιᾶς ὑποβρύχιας ὀροσειρᾶς πού διασχίζει τὸν θυθὸ, μπορεῖ νὰ εἶναι τὰ ὑπολείμματα μιᾶς περιοχῆς πού βυθίστηκε κατὰ τὸ τέλος τῆς Μεσοζωϊκῆς περιόδου. Κι' αὐτὸ ὅμως ἔγινε πολὺ πρὶν ἀπὸ τὴν ἐμφάνισι τοῦ ἀνθρώπου.

Ἔτσι καταλήγουμε σὲ ἓνα και μόνο συμπέρασμα: ἡ 'Ατλαντίς,

σάν νησιωτικὴ ἥπειρος μέσα στὰ ὅρια τῆς ἱστορίας τοῦ ἀνθρώπου, εἶναι καθαρὴ φαντασία. Τί μᾶς μένει λοιπόν; Οἱ πρωτόγονοι ἄνθρωποι συχνὰ μεγαλοποιοῦν τοὺς θρύλους τοὺς μιὰ τοπικὴ καταστροφή, γιατί τὸ γεγονός αὐτὸ ἔχει ἐμπνεάσει ὁλόκληρον τὸν δικὸ τους κόσμον. Καὶ ἡ Προϊστορικὴ ἐποχὴ εἶναι γεμάτη μαρτυρίες γιά μεταβολές πού ἔγιναν στὴν ἐπιφάνεια τῆς ξηρᾶς και τῆς θάλασσας και πού ὀφείλονταν σὲ φυσικὰ αἰτία.

Ὑπάρχουν π.χ. πολλὲς ἐπιστημονικὲς ἀποδείξεις ὅτι μετὰ τὸ τέλος τῆς τελευταίας ἐποχῆς τῶν παγετῶνων ἡ στάθμη τῆς θάλασσας στὴν Δυτικὴ Εὐρώπῃ ἀνέβαινε βαθμιαίᾳ καθὼς οἱ πάγοι ἔλυναν και ὑποχωροῦσαν. Στὴν περίοδο αὐτὴ (μεταξὺ 10.000 καὶ 5.000 π. Χ.) ἀνοίξαν τὰ στενὰ τοῦ Ντόβερ και ἀπὸ τὴν Βόρειο θάλασσα χύθηκε ἄλμυρὸ νερὸ στὴν Βαλτικὴ και τὴν μετέβαλε ἀπὸ λίμνη σὲ θάλασσα. Τέλος ἀνοίξαν και τὰ στενὰ τοῦ Γιβραλτάρ. Ἀρκετὰ συχνὰ βρίσκουμε σὲ λίθινα ἐργαλεῖα τῶν Μεσολιθικῶν κυνηγῶν και ψαράδων κάτω ἀπὸ τὸ ὕλικὸ πού ἀποθέτουν

οἱ παλῖρροιες καθὼς και ἴχνη βυθισμένων δασῶν. Αὐτὸ ὅμως δὲν σημαίνει ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι πνίγηκαν, ἀλλὰ ὅτι ἡ θάλασσα σκέπασε σιγὰ - σιγὰ τοὺς παραλιακοὺς οἰκισμοὺς.

Ἡ τάσι τῆς θάλασσας νὰ «πιστῇ» ἀπὸ τὴν ξηρὰ και νὰ τὴν ἀγκαλιάσῃ συνεχίστηκε και πολὺ ἀργότερα. Ὅλα αὐτὰ τὰ γεγονότα ἐξηγοῦν βέβαια διάφορους θρύλους γιά βυθισμένες περιοχές ἀλλὰ κανένα δὲν ἔχει ἄμεσι σχέσι με τὸν μῦθο τῆς 'Ατλαντίδος.

Στοὺς προϊστορικοὺς χρόνους δὲν ἔγιναν μόνο μιὰ και δυὸ τέτοιες καταποντίσεις, ἀλλὰ πολλὲς χιλιάδες. Δὲν ὑπῆρξε μιὰ 'Ατλαντίδα, ἀλλὰ πολλὲς μικρές. Καὶ εἶναι ἀνώφελο νὰ προσπαθοῦμε νὰ ταυτίσουμε τὸν θρύλο με μιὰ συγκεκριμένη «'Ατλαντίδα». Ἄν θέλουμε ἓνα ἀληθινὸ θαλάσσιο δράμα στὴν προϊστορικὴ ἐποχὴ τῆς ἀνθρωπότητος, εἶναι καλύτερα νὰ στραφοῦμε στὸ ἀνοιγμα τῶν διαφόρων στενῶν τοῦ κόσμου, ἂν δὲν μᾶς πειράζει βέβαια πού τὸ δράμα θὰ ἔχῃ διαλείμματα κάπου χίλια χρόνια ἀνάμεσα στίς πράξεις του.

Εἷνας γιατρός, εἰδικὸς γιά τὸ σηκῶτι, θεραπεύει ἓνα ἄρρωστο γιά χρυσή. Ἔνας μῆνας, δυὸ μῆνες, τρεῖς μῆνες, τίποτα. Ὅλα τὰ φάρμακα ἀποδεικνύονται ἀνίσχυρα. Τὸν ἑβδόμο μῆνα ὁ γιατρός κυττάζει τὸν ἄρρωστο του και σάν τὸν ἔβλεπε γιά πρώτη φορά, φωνάζει:

—Βρὲ τὸν ἄτιμο! εἶναι Γιαπωνέζος...

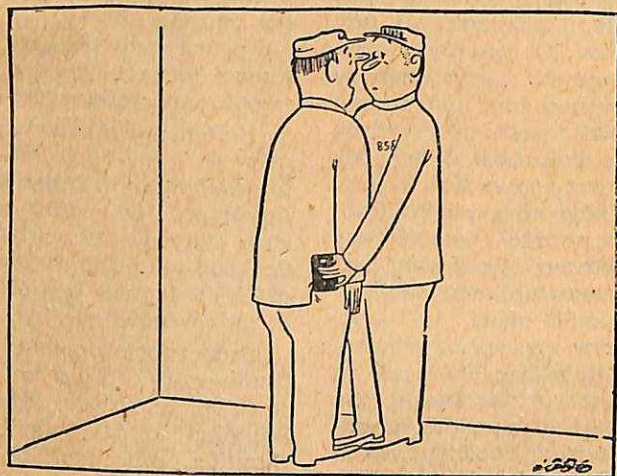
A. M.

Ο ταγματάρχης φθάνει ξαφνικὰ στοὺς στρατώνες γιά ἐπιθεώρησι. Σὲ μιὰ γωνιά τοῦ θαλάμου βλέπει ἓνα ἀναμμένο ἀποτοίγαρο.

—Δικό σου εἶναι αὐτό; ρωτᾷ τὸν στρατιώτη πού ἔτυχε νὰ εἶναι ἐκεῖ κοντά.

—Ὁχι, κύριε ταγματάρχα, μπορεῖτε νὰ τὸ πάρετε...

A. M.

—Κι' έσένα, συνάδελφε, γιατί σε φέρανε έδω;

Γιατί όλος ό κόσμος πιστεύει πώς τó γκόλφ κατάγεται από τή Σκωτία;
—Έ! καλά τώρα! Είναι τó μόνο παιγνίδι στο όποίο κερδίζει όποιος έχει τούς λιγώτερους πόντους.

☆

Tatler

Αφού μίλησε αρκετή ώρα στους άνδρες του ό λοχαγός ήθελε νά δη τί συνεκράτησαν. Ρωτάει λοιπόν ένα:

—Πές μου, λοιπόν, έσύ, γιατί ό στρατιώτης πρέπει νά είναι πάντα έτοιμος νά πεθάνη για τήν πατρίδα του;

—Έλα, ντέ, λοχαγέ μου! Έλα, πές μου, γιατί;

☆

Pourquoi Pas?

Δυό έργενηδες συζητούν περί μαγειρικής:

—Πήρα μιά φορά ένα όδηγό μαγειρικής, λέει ό ένας, μιά ούτε μιά φορά δέν κατάφερα νά φτιάξω τίποτε σύμφωνα με τίς οδηγίες του.

—Δύσκολα και μπερδεμένα πράγματα! λέει ό άλλος.

—Τό βρήκες, άπαντά ό πρώτος. Όλες του οι συνταγές άρχιζαν με τά 'δια λόγια: Παίρνετε μιά καθαρή κατσαρόλα... Καταλαβαίνεις τώρα...

☆

Constellation

Φθάνοντας στην 'Αμερική ένας 'Ιρλανδός, βρέθηκε στα γρήγορα ανάμεσά σε δυό είδικούς που ήθελαν νά μετρήσουν τήν νοημοσύνη του, υποβάλλοντάς του διάφορες έρωτήσεις:

—Πόσοι άνθρωποι ζούν έδω, Πάτ; τόν ρώτησαν.

—100, άπάντησε ό Πάτ. Ό άσος έγώ και οι δυό κολουρες έσείς.

Constellation

Ξ ΤΥΜΦΑΛΙΔΕΣ ΟΡΝΙΘΕΣ

'Αισινομικό διήγημα

Της

AGATHA CHRISTIE

Ο Χάρολντ Ουώρινγκ τīs παρατήρησε για πρώτη φορά όταν ανέβαιναν τó μονοπάτι που έρχόταν από τή λίμνη. Καθόταν στην ταράτσα έξω από τó ξενοδοχείο. 'Η μέρα ήταν όμορφη, ή λίμνη γαλάζια και ό ήλιος όλόλαμπρος. 'Ο Χάρολντ κάπνιζε τήν πίπα του και συλλογιζόταν πώς ό κόσμος είναι θαυμάσιος.

'Η πολιτική του σταδιοδρομία διαγραφόταν λαμπρή. Τό να είσαι ύφυπουργός σε ηλικία τριάντα ετών είναι κάτι που δικαιολογμένα σε κάνει νά υπερηφανεύσαι. Λέγανε πώς ό Πρωθυπουργός είχε πη σε κάποιον: «'Ο νεαρός Ουώρινγκ θά πάη μπροστά». 'Ο Χάρολντ ήταν ένθουσιασμένος όπως ήταν φυσικό. 'Η ζωή του παρουσιαζόταν με πολύ ρόδινα χρώματα. 'Ηταν νέος με καλό παρουσιαστικό, αρκετά εύπορος και έντελώς έλευθερωμένος από ρωμαντισμούς.

Είχε αποφασίσει νά περάσει τīs διακοπές του στην Χερζοσλοβάκια για νά ξεφύγει από όλα τά γνωστά μέρη και νά ξεκουραστή για καλά από όλα και από όλους. Τό ξενο

δοχείο στη λίμνη Στέμπκα, αν και μικρό, είχε όλες τīs ανέσεις και όχι πολύ κόσμος. Οι λίγοι ένοικοι ήταν κυρίως ξένοι. 'Ως τώρα οι μόνοι 'Αγγλοι έκτός από αυτόν ήταν μιά ηλικιωμένη κυρία, ή κ. Ράις και ή κόρη της, ή κ. Κλαίητον. 'Ο Χάρολντ τīs συμπαθούσε και τīs δύο. 'Η Έλση Κλαίητον είχε μιά όμορφη από τού παλιού καιρού. Μακιγιαριζόταν πολύ λίγο, ήταν γλυκεία και συνεσταλμένη. 'Η κ. Ράις ήταν αυτό που λέμε γυναίκα με χαρακτήρα. 'Ηταν ψηλή με βαρεία φωνή και κάπως δεσποτικούς τρόπους αλλά είχε χούμορ και έκανε καλή συντροφιά. 'Η ζωή της ήταν δεμένη με τή ζωή της κόρης της.

'Ο Χάρολντ είχε περάσει μερικές ευχάριστες ώρες με τή συντροφιά τους αλλά δέν προσπάθησαν νά τόν μονοπωλήσουν και οι σχέσεις ανάμεσά τους έμειναν φιλικές αλλά μάλλον τυπικές.

Οι άλλοι άνθρωποι τού ξενοδοχείου δέν είχαν κινησει τήν προσοχή τού Χάρολντ. Συνήθως ήταν έκδρομείς, έμεναν ένα-δυό βράδια και έφευγαν. Δέν είχε προσέξει κανέναν

άλλο ως εκείνο εκεί το απόγευμα.

☆

Προχωρούσαν άργά στο δρομάκι και την ώρα που τις πρόσεξε ο Χάρολντ ένα σύννεφο ήρθε και έκρυψε τον ήλιο. Ανατρίχιασε λίγο.

—Υστερα τις κοίταξε καλά-καλά. Ασφαλώς οι δυο αυτές γυναίκες είχαν κάτι το παράξενο. Είχαν μακρυές γαμπρές μύτες σαν πουλιά, και τα πρόσωπά τους ήταν ολόγυδια και έντελώς άκίνητα. Φορούσαν φαρδειά έπανωφόρια που ανέμιζαν στον άέρα σαν φτερά μεγάλων πουλιών.

Ο Χάρολντ σκέφθηκε: «Είναι έντελώς σαν πουλιά, σαν πουλιά που φέρνουν κάτι κακό».

Οι γυναίκες ανέβηκαν στην ταράτσα και πέρασαν από κοντά του. Δέν ήταν νέες — γύρω στα πενήντα — και έμοιαζαν τόσο που θα ήταν ασφαλώς άδελφές. Η έκφρασή τους ήταν αντιπαθητική. Περνώντας από τον Χάρολντ το βλέμμα τους έπεσε επάνω του για μια στιγμή μόνο. Μά ήταν ένα παράξενο, βλέμμα που τον μέτρησε από πάνω ως κάτω — ένα βλέμμα απόκοσμο.

Η δυσάρεστη εντύπωση του Χάρολντ έγινε έντονωότερη. Παρατήρησε το χέρι της μιάς αδελφής, ένα μακρύ χέρι, με γαμπρά δάχτυλα. Παρ' όλο που ο ήλιος έλαμπε και πάλι ανατρίχιασε.

«Απαίσιες γυναίκες, σκέφθηκε. Σαν άρπακτικά όρνεα».

Τις σκέψεις του τις διέκοψε η κυρία Ράις που δοήκε στη βεράντα. Ο Χάρολντ της έφερε μια καρέκλα και εκείνη κάθησε και άρχισε, όπως συνήθως, να πλέκει.

—Είδατε αυτές τις γυναίκες που μπήκαν τώρα μόλις στο ξενοδοχείο; τη ρώτησε ο Χάρολντ.

—Με τα μακρυά έπανωφόρια; Ναί.

—Φοβερά πλάσματα, δέν νομίζετε;

—Ναί... ίσως. Είναι κάπως παράξενες. Μοιάζουν πολύ. Θα είναι δίδυμες.

—Μπορεί να είμαι υπερβολικός αλλά όταν τις είχα είχα ένα κακό προαίσθημα.

—Τί περίεργο! Θα τις κοιτάξω καλύτερα να δώ αν συμφωνώ μαζί σας. Θα μάθουμε από τον θυρωρό ποιές είναι. Λέτε να είναι Άγγλίδες;

—Ασφαλώς όχι. Πού είναι η κόρη σας;

—Πήγαμε περίπατο μαζί στη λίμνη. Ήταν θαυμάσια.

Ο ύπνρής της τους έφερε το σαί. Η κυρία Ράις είπε πλέκοντας πάντα:

—Η Έλση είχε γράμμα από τον άνδρα της. Μπορεί να μην κατέβη για το σαί.

—Τον άνδρα της; είπε ο Χάρολντ με έκπληξι. Λοιπόν νόμιζα πως ήταν χήρα.

Η κυρία Ράις τον κοίταξε μια στιγμή και είπε ξερά:

—Όχι, η Έλση δέν είναι χήρα. Δυστυχώς!

Ο Χάρολντ την κοίταξε παραξενεμένος.

—Τό πιστό φέρνει πολλή δυστυχία, κύριε Ουώρινγκ.

—Ο γαμπρός σας πίνει;

—Ναί. Και είναι παράλογο ζηλιάρης και έχει τρομερά βίαιο χαρακτήρα. Η ζωή είναι τόσο δύσκολη! πρόσθεσε αναστενάζοντας. Η Έλση είναι το μονακρίδύ μου παιδί και δέν μου είναι διόλου εύκολο να την βλέπω δυστυχισμένη.

Ο Χάρολντ είπε με άληθινή συγκίνηση:

—Και είναι τόσο καλός άνθρωπος!

—Ίσως παραείναι καλή. Ένας εύτυχισμένος άνθρωπος είναι πιο περήφανος. Η τόση ευγένεια της Έλσης προέρχεται νομίζω από ένα αίσθημα ήττας. Η ζωή ήταν πολύ σκληρή γι' αυτήν.

Ο Χάρολντ είπε λίγο διστακτικά:

—Μά πως τον παντρεύτηκε;

—Ο Φίλιπ Κλαίητον ήταν άνδρας. Ήταν — και είναι ακόμη — πολύ γοητευτικός, είχε μερικά χρήματα και δέν βρέθηκε κανένας να μάς πη ποιός ήταν ο άληθινός του χαρακτήρας. Έγώ ήμουν χήρα από χρόνια. Δυο γυναίκες που ζούν μόνες δέν μπορούν να κρίνουν πολύ καλά έναν άνδρα.

Ο Χάρολντ αίσθάνθηκε αγανάκτησι και λύπη. Η Έλση Κλαίητον θα ήταν το πολύ είκοσι πέντε έτών. Σκέφθηκε την καθαρή έκφραση των ματιών της, τη θλιμμένη γραμμή των χειλιών της. Ξαφνικά ένοιωσε πως το ενδιαφέρον του γι' αυτήν ξέφευγε λίγο από τα όρια της άπλης φιλίας.

Κι' αυτή ήταν δεμένη με ένα κτήνος.

☆

Εκείνο το βράδυ ο Χάρολντ κάθισε μετά το φαγητό με την μητέρα και την κόρη. Τα μάτια της Έλσης ήταν κόκκινα. Θα είχε κλάψει.

Η κυρία Ράις είπε ζωηρά:

—Έμαθα ποιές είναι οι δυο Άρπυιές σας, κύριε Ουώρινγκ. Πολωνίδες, από καλή οικογένεια, κατά τον θυρωρό.

Ο Χάρολντ κοίταξε εκεί που κάθονταν οι δυο Πολωνίδες. Η Έλση είπε με ενδιαφέρον:

—Εκείνες με τα θαμμένα μαλλιά; Φαίνονται κάπως τρομερές. Δέν ξέρω γιατί...

—Κι' εγώ έτσι λέω, είπε ο Χάρολντ θριαμβευτικά.

—Μου φαίνεται πως είστε υπερβολικοί και οι δυο σας, είπε η κυρία Ράις γελώντας. Δέν μπορείτε να κρίνετε τους ανθρώπους μόνο από την όψη.

—Ίσως όχι, είπε η Έλση. Πάντως εγώ νομίζω πως είναι τάν όρνεα.

—Που τσιμπούν τα μάτια πτωμάτων! είπε ο Χάρολντ.

—Ω, πάψτε! φώναξε η Έλση.

—Με ισχυχαρείτε, διάστηκε να πη ο Χάρολντ.

—Πάντως δέν πρόκειται να τις συναντήσουμε στο δρόμο μας, είπε η κυρία Ράις.

—Εμείς δέν έχουμε μυστικά, είπε η Έλση.

Η κυρία Ράις είπε κλείνοντας πονηρά το μάτι:

—Ίσως να έχη ο κύριος Ουώρινγκ.

Ο Χάρολντ γέλασε.

—Ω, όχι, η ζωή μου είναι ένα άνοιχτο βιβλίο!

Η Άγκάθα Κρίστι λέει: Γεννήθηκα στο Ντέβονσαϊρ και τα παιδικά μου χρόνια πέρασαν εύτυχισμένα, χωρίς μαθήματα και σκοτούρες. Είχα όσες ώρες ήθελα για να χαζεύω στον κήπο και να αφίνω τη φαντασία μου να δουλεύει. Η μητέρα μου ήταν εκείνη που μου είπε να γράφω. Ήταν μια γυναίκα πολύ χαριτωμένη και με θαυμάσιο χαρακτήρα, πεπεισμένη ότι το παιδί της μπορούσε να κατορθώση τα πάντα! Για πολλά χρόνια έγραφα πλήθος τραγικές ιστορίες. Εφτιαξα και μερικά ποιήματα και ένα μυθιστόρημα με ένα καταπληκτικό άρρυθμό ήρώων. Στο τέλος άρχισε να με διασκεδάζει η ιδέα μιάς αστυνομικής ιστορίας. Σε λίγο κυκλοφόρησε το «The mysterious affair at styles». Το έγραφα την εποχή του πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου που δούλευα ως άδελφή σ' ένα Νοσοκομείο. Ένώ μ' αρέσουν όλα τα ποτά και φαγητά, μάταια προσπάθησα να δω ένα θέλημα στο κάπνισμα. Τα λουλούδια, η θάλασσα, τα ταξίδια, το θέατρο είναι οι μεγάλες μου χαρές, ενώ οι θόρυβοι και οι φλυαρίες με ένοχλούν μέχρι θανάτου.

Και σκέφθηκε: «Τί άνόητοι που είναι οι άνθρωποι που αφήνουν αυτό το δρόμο! Καθαρή συνείδησι. αυτό είναι το μόνο που χρειάζεται κανείς στη ζωή. Μ' αυτήν μπορείς να αντιμετώπισης τον κόσμο και νη στείλεις όποιον σ' ένοχλεί στο διάβολο».

Ξαφνικά ένοιωσε πως ήταν γεμάτος ζωή, γεμάτος δύναμι, απόλυτα κύριος της μοίρας του.

☆

Ο Χάρολντ Ουώρινγκ ήταν σαν όλους τους Άγγλους, πολύ μέτριος στις ξένες γλώσσες. Μιλούσε γαλλικά κομπάζοντας και με άγγλική προφορά. Γερμανικά και ιταλικά δέν ήξερε καθόλου. Ως τώρα οι δυσκολίες αυτές δέν τον άπασχόλησαν γιατί σε όλα τα Εύρωπαϊκά ξενοδοχεία μιλούσαν άγγλικά. Άλλά στον άπόμερο αυτό τόπο όπου μιλούσαν κάποια σλοβακική διάλεκτο και ακόμη και ο θυρωρός μι-

λουσε γερμανικά, τού ήταν πολυ δυσάρεστο ότι συχνά μία από τις δύο φίλες του κυρίες τού έκανε τὸν διερμηνέα. Ἡ κυρία Ράις πού τῆς ἄρεσαν οἱ ξένες γλῶσσες, εἶχε μάθει κιόλας λίγα σλοβακικά.

Ὁ Χάρολντ ἀποφάσισε νὰ κάτσει νὰ μάθει γερμανικά. Σκέφθηκε νὰ ἀγοράσει μερικά βιβλία καὶ νὰ μελετᾷ κάθε μέρα μιὰ-δυὸ ὥρες.

Ὁ καιρὸς ἦταν καλὸς καὶ ὁ Χάρολντ ἀφοῦ ἔγραψε μερικά γράμματα, θέλησε νὰ κάνῃ ἕναν περίπατο πρὶν ἀπὸ τὸ μεσημεριανὸ φαγητό. Περιπάτησε πρὸς τὴ λίμνη καὶ μετὰ ἔστριψε καὶ μπήκε στὰ πεύκα. Ὅταν προχώρησε λίγο, κάτι ἄκουσε: Μιά γυναίκα ἔκλαιγε μὲ λυγμοὺς κάπου ἐκεῖ κοντά.

Ὁ Χάρολντ προχώρησε πρὸς τὸ μέρος πού ἄκουσε τὸ κλάμμα καὶ εἶδε τὴν Ἑλση Κλαίητον, καθισμένη σὲ ἕναν κορμὸ δένδρου, μὲ τὸ κεφάλι σκυμμένο στὰ χέρια τῆς νὰ κλαίῃ μὲ λυγμούς. Ὁ Χάρολντ δίστασε μιὰ στιγμή καὶ ὕστερα τὴν πλησίασε καὶ εἶπε μαλακά:

—Κυρία Κλαίητον... Ἑλση. Γύρισε ἀπότομα καὶ τὸν κοίταξε. Ὁ Χάρολντ κάθισε κοντὰ τῆς καὶ τῆς εἶπε μὲ συμπάθεια:

—Μήπως μπορῶ νὰ σὰς βοηθήσω; Μπορῶ νὰ κάνω τίποτα γιὰ σὰς;

—Ὅχι, ὄχι, εἰστε πολὺ καλὸς. Ἀλλὰ κανένας δὲν μπορεῖ νὰ κάνῃ τίποτα γιὰ μένα.

Ὁ Χάρολντ τῇ ρώτησε:

—Εἶναι τίποτε... σχετικὸ μὲ τὸν ἄνδρα σας;

Κοῦνησε καταφατικὰ τὸ κεφάλι, ὕστερα ἔβγαλε τὴν πουδριέρα τῆς, χτενίστηκε καὶ εἶπε μὲ φωνὴ πού ἔτρεμε:

—Δὲν θέλω νὰ ἀνησυχῆσῃ ἡ μητέρα μου. Ὑποφέρει τόσο ὅταν μὲ βλέπῃ δυστυχισμένη. Ἡοῦα ἐδῶ γιὰ νὰ ξεσπάσω. Εἶναι ἀνόητο βέβαια γιὰτὶ τὸ κλάμμα δὲν ὠφελεῖ σὲ τίποτα ἀλλὰ καμμιὰ φορὰ κα- νεὶς σίσθάνεται πὼς ἡ ζωὴ εἶναι ἀβάσταχτη.

—Λυπούμαι πάρα πολὺ, εἶπε ὁ Χάρολντ.

Τὸν κοίταξε μὲ εὐγνωμοσύνη καὶ εἶπε:

—Τὸ λάθος εἶναι δικό μου βέβαια. Παντρεύτηκε τὸν Φίλιπ γιὰτὶ τὸ ἤθελα. Ὁ γάμος μου ἦταν μιὰ ἀποτυχία, ἀλλὰ μόνο ἐγὼ φταίω.

—Εἶναι πολὺ γεναῖο ἐκ μέρους σας νὰ τὸ λέτε αὐτό.

—Ὅχι. Δὲν εἶμαι καθόλου γε- ναῖα. Εἶμαι πολὺ δειλὴ καὶ γι' αὐ- τὸ φοβοῦμαι τρομερὰ τὸν Φίλιπ ὅ- ταν τὸν πιάσῃ ἡ μανία του.

—Ἀφήστε τον.

—Δὲν τολμῶ, δὲν θὰ μ' ἀφήσῃ.

—Ἀνοήσιες! Γιατί δὲν παίρνε- τε διαζύγιο;

—Δὲν ἔχω νὰ προβάλω κανένα λόγο. Πρέπει νὰ συνεχίσω ἔτσι. Ζῶ πολὺ καιρὸ κοντὰ στὴ μητέρα μου. Αὐτὸ δὲν τὸν νοιάζει, κυρίως ὅταν φεύγουμε κάπου μακριά, ὅπως τῶ- ρα. Βλέπετε, ἐκτὸς ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλ- λα εἶναι καὶ τρομερὰ ζηλιάρης. Καὶ νὰ μιλήσω μόνο μὲ ἕναν ἄνδρα μού κάνει φοβερὲς σκηνές.

Ὁ Χάρολντ ἀγανάκτησε. Εἶχε ἀκούσει πολλὲς γυναῖκες νὰ παρα- πονιοῦνται γιὰ τὴ ζήλεια τῶν συζύ- γων τους ἀλλὰ τίς περισσότερες φορὲς νόμιζε πὼς οἱ σύζυγοι θὰ εἴ- χαν μᾶλλον δίκιο. Ἡ Ἑλση Κλαίη- τον ὅμως δὲν ἦταν ἀπ' αὐτὲς τίς γυναῖκες. Δὲν τὴν εἶδε οὔτε μιὰ φο- ρὰ νὰ κάνῃ τὴν ἐλάχιστη κοκκετα- ρία μαζί του.

Ἡ Ἑλση κοίταξε τὸν οὐρανὸ πού εἶχε συννεφιάσει.

—Ὁ ἥλιος κρύφτηκε καὶ κάνει ψύχρα. Ἄς γυρίσουμε στὸ ξενοδο- χεῖο — θὰ κοντεύῃ μεσημέρι.

Ὅταν προχώρησαν λίγο ἔφθασαν κάποιον πού ἀκολουθοῦσε τὴν ἴδια κατεύθυνσι. Ἦταν μιὰ ἀπὸ τίς Πολωνίδες.

Τὴν προσπέρασαν καὶ ὁ Χάρολντ χαιρέτησε ψυχρά. Ἐκεῖνη δὲν χαι- ρέτησε ἀλλὰ τοὺς κοίταξε μιὰ στι- γμὴ καὶ τὸ βλέμμα τῆς ἦταν σὰν νὰ τοὺς ζύγιζε. Ὁ Χάρολντ ἔγινε ἔξω φρενῶν. Ἀναρωτήθηκε ἂν ἡ γυ- ναίκα τὸν εἶχε δὴ νὰ κάθεται κοντὰ στὴν Ἑλση. Ἰσως τότε νὰ σκέφθη- κε... Αὐτὸ θὰ σκέφθηκε. Τί ἀνόητες πού εἶναι μερικὲς γυναῖκες!

Ἦταν περίεργο πού ὁ ἥλιος εἴ- χε κρυφτῇ καὶ ἀνατρίχιασαν κι' οἱ δυὸ τὴ στιγμή πού τοὺς κοίταξε ἡ Πολωνίδα.

Ὁ Χάρολντ αἰσθάνθηκε ἕνα ἀ- προσδιόριστο δυσάρεστο συναίσθη- μα.

☆

Τὸ βράδυ ὁ Χάρολντ ἀνέβηκε στὸ δωμάτιό του λίγο μετὰ τίς δέ- κα. Εἶχε μερικά γράμματα στὰ ὁ- ποῖα ἔπρεπε νὰ ἀπαντήσῃ ἀμέσως.

Ἔβαλε τίς πυτζάμες καὶ τὴ ρόμ- πα του καὶ κάθησε νὰ γράψῃ. Εἶχε τελειώσει τρία γράμματα καὶ ἀρχι- ζε τὸ τέταρτο ὅταν ξαφνικὰ ἀνοίξε ἡ πόρτα καὶ μπήκε μέσα ἡ Ἑλση Κλαίητον.

Ὁ Χάρολντ σηκώθηκε τρομα- γμένος. Ἡ Ἑλση ἔσπρωξε τὴν πόρ- τα πίσω τῆς. Ἦταν λαχανιασμένη καὶ κατὰχλωμη.

—Ὁ ἄντρας μου! εἶπε τρομα- γμένη. Ἦρθε ξαφνικά. Μοῦ φαίνε- ται πὼς θὰ μὲ σκοτώσῃ. Εἶναι τρελ- λός... Ἦρθα σὲ σὰς... Μὴν τὸν ἀ- φήσετε νὰ μὲ βρῇ

Ἐκανε ἕνα-δυὸ βήματα ἀλλὰ κλονίστηκε τόσο, ὥστε ὁ Χάρολντ ἄπλωσε τὸ χέρι του νὰ τὴν βοηθή- σῃ. Τὴ στιγμή ἐκεῖνη ἀνοίξε ἡ πόρ- τα καὶ φάνηκε ἕνας ἄνδρας. Μέτριο ἀνάστημα, χοντρά φρύδια καὶ μαύ- ρα μαλλιά. Στὸ χέρι του κρατοῦσε ἕνα βαρὺ εργαλεῖο. Ἡ φωνὴ του ἀ- κοούστηκε βαρεῖα καὶ ὀργισμένη. Σχεδὸν ξεφώνιζε.

—Ὡστε ἡ Πολωνίδα εἶχε δίκιο! Εἶσαι ἐδῶ μὲ τὸν φίλο σου!

Ἡ Ἑλση ἀπάντησε κλαίγοντας:

—Ὅχι, Φίλιπ, δὲν εἶναι ἀλήθεια. Ἐχεῖς λάθος.

Ὁ Χάρολντ ἔσπρωξε τὴν κοπέ- λα πίσω του καθὼς ὁ Φίλιπ Κλαίη- τον τοὺς πλησίαζε.

—Λάθος; Ἔτσι ἔ; Μὰ ἀφοῦ σὲ βρῖσκω στὸ δωμάτιό του; Διαβολε- μένη γυναίκα, θὰ σὲ σκοτώσω.

Μὲ μιὰ γοργὴ πλάνγια κίνησι πα- ραμέρισε τὸ χέρι τοῦ Χάρολντ. Ἡ Ἑλση ἔβαλε μιὰ φωνὴ καὶ ἔτρεξε ἀπὸ τὴν ἄλλῃ μεριὰ ἐνῶ ὁ Χάρολντ γύρισε γιὰ νὰ τὴν προστάτῃ.

Ὡστόσο ὁ Φίλιπ Κλαίητον δὲν εἶχε παρὰ μιὰ μόνο ιδέα, νὰ φθάσῃ στὴ γυναίκα του. Ἡ Ἑλση τρομο- κρατημένη βγήκε ἀπὸ τὸ δωμάτιο τρέχοντας, ὁ Φίλιπ Κλαίητον ὤρμη- σε πίσω τῆς καὶ ὁ Χάρολντ δὲν δι- στάσε νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ.

Ἡ Ἑλση εἶχε μπη στὸ δωμάτιό της, στὸ τέλος τοῦ διαδρόμου. Ὁ Χάρολντ ἄκουσε τὸ κλειδί πού γύ- ριζε στὴν κλειδαριά. Ἀλλὰ δὲν πρό- φθασε νὰ τὸ γυρίσῃ ἐγκαίρως καὶ ὁ Φίλιπ ἔδωσε μιὰ σπρωξιὰ, ἀνοίξε τὴν πόρτα καὶ μπήκε μέσα. Ὁ Χά- ρολντ ἄκουσε τὴν τρομαγμένη φωνή τῆς Ἑλσῆς καὶ σὲ λίγο ὤρμησε κι' αὐτὸς μέσα.

Ἡ Ἑλση στεκόταν μπροστὰ στὸ παράθυρο καὶ ὁ Φίλιπ τὴν πλησία- ζε μὲ τὸ σίδερο στὸ χέρι... Ἐκεῖνη ἔμπηξε μιὰ φωνὴ τρομαγμένη καὶ ἀρπάζοντας ἕνα βαρὺ μετάλλιο τα- σάκι ἀπὸ τὸ τραπέζακι δίπλα τῆς τοῦ τὸ πέταξε.

Ὁ Κλαίητον ἔπεσε κάτω βαρὺς καὶ ἡ Ἑλση ἔβαλε μιὰ φωνὴ καὶ γονάτισε κοντὰ του. Ὁ Χάρολντ κοίταξε ἀπολιθωμένος τὴ σκηνή. Ὁ Κλαίητον ἔμενε ἀκίνητος ἐκεῖ πού εἶχε πέσει.

Ἐξω στὸ διάδρομο ἀκούστηκε θόρυβος. Ἡ Ἑλση πήδηξε ὀρθία καὶ ἔτρεξε στὸν Χάρολντ.

—Σὰς παρακαλῶ, εἶπε μὲ φωνὴ σιγανή. Πηγαίνετε στὸ δωμάτιό σας. Θὰ ἔρθουν τῶρα. Θὰ σὰς βροῦν ἐδῶ.

Ὁ Χάρολντ σκέφθηκε πὼς γιὰ τὴν ὥρα ὁ Κλαίητον ἦταν ἐκτὸς μά- χης. Ἡ φωνὴ τῆς Ἑλσῆς θὰ εἶχε ὅμως ἀκουστῇ. Ἀν τὸν ἔβρισκαν στὸ δωμάτιό τῆς θὰ γινόταν αἰτία παρεξηγήσεως. Τὸ καλύτερο γιὰ κείνην καὶ γιὰ κείνον ἦταν νὰ μὴ γίνῃ σκάνδαλο.

Ὅσο μπορούσε πιὸ ἀθόρυβα πήγε στὸ δωμάτιό του καὶ μπήκε ἀκριβῶς τὴ στιγμή πού κάποια πόρτα ἀνοίγε. Ἐμεῖνε ἐκεῖ κάπου μισὴ ὥρα μὴ τολμώντας νὰ βγῇ, βέβαιος ὅτι ὅποιοδήποτε θὰ ἐρχό- ταν ἡ Ἑλση.

Ἐνα ἐλαφρὸ χτύπημα ἀκούστη- κε στὴν πόρτα καὶ ὁ Χάρολντ ἔτρε- ξε νὰ τὴν ἀνοίξῃ. Δὲν ἦταν ἡ Ἑλ- ση ἀλλὰ ἡ μητέρα τῆς. Ξαφνικὰ φαινόταν χρόνια γερασμένη. Τὰ γκρίζα τῆς μαλλιά ἦταν ἄνω κάτω καὶ εἶχε μαύρους κύκλους στὰ μά- τια.

—Φαίνεστε ἀναστατωμένη, κυ- ρία Ράις, εἶπε ὁ Χάρολντ βοηθών-

τας την να καθήση. Να σās φέρω τίποτα να πιήτε;

—Όχι, δεν πειράζει για μένα. Δεν έχω τίποτα. Άλλα συνέδη κάτι τρομερό, κύριε Ουώρινγκ.

—Είναι βαρειά τραυματισμένοι ό Κλαίητον;

—Κάτι χειρότερο. Είναι νεκρός...

☆

Τό δωμάτιο φάνηκε να γυρίζη. Ό Χάρολντ ένοιωσε παγωμένο νερό να τρέχη στην πλάτη του.

—Νεκρός; είπε.

Ή κυρία Ράις κούνησε τὸ κεφάλι της καὶ εἶπε ἐξουθενωμένη:

—Ή γωνία τοῦ σταχυοδοχείου τὸν θρῆκε στο κεφάλι καὶ ἔπεσε πίσω ἐπάνω στο σίδερο τοῦ τζακιού. Δεν ξέρω τί ἀπὸ τὰ δύο τὸν σκότωσε ἀλλὰ εἶναι νεκρός.

Καταστροφή! αὐτὴ ἦταν ἡ μόνη λέξι πού γύριζε στο μυαλό του. Καταστροφή, καταστροφή, καταστροφή...

—Μὰ ἦταν ἓνα ἀπλὸ ἀτύχημα... τὸ εἶδα μὲ τὰ μάτια μου, εἶπε ὁ Χάρολντ.

Ή κυρία Ράις εἶπε ἀπότομα:

—Καὶ βέβαια ἦταν ἀτύχημα. Τὸ ξέρω. Ἀλλὰ οἱ ἄλλοι θὰ τὸ πιστέψουν; Φοβοῦμαι, Χάρολντ. Ἐδῶ δεν εἶναι Ἀγγλία.

—Μπορῶ νὰ ἐπιβεβαιώσω αὐτὰ πού θὰ πῇ ἡ Ἔλση, εἶπε ὁ Χάρολντ.

—Ναί, καὶ κείνη μπορεῖ νὰ ἐπιβεβαιώσῃ ἐσῶς. Ἀκριβῶς αὐτό!

Ό Χάρολντ εἶχε μυαλό ξύπνιο καὶ προσεκτικό. Κατάλαβε τί ἐνοούσε ἡ κυρία Ράις καὶ ἀντελήφθη τὴν ἀδυναμία τῆς θέσεώς τους.

Ή Ἔλση κι' αὐτὸς εἶχαν περάσει πολλὲς ὥρες μαζί, καὶ τοὺς εἶχε δὴ στο δασάκι ἡ Πολωνίδα. Οἱ Πολωνίδες φαίνεταν πῶς δεν μιλοῦσαν ἀγγλικά ἀλλὰ μπορεῖ νὰ κατὰλάβαιαν λίγο. Ή γυναῖκα ἐκείνη ἴσως νὰ ἤξερε τὴ λέξι «ζήλεια» καὶ «σύζυγος» καὶ νὰ κατάλαβε κάτι ἂν ἄκουσε τὴν κουβέντα τους. Ὅπωςδὴποτε ἦταν φανερό πῶς καὶ ἄκουσε, ἀφοῦ τὸ εἶπε καὶ στὸν Κλαίητον κι' αὐτὸ ξεσήκωσε τὴ ζήλεια του. Καὶ τώρα... πού ὁ Κλαίη-

τον πέθανε, ἐκεῖνος, ὁ Χάρολντ, βρισκόταν στο δωμάτιο τῆς Ἔλσης. Τίποτα δεν μποροῦσε νὰ ἀποδείξῃ πῶς δεν τὸν εἶχε χτυπήσει αὐτὸς τὸν Κλαίητον. Τίποτα πού νὰ ἀποδείξῃ πῶς ὁ ζηλιάρης σύζυγος δεν τοὺς εἶχε βρῇ μαζί. Ποιὸς θὰ πίστευε τὰ λόγια τῆς Ἔλσης καὶ τὰ δικά του; Φόβος τὸν κυρίευσε.

Δεν φανταζόταν βέβαια πῶς θὰ τοὺς καταδικάζανε σὲ θάνατο γιὰ φόνο. Ἀλλὰ καὶ ἂν ἀκόμα τοὺς ἀθῶναν ἡ ἱστορία θὰ ἔμπαινε σὲ ὄλες τὶς ἐφημερίδες «Ἐνας Ἀγγλὸς καὶ μιὰ Ἀγγλίδα κατηγοροῦνται γιὰ φόνο — ζηλότυπος σύζυγος — νέος πολιτικός μὲ μέλλον». Θὰ ἦταν τὸ τέλος τῆς καριέρας του. Δεν θὰ μποροῦσε ποτὲ νὰ συνέλθῃ ὕστερα ἀπὸ ἓνα τέτοιο σκάνδαλο.

Δεν θὰ μποροῦσαμε νὰ ξεφορτωθούμε μὲ κάποιο τρόπο τὸ πῶμα; εἶπε χωρὶς νὰ τὸ καλοσκεφθῇ.

Τὸ ἐκπληκτο καὶ εἰρωνικό βλέμμα τῆς κυρίας Ράις τὸν ἔκανε νὰ κοκκινίσῃ.

—Ἀγαπητέ μου Χάρολντ, τοῦ εἶπε. Αὐτὸ δεν εἶναι ἀστυνομικὸ μυθιστόρημα. Θὰ ἦταν τρέλλα νὰ κάνουμε κάτι τέτοιο.

—Ἐχετε δίκιο. Μὰ τότε τί νὰ κάνουμε; Θεέ μου, τί νὰ κάνουμε; Ή κυρία Ράις κούνησε τὸ κεφάλι της μὲ ἀπελπισία. Ἦταν συνωφρυνωμένη καὶ φαίνόταν πῶς καὶ σκεπτόταν.

—Ή Ἔλση... τὸ παιδί μου... Προτιμῶ νὰ τὴ σκοτώσω παρὰ νὰ περάσῃ μιὰ τέτοια δοκιμασία. Καὶ σεις... ἡ καριέρα σας...

Ό Χάρολντ κατάφερε νὰ πῇ:

—Δεν πειράζει γιὰ μένα. Ἀλλὰ δεν τὸ πίστευε.

—Καὶ εἶναι τόσο ἄδικο, συνέχισε ἡ κυρία Ράις. Ξέρω καλὰ πῶς δεν ὑπῆρχε τίποτα ἀνάμεσά σας ἀλλὰ οἱ ἄνθρωποι ἐδῶ ποιοὺς ξέρει τί θὰ πούν.

Ό Χάρολντ συμφώνησε σκυθρωπός. Ὅλοι θὰ πίστευαν πῶς εἶχε καὶ μὲ τὴν Ἔλση καὶ οἱ διαμεύσεις τῆς μητέρας θὰ πῆγαιναν χαμένες.

—Τὸ χειρότερο εἶναι πῶς δεν εἴμαστε στὴν Ἀγγλία, εἶπε ὁ Χάρολντ.

—Αὐτὸ εἶναι ἀλήθεια... Ἀναρωτιέμαι ὅμως μήπως μπορεῖ νὰ γίνῃ κάτι...

—Τί;

—Πόσα χρήματα ἔχετε; ρώτησε ἡ κυρία Ράις ἀπότομα.

—Όχι πολλὰ μαζί μου, ἀλλὰ μπορῶ νὰ τηλεγραφήσω νὰ μοῦ στείλουν.

—Μπορεῖ νὰ χρειαστοῦμε πολλὰ. Ἀλλὰ νομίζω πῶς ἀξίζει νὰ δοκιμάσουμε.

Ό Χάρολντ αἰσθάνθηκε λίγο ξελαφρωμένος.

—Τί ἰδέα ἔχετε;

Ή κυρία Ράις μιλοῦσε ἀποφασιστικά.

—Δεν μποροῦμε νὰ κρύψουμε τὸν θάνατο, ἐμεῖς οἱ ἴδιοι. Ἀλλὰ νομίζω πῶς ὑπάρχει μιὰ ἐλπίδα νὰ τὸν ἀποσιωπήσουμε.

—Ἀλήθεια, λέτε νὰ γίνεταί;

—Μάλλον. Ό ξενόδοχος πάντως θὰ εἶναι μὲ τὸ μέρος μας. Δεν θὰ θέλῃ νὰ γίνουν ἱστορίες ἐδῶ. Νομίζω πῶς σ' αὐτὲς τὶς χώρες εἶναι δυνατὸ νὰ δωροδοκῇ κανεὶς τοὺς πάντας. Καὶ ἡ ἀστυνομία εἶναι ἴσως ἡ χειρότερη σ' αὐτὸ τὸ ζήτημα.

—Λοιπὸν, νομίζω πῶς ἔχετε δίκιο, εἶπε ἀργὰ ὁ Χάρολντ.

☆

Ή κυρία Ράις ἦταν ἡ προσωποποίηση τῆς δραστηριότητας. Πρῶτα φώναξε τὸν ξενόδοχο. Ό Χάρολντ ἔμεινε στο δωμάτιό του γιὰ νὰ μὴν πολυφανεῖ. Εἶχαν συμφωνήσει νὰ πούν πῶς οἱ δύο σύζυγοι εἶχαν τσακωθῇ. Τὰ νειάτα καὶ ἡ ὁμορφιά τῆς Ἔλσης θὰ κινούσαν μεγαλύτερη συμπάθεια.

Τὴν ἄλλη μέρα ἦρθαν διάφοροι τῆς ἀστυνομίας καὶ πῆγαν στο δωμάτιο τῆς κυρίας Ράις. Ἐφυγαν τὸ μεσημέρι. Ό Χάρολντ τηλεγράφησε νὰ τοῦ στείλουν χρήματα ἀλλὰ δεν πῆρε μέρος στὴν κίνησι. Ἀλλωστε θὰ ἦταν ἄχρηστος ἀφοῦ κανεὶς δεν μιλοῦσε ἀγγλικά.

Κατὰ τὶς δώδεκα ἦρθε στο δωμάτιό του ἡ κυρία Ράις. Φαίνόταν κουρασμένη ἀλλὰ ἥσυχη.

—Ἐν τάξει, ἔπιασε!

—Δόξα τῷ Θεῷ! Εἶστε σπουδαία! Μοῦ φαίνεται ἀπίστευτο.

—Ἔτσι εὐκολα πού δέχτηκαν, θὰ ἔλεγε κανεὶς πῶς ἦταν ἐντελῶς φυσικό. Εἶναι τρομερὸ ἀλήθεια!

—Δεν εἶναι ὥρα τώρα νὰ σχολιάζουμε τὴ διαφθορὰ τῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν. Πόσα;

—Ή τιμὴ εἶναι μάλλον μεγάλη. Καὶ τοῦ διάδασε τὴ λίστα:

—Ό διευθυντὴς τῆς ἀστυνομίας. Ό ἀνακριτὴς. Ό ἀστυφύλακας. Ό γιαντρός. Ό ξενόδοχος. Ό νυκτερινὸς θυρωρός.

—Ό ξενόδοχος ἐπέμενε ὅτι ὁ θάνατος — ὁ δῆθεν φυσικὸς — δεν πρέπει νὰ φανῇ πῶς συνέδη στο ξενοδοχεῖο του. Ή ἐπίσημη ἐκδοχὴ θὰ ἦταν πῶς ὁ Φίλιπ ὑπέφερε ἀπὸ τὴν καρδιά του. Στὸ τραῖνο δῶθηκε νὰ πάρῃ ἀέρα καὶ ἔπεσε ἔξω ἀπὸ μιὰ πόρτα πού βρέθηκε ἀνοιχτή. Εἶναι ἀπίστευτο τί μποροῦν νὰ κάνουν οἱ ἀστυνομικοὶ ὅταν θέλουν!

—Εὐτυχῶς, εἶπε ὁ Χάρολντ, πού ἡ δικὴ μας ἀστυνομία δεν εἶναι ἔτσι.

Καὶ μὲ ἓνα πολὺ βρετανικὸ αἶσθημα ἀνωτερότητας κατέθηκε γιὰ τὸ φαγητό.

☆

Συνήθως μετὰ τὸ φαγητὸ ὁ Χάρολντ ἔπαιρνε τὸν καφέ μὲ τὴν κυρία Ράις καὶ τὴν κόρη της. Ἀποφάσιζε νὰ μὴν ἀλλάξῃ τὴ συνήθειά του. Ἦταν ἡ πρώτη φορὰ πού ἔβλεπε τὴν Ἔλση ὕστερα ἀπὸ τὰ γεγονότα. Ἦταν πολὺ χλωμὴ καὶ ὑπέφερε ἀσφαλῶς ἀκόμα ἀπὸ τὸ σόκ ἀλλὰ ἔκανε μιὰ γενναία προσπάθεια νὰ φέρεται φυσικά μιλώντας γιὰ τὸν καιρὸ καὶ γιὰ τὸ τοπίο.

Μιλοῦσαν γιὰ ἓνα καινούργιο ταξιδιωτὴ πού μόλις εἶχε ἔρθει προσπαθώντας νὰ μαντέψουν τὴν ἐθνικότητά του. Ό Χάρολντ ἔλεγε πῶς ἓνα τέτοιο μουστάκι ἔπρεπε νὰ ἦταν γαλλικό, ἡ Ἔλση τὸ ἔλεπε γερμανικό, καὶ ἡ μητέρα τῆς Ἰσπανικό. Στὴν ταρατσα δεν ἦταν ἄλλος κανεὶς ἐκτὸς ἀπὸ τὶς δύο Πολωνίδες πού καθόνταν στὴν ἄλλη ἄκρη καὶ κεντοῦσαν.

Ὅπως καθε φορὰ πού τὶς ἔβλεπε ὁ Χάρολντ ἐνοιωσε καὶ δυσάρεστο. Ἐνας ὑπέρτερος ἦρθε ἐκείνη τὴν ὥρα καὶ εἶπε στὴν κυρία Ράις πῶς τὴν ζητοῦσαν. Ή κυρία Ράις

τόν ακολουθήσε. Στην είσοδο του ξενοδοχείου την είδαν να μιλή με έναν αστυνομικό με στολή.

—'Η Έλση τρόμαξε.

—Λέτε να έγινε τίποτα κακό;

—'Ω, όχι, μη φοβάστε, την κα-
θησύχασε ο Χάρολντ. 'Η μητέρα
σας ήταν θαυμασία.

—Ναί. 'Η μητέρα είναι γεννη-
μένη αγωνιστής. 'Αλλά ήταν τρο-
μερό.

—Μην το σκέπτεσθε. Τώρα πέ-
ρασε πιά.

—Δεν μπορώ να ξεχάσω ότι εγώ
τόν σκότωσα.

—Μη σκέπτεσθε έτσι. 'Ηταν α-
τύχημα' το ξέρετε. Και ό,τι έγινε,
έγινε.

—'Η κυρία Ράις επέστρεψε και από
την έκφρασή της φάνηκε ότι όλα πη-
γαίνουν καλά.

—Τρόμαξα λίγο, τούς είπε. 'Αλ-
λά ήταν για κάτι τυπικά χαρτιά.
'Ολα πάνε καλά, παιδιά. Νομίζω
πώς μπορούμε να πιούμε ένα λικέρ
για να συνέλθουμε.

—Όταν ήρθε το λικέρ σήκωσαν
τα ποτήρια τους.

—Στο μέλλον! είπε η κυρία
Ράις.

—'Ο Χάρολντ χαμογέλασε στην
'Ελση και της είπε:

—Στην ευτυχία σας!

Και κείνη του χαμογέλασε και
είπε:

—Και στην επιτυχία σας! Είμαι
βέβαιη πως θα γίνετε μεγάλος αν-
θρωπος.

—Από αντίδρασι στο φόβο ένοιω-
θαν σχεδόν χαρούμενοι. 'Η σκιά εί-
χε φύγει...

Στην άκρη της ταράτσας οι δύο
γυναίκες - όρνεα σηκώθηκαν, μάζε-
ψαν προσεκτικά τη δουλειά τους
και πλησίασαν. Κάνοντας μικρές
υποκλίσεις κάθησαν κοντά στην κυ-
ρία Ράις. 'Η μία άρχισε να μιλή,
ή άλλη κοίταζε τον Χάρολντ και
την 'Ελση, χαμογελώντας ελαφρά.
Το χαμόγελό της δεν ήταν αγαθό-
έτσι φάνηκε του Χάρολντ.

Κοίταζε την κυρία Ράις και,
παρ' όλο που δεν καταλάβαινε τί
λέγανε, είδε πάλι την έκφρασι της
αγωνίας στο πρόσωπό της. 'Ακου-
γε, λέγοντας τότε - τότε μια λέξι.

Οι δύο αδελφές σηκώθηκαν και
χαιρετώντας μπήκαν στο ξενοδο-
χείο.

—Τί συμβαίνει; ρώτησε ο Χά-
ρολντ.

—'Η κυρία Ράις ήταν αναστατω-
μένη:

—Οι γυναίκες αυτές θα μάς έκ-
διάσουν. Τά άκουσαν όλα χθές το
βράδυ. Και τώρα που καταφέραμε
να τα βολέψουμε, έχουμε πάλι δυ-
σκολίες.

☆

—'Ο Χάρολντ βρισκόταν κοντά στη
λίμνη αφού είχε περπατήσει καμ-
μιά ώρα προσπαθώντας έτσι να
καταπραύνη την απελπισία του.
Είχε φθάσει στο σημείο όπου είχε
πρωτοδη τις δυο γυναίκες που κρα-
τούσαν τη ζωή της 'Ελσης και τη
δική του στα άρπακτικά τους νύ-
χια. Χωρίς να το θέλη είπε δυνα-
τά:

—Στο διά'ολο να πάνε, οι ά-
παίσιες!

Κάποιος έβηξε πίσω του και γύ-
ρισε ξαφνιασμένος. Μπροστά του
βρισκόταν ο ξένος με το μουστάκι
που είχε βγεί από το δασάκι. 'Ο
Χάρολντ δεν ήξερε τί να πη. Αυτός
ο άνθρωπος θα είχε άσφαλως ακού-
σει τα λόγια του. Και γι' αυτό εί-
πε άδέξια:

—Χαίρετε!

—'Ο άλλος απάντησε σε άφρογα
αγγλικά:

—Φοβούμαι πως δεν χαίρεστε
και πολύ.

—'Ο Χάρολντ ξερόβηξε.

—Μου φαίνεται πως βρίσκεστε
σε δύσκολη θέσι, κύριε. Μήπως
μπορώ να σας βοηθήσω; Νομίζω ό-
τι μπορώ. 'Αν δεν κάνω λάθος εί-
στε θυμωμένος με τις δύο κυρίες
που κάθονταν πρό'όλιγου στην τα-
ράτσα.

—Τίς ξέρετε; Μά ποιός είστε,
πρώτα - πρώτα;

—Είμαι ο 'Ηρακλής Πουαρώ,
είπε ο άλλος σαν να ώμολογούσε
την πριγκιπική του καταγωγή με
μετριοφροσύνη. Θέλετε να περπατή-
σουμε λίγο και να μου πητε τα δά-
σανά σας; Νομίζω πως μπορώ να
σας βοηθήσω.

—'Ως σήμερα ακόμη ο Χάρολντ δεν

έχει καταλάβει τί ήταν εκείνο που
τόν έσπρωξε να διηγηθή όλη την Ι-
στορία σε ένα άνθρωπο που τον έ-
βλεπε για πρώτη φορά. 'Ισως να ή-
ταν ή υπερέντασι. Πάντως τὰ είπε
όλα. 'Ο 'Ηρακλής Πουαρώ άκουγε
σιωπηλός και στο τέλος είπε σαν
να μιλούσε μοναχός του:

—Οί Στυμφαλίδες 'Ορνιθες με
τά σιδερένια ράμφη που τρέφονται
με ανθρώπινες σάρκες και ζούν στην
Στυμφαλία λίμνη.

—Πώς είπατε; ρώτησε ο Χάρολντ
με άπορία.

Μήπως αυτός ο περίεργος ανθρω-
πάκος ήταν τρελλός; 'Ο 'Ηρακλής
Πουαρώ χαμογέλασε.

—Τίποτα. 'Απλώς σκέπτομαι.
'Εχω τον δικό μου τρόπο να βλέπω
τα πράγματα. 'Οσο για σας ή θέ-
σις σας είναι πραγματικά δυσάρε-
στη.

—Δεν είναι ανάγκη να μου το
πητε! είπε ο Χάρολντ έκνευρισμέ-
νος.

—'Ο έκδιασμός είναι τρομερό
πράγμα. Αυτά τα όρνεα θα σας έ-
ξαναγκάσουν να πληρώνετε συνεχώς.
Και αν άρνηθήτε τί θα γίνει;

—Θα φανερωθούν όλα, είπε ο Χά-
ρολντ με πίκρα. 'Η καριέρα μου
θα καταστραφή και μια κοπέλλα,
που δεν έκανε κακό σε κανένα, ποι-
ός ξέρει τί έχει να τραβήξη.

—Τότε κάτι πρέπει να γίνει, εί-
πε ο 'Ηρακλής Πουαρώ.

—'Ο Πουαρώ μισόκλεισε τα μάτια
του (και ξανά ο Χάρολντ άμφέβα-
λε για τα λογικά του).

—'Ηρθε ή ώρα των κροτάλων...

είπε.

—Μά είστε τρελλός; είπε ο Χά-
ρολντ.

—'Ο άλλος κούνησε το κεφάλι του
και είπε:

—'Οχι βέβαια. Προσπαθώ μόνο
να ακολουθήσω το παράδειγμα του
μεγάλου μου συνονόματου, του άρ-
χαίου 'Ηρακλή. Κάντε υπομονή λί-
γες ώρες, φίλε μου. 'Ως αύριο μπο-
ρεί να σας έλευθερώσω από τούς δι-
ώκτες σας.

☆

Την άλλη μέρα το πρωί ο Χά-
ρολντ δρῆκε τον 'Ηρακλή Πουαρώ
να κάθεται μόνος στην ταράτσα. Χω-

ρίς να το θέλη ο Χάρολντ είχε έ-
πηρεαστή από τις υποσχέσεις του
Πουαρώ. Τον πλησίασε και ρώτησε
με αγωνία:

—Λοιπόν;

—'Ο 'Ηρακλής Πουαρώ του χαμο-
γέλασε.

—'Εν τάξει.

—Τί έννοείτε;

—'Ολα κανονίστηκαν ίκανοποι-
ητικά.

—Μά τί έγινε;

—'Ο 'Ηρακλής Πουαρώ είπε αίνι-
γματικά:

—Χρησιμοποίησα τα κροτάλια.
'Η για να μιλήσουμε στη σύγχρο-
νη γλώσσα, έβαλα να δουλέψουν
σύρματα, με άλλα λόγια τηλεγρά-
φησα. Οί Στυμφαλίδες 'Ορνιθές
σας, κύριε, πήγαν εκεί από όπου
για αρκετό καιρό δεν θα μπορούσαν
να χρησιμοποιήσουν την έπινοητικό-
τητά τους.

—Τίς ζητούσε ή αστυνομία; Τίς
συνέλαβαν;

—'Ακριβώς.

—'Ο Χάρολντ άνέπνευσε.

—Θαυμάσια! Αυτό δεν το είχα
σκεφθή. Πρέπει να θρώ την κυρία
Ράις και την 'Ελση να τούς το πώ.

—Το ξέρουν.

—'Α, καλά. Πέστε μου όμως...

Ξαφνικά σταμάτησε. 'Από το μο-
νοπάτι της λίμνης έρχονταν δυο γυ-
ναίκες με φορδεϊά επανωφόρια και
προφίλ άρπακτικών όρνέων.

—Μά μου είπατε πως τίς συνέ-
λαβαν, άπόρησε ο Χάρολντ.

—'Ο 'Ηρακλής Πουαρώ παρακολού-
θησε το βλέμμα του.

—'Ω, αυτές... Αυτές είναι άδλα-
βείς. Πολωνίδες από καλή οικογέ-
νεια, όπως θα σας είπε και ο θυρω-
ρός. 'Η εμφάνισή τους δεν είναι ή-
σως πολύ ευχάριστη. 'Αλλά τίποτε
παραπάνω.

—Δεν καταλαβαίνω...

—'Ασφαλώς όχι! 'Η αστυνομία
ζητούσε τίς άλλες κυρίες, την τε-
τραπέρατη κυρία Ράις και την δα-
κρυλουμενη κυρία Κλαίητον. Αυτές
είναι τα όρνεα. Αυτές ζούν από έκ-
διασμού, αγαπητή μου.

—'Ο Χάρολντ νόμιζε πως' ο κό-
σμος γύρω του γύριζε.

—Μὰ ὁ ἄνθρωπος ποὺ σκοτώθηκε;

—Δὲν σκοτώθηκε κανεὶς καὶ δὲν ὑπῆρχε κανεὶς!

—Μὰ ἀφοῦ τὸν εἶδα!

—Δὲν ἦταν ἄνδρας. Ἡ ψηλὴ κυρία Ράις μὲ τὴ βασιὰ φωνὴ μεταμφιέζεται σὲ ἄνδρα μὲ πολλὴ ἐπιτυχία. Αὐτὴ ἔπαιξε τὸ ρόλο τοῦ συζύγου, χωρὶς τὴν γκρίζα τῆς περροῦ καὶ καὶ μὲ κατὰλληλο μακιγιάρισμα.

Ἐσκυψε καὶ χτύπησε φυλικά τὸν ἄλλον στὸ γόνατο:

—Δὲν πρέπει νὰ εἴστε τόσο εὐπίστος, ἀγαπητέ μου. Ἡ ἀστυνομία δὲν δωροδοκεῖται τόσο εὐκολὰ σὲ καμμιὰ χώρα καὶ ἰδίως ὅταν πρόκειται γιὰ φόνο. Οἱ γυναῖκες αὐτὲς βασίζονται στὸ ὅτι οἱ Ἄγγλοι δὲν μποροῦν νὰ μάθουν ξένες γλώσσες. Ἐπειδὴ μιλεῖ γαλλικὰ καὶ γερμανικὰ ἡ κυρία Ράις μιλεῖ μὲ τὸν ξενόδοχο καὶ τὰ κανονίζει ὅλα. Οἱ ἀστυνομικοὶ κατὰ σύμπτωσι πάνε πάντα στὸ δικό της δωμάτιο. Ἀλλὰ τί γίνεται ἐκεῖ; Ἐσεῖς δὲν τὸ ξέρετε. Ἰσως νὰ τοὺς λέει πὼς ἔχασε ἓνα δαχτυλίδι. Πάντως κάτι ποὺ νὰ τοὺς κἀν νὰ ἔρθουν γιὰ νὰ τοὺς δῇτε. Κατὰ τὰ ἄλλα, τί γίνεται; Ἐσεῖς τηλεγραφεῖτε γιὰ νὰ σὰς στεί-

λουν χρήματα, πολλὰ, καὶ τὰ δίνετε στὴν κυρία Ράις ποὺ ἔχει ἀνάλαβει τὴ μεσολάβησι. Ἀλλὰ εἶναι ἀπληστα τὰ ὄρνεα. Εἶδανε πὼς πήρατε ἀπὸ κακὸ μάτι τὶς δυστυχεῖς τὶς Πολωνίδες καὶ ὅταν αὐτὲς κουβεντιάζουν ἀθῶα μὲ τὴν κυρία Ράις, αὐτὴ δὲν ἀντέξε τὸν πειρασμὸ νὰ ἐπαναλάβῃ τὸ παιχνίδι. Ξέρει πὼς δὲν καταλαβαίνει τί λέγανε. Καὶ ἔτσι θὰ ζητούσατε κι' ἄλλα χρήματα γιὰ νὰ μοιραστοῦν καὶ σὲ ἄλλους.

Ὁ Χάρολντ ἀνέπνευσε βαθειά.

—Καὶ ἡ Ἑλση; ἡ Ἑλση;

Ὁ Ἡρακλῆς Πουαρὼ ἀπέφυγε τὸ βλέμμα του.

—Ἐπαιξε τὸ ρόλο τῆς πολὺ καλά. Πάντα ἔτσι κάνει. Εἶναι μιὰ τέλεια σιγανοπαπαδιά. Ὅλα τῆς εἶναι τόσο ἀγνά...τόσο ἀθῶα. Δὲν ἀπευθύνεται στὸν ἄνδρα, ἀλλὰ στὸν ἱπποτισμὸ του.

Καὶ ὁ Ἡρακλῆς Πουαρὼ πρόσθεσε ρεμβάζοντας:

—Κι' αὐτὸ πάντα πετυχαίνει μὲ τοὺς Ἑγγλέζους...

—Θὰ στρωθῶ στὴ δουλειὰ καὶ θὰ μάθω ὅλες τὶς εὐρωπαϊκὲς γλώσσες. Δὲν πρόκειται νὰ ξαναπιαστῶ κορόιδο γιὰ δευτέρη φορά, εἶπε ὁ Χάρολντ.

Μιὰ Ἀγγλίδα χωρική ποὺ βρισκόταν γιὰ πρώτη φορά στὸ Λονδίνο, μπηκε σὲ ἓνα καινούργιο καὶ ταχύτατο τραῖνο. Σὲ λίγο ἄρχισε νὰ αἰσθάνεται ἄσχημα.

—Τὸ στομάχι μου, εἶπε στὸν ἄνδρα τῆς, δὲν τὸ βλέπω καλά...

—Γιὰ ὄνομα τοῦ Θεοῦ! κρατήσου, καϋμένη. Εἶδες τί γράφει ἐκεῖ; 40 σελλίνα πρόστιμο καὶ ἂν φτύση μόνο κανεὶς!

☆

Μιὰ ἱρλανδέζικη ἐφημερίδα δημοσίευσε μιὰ ἀγγελία: Ζητεῖται πιανίστας ἢ βιολιστής, κυρία ἢ κύριος.

Μιὰ ἀπὸ τὶς ἀπαντήσεις ποὺ ἔλαβε: «Ἀγαπητέ, κύριε, ἔχω χρηματίσει καὶ τὰ δυὸ ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν, παρακαλῶ ὅπως προσληθῶ».

Tatler

Μιὰ πληγὴ τῆς Ἀνθρωπότητος

Θεραπεύεται ὁ ἀλκοολισμός;

Τοῦ

DONALD G. COOLEN

Υπάρχουν ἀλκοολικοὶ ποὺ τοὺς βλέπετε νὰ ἀνεβαίνουν τὴ σκάλα ἐνὸς αὐτοκινήτου καὶ νὰ πέφτουν καὶ νὰ ξανανεβαίνουν πάλι σὰν αὐτόματα. Ἄλλοι πάλι δέχονται τὴ θεραπεία τόσο καλά, ὥστε σ' ὅλη τους τὴ ζωὴ δὲν ξαναβάζουν γουλιὰ ποτὸ στὸ στόμα τους. Φυσικὰ μόνο γι' αὐτοὺς μπορούμε νὰ ποῦμε ὅτι θεραπεύτηκαν.

Πολλὲς εἶναι οἱ θεραπείες τοῦ ἀλκοολισμοῦ, καὶ ὅλες ἔχουν τὶς ἐπιτυχίες τους. Ὡστόσο οἱ ἐκθέσεις συχνὰ εἶναι ἀόριστες στὰ πορίσματά τους: Λένε π.χ. ὅτι «50% ἔγιναν ἐγκρατεῖς» ἢ «75% εὐεργετήθηκαν». Ἄν δὲν καθορισθῇ ἡ χρονικὴ διάρκεια τῆς ἀποχῆς, ὁ ὅρος δὲν σημαίνει πολλὰ πράγματα· ἄλλωστε ἂν κανεὶς ἔπειτα ἀπὸ μιὰ θεραπεία μείωση τὴν καθημερινή του δόσι στὸ ἓνα τρίτο, ἀσφαλῶς μπορούμε νὰ ποῦμε πὼς «εὐεργετήθηκε».

Δυστυχῶς ἡ ἀλήθεια εἶναι πὼς οἱ περισσότερες ἀπ' αὐτὲς τὶς ἐκθέσεις σχετικὰ μὲ τὴν θεραπεία τοῦ ἀλκοολισμοῦ δίνουν πολὺ λίγες πληροφορίες ποὺ θὰ βοηθοῦσαν νὰ κρίνῃ κανεὶς ἂν ἕνας ἀλκοολικὸς μπορῇ νὰ θεραπευθῇ. Μιὰ ἀξιοσημείωτη ἐξαίρεσις ἀποτελεῖ ἡ μελέτῃ τοῦ δόκτορος Οὐὼλτερ Βαϊκτλιν καὶ τῶν συνεργατῶν του στὸ θεραπευτήριό τοῦ Σήτλ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν.

Στὴν δεκαετία 1935—45 ἔγιναν δεκτοὶ ἐκεῖ 3.125 ἀσθενεῖς ποὺ ὑπέφεραν ἀπὸ χρόνιο ἀλκοολισμό. Εἶναι ἡ μεγαλύτερη ὁμάδα ἀλκοολικῶν ποὺ μελετήθηκε συστηματικὰ. Ἡ θεραπεία ποὺ ἐφαρμόστηκε ἦταν ἡ μέθοδος τῆς «ἡθελημένης ἀντιδράσεως». Κατὰ τὴν μέθοδο αὐτή, τὴν ἀποστροφή πρὸς τὸ ποτὸ τὴν δημιουργεῖ ἓνα αἶσθημα ναυτίας ποὺ προκαλεῖται μὲ εἰδικὸ φάρμακο.

Ἔτσι γιὰ πρώτη φορά ἡ ἐκθεσι Βαϊκτλιν μᾶς δίνει μιὰ εἰδικὴ καὶ σὲ μεγάλη κλίμακα ἀνάλυσι ποὺ ἀναφέρεται σὲ μεγάλη χρονικὴ περίοδο καὶ ποὺ μπορεῖ νὰ μᾶς δείξῃ ἂν ἕνας ἀλκοολικὸς ἔχει πιθανότητες νὰ θεραπευθῇ ριζικὰ ἢ ἂν πρόκειται νὰ ἐπανεέλθῃ στὶς παλιές του συνήθειες.

Τὸ ποσοστὸ τῆς ἀποχῆς τῶν ἀλκοολικῶν γενικὰ ἀκολουθεῖ κατὰ κανόνα τὴν παρακάτω πορεία:

Γὰ 85% τῶν ἀλκοολικῶν ποὺ κάνουν θεραπεία ἀπέχουν ἀπὸ τὸ ποτὸ ἐπὶ ἕξι μῆνες τουλάχιστον. 70% ἀπέχουν περίπου ἓνα χρόνο. Πάνω ἀπὸ 60% ἀπέχουν δυὸ χρόνια ἢ περισσότερο. Περίπου 55% ἀπέχουν τρία χρόνια καὶ 40% περίπου τέσσερα χρόνια ἢ καὶ περισσότερο. Πάνω ἀπὸ 30% ἀπέχουν ἑπτὰ χρόνια ἢ περισσότερο καὶ 25% ἀπέχουν δέκα χρόνια ἢ περισσότερο.

Μεγάλη σημασία έχουν οι παράγοντες που αποφασίζουν αν ένας αλκοολικός είναι δυνατόν να επανέλθει ή να θεραπευθεί έντελως:

Η ΗΛΙΚΙΑ

Η ηλικία είναι παράγων πολύ σημαντικός. Οι αλκοολικοί κάτω από τα 25 έχουν ελάχιστα έλπίδες θεραπείας. Κι ως τα 30 μόλις το ένα τέταρτο δεν επανέρχεται στο πιετό. Μόνο όταν οι αλκοολικοί φθάσουν στα 36—40 το ποσοστό της επιτυχίας της θεραπείας ανεβαίνει στα 42%. Από εκεί και ύστερα όσο μεγαλώνει η ηλικία, τόσο μεγαλύτερη γίνεται η πιθανότητα της θεραπείας.

Κατά περίεργο τρόπο, όσο περισσότερο χρόνια είχε τη συνήθεια να πίνει κανείς, τόσο μεγαλύτερη πιθανότητα έχει να θεραπευθεί. Ανάμεσα στους θεραπευμένους περιλαμβάνονται σε αναλογία μικρότερη του 1) 3 αλκοολικοί που έπιναν λιγότερο από πέντε χρόνια, αλλά σχεδόν οι μισοί από εκείνους που έπιναν επί 11—16 χρόνια και σχεδόν 60% από εκείνους που συνήθιζαν να πίνουν από 20—26 χρόνια.

Η ΣΥΖΥΓΙΚΗ ΖΩΗ

Αλλος παράγων είναι η συζυγική ζωή. Μόνο 23% από εκείνους που παραπονούνται για συζυγική δυσαρμονία δεν ξανάρχισαν να πίνουν και η αναλογία ήταν το ίδιο κακή για αλκοολικούς που ήταν χωρισμένοι, αλλά όχι διαζευγμένοι. Οι διαζευγμένοι παρουσίασαν κι αυτοί κακή αναλογία —μόνο 32% πιστοί στην άποχή— αλλά για τους ξαναπαντρεμένους ή τους χήρους η αναλογία ανέβαινε στο 44%.

Η ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΙΣ

Το είδος της απασχολήσεως επηρεάζει επίσης την θεραπεία

των αλκοολικών. Λιγότερες πιθανότητες θεραπείας παρουσιάζουν άνθρωποι που κάνουν πνευματική δουλειά: δικηγόροι, γιατροί κ.λ.π. Οι άνθρωποι που ή δουλειά τους παρουσιάζει κινδύνους, όπως οι οδηγοί αυτοκινήτου, ηλεκτρολόγοι, εργάτες εργοστασίων, τηρούν καλύτερα τις υποσχέσεις τους από άλλους που ή δουλειά τους παρουσιάζει κάποια ασφάλεια. Φαίνεται πως ο παράγων της προστασίας της ζωής αποτελεί ισχυρό κίνητρο στην εξακολούθησι της άποχής.

Η επαγγελματική κατάσταση δείχνει πολύ καλύτερη από άλλους παράγοντες αν ο αλκοολικός έχει πιθανότητες να παραμείνη έγκρατης. Άνθρωποι που είχαν λίγες μεταβολές στη δουλειά τους και μικρή περίοδο άνεργιας στη ζωή τους έχουν μεγάλη δυνατότητα (οί 7 στους 10) να εγκαταλείψουν τον αλκοολισμό. Αντίθετα, 4 από τους 5 ανθρώπους που άλλαξαν πολλές φορές δουλειά και έμειναν για πολύ διάστημα άνεργοι, επιστρέφουν στο μπουκάλι.

ΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ

Η οικονομική κατάσταση είναι ένα καλό βαρόμετρο για τις πιθανότητες θεραπείας του αλκοολικού. Γενικά όσο χαμηλότερο είναι το οικονομικό επίπεδο, τόσο λιγότερες είναι οι πιθανότητες θεραπείας. Μόνο το 1) 5 των ανθρώπων διατήρησε την άποχή, ενώ στους μέσους άστους το ποσοστό των οριστικώς θεραπευμένων ανέθηκε στα 50% και στους εύπόρους στα 62%.

ΤΑ «ΝΕΥΡΑ»

Τα «νεύρα» είναι επίσης κακός οίανός. Σχεδόν 900 αλκοολικοί (από αυτούς που εξετάσθηκαν από τον δόκτορα Βαϊκτλιν)

θεωρούσαν τον έαυτό τους νευρικό και τα 2) 3 ξανάρχισαν να πίνουν. Σε περιπτώσεις νευρικού κλονισμού ή κατάστασις είναι ακόμη χειρότερη. Από τους 21 αλκοολικούς που ανέφεραν ότι είχαν ύποστη κάποιο νευρικό κλονισμό, μόνο ένας έμεινε έγκρατης.

Ο ΤΟΠΟΣ ΔΙΑΜΟΝΗΣ

Οι πιθανότητες θεραπείας ενός αλκοολικού επηρεάζονται από τον τόπο που ζή. Πιο ευνοϊκή για τη θεραπεία είναι ή ζωή σ' ένα χωριό. Οι μεγάλες πόλεις δεν ευνοούν τη θεραπεία. Μόνο 40% από τους κατοίκους των πόλεων μπόρεσαν να κρατήσουν την υπόσχεσή τους. Και οι κάτοικοι μικρών πόλεων βρίσκονται σε λίγο καλύτερη θέση. Στον κατάλογο των θεραπευμένων σε καλή θέση ήταν κάτοικοι αγροκτημάτων, αλλά την καλύτερη απόδοσις —65%— την είχαν όσοι ζούσαν σε χωριά.

Τα πορίσματα της μελέτης φωτίζουν και άλλες πλευρές του

σκοτεινού προβλήματος που λέγεται χρόνιος αλκοολισμός. Πολλοί νομίζουν ότι ο πραγματικός αλκοολικός είναι εκείνος που πίνει κατά περιόδους, ύστερα γίνεται έγκρατης και μετά ξανάρχίζει. Η περίπτωση αυτή δεν υποστηρίζεται από τους αριθμούς του δόκτορος Βαϊκτλιν. Από όλους τους ασθενείς του μόνον 24 ήσαν περιοδικοί πότες, έναντι 449 αλκοολικών που έπιναν συνεχώς.

ΤΟ ΕΙΔΟΣ ΤΟΥ ΠΟΤΟΥ

Από όλα τα ποτά χειρότερο για τους αλκοολικούς είναι το τζίν. Αυτοί που πίνουν ούτσκυ έχουν περισσότερες πιθανότητες θεραπείας από εκείνους που προτιμούν τη μύρα. Τελευταίοι έρχονται οι φίλοι του κρασιού.

Υπάρχει καμμία θεραπεία «καλύτερη» από τις άλλες; Όπως φαίνεται, όχι. Πολλές φορές ένας συνδυασμός, π.χ. ψυχοθεραπείας και κλινικής θεραπείας, δίνει τα καλύτερα αποτελέσματα.

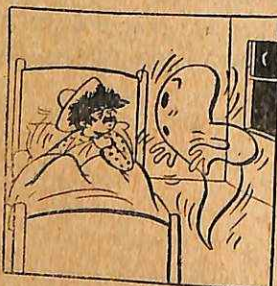
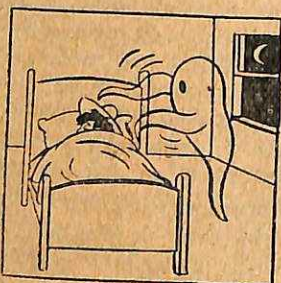
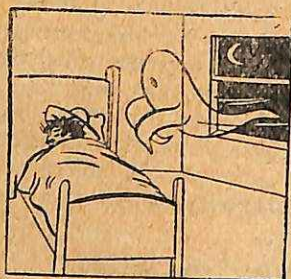

Πεθαίνοντας ο γέρος Μπιστουρί, περίφημος γιατρός, φθάνει κατ' ευθείαν στον Παράδεισο, όπου τον περίμενε στην Πύλη ο ίδιος ο Άγιος Πέτρος. Άνοίγει το παραθυράκι και τον αναγνωρίζει άμέσως.

—Έσείς, γιατρέ!

—Εγώ, μουρμουρίζει ο Μπιστουρί.

—Αγαπητέ μου γιατρέ, συνεχίζει ο Άγιος Πέτρος, οι πράξεις σας ήταν τέτοιες κάτω στη γή, ώστε είναι φυσικό να μπήτε στον Παράδεισο. Όσο θα μου κάνετε τη χάρη να περάσετε από την είσοδο της υπηρεσίας. Βλέπετε αυτή έχουμε για όλους τους προμηθευτάς...

90% ΕΞΥΠΝΑ...

Σ' ἐ μιὰ αἰθουσα δίνεται διάλεξις με θέμα τὰ «συζυγικά καθήκοντα».

—Ποιὸς σύζυγος, λέει ἡ ὁμιλήτρια, δὲν θὰ ἐξανίστατο, ἂν ἡ γυναίκα του ἐσυκοφαντεῖτο;

—'Εγώ, λέει ἕνας κοντὸς ἀνθρωπάκος καὶ σηκώνεται ἀπὸ τὴ θέσι του.

—'Εσεῖς; ρωτᾷ με ἐκπληξί ἡ κυρία πού ἔκανε τὴ διάλεξι. Ὡστε δὲν σὰς ἐνδιαφέρει ἂν ἐσυκοφαντεῖτο ἡ γυναίκα σας;

—Μὲ συγχωρεῖτε, ἀπαντᾷ ὁ ἀνθρωπάκος, ἐνόμισα ὅτι εἶπατε «ἐδολοφονεῖτο».

Tatler

☆

Ο πατέρας λαγὸς ἔχει κάποια πείρα ἀπὸ κυνηγούς καὶ δίνει μιὰ φρόνιμη συμβουλὴ στὰ λαγουδάκια:

—Νὰ εἴσατε προσεκτικά, παιδιά μου. Οἱ ἄνθρωποι ἔρχονται ἐδῶ, στὸ δάσος, καὶ διασκεδάζουν πυροβολώντας ὁ ἕνας τὸν ἄλλον.

Ὅμως τὰ «λάθη εἶναι γιὰ τοὺς ἀνθρώπους», ὅπως λέει ἕνα δικό τους ρητό. Καὶ τότε κάποιος ἀπὸ μᾶς τὰ πληρώνει με τὴ ζωὴ του,

A. M.

☆

Καθὼς περνοῦσε ἀπὸ τὸ δρόμο ἕνας κύριος εἶδε ἕνα μικρό, καθισμένο μπρὸς σὲ μιὰ πόρτα, νὰ κλαίῃ με λυγμούς:

—Γιατί κλαῖς, μικρέ μου; τὸν ρώτησε.

—Ὁ μπαμπᾶς μου καὶ ἡ μαμά μου μαλλώνουν...εἶπε ὁ μικρός.

—Καὶ ποιὸς εἶναι ὁ μπαμπᾶς σου, παιδί μου; ρώτησε πάλι ὁ κύριος.

—Γι' αὐτὸ μαλλώνουν κι' αὐτοί, ἀπάντησε ὁ μικρός.

Tatler

Ὁ Τόμ ὁ ωοιπτηῆς

(Σκωτία)

τὴν ἄκρη ἑνὸς δάσους τῆς Σκωτίας, πρὶν ἀπὸ πολλὰ πολλὰ χρόνια, θρισκόταν ἕνας περίφημος πύργος, γνωστὸς με τὸ ὄνομα ὁ πύργος τοῦ Ἑρσίλντον. Κύριός του ἦταν ἕνας νέος ἄρχοντας, ὠραίος, γενναῖος καὶ καλός, πού τὸν ἔλεγαν Τόμ. Ἕνα ἄμορφο πρῶνὸ τοῦ Μᾶη ὁ Τόμ ξεκίνησε ἀπὸ τὸν πύργο του γιὰ νὰ περπατήσει στὸ δάσος πού ἀπλωνόταν στὶς ὄχθες ἑνὸς ὁμορφου ποταμοῦ. Ὁ καιρὸς ἦταν θαυμάσιος καὶ ὁ Τόμ χαίροταν τὸν περίπατό του. Ἀφοῦ περπάτησε ἀρκετά, κάθησε στὸν κορμὸ ἑνὸς δένδρου γιὰ νὰ ξεκουρασθῇ.

Μόλις κάθησε, ἄκουσε ἕνα ἄλογο νὰ τρέχῃ σὰν νὰ γύρευε τὸ δρόμο του μέσα στὸ δάσος. Καὶ τὴν ἴδια στιγμή ὁ Τόμ ἄκουσε μιὰ γλυκειὰ μελωδία. Σηκώθηκε παραξεμεμένος καὶ τὴν ἴδια στιγμή εἶδε νὰ προβάλῃ πάνω σὲ ἕνα ὠραῖο σταχτὴ ἄλογο ἢ ὠραιότερη γυναίκα πού εἶχε δὴ στὴ ζωὴ του.

Φοροῦσε ἕνα φόρεμα μεταξωτὸ πράσινο, σὰν τὴν ἀνοιξιὰτικὴ χλόη, καὶ ἕνα θελούδινο πανωφόρι στὸ ἴδιο χρῶμα. Τὰ ξανθά, σὰν τὸ χρυσάφι, μαλλιά της ἔπεφταν στοὺς ὤμους της καὶ στὸ κεφάλι της ἔλαμπε ἕνα διάδημα με πολύχρωμες πολυτίμες πέτρες. Ἡ σέλλα τοῦ ἀλόγου ἦταν ἀπὸ ἐλεφαντόδοντο, τὸ σκέπασμά της ἀπὸ κόκκινο ἀτάλζι οἱ ἀναβατήρες ἀπὸ κρύσταλλο, τὰ χαλινάρια ἀπὸ καθαρὸ χρυσάφι καὶ ἕνα σωρὸ μικρὰ ἀσημένια κουδουνάκια στόλιζαν τὸ ἄλογο καὶ ἔβγαζαν μιὰ γλυκύτατὴ μελωδία στὴν παραμικρὴ κίνησι τοῦ ζώου.

Μόλις τὴν εἶδε ὁ Τόμ ἔχασε τὴ λαλιά του. Τάχασε μπροστὰ σὲ τὴν ὁμορφιά. Ἐκεῖνη σταμάτησε μπροστὰ του, ξεπέζεψε καὶ τὸν κύταξε τόσο γλυκά, πού ὁ Τόμ δὲν μπόρεσε νὰ κρατηθῇ καὶ χωρὶς νὰ πολυσκεφθῇ τὴν ἀγκάλιασε καὶ τὴ φίλησε.

Ὡστόσο, μόλις ἄγγιξε τὰ χεῖλη της, βρέθηκε μπροστὰ σὲ μιὰ φρικτὴ μεταμόρφωσι. Τὰ λαμπερά φορέματά της ἔγιναν κουρέλια, τὸ θεῖο πρόσωπο ἔγινε ἀποκρουστικὸ καὶ τὰ χρυσὰ μαλλιά γκριζὰ. Ὅταν εἶδε τὸν φόβο καὶ τὴν ἀηδία τοῦ Τόμ ἡ γυναίκα ἄρχισε νὰ γελά.

—Εἰμαι ἡ Βασίλισσα Νεράιδα, τοῦ εἶπε, καὶ ὅποιος τολμήσῃ νὰ με φιλήσῃ, πρέπει νὰ γίνῃ δοῦλος μου γιὰ ἑπτὰ χρόνια. Πρέπει νὰ με

ἀκολουθήσης στο βασίλειό μου και νά μείνης μαζί μου ώσπου νά περάσουν τὰ χρόνια τῆς ὑπηρεσίας σου.

Ὁ Τὸμ γονάτισε καὶ ζήτησε συγνώμη, ἀλλὰ ἐκεῖνη δὲν ἤθελε νά ἀκούσῃ τίποτα. Τὸν ἔβαλε νά καθήσῃ μαζί της στο ἄλογο καὶ ἔφυγαν καλπάζοντας.

Τὸ σταχτὺ ἄλογο, γρηγορώτερο καὶ ἀπὸ τὸν ἄνεμο, κάλπαζε ὅλο καὶ πιὸ γρήγορα. Σὲ λίγο ὁ κόσμος τῶν ἀνθρώπων χάθηκε καὶ ἔφθασαν σὲ μιὰ μεγάλη ἔρημο ποὺ ἀπλωνόταν ὅσο ἔφθανε τὸ μάτι.

Ἐκεῖ ἡ Νεράιδα σταμάτησε.

— Κατέβα, εἶπε στὸν Τὸμ, καὶ βάλε τὸ κεφάλι σου στὰ γόνατά μου γιὰ νά σοῦ δείξω τὰ πράγματα ποὺ δὲν μποροῦν νά δοῦν τὰ μάτια τῶν θνητῶν.

Ὁ Τὸμ ἔκανε ὅπως τοῦ εἶπε. Μόλις ἀκούμπησε τὸ κεφάλι του στὰ γόνατα τῆς Νεράιδας, εἶδε τὴν ἔρημο νά μεταμορφώνεται. Τρεῖς δρόμοι τὴν διέσχιζαν: ὁ ἕνας ἦταν φαρυδὺς, ὠραίος καὶ ἴσιος καὶ εὐκόλος θὰ μπορούσε καθέννας νά τὸν περάσῃ. Ὁ δεύτερος δρόμος ἦταν στενὸς καὶ φειδωλὸς καὶ εἶχε δεξιὰ κι' ἀριστερὰ ἀγκάθια τόσο πυκνά καὶ ψηλά, ποὺ ἔλεγε πὼς δὲν θὰ μπορούσες νά προχωρήσῃς οὔτε βῆμα. Ὁ τρίτος πάλι ἦταν διαφωρητικὸς ἀπὸ τοὺς ἄλλους δρόμους. Ἦταν ἕνας δρόμος πανέμορφος, γεμάτος λουλούδια καὶ πρασινάδες καὶ φαίνονταν νά ὑπόσχεται ὅλες τὶς ὁμορφιές τοῦ κόσμου.

Καὶ ἡ Νεραϊδοβασιλίσα ἐξήγησε στὸν Τὸμ ὅτι ὁ πρῶτος ἀπὸ τοὺς τρεῖς δρόμους, ὁ πλατὺς καὶ ὁ ἴσιος, δὲν ὡδηγοῦσε πουθενὰ καὶ ὅποιος τὸν διάλεγε, θὰ μετάνιωνε πικρά. Ὡστόσο, εἶπε, αὐτὸν διαλέγουν οἱ περισσότεροι, γιὰτὶ μοιάζει εὐκόλος καὶ σίγουρος. Τὸν δεύτερο δρόμο τὸν διαλέγουν πολὺ λίγοι, γιὰτὶ φαίνεται δύσκολος. Καὶ ἔχουν ἄδικο, εἶπε ἡ Νεράιδα, γιὰτὶ εἶναι ὁ δρόμος τῆς ἀρετῆς καὶ ὁδηγεῖ στὴν πιὸ θαυμαστὴ πόλι, τὴν πόλι τοῦ μεγάλου Βασιλιά, ὅπου βασιλεύει ἡ αἰώνια εὐτυχία. Τὸν τρίτο δρόμο, τὸν ὠραιότερο ἀπὸ ὅλους, δὲν μπορεῖ νά τὸν διαλέξῃ κανένας θνητὸς, γιὰτὶ ὁδηγεῖ στὸν νεραϊδόκοσμο. Ἐτοῦτο τὸ δρόμο θὰ ἀκολουθήσουμε. Ἀλλὰ δὲν θ' ἀνοίξῃς τὸ στόμα σου, ὥσπου νά φθάσουμε στὸ τέρμα τοῦ ταξιδιοῦ. Γιὰτὶ καὶ μιὰ λέξι ἂν πῆς, δὲν θὰ μπορέσῃς ποτὲ νά γυρίσῃς στὸν τόπο σου.

Ἡ Νεραϊδοβασιλίσα διέταξε τότε τὸν Τὸμ νά ἀνέβῃ στὸ ἄλογο καὶ ξεκίνησαν καλπάζοντας.

Σὲ λίγο ὁ ὠραίος δρόμος ποὺ ἀκολουθοῦσαν χάθηκε μέσα στὴ νύχτα τοῦ χρόνου. Ὁ Τὸμ μόλις μπορούσε νά ἀναπνέῃ. Ἀκουγε τὸν ἦχο τοῦ νεροῦ ποὺ ἀνέβαινε - ἀνέβαινε καὶ σὲ λίγο ἔφτασε στὰ πόδια του, στὰ γόνατά του. Εἶχε τὴν ἐντύπωσι πὼς θυβίζονταν μέσα στὴ γῆ. Ἀσφυκτιοῦσε καὶ ὁ τρόμος του ἦταν τόσος, ποὺ λιποθύμησε κρατώντας μ' ὅλη του τὴ δύναμι τὰ φορέματα τῆς Νεράιδας.

Ὅταν ξαναβρῆκε τὶς αἰσθήσεις του, δὲν μπορούσε νά πιστέψῃ στὰ μάτια του. Ἡ νύχτα εἶχε χαθῇ καὶ ἔλαμπε ὁ ἥλιος. Περνοῦσαν ἀπὸ τὰ βρομάκια ἐνὸς μαγευτικοῦ κήπου. Ἀχλάδια, μπανάνες, σύκα, μήλα, κρέμονταν ἀπὸ τὰ κλαδιά τῶν δένδρων. Ὁ Τὸμ διψοῦσε καὶ θέλησε νά κόψῃ κάτι νά δροσιστῇ. Ἀλλὰ ἡ Νεράιδα δὲν τὸν ἄφησε.

— Δὲν πρέπει νά φᾶς παρὰ μόνο τὸ μῆλο ποὺ θὰ σοῦ προσφέρω ἐγώ, τοῦ εἶπε. Ἀν ἀγγίξῃς ἄλλο καρπὸ θὰ μείνης γιὰ πάντα στὸν νεραϊδόκοσμο.

ΤΙ ΛΕΝΕ ΟΙ ΣΚΩΤΣΕΖΟΙ

* Ἡ Σκωτία δὲν θρῖσκεται βορείως τῆς Ἀγγλίας. Ἡ Ἀγγλία θρῖσκεται νοτίως τῆς Σκωτίας. * Τὸ Ἐδιμβούργο εἶναι ἡ ὠραιότερη πόλις τοῦ κόσμου. * Ἡ Γλασκώδη, ἡ δεύτερη πόλις τοῦ Ἡνωμένου Βασιλείου, ἔχει: τὰ περισσότερα πάρκα (26), τὸν μεγαλύτερο κινηματογράφου τῆς Εὐρώπης, τὸ μεγαλύτερο γήπεδο ποῦτ μπῶλ, τὰ μεγαλύτερα ἐργοστάσια στυπόχαρτου, τὸ πιὸ οἰκονομικὸ σύστημα μεταφορῶν. * Σκωτσέζικες σπεσιαλιτέ: Οἱ Κυριακὲς χωρὶς θέατρο, οὔτε σινεμά, οὔτε μιλιάρδο. * Ἀλλή σπεσιαλιτέ: Οἱ πύργοι μὲ τὰ φαντάσματα. Ὁ πιὸ γνωστὸς εἶναι ὁ πύργος τοῦ Γκλάνις, ὅπου ὁ Μάκβεθ σκότωσε τὸν Ντάνκαν. Ἐνα παράθυρο τῆς προσόψεως τοῦ πύργου δὲν ἀντιστοιχεῖ μὲ κανένα δωμάτιο. Ἡ Βασίλισσα Ἐλισάβετ ἔμεινε πολλὰς φορὲς ἐκεῖ καὶ ἐκεῖ γεννήθηκε ἡ Πριγκίπισσα Μαργαρίτα. * Ἐθνικὸ σπότη: τὸ γκόλφ ποῦ ἦρθε ἀπὸ τὴν Ὀλλανδία, ἀλλὰ ἀναπτύχθηκε στὴ Σκωτία. * Ἄλλο ἐθνικὸ πάθος: τὸ «μπάγκ πάπ», ἕνα εἶδος πίπιζας. * Τὸ κίλτ εἶναι μιὰ κοτὴ φούστα πλοῖσ ποὺ θέλει 7.50 μέτρα ὕφασμα. Τὸ ἐθνικὸ κοστὺμ συμπληρώνεται ἀπὸ τὸ «σπόρραν», μιὰ τσέπη δερμάτινη μὲ κρόσι, ποὺ πέφτει πάνω ἀπὸ τὸ κίλτ καὶ τὸ «πλαϊντ», μιὰ μάλλινη κουβέρτα, ποὺ τὴν ρίχνουν στοὺς ὤμους. Τέλος ὑπάρχει τὸ μπερέ. Ὅλα αὐτὰ ἀπὸ ὕφασμα καρρῶ στὰ χρώματα ποὺ ἔχει καθιερώσει κάθε «κλάν», δηλαδὴ κάθε οἰκονόμεια. Σὲ ὅλη τὴ Σκωτία ὑπάρχουν 70 κλάν. * Τὸ ὕφασμα «του-ἦντ» εἶναι σκωτσέζικη ἐφεύρεσι. Ἡ λέξι γραφῆταν «τουήλ», ἀλλὰ ἕνας Λονδρέζος ὑπάλληλος δὲν μπορούσε νὰ τὴ διαβάσῃ σ' ἕνα χειρόγραφο καὶ τὴν ἔλλαξε. * Πολλοὶ λένε πὼς οἱ Σκωτσέζοι εἶναι οἱ πιὸ ψηλοὶ ἄνθρωποι τῆς λευκῆς φυλῆς, οἱ πιὸ φιλόξενοι, οἱ πιὸ οἰκονόμοι. * Οἱ Ἀγγλοὶ λένε πὼς εἶναι οἱ μεγαλύτεροι τσιγκουνήδες τοῦ κόσμου. * Μεγάλοι ἄνδρες τῆς Σκωτίας: ὁ Οὐάλτερ Σκὼτ, ὁ συγγραφεὺς μυθιστορημάτων, ποὺ ἡ ἀνάμνησί του ὑπάρχει παντοῦ, ὁ Ρόμπερτ Μπέρνς, ὁ ποιητὴς τοῦ λαοῦ, ποὺ τὸν ξέρουν καὶ τὰ παιδία καὶ εἶναι καὶ ποιητὴς τοῦ ὕμνου τῆς Σκωτίας, ὁ Ἀντριου Κάρνεγκι, ἕνας ἀπὸ τοὺς Ἀμερικανοὺς βασιλεῖς τοῦ χάλυβος, ποὺ ἔφυγε ἀπὸ τὴ Σκωτία 13 ἐτῶν χωρὶς πεντάρα τὴν τσέπη. Ξαναγύρισε στὴν γενέτειρά του ὕστερα ἀπὸ πενήντα χρόνια καὶ ἔδωσε 100 ἑκατομῦρια λίρες γιὰ φιλανθρωπικὰ ἔργα.

Σὲ λίγο πέρασαν κοντὰ ἀπὸ μιὰ μικρὴ μηλιά μὲ κόκκινα μῆλα. Ἡ Νεράιδα ἔκοψε ἕνα μῆλο καὶ τὸ ἔδωσε στὸν Τὸμ.

— Νὰ τὸ μῆλο τῆς ἀλήθειας, τοῦ εἶπε. Ὅταν τὸ φᾶς δὲν θὰ μπορέσῃς καὶ ποτὲ νά πῆς ψέματα.

Ὁ Τὸμ πῆρε τὸ μῆλο καὶ τὸ ἔφαγε.

Ξεκίνησαν πάλι καὶ σὲ λίγο εἶδαν μπροστὰ τους ἕνα λόφο μὲ ἕνα θαυμάσιο πύργο στὴν κορυφή του.

— Νὰ τὸ βασίλειό μου, εἶπε ἡ Νεράιδα. Στὸν πύργο αὐτὸ θὰ συναντήσῃς τὸν Βασιλιά καὶ ὅλους τοὺς ἄρχοντες τῆς αὐλῆς. Ἀλλὰ σὲ προειδοποιῶ: δὲν πρέπει νά τοὺς μιλήσῃς. Ἀν προφέρῃς ἔστω καὶ μιὰ λέξι, δὲν θὰ μπορέσῃς ποτὲ νά φύγῃς ἀπὸ τὴ χώρα μας.

Ἡ Νεράιδα σήμανε τὸ θούκινο. Ἀμέσως μεταμορφώθηκε καὶ ἔγινε ὅπως τὴν εἶχε πρωτοδῇ ὁ Τὸμ μέσα στὸ δάσος. Καὶ ὁ ἴδιος ὁ Τὸμ εἶχε ἀλλάξει. Ἀντὶ γιὰ τὰ ροῦχα ποὺ φοροῦσε ὅταν βγῆκε ἀ-

πὸ τὸν πύργο του καὶ τὶς χοντρές του μπότες, τώρα φοροῦσε ἕνα κοστούμι ἀπὸ ὠραῖο καφέ ὕφασμα καὶ μεταξωτὰ παπούτσια.

Οἱ πύλες τοῦ πύργου ἀνοίξαν διάπλατα καὶ ὁ Βασιλιάς βγῆκε νά προὑπαντήσῃ τὴν Βασίλισσα, ἐνῶ πίσω του ἀκολουθοῦσαν οἱ ἱππότες, οἱ ἀρχόντισσες καὶ οἱ αὐλικοί. Ἡ Βασίλισσα τοὺς χαιρέτησε. Κάθησε στὸ θρόνο δίπλα στὸν ἄντρα της καὶ ὕστερα δόθηκε μιὰ μεγάλῃ γιορτῇ ποὺ κράτησε τρεῖς μέρες. Ὁ Τὸμ, ὅσο διαρκοῦσε ἡ γιορτῇ, στεκόταν παράμε-

ρα, σὲ μιὰ γωνιά, καὶ πρόσεχε νὰ μὴ μιλήσῃ σὲ κανένα.

Στὸ τέλος τῆς τρίτης μέρας ἡ Βασίλισσα κατέθηκε ἀπὸ τὸν θρόνο τῆς καὶ πῆγε κοντά του:

— Ἄν θέλῃς νὰ ξαναδῇς τὸν πύργο σου στὸ Ἔρσιλντον, τοῦ εἶπε, πρέπει νὰ φύγῃς ἀμέσως. Πήγαινε νὰ σελλώσῃς τὸ γκριζο ἄλογο.

Ὁ Τὸμ τὴν κύτταξε μὲ ἔκπληξι:

— Κυρία, τῆς εἶπε, ἔπρεπε νὰ μείνω ἑπτὰ χρόνια στὴν ὑπηρεσία σας καὶ δὲν εἶμαι ἐδῶ παρὰ τρεῖς μέρες.

Ἡ Βασίλισσα χαμογέλασε:

— Στὴ χώρα μας ὁ καιρὸς περνᾷ γρήγορα, φίλε μου. Πέρασαν ἑπτὰ χρόνια ἀπὸ τότε ποὺ συναντηθήκαμε γιὰ πρώτη φορά. Ἀπόψε θὰ σὲ πάω στὸ σπίτι σου.

Ἡ Βασίλισσα ἀνέθηκε στὸ σταχτί ἄλογο καὶ ὁ Τὸμ πήδηξε πίσω. Σταμάτησαν στὸ μέροζ ἀκριβῶς ὅπου τὸν εἶχε συναντήσει. Ὁ Τὸμ τῆς ζήτησε νὰ τοῦ δώσῃ ἓνα δῶρο γιὰ νὰ θυμᾶται τὸ ταξίδι του στὸ νεραϊδόκοσμο καὶ ἡ Βασίλισσα τοῦ εἶπε:

— Σοὺ ἔδωσα ἤδη τὸ δῶρο τῆς ἀλήθειας. Τώρα θὰ σοὺ δώσω τὸ δῶρο τῆς προφητείας καὶ τῆς ποιήσης. Θὰ ξέρῃς νὰ προλέγῃς τὸ μέλλον καὶ θὰ ξέρῃς νὰ γράφῃς τοὺς ωραιότερους στίχους. Ἀλλὰ ἐκτὸς ἀπὸ τὰ ἀόρατα αὐτὰ δῶρα σοὺ χαρίζω κι' αὐτὴ τὴν ἄρπα ποὺ μποροῦν νὰ τὴ βλέπουν καὶ τὰ μάτια τῶν θνητῶν.

Καὶ τοῦ ἔδωσε μιὰ ὑπέροχη ἄρπα καὶ ἀμέσως χάθηκε. Ὁ Τὸμ γύρισε στὸν πύργο του μὲ τὴν μαγικὴ ἄρπα. Πέρασαν πολλὰ χρόνια καὶ ποτὲ δὲν ξαναεἶδε τὴ Νεράιδα. Μιὰ μέρα ὁ Βασιλιάς τοῦ τόπου μὲ ὅλους τοὺς αὐλικούς του μαζί πῆγε στὸν πύργο τοῦ Ἔρσιλντον καὶ ὁ Τὸμ ὠργάνωσε μιὰ μεγάλη γιορτὴ γιὰ νὰ τὸν τιμήσῃ. Ἀφοῦ δέιπνῃσαν, ὁ Τὸμ σηκώθηκε καὶ πῆρε τὴν ἄρπα ποὺ τοῦ εἶχε χαρίσει ἡ Νεράιδα. Τραγουδῆσε τραγούδια ἀπὸ τὰ παλιὰ χρόνια καὶ ὅλοι σάπασαν γιὰ νὰ τὸν ἀκούσουν, γιατί ποτὲ δὲν εἶχαν ἀκούσει τόσο ὑπέροχη μουσική.

Τὴ νύχτα, ὅταν πιά ἡ γιορτὴ εἶχε τελειώσει, ἓνας αὐλικὸς ἀπὸ τὴν ἀκολουθία τοῦ Βασιλιά εἶδε ἓνα ἄσπρο ἐλάφι καὶ μιὰ ἐλαφίνα ἄσπρη σὰν τὸ χιόνι νὰ περνοῦν μπροστὰ ἀπὸ τὸν πύργο τοῦ Ἔρσιλντον. Ὁ Τὸμ, ὁ ποιητής, βγήκε ἀμέσως ἀπὸ τὸν πύργο καὶ ἀκολούθησε τὰ ἐλάφια ὡς τὴν ὄχθη τοῦ ποταμοῦ. Ἐκεῖ στάθηκαν σὰν γιὰ νὰ τὸν χαιρετήσουν. Ἀργὰ καὶ οἱ τρεῖς κατέβηκαν ὡς τὸ ποτάμι καὶ ἔπεσαν στὸ νερό. Ἀπὸ τότε κανένας δὲν ξαναεἶδε τὸν Τὸμ τὸν ποιητὴ, ἀλλὰ ὅλοι ἤξεραν ὅτι εἶχε ξαναφύγει γιὰ τὸν πύργο τῆς Νεραϊδοβασιλίσσας.

Αὐτοὶ ποὺ ἐδημιούργησαν τὴν Ἱστορία

Ταλλεϋράνδος

Ὁ «χωλὸς διάβολος»

Στὴν πραγματικότητα ὑπῆρξε ἄποκλειστικὰ καὶ μόνο διπλωμάτης. Καὶ κάτι περισσότερο: ὁ κλασικὸς τύπος τοῦ παλιοῦ διπλωμάτη. Ἡ Ἱστορία τὸν θέλησε «δεξιὸ χέρι» τοῦ μεγαλύτερου ἀνθρώπου τῆς ἐποχῆς του, τοῦ Ναπολέοντος. Θέλησε ἐπίσης νὰ εἶναι ἐκεῖνος ποὺ συνέβαλε στὴν πτώσει του, ὅπως εἶχε συμβάλει στὴν ἀνοδό του. Καὶ ἡ θαυότερη αἰτία τῆς ὑπαναχωρήσεως, ἡ μάλιστα τῆς προδοσίας αὐτῆς; Τὸ

συμφέρον ἴσως, πρὸ πάντων ὅμως ἡ βασικὴ ἀντινομία ποὺ ὑπῆρχε ἀνάμεσα στὶς δυὸ αὐτὲς προσωπικότητες, στοὺς δυὸ αὐτοὺς χαρακτήρες, στὶς δυὸ αὐτὲς ὑπερφάνειες. Ὁ Ναπολέων διατηροῦσε μέσα του κάτι ἀπὸ τὸν τυχοδιώκτη. Ὁ Ταλλεϋράνδος κρατοῦσε κατ' εὐθείαν ἀπὸ τοὺς κόμητες τοῦ Περιγκόρ. Ἡ ὑψηλὴ του καταγωγή τοῦ ἔδινε τὸ δικαίωμα νὰ φέρεται σὰν ἴσος πρὸς ἴσους μὲ τοὺς ἀπογόνους τῶν μεγαλύτερων οἰκογενειῶν τῆς Εὐρώπης. Ὁ Ναπολέων ἦταν ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ποὺ δὲν θὰ δίσταζαν νὰ φερθοῦν στοὺς συνεργάτες τους σὰν νὰ ἦταν καμαριέ-ρηδες...

Ὁ Ταλλεϋράνδος γεννήθηκε γιὰ τὴν Ἱστορία καὶ γιὰ νὰ δημιουργήσῃ Ἱστορία. Ἡ ταραγμένη ἐποχὴ του ταίριαζε θαυμάσια στὴ μεγαλοφυΐα του. Ἡ Μοναρχία, ἡ Ἐπανάστασις, τὸ Διευθυντήριο, ἡ Ὑπατεία, ἡ Αὐτοκρατορία καὶ ὕστερα πάλι ἡ Μοναρχία, τὸν θρι-

σκουν πάντα έτοιμο νά παίξει τόν ρόλο του: καί, μά την αλήθεια, τόν παίζει μέ όλη του την ψυχή, άλλοτε στή σκηνή καί άλλοτε στά παρασκήνια.

Λές καί μυρίζεται πότε καί πρὸς τὰ πού θά φουρήξει ὁ άνεμος. Ἡ Ἐκκλησία τὸν ἔκανε Ἐπίσκοπο, ὅπως ὁ στρατὸς θά τὸν εἶχε κάνει στρατάρχη. Ἡ χώρα ἀναταράζεται, ὁ θρόνος κλονίζεται: ὁ Ταλλεϋράνδος ἐγκαταλείπει τὸν Λουδοβίκο 16ο πού δὲν εἶναι ἄνθρωπος στὸν ὁποῖο μπορεῖ κανεὶς νά βασιστῇ καί προχωρεῖ στή νέα τάξι πού πρόκειται νά διαδεχθῇ τὴν ἀναταραχή. Ἄλλὰ πῶς προχωρεῖ; Ἦταν Ἐπίσκοπος τοῦ Ὡτέν, ὅταν πρότεινε νά τεθῇ ἡ ἐκκλησιαστικὴ περιουσία στή διάθεσι τοῦ Ἔθνους γιὰ νά καλυφθῇ τὸ ἔλλειμμα τοῦ κρατικοῦ προϋπολογισμοῦ. Στὶς 14 Ἰουλίου τοῦ 1790 κάνει δοξολογία στὸ Πεδίον τοῦ Ἀρεως γιὰ νά τιμῇ τὴν πρώτη ἐπέτειο τῆς πτώσεως τῆς Βασιλλίης καί κατὰ συνέπεια καί τοῦ παλιοῦ καθεστώτος, στὸ ὁποῖο — ἄς μὴν ἀμφιβάλλουμε — ὁ Ταλλεϋράνδος οὕτως ἢ ἄλλως θά εἶχε γίνεи σημαῖνον πρόσωπο.

★

Δὲν ἔπρεπε ἔξω. Ὁ Ναπολέων εἶναι ὁ μόνος ἄνθρωπος πού φθάνει στὸ ἀνάστημά του. Οὕτε ὅμως καί ὁ Ναπολέων ἔπρεπε ἔξω: δὲν θ' ἀργήσῃ ν' ἀνακαλύψῃ πίσω ἀπὸ τὴν μεγαλοφυΐα, τὴν ραδιουργία καί τὴν φιλοχρηματία. Γιατί, στ' αλήθεια, ὁ Ταλλεϋράνδος εἶναι καί τὸ ἕνα καί τὸ ἄλλο, ὅπως ἐπίσης εἶναι καί ὁ ἄνθρωπος τοῦ πνεύματος. Τὰ λόγια του, μὲ τὴν ἀκρίβεια τῆς παρατηρήσεως καί τὸ βάθος πού τὰ διακρίνει, μποροῦν νά σταθοῦν δίπλα στὰ γνωμικά τοῦ Λά Ροσφοῦκ, τοῦ Σαμφὸρ καί τοῦ Ριβρόλ.

Ὅσο γιὰ χρήματα, παίρνει ἀπὸ παντοῦ καί πάλι δὲν τοῦ φθάνουν.

«Ὁ Ταλλεϋράνδος εἶναι, χωρὶς ἀμφιβολία, ὁ μεγαλύτερος κλέφτης τοῦ κόσμου. Καί εἶναι ἀπένταρος. Εἶμαι ὑποχρεωμένος νά τὸν ἐνισχύω ἀπὸ τὸ προσωπικό μου ταμεῖο καί νά πληρώνω τὰ χρέη του ἀκόμη καί σήμερα», εἶπε τὸ 1813 ὁ Ναπολέων στὸν κόμητα Μολέ.

Υπάρχει ἀκόμη καί ἡ φράσι αὐτῇ τοῦ ἴδιου τοῦ Ταλλεϋράνδου ὅταν κατάρθωσε νά πάρῃ κάποιον ὑπουργεῖο μὲ τὴν μεσολάθεσι τῆς κυρίας ντε Στάελ: «Ἐπὶ τέλους, τὸ πετύχαμε τὸ πόστο. Ἀπὸ δῶ πρέπει νά βγῇ μιὰ τεράστια περιουσία, περιουσία τεράστια...». Ὑστερα ἀπὸ ὀκτῶ ἡμέρες ὁλόκληρο τὸ Παρίσι ἤξερε ὅτι ὁ Ταλλεϋράνδος εἶχε κιόλας μαζέψει 500.000 λίρες. Ἦξερε νά κάνῃ τεράστιες περιουσίες, μόνο πού δὲν ἤξερε νά τις διατηρῇ. Μὰς τὸ θεβαῖνε καί ὁ Σταντὰλ περιγράφοντάς τον: «Ἕνας ἄνθρωπος μὲ πνεῦμα ἀπειριόριστο, πού ἦταν πάντα χωρὶς λεπτὰ».

Τὰ λεπτὰ του τὰ χάνει ὅλα στὰ χαρτιά, γιατί τὸ πάθος τους τὸν καταδυναστεύει. Τὰ ξεδεύει καί στὶς γυναῖκες, τὶς ὁποῖες χρησιμοποιοῖ καί γιὰ νά πετύχῃ τοὺς σκοποὺς του.

Τὸ ὅτι ἦταν κουτσὸς δὲν τὸν ἐμπόδιζε νά εἶναι γοητευτικός. Φυσικά σ' αὐτὸ τὸν βοηθοῦσε τὸ πνεῦμα του καί ἴσως - ἴσως καί ὁ κυνισμὸς του, αὐτὸς ὁ κυνισμὸς πού ἐκφράζεται περίφημα σ' αὐτὰ τὰ λόγια του: «Γιὰ νά κάνῃ κανεὶς περιουσία, δὲν εἶναι ἡ ἐξυπνάδα πού χρειάζεται· λεπτὸ της δὲν χρειάζεται...». Ὅμως, ἄς μὴν ξεγελιόμαστε, μέσα σ' αὐτὸν τὸν κυνισμό ὑπῆρχε πολλὴ χάρη καί καλλιέργεια...

ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΦΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΑΛΛΕΥΡΑΝΔΟΥ

★ Ὅταν ὅλα ἔχουν χαθῇ, εἶναι ἡ ὥρα τῶν μεγάλων ψυχῶν.

★ Αὐτὸς πού δὲν καταλαβαίνει ἕνα βλέμμα, δὲν πρόκειται νά καταλάβῃ οὔτε τὴν πὸ λεπτομερῆ ἐξηγήσει.

★ Τὸ μυστικὸ γιὰ ν' ἀρέσῃς στὸν κόσμο εἶναι νά διδάσκεισαι πράγματα πού ξέρεις ἀπὸ ἀνθρώπους πού δὲν τὰ ξέρουν.

★ Μία μοναρχία πρέπει νά διευθύνεται ἀπὸ δημοκράτες καί μία δημοκρατία ἀπὸ ἀριστοκράτες.

★ Τὰ πραγματικὰ συμφέροντα τῆς Γαλλίας δὲν εἶναι ποτὲ ἀντίθετα μὲ τὰ πραγματικὰ συμφέροντα τῆς Εὐρώπης.

★ Ἄν κανεὶς σὰς πῇ πῶς δὲν ἀνήκει σὲ καγένα κόμμα, νά εἶπτε βέβαιος εὐθὺς ἔξ ἀρχῆς ὅτι πάντως δὲν ἀνήκει στὸ δικό σας.

★ Ἡ δύσκολη στιγμή δὲν εἶναι ἡ στιγμή τοῦ ἀγῶνος, ἀλλὰ ἡ στιγμή τῆς ἐπιτυχίας.

★ Ἄν τοῦ λείπουν τὰ πλούτη, ἕνα ἔθνος εἶναι ἀπλῶς φτωχό. Ἄν τοῦ λείπῃ ὁ πατριωτισμός, τότε εἶναι ἕνα φτωχὸ ἔθνος.

★ Ἄν μοῦ ἀρέσῃ ἡ σιωπῇ, εἶναι γιατί ἡ χειρότερη οὐδὰ ἐνὸς ἀμαξιοῦ εἶναι ἐκεῖνη πού κάνει τὸν περισσότερο θορυβό.

★ Ἡ τιμὴ ἐφευρέθηκε γιὰ νά ἐπενεργοῦν στή ματαιοδοξία τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀρετῆς.

★ Ἡ κοινὴ γνώμη εἶναι γιὰ τίς Κυβερνήσεις ἕνας χρησμός ἐλεγχός, ἀλλὰ καί ἕνας ἐπικίνδυνος ὁδηγός.

★ Οἱ γόνεῖς θέλουν πάντα νά στεροῦν ἀπὸ τὰ παιδιά τους τίς χαρὲς πού γνώρισαν ἄλλοτε οἱ ἴδιοι.

★ Ὁ γάμος εἶναι τόσο ὥραϊο πρᾶγμα, ὥστε πρέπει κανεὶς νά τὸ ονειρεύεται σὲ ὅλη του τὴ ζωὴ.

Δὲν ἦταν δυνατόν δυὸ ἄνδρες σὰν τὸν Ναπολέοντα καί τὸν Ταλλεϋράνδο νά μὴν συγκρουσθοῦν. Εἶναι γνωστὴ ἡ σκηνὴ πού κατέληξε στὴν ἔκρηξι. Ἀπὸ τῇ μιᾷ ὁ πάγος, ἀπὸ τὴν ἄλλη ἡ φωτιά!

Βρισκόμαστε στὸ 1807. Ὁ Ταλλεϋράνδος δὲν εἶναι πιά ὁ πουργός. Τοῦ ἔχει ἀνατεθῇ μιὰ μυστικὴ ἀποστολή. Ὁ Ναπολέων μαζί μὲ τὸν Φουσέ, τὸν καλεῖ στὰ ἀνάκτορα. Ὁ τετραπέρατος διπλωμάτης ἔχει πληροφορηθῇ ὅτι

οἱ δυὸ ἄνδρες συνωμοτοῦν ἐναντίον του. Τοὺς τὸ λέει κατὰ μούτρα μπροστὰ σὲ τρίτους. Ἐξω φρενῶν ὁ Ναπολέων ἐπὶ μισῇ ὥρᾳ θρίζει τὸν Ταλλεϋράνδο μὲ τίς πιὸ θαριεῖς φράσεις, μιὰ ἀπὸ τίς ὁποῖες ἔμεινε ἱστορική: «Εἰσαστε ἕνας σωρὸς ἀκαθαρσίες μέσα σὲ μιὰ μεταξωτὴ κάλτσα». Ἀλλὰ τὸν τελευταῖο λόγο τὸν ἔχει καί πάλι ὁ Ταλλεϋράνδος καί εἶναι λόγος ἐνὸς ἀριστοκράτη: «Τὶ κρίμα ἕνας τόσο μεγάλος ἄνδρας νά ἔχῃ τόσο κακὴ ἀνατροφή!...»

Ἀπὸ τότε ὁ Ναπολέων δὲν ἔχει πιὸ θανάσιμο ἐχθρὸ ἀπὸ τὸν Ταλλεϋράνδο.

Καί ὅμως, παρ' ὅλα αὐτὰ, ὁ Ναπολέων δὲν ἔπαψε νά θυμάται μὲ νοσταλγία τὸ «δεξιὸν χέρι». «Ἄν εἶχα μαζί μου στὴν Πολωνία τὸν Ταλλεϋράνδο, τίποτα ἀπ' ὅλα αὐτὰ δὲν θά εἶχε συμβῇ», λέει

στὸν Κωλανκούρ μέσα στὸ ἀμάξι πού τὸν φέρνει νικημένο ἀπὸ τὴ Μόσχα. Καί ἀργότερα, στὴν Ἀγία Ἐλένη: «Υπῆρξε ὁ πιὸ μεγάλος ὑπουργός μου».

★

«Μεγάλος», μὲ ὅλη τὴ σημασία τῆς λέξεως, ὅχι πιά δίπλα στὸ ἀνάστημα τοῦ Ναπολέοντα, ἀλλὰ αὐτῆς τῆς Γαλλίας, δειχτήκε ὁ Ταλλεϋράνδος στὸ Συνέδριο τῆς Βιέννης. «Ἡ Γαλλία ἔπαψε

νά είναι γιγαντιαία, είπε, για νά ξαναγίνη μεγάλη».

Πήγε στη Βιέννη —τόν κάλεσαν μάλλον— για νά παραστή στη μοιρασιά της Γαλλικής αυτοκρατορίας άνάμεσα στους Μεγάλους. Οί άντιπρόσωποι τών νικητριών Δυνάμεων θέλησαν νά μεταβάλουν τὸ Συνέδριο σὲ πανηγύρι. Φαντασμαγορικές γιορτές διαδέχονταν ἡ μιὰ τὴν ἄλλη, Βασιλιάδες καὶ Αυτοκράτορες ἔρχονταν καὶ ξανάφευγαν, δεξιώσεις, χοροί, ἀγῶνες καὶ παραστάσεις δίνονταν, ὅπου οἱ κυρίες συναγωνίζονταν σὲ κομψότητα καὶ πολυτέλεια. Ὁ Ταλλεϋράνδος πῆγε μὲ τὴν ἀνηψιά του. «Εἶμαι ὁ μόνος ἐδῶ πού δὲν ζητῶ τίποτα», εἶπε τὴν πρώτη μέρα. Οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς Ρωσίας, τῆς Πρωσίας, τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Αὐστρίας δὲν τὸν ἔβλεπαν μὲ καλὸ μάτι. Ἐκεῖνος ἔσκυβε μπροστά τους τὸ κεφάλι. «Ὁμως...σιγά - σιγά ἄρχισε νά ὑψώνη τὴ φωνή. Ἐκμεταλλεύθηκε τὶς ἀντιθέσεις τῶν «Συμμάχων» ὅπως κανεὶς ἄλλος δὲν θὰ μπορούσε νά τὸ κάνη. Καὶ σὲ λίγο, τὸ τραπέζι του, τὸ τραπέζι τῆς νικημένης Γαλλίας, εἶχε γίνει τὸ κέντρο τοῦ Συνεδρίου. Στὸ τέλος, ἀκόμη καὶ μετὰ τὸ Βατερλώ, ὁ Ταλλεϋράνδος μιλοῦσε σὲ τέτοιον τόνο, πού ὁ Τσάρος, ἔκπληκτος, δήλωσε στους συνοδούς του: «Θά ἔλεγε κανεὶς πῶς αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος ἦρθε ἐδῶ σάν ὑπουργὸς τοῦ Λουδοβίκου 14ου!» Ἦταν ἡ μεγαλύτερη τιμὴ πού θὰ μπορούσε νά τοῦ γίνη.

☆

Τί νά πῇ κανεὶς γιὰ τὸν ἄνθρωπο αὐτὸν πού παντρεύτηκε ἄ-

φοῦ εἶχε διατελέσει κληρικός καὶ ὅταν πέθανε, ἡ γυναίκα του (τὴν ὁποία εἶχε ὑποχρεωθῇ νά χωρίση) εἶπε ἀντὶ γιὰ ἄλλον ἐπικήδειο: «Αὐτὸ ἀπλοποιεῖ τὰ πράγματα». Κυνικός καὶ φαρμακερὸς ὑπῆρξε, ἀναμφισβήτητα. Ὑπῆρξε ὅμως ἐπίσης, στίς κρίσιμες στιγμές, ἕνας μεγάλος πατριώτης καὶ κανεὶς δὲν θὰ μπορέση νά πῇ ὅτι ὑπηρετήσε τὴν πατρίδα του μὲ μόνον γνώμονα τὸ συμφέρον του.

Ὁ θάνατός του ἐνέπνευσε στὸν Βίκτωρα Οὐγκώ μερικές ἀπὸ τὶς ὠραιότερες σελίδες του, σελίδες πού συνοψίζουν τὸν ἄνθρωπο καὶ τὴν Μοίρα του:

«Προχθές, 17 Μαρτίου 1838, ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς πέθανε. Μερικοὶ γιατροὶ ἦρθαν καὶ θαλασάωσαν τὸ πτώμα. Γιὰ νά γίνῃ αὐτό, ἔβγαλαν τὰ σπλάχνα καὶ τὸ μυαλό. Ἔτσι, ἀφοῦ μεταμόρφωσαν τὸν πρίγκιπα Ταλλεϋράνδο σὲ μούμια καὶ ἀφοῦ κάρφωσαν αὐτὴ τὴ μούμια σ' ἕνα φέρετρο ντυμένο μὲ ἄσπρο σατέν, ἔφυγαν ἀφίνοντας πάνω σ' ἕνα τραπέζι τὸ μυαλό, αὐτὸ τὸ μυαλό πού εἶχε δῆ τόσα πράγματα, πού εἶχε ἐμπνεύσει τόσους ἀνθρώπους, πού εἶχε χτίσει τόσα οἰκοδομήματα, πού εἶχε ἡγηθῇ δύο ἐπαναστάσεων, πού εἶχε ἐξαπατήσει εἰκοσι Βασιλιάδες, πού εἶχε κλείσει μέσα του δολόκληρο τὸν κόσμος. Ὁταν οἱ γιατροὶ ἔφυγαν, μῆκε ἕνας ὑπηρετῆς· εἶδε αὐτὸ πού εἶχαν ἀφήσει:

—Μπα! Τὸ ξέχασαν αὐτό!...

»Τί νά τὸ κάνη; Θυμήθηκε πῶς ὑπῆρχε στὸ δρόμο ἕνας ὑπόνομος· καὶ πῆγε καὶ πέταξε τὸ μυαλό αὐτὸ ἐκεῖ μέσα...».

Παρηγοριά στὸν ἄρρωστο...

Οἱ ἄνδρες εἶναι καλύτεροι

Τῆς

JEANNE PEARSON

Ας μὴν ξεχνοῦμε, ἀδελφές μου, ὅτι ἡ γυναίκα πού ὤγηκε ἀπὸ ἕνα παιδάκι τοῦ ἀνδρὸς θρίσκειται σ' αὐτὸ τὸν κόσμο γιὰ νά ὑπακούῃ καὶ ὄχι γιὰ νά διατάξῃ. Εἶναι ἀναπόφευκτο ὁ ἄνδρας νά ἔχῃ τὸ πηδάλιο στὰ χέρια.

Ὅλες οἱ γυναῖκες θὰ παραδεχθοῦν πολὺ εὐκόλα τὴν φυσικὴ ὑπεροχὴ τοῦ ἀνδρὸς. Μήπως δὲν περνοῦν τὰ καλύτερα χρόνια τῆς ζωῆς τους μὲ τὴν ἔγνοια νά ἀποκτήσουν, καὶ νά παγιδέψουν —καὶ νά κρατήσουν ὕστερα στὸ κλουβί— ἕνα ἀπὸ τὰ πολύτιμα καὶ τελευταῖα...σπάνια αὐτὰ πουλιά; Ἡ ὑπεροχὴ αὐτὴ φαίνεται ἀπὸ χίλια δυὸ σημάδια (καὶ ἂν ἡ γυναίκα δὲν μπορεῖ νά τὰ διακρίνῃ, ὁ ἄνδρας μὲ μεγάλῃ του χαρὰ θὰ τῆς τὰ ὑποδείξῃ).

Ὁ ἄνδρας εἶναι πιο ἀνθεκτικός. Εἶναι ἀπίστευτο πόση κόυρασι μπορεῖ νά ὑποστή γιὰ νά παίξῃ τένις, νά κάνῃ ἱστιοπλοῖα ἢ νά τριγυρνᾷ μὲ τὸ αὐτοκίνητό του.

Ὁ ἄνδρας εἶναι πιο γενναῖος. Παρακολουθεῖ ἀκίνητος τὴ γυναίκα του νά ἀδειάζῃ τὴ φάκα ἀπὸ τὰ ποντίκια ἢ νά ἀσχολῆται μὲ τὰ πιδ ἐπικίνδυνα ἐντομοκτόνα. Δὲν φοβᾶται νά φάῃ μιὰ γροθιά στὸ αὐτί, ἢ μιὰ μπάλλα στὸ κεφάλι.

Ὁ ἄνδρας εἶναι πιο εἰλικρινής. Ὅταν ἡ γυναίκα του τοῦ ζητᾷ τὴν εἰλικρινὴ τὴ γνώμη γιὰ ἕνα καπέλλο πού ἀγόρασε, τὴν δίνει. Ἡ γενναιοδωρία του μάλιστα εἶναι τόσο, ὥστε τῆς δίνει τὴ γνώμη του καὶ χωρὶς νά τοῦ τὴν ζητήσῃ.

Ὁ ἄνδρας εἶναι πιο ἀντικειμενικός. Βλέπει τὰ ἐλαττώματά μας πολὺ καλύτερα ἀπὸ ὅ,τι ἐμεῖς οἱ ἴδιες!

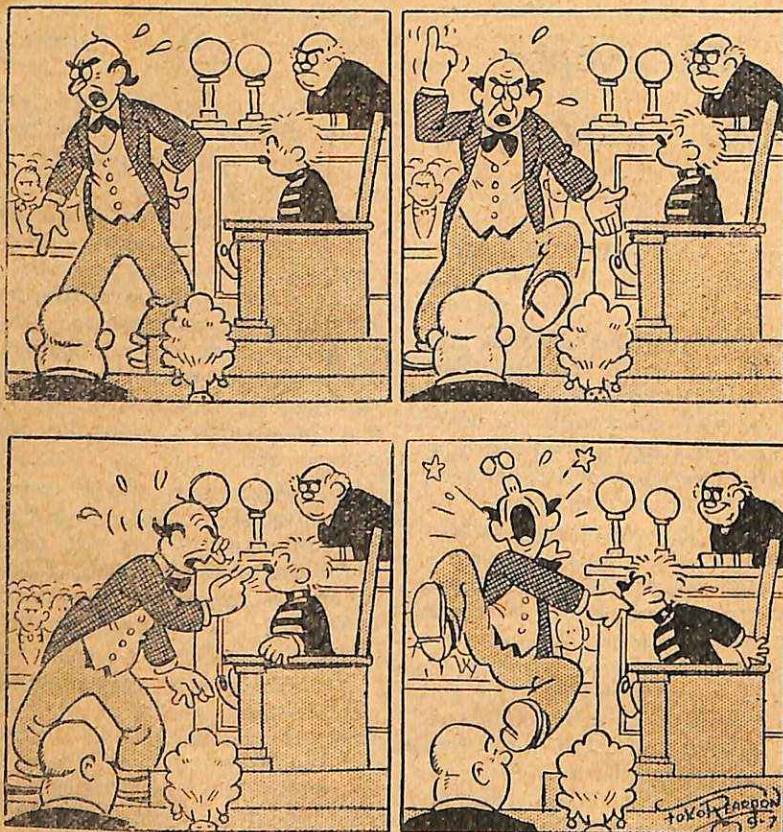
Ὁ ἄνδρας φροντίζει καλύτερα τὴν ὑγεία του. Ἄν πάθῃ συνάχι, πέφτει στὸ κρεβάτι καὶ τρώει ἐκεῖ γιὰ νά μὴν διακινδυνεύῃ νά κρουολογήσῃ περισσότερο. Ἄν τύχῃ νά πάθῃ σὲ κλινικὴ, δὲν διακινδυνεύει νά πεθάνῃ ἀπὸ κακὴ περιποίησι: φροντίζει πάντα νά ἔχῃ ἀποκλειστικὴ νοσοκόμο στὸ πλευρό του.

Ὁ ἄνδρας εἶναι πιο ἐπινοητικός: μπορεῖ νά θρῇ χίλια δυὸ ἐπιχειρήματα γιὰ νά σᾶς ἀποδείξῃ ὅτι εἶναι ἀνώφελο νά τινάζετε τὰ χαλιά καὶ ὅτι τὸ σαποῦνι εἶναι ἐχθρὸς τῆς μακροζωίας!

Ὁ ἄνδρας εἶναι πιο εἰλικρινής. Ὅταν ἡ γυναίκα του τοῦ ζητᾷ τὴν εἰλικρινὴ τὴ γνώμη γιὰ ἕνα καπέλλο πού ἀγόρασε, τὴν δίνει. Ἡ γενναιοδωρία του μάλιστα εἶναι τόσο, ὥστε τῆς δίνει τὴ γνώμη του καὶ χωρὶς νά τοῦ τὴν ζητήσῃ.

Ὁ ἄνδρας εἶναι πιο παρατηρητικός. Μπορεῖ νά διακρίνῃ μιὰ καλὴ γάμπα ἀπὸ ἀπόστασι 100 μέτρων!

Ὁ ἄνδρας εἶναι πιο πονηρός. Τὰ καταφέρνει μιὰ χαρὰ νά μεταβιβάξῃ τὶς ἐξουσίες του: ψώνια, μαγειρεύμα, νοικοκυριό, ἀνατροφή τῶν παιδιῶν, καὶ γιὰ ὅλα αὐτὰ νά ἀφίνη τὴ γυναίκα του νά παίρνῃ ὅλες τὶς ἀποφάσεις — καὶ νά ἔχῃ ὅλες τὶς φροντίδες.

©

Ένας μεθυσμένος γυρίζει στο σπίτι του άργα τη νύχτα. Καθώς μπαίνει στο δωμάτιό του, βλέπει στον καθρέφτη της ντουλάπας τον έαυτό του. —Αίσχος! ξεφωνίζει. Ντροπή σου! Βρήκες την εύκαιρία που έλειπα και μπήκες στην κάμαρα της γυναίκας μου! Θά σου σπάσω τὰ μούτρα! Δίνει μιά με τη γροθιά του και τὰ γυαλιά γεμίζουν τὸν τόπο. Λίγο στενοχωρημένος ὁ μεθυσμένος μурμουρίζει τραυλίζοντας: —Δὲν φταίω ἐγώ— ἄς εἶχες βγάλει τὰ γυαλιά σου!

☆

Θέλω νὰ βάλω τὴν προτομὴ ἑνὸς μεγάλου μουσικοῦ πάνω στὸ πιάνο τῆς κόρης μου. Ποιὸν λέτε νὰ προτιμήσω; —...τὸν...Μπετόβεν... ἦταν κουφός!

Α. Ρ.

Α. Ρ.

Ο ΛΗΣΤΗΣ ΑΓΓΕΛΟΓΙΑΝΝΟΣ

Τοῦ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΔΡΟΣΙΝΗ

Μία ληστρική πράξις εἶχε συμβεῖ κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας εἰς τὴν ἀντικρὺ τῆς Εὐβοίας θεσσαλικὴν παραλίαν. Μοναχός, φύλαξ παρεκκλησίου τῆς Παναγίας, συλληφθεὶς καὶ βασανισθεὶς διὰ ζεματιστοῦ ἐλαίου ὑπὸ τριῶν ρυπαρῶν φουστανελοφόρων, ἠναγκάσθη νὰ παραδώσῃ τὸ πεινχρὸν ταμεῖον καὶ τὰ ἱερὰ σκεύη τοῦ ναοῦ.

Οἱ κακοῦργοι, φεύγοντες ἐνδεχομένην καταδίωξιν τῶν τουρκικῶν ἀρχῶν, δὲν ἦτο ἀπίθανον ὅτι ἠδύναντο νὰ διαπεραιωθοῦν διὰ πλοιαρίου εἰς τὴν εὐβοϊκὴν ἀκτὴν. Ταῦτα μαθοῦσα ἡ Κυβέρνησις παρὰ τοῦ ἐν Βόλῳ Ἑλληνοπροξένου, ἐτηλεγράφησε πρὸς τὸν ἑπαρχον καὶ τὸν ὑπομείραρχον Ξηροχωρίου νὰ λάθουν κατάλληλα μέτρα. Ἐξεπέμφθησαν, λοιπόν, πρὸς τὰ ἐπικίνδυνα μέρη σχεδὸν πάντες οἱ διαθέσιμοι χωροφύλακες, καὶ οἱ πάρεδροι τῶν παραλίων χωρίων διετάχθησαν νὰ διοργανώσουν νυκτερινὰς περιπολίας ἐνόπλων χωρικῶν. Ἀλλ' οἱ λησταὶ δὲν ἐγκατέλειψαν τὸ θεσσαλικὸν ἔδαφος, καὶ καλῶς ἔπραξαν, διότι οὔτε κατεδιώχθησαν ἐκεῖ, οὔτε συνελήφθησαν ποτέ.

Μίαν τῶν ἡμερῶν ἐκεῖνων—ἦτο Σεπτέμβριος τοῦ 187...—ὁ ἐνωμοτάρχης Καράκίτσος, ἐπὶ κεφαλῇς πέντε χωροφυλάκων, ἦλθε καὶ κατέλυσεν εἰς τὸ χωρίον. Οἱ

χωροφύλακες διενεμήθησαν ὑπὸ τοῦ παρέδρου εἰς κονάκια καὶ τὸν ἐνωμοτάρχην ἐφιλοξενήσαμεν εἰς τὸν πύργον. Ἦτο Καρπενσιώτης, ὕψηλός, εὐρύστερνος· ὑπηρετῶν εἰς τὸν στρατὸν ἀπὸ εἰκοσαετίας εἶχεν ἀποκτήσῃ τὸ στρατιωτικὸν παράστημα, τὸ ὁποῖον χαρακτηρίζει τοὺς παλαιοὺς ὑπαξιωματικούς. Ἡ κεφαλὴ τοῦ σφαιροειδῆς, ἡ κόμη σύρριζα κομμένη, ἐν ἀντιθέσει δὲ ἡ γενειάς, δασυτάτη καὶ μακρά, ὀλίγον ξυρισμένη εἰς τὰς παρειάς· ὁ μύσταξ ἀρειμανίως ἀνωρθωμένος, αἱ ὀφρύες σμικταὶ καὶ ὀρθότριχες, ὀφθαλμοὶ γυπτός, φωνὴ βαρεῖα ὡς δοῦπος τυμπάνου. Μειδίαια σπανίως διέστελλε τὰ πλατύτατα χεῖλη τοῦ· ἀλλ' ὁσάκις ἐμειδία, ὅλη ἡ προτέρα ἀγριότης ἐξηλείφετο ἀπὸ τὴν μορφήν, ἔκφρασις ἀγαθότητος περιέλουε τὰ χαρακτηριστικά, καὶ ὁ ἀπηνὴς φύλαξ τῆς δημοσίας τάξεως μετεμορφώετο αἰφνης εἰς σεβάσιμον ἀρχιμανδρίτην.

Ἡ μεταμόρφωσις αὕτη, ἡ ἄλλοτε στιγμιαία καὶ ὄχι συχνή, ἦτο διαρκὴς κατὰ τὴν ὥραν τοῦ δείπνου. Ὁ Καράκίτσος, ἀφήσας εἰς γωνίαν τὸ ὄπλον, ἀναρτήσας ἐπ' αὐτοῦ τὴν ξιφοδόγχην καὶ ἀφαίρεσας τὸ πηλίκιον, διὰ νὰ καταλάβῃ θέσιν ἐνώπιον ψητοῦ χοιριδίου καὶ φιάλης ξανθοῦ μωσχάτου, παρήτησε μετὰ τῶν ἐμβλη-

μάτων τῆς ὑπηρεσίας καὶ ὅλην τὴν συναφὴ αὐστηρότητα. Ἦτο συνδαιτημῶν εὐθυμος, ὁμιλητικώτατος καὶ μόνον κακὸς σύντροφος εἰς τὴν διανομὴν τῶν φαγητῶν καὶ τῶν ποτῶν — ἀληθὲς λέων τοῦ μύθου.

Εὐνόητον εἶναι ὅτι κύριον θέμα τῆς ὁμιλίας κατὰ τὸ δεῖπνον ἐτέθη τὸ περὶ ληστῶν. Καὶ ὁ ἐνωμοτάρχης, μεταξὺ δύο ποτηρίων οἴνου, ἀνέφερε σχετικὰ ἐπεισόδια τοῦ μακροῦ σταδίου του καὶ καταδιώξεις καὶ συμπλοκάς μετὰ ληστρικῶν συμμοριῶν.

—Βλέπετε ἐδῶ πάνω τὴ χαρακιά; εἶπεν ἀφηγοῦμενος μίαν συμπλοκὴν εἰς τὴν Φθιώτιδα καὶ δεικνύων τὴν κορυφὴν τῆς κεφαλῆς· εἶναι ἀπ' τὸ γιγαταγάνι τοῦ Καραγκούνη. Ἄν δὲν ἐπρόφτανε ἕνας φαντάρος νὰ τοῦ ἀρπάξει τὸ χέρι ἐκεῖ ποῦ τὸ κατέβαζε στὸ κεφάλι μου πίσω ἀπ' τὸ ταμπούρι, ζωὴ σὲ λόγου σας. Μὰ ἦταν, θλέπεις, αὐτὸς γραμμένος στὴν ἀναφορὰ τοῦ Χάρου καὶ ὄχι ἐγώ. Μισοζαλισμένος, μὲ ματωμένα μάτια, τοῦδωσα μιὰ κουμπούριά κατὰστηθα καὶ σωριάστηκε σὰ βουβάλι χάμου.

Καὶ ἔλεγε ταῦτα χωρὶς νὰ κομπάζει, μὲ ἀπλότητα καὶ ἡρεμίαν, ὥς νὰ ἐπρόκειτο περὶ κοινοῦ τινοῦ καὶ ἀσημάντου πράγματος. Μετ' ὀλίγον ἐπρόσθεσε:

—Ἀπ' ὅλα αὐτὰ τὰ τέρατα, τοὺς φονιάδες, ἕναν συμπόνεσε ἡ ψυχὴ μου, σὰν εἶδα νὰ τὸν ξαπλώνει ὁ μπόγιας στὴν καρμινιόλα. Εἶπα μέσα μου: τί κρίμα νὰ κοπεῖ ἔτσι τόσο ὁμορφο κεφάλι!

—Ἦταν τόσο ὡραῖος ἄντρας; ἠρώτησα.

—Ἄγγελος! Καὶ τὸ ὄνομά του τὸ εἶχε πάρει ἀπ' τὴν ὁμορφιά του: τὸν ἔλεγαν Ἀγγελόγιαννο. Ἀγγελοὺς τὴν ὕψη καὶ δαίμονας τὴν καρδιά! Κοντὰ σ' ὅλα τὰ κα-

κὰ πόκανε ἡ μαύρη ψυχὴ του, πῆρε στὸ λαιμὸ του μὲ τὴν ὁμορφιά του κ' ἕνα δύστυχο κορίτσι ἀπ' τὴ Σπολαίτα... Τώρα νὰ στρίψω ἕνα τσιγάρο, καὶ θὰ σὰς τὸ πῶ αὐτὸ πῶς γίνηκε, νὰ ἰδῇτε ἂν δὲν μοιάζει σὰν ποῦ τὰ γράφουν οἱ Φράγκοι στὰ ρομάντζα καὶ τὰ παρασταίνουν στὰ θέατρα τῆς Ἀθήνας.

Ἀνυπομονοῦντες, ἀφήσαμεν τὰ χειρόμακτρα ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ προσηλώσαμεν τὰ βλέμματα εἰς τὸ στόμα τοῦ Καρακίτσου. Ἄλλ' ἐκεῖνος μὲ ὅλην του τὴν ἡσυχίαν ἔστριβε τὸ σιγάρον καί, ἀνασύρας ἐκ τοῦ κόλπου μικρὰν πίπαν ἀπὸ κόκκαλον ὀρνέου, τὸ ἐτοποθέτησεν ἐπιμελῶς εἰς τὸ ἄκρον τῆς.

Ἐπειτα τὸ ἀναψεν ἀπὸ τὸν καπνισμένον λύχον καί, κατ' ἐπανάληψιν ροφήσας καὶ καταπιὼν, ἐξέβαλεν ἀπὸ τοὺς μυκτῆρας νέφη πυκνὰ καπνοῦ. Ἐτριψε δις καὶ τρίς διὰ τῆς παλάμης τὸ ἐκ τοῦ πηληκίου σημειωμένον μέτωπον καί, τέλος, συναντήσας τὰ περιέρχα τέλοματά μας, ἐμειδίασε καὶ ἤρχισε τὴν διήγησιν μὲ ζωηρὰς χειρονομίας.

—Δεκατρία χρόνια σφαλοῦνε στὶς ξέξη Νοεμβρίου φέτος ἀπὸ τὴ θραδιά ἐκείνη. Ἦμουν χωροφύλακας στὴ μοιραρχία Τριχωνίας καί, ἀποσπασμένος, μὲ τὸν εἰσπράχτορα, γύριζα ἔξω στὰ χωριά. Ἡ ληστεία τότε εἶχε σηκώσει κεφάλι καὶ ὁ κόσμος ἦταν ἄνω - κάτω· λίγες μέρες πρὶν εἶχαν πιάσει στὸ Ζαπάντι ἕναν καπνέμπορο. Τὰ μεταβατικὰ τοὺς θάρσεσαν καὶ σκότωσαν ἕνα, τὸν Κατσίκη. Ἐλεγαν πὼς λαβώθηκε κι ὁ Ἀγγελόγιαννος, μὰ δὲν μπόρεσαν νὰ τὸν πιάσουν ζωντανόν. Τὸν πῆραν οἱ ἄλλοι λησταὶ στὸν ὄμο ἢ τρύπωσε στὸ δάσος κατὰ τὸ Πλατανόρεμα; Κανεὶς δὲν ἤξερε. Οἱ στρατιῶται ἔφαγαν τὸν τόποι ἄ-

κολοθώντας τὰ αἵματα —γιατὶ ἦταν προκηρυγμένο τὸ κεφάλι τοῦ δύο χιλιάδες— μὰ τοῦ κάκου, τοῦ κάκου... Ἐκεῖνο τὸ βράδι —ξέξη Νοεμβρίου τοῦ 66— ἤρθαμε μὲ τὸν εἰσπράχτορα, τὸν κυρ - Μελέτη, στὴ Σπολαίτα. Ἦταν κρῦο διαβολέμενο· ὁ οὐρανὸς συννεφιασμένος, κ' ἔριχνε φιλό - φιλό νερό - χιονο. Κονέψαμε στὸ σπίτι τοῦ Λάμπρου Γκίκα, πρώτου νοικοκύρη στὸ χωριό, καὶ στεγνώναμε τὰ βρεμένα ροῦχα μας κοντὰ σὲ μιὰ γερὴ φωτιά, καρτερώντας τὸ δεῖπνο. Ἐκεῖ, μπαίνει μέσα ἕνας ἄλλος νοικοκύρης τοῦ χωριοῦ, μεσόκοπος ἄνθρωπος, ὁ Μίλτος Κεραμίδης· εἶχε γυναῖκα ἀπ' τὸ Καρπενήσι καὶ τὸν γινώριζα λιγάκι. —Καλησπέρα. —Καλησπέρα... —Κὺρ εἰσπράχτορα, λέει, καλὰ εἶσαι τοῦ λόγου σου ἐδῶ: νὰ πάρω τὸν Καρακίτσο στὸ σπίτι ἐγώ —εἶναι καὶ τῆς γυναίκας μου πατριώτης—, νὰ τὰ ποῦμε ἀπόψε, σὰν ἔλαχε νὰ περάσει ἀπὸ δῶθε... Ὁ εἰσπράχτορας λέει: —Ὁ Καρακίτσος ὑπηρεσία δὲν ἔχει ὡς αὐριο τὸ πρωί, ἐλεύθερος εἶναι νὰ κάνει ὅ,τι θέλει.

Σὰν ἐφτάσαμε στὸ σπίτι τοῦ Μίλτου, σφάλησε καλὰ τὴν πόρτα καὶ μοῦ λέει στ' ἄφτι:

—Καλὴ τύχη σ' ἔφερ' ἀπόψε στὴ Σπολαίτα.

—Τί θὲς νὰ πεῖς;

—Σοῦτ'!... ἔξερω τὸ γιατάκι τοῦ Ἀγγελόγιαννου. Εἶναι λαθῶμενος στὸ δεξι μερὶ κ' οἱ συντρόφοι του τὸν ἄφησαν ὀλομόναχο. Ἀμα γίνει νύχτα θαθιά, οἱ δύο μας θὰ πάμε νὰ τὸν θαρῶσουμε σὰν λαγὸ στὸ γιατάκι του. Σοῦτ'!... Χίλιες δραχμὲς στὸ κεμέρι ὁ καθένας...

Μοῦ φάνηκε σὰ νάνοιζαν τὰ οὐράνια μπροστά μου καὶ πῆγα νὰ φιλήσω τὸ Μίλτο!... Χίλιες δραχμὲς γιὰ τὸ πουγγὶ ἐνὸς χωροφύλακα ἦτον κάτι· χῶρια ἢ τιμὴ καὶ τὸ γαλόνι!

Ὁ Μίλτος δὲν εἶχε ἀρσενικὰ παιδιὰ, μόνον μιὰ κόρη, τὴν Κατερίνα, δεκαφτὰ χρονῶν, λιγερή, ὁμορφὴ σὰν τὸ κρῦο νερό. Ἡ κυρὰ Μιλταῖνα ἦταν σὲ μιὰ συμπεθέρα τῆς ποῦ κοιλοπόναγε· τὸ κορίτσι ἐτοίμασε τὸ φαί, μὰ, νὰ πῶ τὴν ἀλήθεια, οὔτε φαί, οὔτε κρασί ἐνίωσα ἐκεῖνο τὸ βράδι· ὁ νοῦς μου ἦταν στὶς χίλιες δραχμὲς καὶ στὸ γαλόνι τοῦ ὑπενωμοτάρχη.

Τρώγοντας μιλούσαμε γιὰ τὴ δουλειὰ μὲ μιὰ λόγια, νὰ μὴν πάρει εἶδη τὸ κορίτσι καὶ τρομάξει γιὰ τὸν πατέρα τῆς. Μὰ ἐκείνη, σὰ νὰ μπήκε στὸ νόημα, μὰς κοίταζε μὲς στὸ στόμα μὲ παράξενα μάτια, καὶ τόσο ἦτον συγχυσμένη, ποῦ τὰ χέρια τῆς ἔτρεμαν, κ' ἔριξε κάτω ἕνα τσανάκι. Ὁ Μίλτος δὲν τὸ παρατήρησε, ἐγὼ τὸ παρατήρησα — ἡ δουλειὰ ἐνὸς χωροφύλακα εἶναι νὰ τὰ κοιτάζει ὅλα! Λέω τοῦ Μίλτου:

—Δὲν τὸ στέλλεις τὸ κορίτσι νὰ πλαγιαίσει; Τί μὰς χρειάζεται;

—Ἀλήθεια λέει, Κατερίνα· σὺρε μέσα καὶ πέσε!

Ἡ Κατερίνα ἔσκυψε τὸ κεφάλι, εἶπε καληνύχτα, κ' ἐμπήκε στὴν πλαγινὴ κάμερη — σφάλησε καὶ τὴν πόρτα πίσω τῆς.

...Μὰ ποῦ νὰ περάσει ἡ ὥρα - χρόνος φαινότανε· ἀπὸ τσιγάρο σὲ τσιγάρο πῆγαινα καὶ γύριζα ἀπάνω - κάτω. Ὁ Μίλτος, πιδ ἡσυχος, λαγοκοιμόταν μὲ τὸνα μάτι, στρωμένος χάμου. Μετὰ πολλὰ, τὸ ρολοὶ μου ἔδειχνε δέκα καὶ μισή.

—Ὡρα εἶναι, λέω τοῦ Μίλτου.

—Ὡρα, λέει κι αὐτός.

Ξεκρέμασε ἀπ' τὸ καρφί τὸ καριοφύλι καὶ κοίταξε κοντὰ στὸ λυχνάρι τὴ φωτιά. Ἐβαλε κ' ἕνα κουμπούρι στὸ σελάχι. Ἐγὼ πῆρα τὴν καραμπίνα μου μονάχα, ἄφησα τὴ σπαθολόγχη γιὰ νὰ μὴ θροντᾷ καὶ πιάνεται στὰ κλαριά. Πίσω στὸ ζουνάρι εἶχα πάντα ἕνα μικρὸ δίκανο πιστόλι ποῦ μοῦ εἶ-

χε χαρίσει ένας έγγλέζος λόρδος — τεφαρίκι πράμα.

Κουκουλωμένοι με τις κάπες απ' τ' κεφάλι, βγήκαμε απ' αγάλι - αγάλι στα σκοτεινά. Έβρεχε δλοένα' άλλο δεν ακουόταν παρά ή θροχή πόπεφε πιτσιλιστά στα κεραμίδια και στις πέτρες. Ο Μίλτος πήγαινε μπροστά, έγω από κοντά. Πήραμε ένα κατηφορικό μονοπάτι, ύστερα λοξέψαμε μες στα ρουμάνια. Ο Μίλτος κοντοστάθηκε - ζύγωσα κοντά του.

—Φτάσαμε, μου λέει σιγαλά στ' αφτί· έδώ πίσω απ' τ' μεγάλα λιθάρια, στη Σπηλιά του Λύκου, είναι χωμένος. Θα ζυγώσουμε σκυφτοί ό ένας πλάι στον άλλον με σηκωμένα τα τουφέκια. Άν πάρε χαμπάρι, ρίξε άμα ρίξω.

Καθώς τó είπε γίνηκε' ανασήκωσα τó λύκο τού τουφεκιού πατώντας τó σκαντάλι για να μην κάνει κρότο, και με τó τουφέκι έπι σκοπό, άκολουθήσα τόν Μίλτο. Αυτός πήγαινε δεξιά μου με μικρά και κομένα θήματα. Ξάφνου πάτησ' ένα ξερό κλαρί και τσακίστηκε. Πρίν προφτάσω να πώ τού Μίλτου πώς κάτι σαν να σαλεύτηκε απ' τόν κρότο μες στο σκοτάδι, μπάμ! άκούω δίπλα μου· μπάμ! τραβώ κ' έγω ίσα μπρός.

Ο Μίλτος, εύθους σαν άδειασε τó τουφέκι, ρίχτηκε με τó χαντζάρι. Είχε ύποψία μήπως ό ληστής δεν έμεινε στον τόπο και μās βαρέσει. Μειμās βρέθηκα κ' έγω κοντά του. Με τó πόδι μου πάτησα ένα κορμί σωριασμένο κάτω και τυλιγμένο στην κάπα. Ο Μίλτος τó χτυπούσε στα τυφλά. Τό κλώτσησα και κύλησε σαν άσκι.

—Μή σκουριάζεις άδικα τó μαχαίρι, είναι κουφάρι πιά...

Έβρεχε δλοένα. Ο Μίλτος είχε πάρει στο σελάχι του δαδί πιωμένο. Στόν κόρφο τής κάπας του τσακμάκισε και τ' άναψε. Έγώ καρτέραγα με τó πόδι άπάνω

στο σκοτωμένο και τó δίκανο πιστόλι στο χέρι γυρισμένο κατά πάνω του. Άμα σάλευε, θά τού φύτευα δυό βόλια· μά οί πεθαμένοι δε σαλεύουν πιά, παρά σά βρυκολακιάζουν.

Ο Μίλτος, σκυφτός, ζύγωσε τó άναμένο δαδί και ανασήκωσε τήν κάπα... Παναγιά Προυσιώτισσα! Τό κουφάρι πού είχαμε μπροστα μας δεν ήτον τού Άγγελογιαννου — ήτον... ήτον τής Κατερίνας, τής κόρης του!

Ο δύστυχος πατέρας μ' ένα μουγκρητό, σά λαβωμένο βόδι, έπεσε άπάνω στ' άψυχο και ματωμένο κορμί· τó δαδί σήστηκε στη βρεμένη γή.

Κ' έγώ δεν ήξερα πού θρισκόμουν· ό νοός μου πήγε να σαλέψει. Μαρμάρωσα εκεί άκούοντας τó θογγητό τού Μίλτου. Κι άξαφνα, άντι να τού μιλήσω, άντι να κάνω κάθε άλλο γνωστικότερο πού μπορούσε να μούρθει στο νού, έφυγα σαν τρελός. Για κάμποσο γύριζα μέσα στα ρουμάνια χωρίς να ξέρω πού πηγαίνω. Ύστερα άρχισα νάρχομαι στα λογικά μου· συλλογίστηκα να πάω στο χωριό να δώσω είδηση. Μά ώσπου να βρω τó δρόμο έκανα γύρους κι άλλόγυρος στα σκοτεινά. Μετά· πολλά, είδα τ' σπίτια ν' άσπρίζουν στα πλάγια τού βουνού και κάτω τόν Άσπροπόταμο πού γυάλιζε. Τότε παίρνω πιά διπλό δρόμο. Φτάνω λαχανιασμένος. Κοντοστέκω να πάρω άνασασμό άμα μπήκα στο χωριό κ' ύστερα άδειάζω δυό πιστολιές στον άέρα κι άρχίζω να φωνάζω:

—Χωριανοί, βοήθεια, βοήθεια!

Ο κόσμος όλος σηκώθηκε στο ποδάρι· οί σκύλοι γούγιζαν. Έδώσα να καταλάβουν τί είχε γίνει· είκοσι, τριάντα νομάτι άρπαξαν τ' άρματα τους κ' έτρεξαν στη Σπηλιά τού Λύκου.

Ο εισπράχτορας, οί άλλοι χω-

ριανοί, μαζεμένοι γύρω μου μιλούσαν, φώναζαν. Κανένας δεν μπορούσε να καταλάβει πώς στόν τόπο τού Άγγελογιαννου βρέθηκε ή κόρη τού Μίλτου.

Κοντά χάραζε όταν έφθασε πρώτο ένα από τ'α παιδιά πού πήγε στη σπηλιά κ' έφερε τρία χαμπέρια: πώς ή Κατερίνα είναι σκοτωμένη απ' τó βόλι πού τήν πέρασε κατάκαρδα κ' έχει και έντε μαχαίριές, πώς ό Μίλτος έχασε τ'α λογικά του και πώς έπιασαν ζωντανό τόν Άγγελογιαννο λίγο παρακει απ' τόν τόπο πού σκοτώθηκε ή κόρη τού Μίλτου.

Σέ λίγο ήρθαν κ' οί άλλοι. Έφεραν τή δυστυχισμένη Κατερίνα σηκωτή και τήν άφησαν χάμου στη μέση τού σπιτιού της. Ο ληστής, δεμένος, χλομός απ' τήν πληγή, έσκυφε τó κεφάλι κάτω κ' έκοίταζε τ' άψυχο κορμί. Αυτός ό φονιάς, τó θηρίο, είχε δάκρυα στα μάτια. Όταν τόν ήβραν, δεν έφερε καμιάν άντίσταση· πέταξε μόνος του τ' άρματα απ' τó σελάχι, σταύρωσε τ'α χέρια και είπε:

—Τώρα σκοτώστε με, άδέρφια!

Άλλη άρχή δεν ήταν στο χωριό· τόν παράδωσαν στον πρόεδρο και σ' έμένα. Τόν ρωτάω:

—Μορέ πώς βρέθηκε τó κορίτσι στον τόπο σου;

Μου άποκρίνεται ξάστερα:

—Σάν μ' άφησαν οί σύντροφοί μου λαβωμένον, έλεγα πώς θά πεθάνω σά σκυλί μες στη σπηλιά. Πέρασα μι'α μέρα και μι'α νύχτα χωρίς φαί και νερό· καρτέραγα τó Χάρο να με λυτρώσει και δυό· τρείς φορές έβαλα τó κουμπούρι στο στόμα, μά πάλι δειλιάσα — κάλλια να μη δειλιάσα! Ξάφνου άκούω περπάτημα τή δεύτερη αύγη έξω απ' τή σπηλιά. Θά φωνάξω, λέω, κ' ό,τι γίνεται άς γίνει! Στη φωνή μου τήν ξεψυχισμένη άποκρίνεται τρομαγμένη φωνή κο-

ριτσού. Έκεί πού πρόσμενα να ιδώ τó Χάρο να μου πάρει τή ζωή, βλέπω τήν Κατερίνα πού ήρχονταν να μου δώσει ζωή. Στην άρχή φοδήθηκε, μά σε λίγο άναθάρεψε. Μούφερε φαί, νερό, πανί για τή λαβωματιά μου και κάτι άλοιφές απ' τó χωριό. Ήρχονταν κάθε μέρα και μ' έθλεπε σαν πήγαινε στη στάνη. Με συμπόνεσε στ' αλήθεια ή δύστυχη! Τή νύχτα σήμερα, ότι σφάλησα τ'α μάτια, άκούω τó σημάδι τής Κατερίνας: δυό λιθάρια να χτυπούν τόνα τ' άλλο τρείς φορές και πάλι τρείς. Κατάλαβα πώς κάτι κακό μήνυμα φέρνει τέτιαν ώρα με τέτιον καιρό. «Γιά τó Θεό, μου λέει, φεύγα και χάθηκες! Ο πατέρας μου σε ξέρεi πώς εισ' έδώ και θάρθει άπόψε μ' έναν χωροφύλακα να σου πάρουν τó κεφάλι.» Να φύγω; Πώς να φύγω, πού δεν μπορούσα να σείσω τó ποδάρι! Αυτή μ' ανασήκωσε στα χέρια και μ' έσυρε όσο μπορούσε μακριά απ' τόν τόπο πού ήμουν. Γύρισε στη σπηλιά να πάρει ό,τι έμειν' εκεί δικό μου για να μην τόβρουν σημάδι...

Ένδ' μούλεγε αυτά με τρεμάμενη φωνή ό λαβωμένος ληστής, άνοίγει μεμιάς ή πόρτα και μπαίνει ό Μίλτος.

Ποτέ δε θά ξεχάσω τήν όψη του. Τ'α μάτια άγρια, τ'α μαλλιά σηκωμένα, τ'α γένια του, τ'α χέρια του, τ'α ρούχα του ματωμένα απ' τó αίμα τής κόρης του.

Ήτον τρελός τέσσερις μήνες. Ύστερα γίνηκε καλά, μά τούμεινε πάντα μι'α υποχοντρία, ώσπου πέθανε ύστερα από δυό χρόνια, με τ' όνομα τής Κατερίνας στο στόμα. Έμένα με λύτρωσε ό Θεός από τó θάρος πού θά είχα στη συνείδησή μου. Τό δικό μου βόλι είχε πάρει μόνον τó μανίκι τής κάπας. Η Κατερίνα σκοτώθηκε απ' τó χέρι τού πατέρα της.

Τό διήγημα αυτό μās τó ζήτησε ή άναγνώστριά μας Μαρία Καρρά.

ΦΙΛΟΤΕΛΙΚΑ ΝΕΑ

ΗΝΩΜΕΝΕΣ ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ **Η** Πολιτεία τῆς Νεμπράσκα ἔθεσε σὲ κυκλοφορία στὶς 7 Μαΐου ἑ-

να γραμματόσημο τῶν τριῶν σέντς, ἀναμνηστικὸ τῆς 100ῆς ἐπετείου τῆς ἀνακηρύξεως τῆς Πολιτείας τῆς Νεμπράσκα. Τὸ γραμματόσημο ἔχει ὡς θέμα τὸν «Σπορέα», ἕνα τεράστιο καὶ ἐπιθλητικὸ ἄγαλμα ποὺ εἶναι στημένο στὸ θόλο τοῦ Καπιτωλίου τῆς πόλεως Λίνκολν, στὴ Νεμπράσκα.

Ὁ «Σπορεὺς» κατασκευάστηκε ἀπὸ τὸ Λή Λῶρρι, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ περίφημου πίνακος τοῦ Μιλλέ. Στὶς δυὸ ἄνω γωνίες τοῦ γραμματοσήμου γράφεται «1854» καὶ «1954».

☆

ΚΙΝΑ **Η** ἔθνικιστικὴ Κίνα ἔθεσε σὲ κυκλοφορία στὴ Φορμόζα δυὸ νέα γραμματόσημα γιὰ τὴν Ἡμέρα τῶν Νέων. Εἰκονίζουν, σὲ πρῶτο πλάνο, ἕνα δρομέα καὶ στὸ θάθος ἕναν τάφο. Τὸ γραμματόσημο τῶν 40 σέντς εἶναι μπλέ καὶ τῶν 5 δολларίων κόκκινο.

☆

ΠΟΛΩΝΙΑ **Κ**αὶ ἕνα φιλοτελικὸ νέο ἀπὸ τὸ Σιδηροῦν Παραπέτασμα: Ἐκυκλοφόρησε μιὰ πολωνικὴ σειρὰ

«χειμερινῶν σπόρ». Ἀποτελεῖται ἀπὸ τρία γραμματόσημα, ποὺ τὸ πρῶτο ἀπεικονίζει μιὰ γυναῖκα παγοδρόμο, τὸ δεύτερο ἕνα σκιέρ καὶ τὸ τρίτο ἕναν ἄνδρα παγοδρόμο.

☆

ΓΑΛΛΙΑ **Τ**ὴν Ἡμέρα τοῦ Γραμματοσήμου ἔκυκλοφόρησε στὴ Γαλλία ἕνα γραμματόσημο τῶν 12+4 φράγκων, φαιὸ καὶ πράσινο, μὲ τὴν εἰκόνα τοῦ Ἀντουάν Λαβαλέτ, Γενικοῦ Διευθυντοῦ Ταχυδρομείων ἀπὸ τὸ 1804 ἕως τὸ 1815. Ἡ ἴδια παράστασι, ἀλλὰ σὲ διαφορετικὰ χρώματα, ἔκυκλοφόρησε στὸ Ἀλγέριο καὶ τὴν Τύνιδα.

☆

ΙΣΡΑΗΛ **Ε**ξι νέα ἀεροπορικὰ γραμματόσημα ἔξεδόθησαν στὸ Ἰσραήλ: Τῶν 10 προύτα, μὲ ἕνα ἐλαιόδένδρο στοὺς λόφους τῆς Ἰουδαίας, τῶν 70 προύτα, μὲ ἕνα τοπίο στὴ θάλασσα τῆς Γαλιλαίας, τῶν 100 π. μὲ τὸ δρόμο πρὸς τὴν Ἱερουσαλὴμ, τῶν 150 π., τῶν 350 π. μὲ τὸν κόλπο τοῦ Ἐλάτ, τῶν 500 π. μὲ τὸν καταρράκτη τοῦ Τανούρ. Κάθε γραμματόσημο ἀ-

πεικονίζει καὶ ἕνα ἀεροπλάνο ποὺ πετᾷ ἐπάνω ἀπὸ τὶς παραστάσεις αὐτές.

ΔΥΤΙΚΗ ΓΕΡΜΑΝΙΑ **Ε**πὶ τῇ συμπληρώσει 100ετίας ἀπὸ τὴ γέννησι τοῦ Ὀττομαρ Μεργκεντάλερ, ἡ Δυτικὴ Γερμανία ἔξεδωσε ἕνα νέο ἀναμνηστικὸ γραμματόσημο τῶν 10 φέννιγκ. Ὁ Μεργκεντάλερ, ἐφευρέτης τῆς λιντοτυπικῆς μηχανῆς (μὲ τὴν ὁποία στοιχειοθετοῦνται σήμερα τὰ 80% τῶν ἐντύπων ὅλου τοῦ κόσμου), γεννήθηκε στὸ μικρὸ χωριὸ Ἀχτελ, στὶς 9 Μαΐου 1854. Νέος ἀκόμη πῆγε στὶς Ἡνωμένες Πολιτεῖες ὅπου ἀνάπτυξε τὸ ταλέντο του στὴ μηχανικὴ καὶ ἔφθασε στὴν ἀνακάλυψι τῆς λιντοτυπικῆς μηχανῆς. Ὁ Μεργκεντάλερ πέθανε ἀπὸ φυματίωσι στὴ Βαλτιμόρη τὸ 1899.

Τὸ νέο γραμματόσημο ἔχει ἀριστερὰ τὴν εἰκόνα τοῦ Μεργκεντάλερ καὶ δεξιὰ μιὰ λιντοτυπικὴ μηχανή.

ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ **Ο** Ἐρυθρὸς Σταυρὸς ἐγκαίνιασε τὴ δρᾶσι του στὴν Αὐστραλία στὶς 13 Αὐγούστου τοῦ 1914,

προσφέροντας τὴ βοήθειά του στοὺς τραυματίες τοῦ Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου, ὡς παράρτημα τοῦ Βρετανικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ.

Ἀποτιόντας φόρο τιμῆς στὴν Ὁργάνωσι ἐπὶ τῇ 40ῇ ἐπετείῳ ἀπὸ τῆς ἰδρύσεώς της ἡ Αὐστραλιανὴ Κυβέρνησι θὰ θέσῃ σὲ κυκλοφορία στὶς 9 Ἰουνίου ἕνα εἰδικὸ γραμματόσημο τῶν 3½ πεννῶν.

Τὸ νέο γραμματόσημο θὰ εἶναι δίχρωμο καὶ θὰ παριστάνῃ ἕνα τμήμα τοῦ νοτίου ἡμισφαρίου μὲ τὴν αὐστραλιανὴ ἥπειρο σὲ πρῶτο πλάνο. Ἐπάνω ἀριστερὰ ὑπάρχει τὸ σῆμα τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ ἀπὸ τὸ ὁποῖο ξεκινᾷ μιὰ ἀκτίνη φωτός. Τὸ σῆμα θὰ εἶναι κόκκινο καὶ τὸ ὑπόλοιπο γραμματόσημο μπλέ.

Δὺο μεθυσμένοι σταματοῦνε μπρὸς σ' ἕνα ἄγαλμα.

—Ὁ Γαλιλαῖος, λέει ὁ ἕνας.

—Καὶ ποιὸς εἶναι αὐτὸς ὁ φιλοράκος; ρωτᾷ ὁ ἄλλος.

—Αὐτὸς εἶπε πὼς ἡ γῆ γυρίζει...

—Γεῖά σου, συνάδελφε! φωνάζει ἐνθουσιασμένος ὁ πρῶτος.

Ποιὸς δὰ βρῆ ἰὰ ωερισσόλερα;

Ὅπως βλέπετε παρακάτω, πρέπει νὰ συμπληρωθοῦν οἱ ἀστερίσκοι ἀπὸ τὶς ἑξὶ λέξεις μὲ γράμματα, ἔτσι ὥστε νὰ σχηματισθοῦν ἑξὶ ἄριες λέξεις.

Οἱ πιθανότητες σχηματισμοῦ λέξεων εἶναι, σὲ κάθε λέξι, πολλές. Ἐκεῖνο πού ἐπιδιώκει ἡ ἀσκήσις αὐτή, πού εἶναι συνάμα μιὰ διδασκτικὴ διασκέδασις καὶ γιὰ πολλὰ άτομα, εἶναι ὁ σχηματισμὸς λέξεων πού δίνουν ὅσο τὸ δυνατόν περισσότερους βαθμοὺς.

Βάσι γιὰ τὴ βαθμολογία θὰ χρησιμοποιήσετε τὸ ἀλφάβητό μας, ὅπως τὸ βλέπετε παρακάτω. Σὲ κάθε γράμμα ἀντιστοιχοῦν βαθμοί, ὅσοι ἀναφέρονται στὸν παρακάτω πίνακα.

Βαθμολογοῦνται φυσικὰ μόνο τὰ γράμματα πού λείπουν ἀπὸ τὶς λέξεις. Ἐπιτρέπεται ὅμως μόνο ἡ χρησιμοποίησις ἀρτίων λέξεων, οὐσιαστικῶν, κυρίων ὀνομάτων, γεωγραφικῶν καὶ ἐπιστημονικῶν ὄρων κλπ. Πασίγνωστες λέξεις ξενικῶν ὄρων ἐπιτρέπονται ἐπίσης.

Μετοχές ὅμως, ρήματα, ἐπιρρήματα, ἀντωνυμίες, πληθυντικοί, γενικές, δοτικές κλπ. δὲν ἐπιτρέπονται.

Ἐὰν τώρα βρῆτε γιὰ σύνολο παραπάνω ἀπὸ 230 βαθμοὺς θὰ ἔχετε ἐπιτύχει μιὰ πολὺ καλὴ βαθμολογία.

Στὴ σελίδα τῶν λύσεων μας θὰ βρῆτε ἓνα παράδειγμα μὲ μιὰ ἐπίσης ἀξιόλογη βαθμολογία, τὴν ὁποία... εὐχόμεθα νὰ ἔχετε ὑπερβῆ.

Α Β Γ Δ Ε Ζ Η Θ Ι Κ Λ Μ

1 7 6 5 2 10 8 10 7 2 6 4

Ν Ξ Ο Π Ρ Σ Τ Υ Φ Χ Ψ Ω

8 9 4 3 9 3 5 8 8 9 10 10

Βαθμολογία:

1)	Τ	*	*	*	*	Ο	*	Ο	Σ	=	
2)	Τ	*	*	*	*	*	Ι	Ο	Σ	=	
3)	Τ	*	*	*	*	*	Κ	Ο	Σ	=	
4)	Σ	Κ	*	*	*	*	*	Ο	Σ	=	
5)	Σ	Τ	Α	*	*	*	*	*	Σ	=	
6)	Σ	*	*	*	*	*	Λ	Ο	Σ	=	

Σύνολον βαθμολογίας

I. X.

Λύσις στὴ σελίδα 127

Η ΛΕΓΕΩΝ ΤΗΣ ΤΙΜΗΣ

Τοῦ

EDWIN MULLER

Γιὰ τοὺς πολλοὺς καὶ σ' ὅλο τὸν κόσμον, ἡ Λεγεὼν τῶν Ξένων — πού ἰδρύθηκε ἐδῶ καὶ 123 χρόνια — εἶναι μιὰ συγκέντρωσις ρωμαντικῶν ἀπατεῶνων πού δὲν κάνουν ἄλλῃ δουλειᾶ παρὰ νὰ διατρέχουν τὴ Σαχάρα πάνω σὲ καμήλες, νὰ πολεμοῦν σῶμα μὲ σῶμα μὲ τοὺς νομάδες γιὰ νὰ σώζουμε ἡρώδεις πού κινδυνεύουν καὶ νὰ περνοῦν τὴ ζωὴ τους θαμμένοι ὥς τὸ λαιμὸ στὴν ἄμμο, κάτω ἀπὸ τὸν καυτερὸ ἥλιο.

Ἡ ἀλήθεια εἶναι πολὺ πιὸ συγκινητικὴ ἀπὸ ὅλους αὐτοὺς τοὺς θρύλους.

Ἡ Λεγεὼν εἶναι ἀνοικτὴ σὲ ὅλους τοὺς ξένους, ἀλλὰ διοικεῖται ἀπὸ Γάλλους ἀξιωματικούς. Εἶναι μιὰ μονάδα πολεμιστῶν πού ἡ παράδοσις τῆς δίνει τὴν προτεραιότητα στὶς πιὸ δύσκολες ἀποστολές, παντοῦ ὅπου πολεμᾷ ἡ Γαλλία. Εἶναι πραγματικὰ δύσκολο νὰ ἐρμηνεύσῃ κανεὶς τὸ θάρρος καὶ τὸ ἐξαιρετὸ ἠθικὸ

τοῦ λεγεωνάριου, γιὰτὶ, ὅπως λένε οἱ εἰδικοί, δὲν ὑπάρχει ὁμοίό του στὸν κόσμον. Δὲν πολεμᾷ γιὰ νὰ ὑπερασπίσῃ τὸ σπίτι του, γιὰτὶ σπῖτι δὲν ἔχει. Οὔτε γιὰ τὴν πατρίδα του. Συχνὰ εἶναι ξένος ἄνθρωπος πού δὲν μπόρεσε νὰ βρῇ τὴν τύχη του στὴ ζωὴ. Πολλές φορές ἔχει ἔρθει ἐκεῖ γιὰ νὰ φύγῃ ἀπὸ τὸ παρελθόν του. Ἀλλὰ ἀπὸ τὴ μάχη δὲν φεύγει ποτέ.

Αὐτὸ φαίνεται ἀπὸ ἓνα ἐπεισόδιο περιήγημο στὴν ἱστορία τῆς Λεγεῶνος. Τὸ 1836, τότε πού ὁ Ναπολεὼν Γ' ἔκανε τὴν τρομερὴ ἀπόπειρα νὰ ἐγκαταστήσῃ στὸν θρόνον τοῦ Μεξικικοῦ τὸν Αὐστριακὸ πρίγκιπα Μαξιμιλιανό, ἔστειλαν ἐκεῖ δύο τάγματα τῆς Λεγεῶνος. Οἱ ἄνδρες τῶν δύο ταγμάτων προέρχονταν ἀπὸ ὅλες τὶς χώρες τοῦ κόσμου. Ἡ ἐκστρατεία αὐτὴ στὶς ἀγones καὶ γεμάτες ἀρρώστειες πεδιάδες

του Μεξικού ήταν αληθινός εφιάλτης.

Την αύγη της 30 'Απριλίου ένας λόχος ανδρών της Λεγεώνας που του είχαν μείνει μόνο 65 άνδρες, εξασθενημένοι, αλλά γενναίοι, θρέθηκε κυκλωμένος από μια ισχυρή δύναμη Μεξικανών Ιππέων στο έρειπωμένο χωριό Καμερόνε. Περισσότεροι από τους μισούς είχαν σκοτωθεί ή πληγωθεί. Και όμως μέσα στην αποπνικτική σκόνη και τόν καπνό αυτοί που ζούσαν δεν έπαψαν να άπαντούν σε κάθε βολή του έχθρου. Στις 10.30 μία σάλπιγγα σήμανε «Πάυσατε πυρ» και ένας Μεξικανός καθολικός με μία σημαία παρουσιάστηκε και ζήτησε από τους πολιορκημένους να παραδοθούν. Τους υποσχέθηκε πως θα τους φέρονταν καλά.

Ο λοχαγός Ντανζού που διοικούσε το λόχο άρνήθηκε. Ήταν ένας ψημμένος γέρος. Στόν πόλεμο της Κριμαίας είχε χάσει το ένα του χέρι και το είχε αντικαταστήσει με ένα ξύλινο. Η μάχη ξανάρχισε. Ο Ντανζού ρώτησε ένα - ένα όλους τους άνδρες του και όλοι του υποσχέθηκαν πως θα πολεμήσουν ώσπου να πεθάνουν.

Ο έχθρος ένισχύθηκε με μονάδες πεζικού και έφθασε τώρα τους 2.000 άνδρες. Τα πολεμοφόδια των λεγεωνάριων τελείωσαν. Το μεσημέρι ή ζέστη έγινε ανυπόφορη και όμως ακόμη και οι πληγωμένοι εξακολουθούσαν να πυροβολούν.

Σε μία στιγμή ο Ντανζού χτυπήθηκε. Πέρασαν πέντε λεπτά ώσπου να πεθάνη. Την ώρα της αγωνίας του όσοι ζούσαν ακόμη και μπορούσαν να κινηθούν σύρθηκαν κοντά του και ώρκίστηκαν επάνω στο ξύλινο χέρι του να μην παραδοθούν.

Στις 3.30 δεν έμεναν παρά έ-

ξι άνδρες όρθιοι. Έρριξαν τις τελευταίες σφαίρες τους και ύστερα, όταν δεν είχαν άλλες, έβαλαν στο κανόνι τις ξιφολόγες τους και τις έρριξαν κι αυτές...

Από τη μάχη του Καμερόνε γύρισαν μόνο τρεις και οι τρεις πληγωμένοι. Οι Μεξικάνοι που είχαν χάσει 300 άνδρες φέρθηκαν καλά στους αιχμαλώτους. Και όταν αυτοί γύρισαν στη Γαλλία έφεραν μαζί τους το ξύλινο χέρι του λοχαγού Ντανζού. Το είδα τελευταία στην τιμητική αίθουσα του Σίντι μπέλ Άμπές, που είναι έδρα της Λεγεώνας.

Σήμερα ή δύναμη της Λεγεώνας κυμαίνεται από 30.000 ως 35.000. Υπαξιωματικοί και άνδρες στρατολογούνται για πέντε χρόνια και αντιπροσωπεύουν 52 έθνικότητες. Τα 50% περίπου είναι Γερμανοί. Κάθε πολιτική άναταραχή που συμβαίνει στην Εύρώπη διοχετεύει νέα δύναμη στην Λεγεώνα: Λευκορώσοι το 1918, Γερμανοί και Ιταλοί που ξέφυγαν από το ναζισμό και το φασισμό μετά το 1930, πρόσφυγες της σοβιετικής πίεσεως σήμερα.

Στην Λεγεώνα δεν ενδιαφέρονται συνήθως καθόλου για το παρελθόν των υποψηφίων. Υπάρχει ωστόσο μία κατηγορία από μων τά οποία προσπαθούν να αποκλείσουν: είναι οι ναζιστάι εγκληματίες πολέμου.

Ένας εγκληματίας κοινού δικαίου μπορεί να γίνει άριστος λεγεωνάριος. Συχνά πολεμά για τη μοναδική λύσι που του μένει, την έξαγορά. Υπάρχουν πολλοί τέτοιοι που μετά τη Λεγεώνα εξαγαύρισαν στην κανονική ζωή.

Κοινωνικές διακρίσεις δεν υπάρχουν. Ο τραπεζίτης βρίσκεται πλάι στον ξυλουργό, ο δικαστικός πλάι στον μάγειρα και στον δάσκαλο. Σπάνια ο ένας

γνωρίζει την πραγματική ταυτότητα αυτού που βρίσκεται δίπλα του στη σειρά.

Λένε πως κάποτε πριν από μία επιχείρησι αποφάσισαν να κάνουν μία μεγάλη λειτουργία, αλλά την τελευταία στιγμή ο παπάς άρρώστησε. Τότε ένας λεγεωνάριος θγήκε από τη γραμμή και πλησίασε τόν άξιωματικό ζητώντας την άδεια να κάνει εκείνος τη λειτουργία.

—Γιατί; Είσαι παπάς;

—Ήμουν επίσκοπος, άπάντησε ο λεγεωνάριος. Και δεν υπέπεσε ποτέ σε κανένα σφάλμα.

☆

Ο υποψήφιος για την Λεγεώνα πρέπει να έχη ύψος τουλάχιστον 1.58 μ. και να είναι —ή τουλάχιστον να φαίνεται— το λιγώτερο 18 έτών και το περισσότερο 40. Δεν τους ζητούν ταυτότητα. Καμμία φορά ο υποψήφιος φανερώνει μόνος του το άληθινό του όνομα, αλλά αυτό συμβαίνει σπάνια. Το ίνκόνιτο τηρείται με άυστηρότητα. Ένας συνταγματάρχης που είχε τοποθετηθεί στην Λεγεώνα, άναγνώρισε πως ένας υπαξιωματικός του ήταν παλιός του συμμαθητής από την στρατιωτική σχολή του Σαιν Σύρ, και του μίλησε σχετικά. Ο άλλος τόν κύτταξε στα μάτια και τού είπε:

—Κύριε συνταγματάρχα, είμαι ο λοχίας Χ.

Και ποτέ ξανά δεν μίλησαν για το παρελθόν.

☆

Ο μισθός του Λεγεωνάριου ποικίλλει ανάλογα με διάφορους παράγοντες: την άρχαιότητα, την οικογενειακή κατάσταση, την τεχνική μόρφωσι κλπ. Για τόν λεγεωνάριο 2ας τάξεως ο μισθός άρχίζει από 3.240 φράγκα τουλάχιστον στην Βόρειο Άφρική

και μπορεί να φθάση τις 23.000 φράγκα στην Ίνδοκίνα. Περίπου 20% από τους Λεγεωνάριους όταν τελειώση ή πρώτη τους πενταετία άνανεώνουν τη συμφωνία τους.

Όταν καταταγής ο λεγεωνάριος πηγαίνει στο Σίντι μπέλ Άμπές, στο έσωτερικό της παρالياκής πεδιάδας της Βορείου Άφρικής. Το χειμώνα το κλίμα είναι ευχάριστο. Άλλά το καλοκαίρι ο ήλιος ψήνει άλύπητα την ξερή γή. Έκει οι νεοσύλλεκτοι μαθαίνουν την άυστηρή και άτσάλενα πειθαρχία. Η κατάσταση είναι πιό σκληρή από τόν κανονικό στρατό και οι ποινές πολυ πίο άυστηρές.

Από τις 5 το πρωί ως τις 6 το θράδυ ο λεγεωνάριος θρίσκει διαρκώς άπασχολημένος με δύο ώρες άνάπαυσι το μεσημέρι. Η έκπαίδευσι του βασίζεται σε γυμνάσια κομμάτων, γιατί ο λεγεωνάριος πρέπει να είναι ίκανός να σκοτώση τόν έχθρό με τά χέρια του, όπως χρειάστηκε τόσες φορές στις νυχτερινές περιπολίες της Ίνδοκίνας.

Ύστερα από την καταπόνησι της ήμέρας, ή ζωή στο Σίντι μπέλ Άμπές γίνεται ευχάριστη χάρη στην πισίνα, στόν δωρεάν κινηματογράφο, στα μπάρ, στα παιχνίδια, στα άναγνώστηρια.

Ο συνδυασμός αυτός της έντονης δουλειάς με περιόδους άναπαύσεως και ψυχαγωγίας διατηρεί ένα καταπληκτικό άκμαίο ήθικό. Οι άνθρωποι αυτοί, που οι περισσότεροι τους είναι ξερριζωμένοι, κακοπαθημένοι από τη ζωή, είναι περήφανοι που άνήκουν σε ένα προνομιούχο σώμα και τού άφοσιώνονται με όλη τους την ψυχή.

Η Λεγεών ιδρύθηκε το 1831 για να προσφέρει άσυλο στούς πολιτικούς πρόσφυγες που είχαν

κατακλύσει τη Γαλλία. 'Από τότε, σ'ε δ'λα τ'α μέτωπα πού πολέμησε σκληρά ή Γαλλία, ή Λεγεών έδωσε τ'ο παρ'ον στήν πρώτη γραμμή: στήν Κριμαία, σ'το Μεξικό, σ'το Νταομέ, σ'τη Μαδαγασκάρη, σ'τα Δαρδανέλλια, σ'τη Συρία. Σ'την έκστρατεία εναντίον τ'ων άγρίων Τουαρέγκ της Σαχάρας δημιουρήθηκε ή παράδοσι τ'ων Λεγεωναρίων ν'α μ'ην παραδίδωνται ποτέ. Για ν'α γλυτώσουν άπό τ'α βασανιστήρια τ'ο σύνθημα ήταν, και εξακολουθεί ν'α είναι: «Κράτα τήν τελευταία σφαίρα σου για τ'ον έαυτό σου».

Σ'τα ένδιάμεσα κάθε έκστρατείας ή Λεγεών μένει σ'τη Βόρειο 'Αφρική. 'Όταν άφίνει τ'ο τουφέκι, ό Λεγεωνάριος πιάνει τήν άξίνα για ν'α άνοιξη δρόμους, ν'α βελτιώση τήν άρδευσι τ'ων όάσεων, άκόμη και ν'α καλλιεργήση τή γή. Μ'ε τ'α χέρια του έχτισε τ'ο Σίντι μπέλ 'Αμπές, τή δική του πόλι. 'Η Λεγεών χάραξε χιλιάδες χιλιόμετρα πού άποτελούν σήμερα τ'ο όδικο δίκτυο τ'ου 'Αλγερίου και τ'ου Μαρόκου. Τ'ο 1930, μετά άπό έξι μηνών υπεράνθρωπη έργασία, οί Λεγεωνάριοι έσκαψαν ένα βουνό άπό τή μι'ά άκρη σ'την άλλη για ν'α άνοίξουν τήν σήραγγα Φούμ Ζαμπέλ, πού χρησιμοποιείται ως σήμερα και πού σ'την είσοδο έχει τήν έπιγραφή: «Τ'ο βουνό μ'ας έκλεινε τ'ο δρόμο. Πήραμε διαταγή ν'α περάσουμε. 'Η Λεγεών έξετέλεσε τή διαταγή».

'Από τ'ο 1914 ως τ'ο 1917, προ-τού μ'πη ή 'Αμερική σ'τον πόλεμο, 690 'Αμερικανοί πού ήθελαν ν'α πολεμήσουν για τή Γαλλία κατατάχθηκαν σ'την Λεγεώνα. 'Ο Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος έθεσε ένα λεπτό πρόβλημα: ή Γαλλία πολεμούσε εναντίον τ'ης Γερμανίας και έτοιμαζόταν ν'α πολεμήση και εναντίον τ'ης 'Ιτα-

λίας. Γι' αυτό έδωσαν τ'ο δικαίωμα σ'τους Γερμανούς και τ'ους 'Ιταλούς Λεγεωνάριους ν'α διαλέξουν: ή ν'α π'ανε ν'α πολεμήσουν σ'τη Γαλλία ή ν'α μείνουν σ'τη Βόρειο 'Αφρική. Πολλοί φυγάδες τ'ου ναζισμού και τ'ου φασισμού άκολούθησαν τήν πρώτη λύσι.

☆

Σ'τις τραγικές μάχες τ'ου 1940 οί Λεγεωνάριοι πολέμησαν σ'αν λεοντάρια. Σ'τη Βόρειο 'Αφρική πολέμησαν σκληρά και σ'την αίματηρή έκστρατεία τ'ης Τύνιδος άπό ένα τάγμα τ'ης Λεγεώνας σκοτώθηκαν όλοι οί αξιωματικοί, όλοι οί ύπαξιωματικοί και άπό τ'ους άνδρες έμειναν μόνο 14.

Σ'το Γαλλικό έκστρατευτικό σ'ωμα σ'την Κορέα έγιναν δεκτοί μόνο 50 Λεγεωνάριοι άπό τ'ους 1.000 πού προσφέρθηκαν, κι' αυτό έξ αίτίας τ'ων έπιχειρήσεων τ'ης 'Ινδοκίνας.

'Εκεί ή Λεγεών δίνει συνεχώς δείγματα θάρρους τ'ων άνδρών τ'ης. Τελευταία, μι'ά μικρή όμάδα έμεινε περικυκλωμένη έπί μι'ά έβδομάδα. Μέρες χωρίς άνάπαυλα, νύχτες χωρίς ύπνο περνούσαν μέσα σ'τη φωτιά, ένω ό άριθμός τ'ων Λεγεωναρίων λιγόστευε και έλπίδα σωτηρίας δέν υπήρχε καμμι'ά. Σ'ε λίγο τελείωσαν τ'α πολεμοφόδια. Και τότε ώρμησαν με τίς ξιφολόγχες. Μόνο ένας σώθηκε. Τ'ο παράδειγμα αυτό δέν είναι μοναδικό: περίπου 7.000 Λεγεωνάριοι έπεσαν σ'το πεδίο τ'ης τιμής σ'την 'Ινδοκίνα.

Σ'την Λεγεώνα περισσότερο άπό άλλου χάνονται οί φραγμοί τ'ου έθνικισμού. Καί αν ρωτήσετε ένα Λεγεωνάριο ποι'ά είναι ή πατρίδα του, θ'α σ'ας άπαντήσει ίσως: «'Η Λεγεώνα». 'Ισως μι'ά μέρα ν'α λήη: «Πατρίδα μου είναι ό έλεύθερος κόσμος».

'Εκεί πού δέν έντι-
νάται ή... φλυαρία

Γιατί χορεύουν

οί μέλισσες;

Του

LOUIS ROLLES

Ο μεγάλος Αυστριακός ζωολόγος Κάρλ φ'ον Φρίς μελέτησε έπί πολλά χρόνια τή ζωή τ'ων μελισσών, ή μάλλον ένός άπό τ'α 12.000 είδη: τ'ης μέλισσας πού κάνει τ'ο μέλι. 'Η μυστική γλώσσα τ'ης μέλισσας συγκέντρωσε για πολλόν καιρό τήν προσοχή του. Μ'ε τίς πρωτότυπες μεθόδους του διαπίστωσε πώς οί μέλισσες χρησιμοποιούν δύο γλώσσες: «τ'όν κυκλικό χορό» και τ'όν «χορό τ'ου ήμικυκλίου».

"Ας υποθέσουμε πώς μι'ά μέλισσα βρίσκει πολύ πλούσια σ'ε χυμό λουλούδια. Ξαναγυρίζει άμέσως σ'την κυψέλη τ'ης για ν'α μεταδώση τ'ο ευχάριστο νέο. Τί κάνει γι' αυτό; Χοροπηδ'α πότε άριστερά και πότε δεξιά. "Ετσι έκτελεί δυό κύκλους μπροστά σ'τις συντρόφισσές τ'ης πού παρασύρονται άπό τ'όν ρυθμό τ'ων κινήσεων τ'ης, και άρχίζουν με τή σειρά τους ν'α διαγράφουν ένα μεγάλο όμαδικό γύρο. Μόλις τελειώσει ό γύρος, ή μέλισσα - άγγελιαφόρος φεύγει άπ' τήν κυψέλη. 'Αλλά δέν είναι πιά μόνη τ'ης. "Εχει μεταδώσει τ'ο νέο σ'τις άλλες και αυτές τήν άκολουθούν. Μόλις φθάσουν σ'τα

έπισημασμένα λουλούδια, άρχίζουν τή συγκομιδή κάθε μι'ά χωριστά.

"Ο χορός τ'ου «πίσω τ'ραίνου» είναι διαφορετικός. "Αν μι'ά μέλισσα άνακαλύψη ένα καινούργιο είδος γύρης διαγράφει ένα ήμικύκλιο, γυρίζει ξαφνικά και ξανάρχεται σ'ε ευθεία γραμμή σ'το άρχικό τ'ης σημείο, κάνει ένα δεύτερο ήμικύκλιο και έπαναλαμβάνει αυτή τήν κίνησι για άρκετά λεπτά σ'τον ίδιο χ'ωρο. Τήν ώρα πού κάνει τήν κίνησι σ'ε ευθεία γραμμή τ'ο πίσω τμήμα τ'ου σώματος τ'ης κουνιέται σ'αν τήν ούρά τ'ου σκύλου. Οί χοροί αυτοί είναι τ'α σήματα πού έχουν σκοπό ν'α κινήσουν τήν προσοχή τ'ων άλλων μελισσών.

Οί λειτουργίες αυτές είναι, μπορούμε ν'α πούμε, οί μόνες πού έχουν άτομικό χαρακτήρα. "Ολες οί άλλες έχουν χαρακτήρα όμαδικό. Κάθε μέλισσα δέν έχει μόνο μι'ά καθωρισμένη έργασία, αλλά είναι και φτιαγμένη σύμφωνα με τίς άπαιτήσεις τ'ης έργασίας τ'ης. Γι' αυτό άνάλογα με τή φύσι τ'ου έργου τους οί μέλισσες παρουσιάζουν μεγάλες διαφορές.

"Η κυψέλη μπορεί ν'α θεωρηθ'ή σ'αν ένας οργανισμός πού —όπως έχουν παρατηρήσει οί μελισσοκόμοι —ζή πολύ περισσότερο άπό τ'ους κατοίκους του. Μπορεί ν'α ζήση 30, 40 άκόμη και 70 χρόνια. 'Αλλά τ'ο άτομο διατηρεί πάντα τ'ο αίσθημα τ'ης όμάδας. Μι'ά μέλισσα μπορεί ν'α άπομακρυνθ'ή 4—6 χιλιόμετρα άπό τήν κυψέλη και ν'α γυρίση χωρίς ν'α κάνει λάθος. Καί καλό θ'α είναι ν'α άναφέρουμε πώς μι'ά διαδρομή έξι χιλιομέτρων για τ'ο μέγεθος και τίς δυνάμεις μι'ας μέλισσας άναλογεί σ'τον άνθρωπο με τ'ο γύρο τ'ου κόσμου.

Πῶς τὴν ὕμνησαν οἱ ποιηταὶ

Τραγούδια τῆς Ἀθῆνας

Λίγες πόλεις τραγουδήθηκαν τόσο πολὺ ὅσο ἡ Ἀθήνα. Ἀπὸ τὰ παλαιὰ χρόνια ὑμνήθηκε μὲ μουσικὲς στροφές σὲ χορικά τραγουδιῶν καὶ μὲ ἀθάνατους στίχους ἐπικῶν καὶ λυρικῶν ποιητῶν. Ὡς θυμηθοῦμε τὸν Πίνδαρο πού ἔγραφε τόσο χαρακτηριστικά: «Διπαραὶ καὶ ἰοστέφανοι καὶ αἰετῖμοι, Ἑλλάδος ἔρεισμα, κλειναὶ Ἀθηναίαι». Οἱ καιροὶ περνοῦν ἀπὸ τότε. Ἀλλὰ τὰ θέλητρα τῆς Ἀθῆνας, ὅσο κι' ἂν αὐτὴ ἀλλάξει ὄψη, μένουν ἀφθαρτα. Ἔτσι λοιπόν, καὶ μετὰ ἀπὸ χρόνους πολλούς, ὁ Βιτσέντζος Κορνάρος στὸν «Ἐρωτόκριτο» τὴν δοξάζει γιατί:

«...τὸνε τῆς μάθησης ἡ βρώσης
καὶ τὸ θρονὶ τῆς ἀρετῆς κι' ὁ ποταμὸς τῇ γνώσης»

κι' ἀργότερα οἱ ἄνθρωποι τῆς «χρυσῆς ἐποχῆς» —ὅπως συνηθίζουμε νὰ λέμε κάθε πρόσφατο παρελθόν— βρίσκουν στὴν καθαρευουσιάνικη γλῶσσα τους ἕνα πληθὺς ὁραῖες ἐκφράσεις γιὰ νὰ τὴ χαρακτηρίσουν. Ἕνας παλιὸς λόγιος τῆς δίνει τὸν τίτλο «Ἐπιγεία Ὀπτασία», ἄλλος «ἰοστέφης ἄστρ», ἄλλος τέλος «Κλίνη τῆς Παλλάδας». Θὰ σταθοῦμε στὸ νεώτερο ποιητικὸ μας λόγο, πού μὲ ἀβροὺς στίχους ἐτραγούδησε τὴν Ἀθήνα. Οἱ λυρικοὶ μας στοχάζονται τὸ ἀλλοτινὸ μεγαλεῖο τῆς, ἀπολαμβάνουν τίς ἀπαλὲς γραμμὲς καὶ τὰ χρώματά της, περιδιαβάζουν στίς γραφικὲς γειτονιές της καὶ τῆς ἀφιερώνουν πληθὺς τραγούδια, ἐμπνευσμένα ἀπὸ κάθε ἐποχὴ κι' ἀπὸ κάθε τῶρα. Ἀπὸ αὐτὰ τὰ ποιήματα ἡ «Ἐκλογή» σὰς παρουσιάζει μιὰ μικρὴ Ἀνθολογία.

ΑΘΗΝΑ

Ὡρα γλυκιὰ. Ξαπλώνει ὠραία δοσμένη
ἡ Ἀθήνα στὸν Ἀπρίλη σὰν ἐταῖρα.
Εἶναι ἡδονὲς τὰ μύρα στὸν αἰθέρα,
καὶ τίποτε ἡ ψυχὴ πιά δὲν προσμένει.

Στὰ στίτια σκύβει ἀπάνω καὶ βοραίνει
τὸ ἀσῆμι τοῦ βλεφάρου τῆς ἡ Ἑσπέρα.
Βασιλίσσα ἡ Ἀκρόπολις ἐκεῖ πέρα
πορφύρα ἔχει τὴ δύση φορεμένη.

Φιλὶ φωτὸς καὶ σκάει τὸ πρωταστέρι.
Στὸν Ἰλισὸ ἐρωτεύεται τ' ἀγέρι
ροδονουφύλλες δάφνες πού ριγοῦνε.

Ὡρα γλυκιὰ χαρὰς καὶ ἀγάπης ὄντας
πουλάκια τὸ ἕνα τ' ἄλλο κυνηγοῦνε
τ' Ὀλύμπιου Δία μιὰ στήλη ἀεροχτυπώντας...

ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΡΥΩΤΑΚΗΣ

ΧΕΙΜΩΝΙΑΤΙΚΗ ΖΩΓΡΑΦΙΑ

Σκοτεινιασμένος ὁ οὐρανὸς στὸν Παρθενῶνα γέρνει...
Τὸ μαῦρο θόλο κάσπρες κολόνες τὸν στηρίζουν,
μέσα στὴ μπόρα ἡ ἀστραπὴ ἀνέρα φίδια σπένει
κι' οἱ κεραυνοὶ τὸν χαιρετοῦν χωρὶς νὰ τὸν ἀγγίζουν.

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

ΑΠΟ ΤΗ «ΦΛΟΓΕΡΑ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΙΑ»

Λόγος ἑβδομος
(Ἀπόσπασμα)

Πρωτ', καὶ λιπερίχτη καὶ λιόκαλ' εἶναι ἡ μέρα,
κι' ἡ Ἀθήνα ζαφειρόπετρα στῆς γῆς τὸ δαχτυλίδι.
Τὸ φῶς παντοῦ, κι' ὅλο τὸ φῶς, κι' ὅλα τὸ φῶς τὰ δείχνει
κοὶ στοργυλά καὶ σταλωμένα, κοίτα, δὲν ἀφήνει
τίποτε θαμποχάραγο, νὰ μὴν τὸ ξεδιαλύνει
ὄνειρο ἂν εἶναι, ἢ κι' ἂν ἀχνός, ἢ ἂν εἶναι κρουστό κάτι.
Περὶ φανα καὶ ταπεινά, κι' ὅλα φαντάζουν ἴδια.
Καὶ τῆς Πεντέλης ἡ κορφὴ καὶ τ' ἀχαμνὸ σπερδοῦκλι,
κι' ὁ λαμπρομέτωπος Νοὸς καὶ μιὰ χλωμὴ ἀνεμώνη—
τὰ πάντα, ὅμοια βαραίνουνε στὴ ζυγαριὰ τῆς πλάσης.

ΑΠΟ ΤΙΣ «ΕΚΑΤΟ ΦΩΝΕΣ»

Μέσ' στοῦ χειμῶνα τὴν καρδιά, τῆς μυγαλιάς τὰ λούλουδα,
ἀπὸ τὸν ἥλιο ἰάρασε κι' ὁ θυμῶμένος μῆνας:
τῆς ὁμορφιάς γύρω τριγύρω ἕνα στεφάνι πλάκετε
ἔσκεποι δράχοι καὶ δουνὰ γραμμένα τῆς Ἀθῆνας.

Τὰ χιόνια εἶναι στὸν Πάρνηθα σὰν ἀνθίσμα κι' αὐτὰ
χαϊδεύει τὸν Κορυδαλλὸ δειλὴ χλωμάδα ὄνειρου,
τοῦ θεῖου τοῦ Βράχου τοῦ γελά ἡ Πεντέλη κι' ὁ Ὑμηττὸς
ἀκούει γερότ' ὁ ἐρωτικὸ τραγούδι τοῦ Φαλήρου

ΑΘΗΝΑ

Ἀθήνα, τῆς ἰδέας πηγὴ, βασίλισσα τοῦ ὠραίου
τὴ διαλαλοῦν οἱ νέοι καιροὶ τὴ δόξα σου τοῦ ἀρχαίου,
ἰοστέφανη, ἡ μοσχολογία σὲ λείει καὶ σὲ μυρώνει.
Στὴ νύχτα κελαδεῖ γιὰ σὲ τοῦ Κολωνοῦ τ' ἀῆδονι.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ

(Ἀπόσπασμα)

Στὸν ὕπνο μου ἀπόψε πῶς ξάφνου ζωντάνεψες!
Γιὰ σένα στὰ ξένα χτυποῦνε οἱ παλμοί μου,
Ἀθήνα ὑπάρχει μου,
ἐσὺ πού μ' ἀνάστησες καὶ πού μ' ἐπλάνεψες!...

Στὸ φῶς σου θαρρῶ πῶς ἀνοίγω τὰ μάτια μου.
Δροσοῦλες φυσοῦνε σὲ πεύκα ἀναμένα,
καὶ μ' ὅλο πού τρέμω νὰ δῶ περασμένα,
στοὺς δρόμους σου ψάχνω νὰ θρῶ τὰ κομμάτια μου!

Βροντοῦνε στὰ τζάμια σου τὰ πρωτοβρόχια

τὰ λίγα στεγνά σου ρυάκια φουσκώσανε...
Τὰ χέρια, σκολειὸ πού πηγαίνω, παγώσανε,
φωτιά καὶ διβλία μου τ' ἀρνήθηκε ἡ φτώχεια.

ΖΑΧ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

Ο ΙΕΡΟΣ ΒΡΑΧΟΣ

Τὰ μαρμαρένια σκέλεθρα τοῦ Βράχου τοῦ ἱεροῦ,
τῆς Μνημοσύνης φύλακες, μήτε ἀποσταίνουν, μήτε
κωφεύουν στὴ βαρειά φωνὴ τοῦ ἀκοίμητου φρουροῦ
πού νυχτοκράζει ἀθώρητος:—Φύλακες, γρηγορεῖτε!

Καὶ ὑψώνοντας στοὺς ὤμους των ὀλόρθους ἀμφορεῖς
οἱ ξωτικές οἱ θύμησες, πανώριες ὑδροφόρες,
περνοῦν, ξαναπερνοῦν, περνοῦν ἀτέλειωτα, θαρρεῖς,
ὅπως περνοῦν ἀτέλειωτες τῶν ἀθανάτων οἱ ὥρες.

Καὶ τὸ φεγγάρι ὀλόφεγγο κι' ἡ νύχτα ἐκστατική
μ' ἀχνάδα ὀνείρου ἀγκάλιασε τοὺς κοιμισμένους μύθους,
κι' ἀνώφελα διαβαίνοντας ὁ χρόνος ἀπ' ἐκεῖ
χύνει τῆς Λήθης τὸ νερὸ σὲ Δαναΐδων πίθους.

Καὶ τὸ πουλὶ τῆς Ἀθηνᾶς πού μέσ' στὰ σκοτεινὰ
κάποιος σπηλιάς, ἐρημὸ ζῇ ζωὴ ταπεινωμένη,
νοιώθοντας πῶς ἀπόστασεν αἰῶνες ν' ἀγρυπνᾷ,
μιάς νύχτας ἀξημέρωτης τῇ χαραυγῇ προσμένει.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΟΛΕΜΗΣ

ΤΑ ΜΑΡΜΑΡΑ

Σκόρπιοι ναοί! Κατάλευκοι ρυθμοὶ καὶ χαλασμένοι
μιάς Ἀπολλωνίας μουσικῆς ἤχοι μαρμαρωμένοι,
πού τὸ θοῦδὸ τραγοῦδι σας κρυφὰ ἡ ψυχὴ τ' ἀκούει
ἡ Σιωπὴ στὴν ἄρπα τῆς τὴν αὐλὴ νὰ τὸ κρούει.

Ναυαγία στὸν Ἀττικὸ τὸ δράχο συντριμμένα,
σας χαιρετῶ, μ' ἀπάνω σας δὲ γέρνω λυπημένα:
ὁ ἴσκιος σας περήφανος κι' ἀθρήνητος ἄς πέφτει
μέσ' στὸν τερπνὸ τοῦ ἰδανικοῦ κι' ἀθόλωτο καθρέφτη.

Ἀπὸ μακριὰ σὰς χαιρετοῦν τῆς φοινικιάς τὰ τόξα
κλαδιὰ σεμνά, ἀργοκίνητα, πού τὰ σαλεύει ἡ δόξα,
τῇ Νίκῃ σὰ νὰ νοσταλγοῦν π' ἀνοιξε τὰ φτερά της
ἔρμη τῇ γκρεμισμένη τῆς ἀφίνοντας φωλιά της.

Ὁ χρόνος στὴ σκληράδα σας τὸ διάβα του σκαλίζει
μὰ ἡ τεχνίτρα ἡ Ἀνοιξη τάχα πῶς ξαναχτίζει,
τὸ ραγιαμένο τρίγλυφο καὶ τῇ νεκρῇ ὑδρορρόῃ,
γεμίζει μὲ μι' ἀνώφελη τίς χαραμάδες χλόη.

Τυλίγει μάταια γύρω σας τῇ νύχτα καὶ τῇ μέρα
ὁ ἅγιος κύκλος τοῦ φωτὸς στὸ σιωπηλὸν ἀγέρα,
ἐσεῖς μὲ τὰ μαρμάρια, μὲ τ' ἄλιωτά σας χιόνια,
σκεπάζετε τὴν κορυφὴ τῆς ὀμορφιάς αἰώνια.

Ὡ! μιὰ αὐγὴ —μιὰ ὀνείρου αὐγὴ— στὰ βάθη σας χαράζει,
πού ὅλη τὴ λάμψη σας, στερνὸς σπουδῆν ἀργοσταλάζει,
νὰ φέγγει μέσ' στὴ σκοτεινιά τῆς Λήθης στὸ Θεὸ σας,
λὲς καὶ δὲν ἔσθῃσε γι' αὐτὸν ὁ λύχνος στὸ σηκό σας.

ΛΑΜΠΡΟΣ ΠΟΡΦΥΡΑΣ

Η ΑΘΗΝΑ

(Ἀπόσπασμα)

Ἡ Ἀθῆνα δὲν ἦταν ἀκόμα
ἡ ὠραία κοσμοδόξα στη χώρα
ἀλλὰ ἔλαμπε τὸ ἄσπαρτο χῶμα
σὰ νάτανε φλόγα κι' ἡ γῆ,
τὸ αἰθέριο τὸ διάφανο χρῶμα
ἔτσι ἦταν καὶ τότε σὰν τώρα
τῆς Φύσης παρόμοια ἡ πνοή.

Τὸ κύμα τὸ θεῖο τοῦ Φαλήρου
γρικοῦσε κρυφὴ ἀνατριχίλα,
προμήνυμα θάταν τοῦ ὀνείρου
τοῦ ἀγέννητου ἀκόμα καιροῦ,
καὶ κάτου ἀπ' τὸ θόλο τοῦ ἀπείρου
σαλέβαν τῆς δάφνης τὰ φύλλα
στὴν ἄκρη ἐνὸς βράχου ἱεροῦ.

ΜΑΡΙΝΟΣ ΣΙΓΟΥΡΟΣ

ΑΠΟ ΤΟ «ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΝ ΑΣΜΑ»

Ὡ Ἀθῆνα! Κι' ἀλάργα σου μέσα μου
τραγουδᾷς μὲ τίς πληθῆεις φωνές σου,
καὶ σ' ἀκούω σὰν ἀηδὸνι τῶν κήπων σου
ἢ σὰν αὐρα τῶν δύο σου Φαλήρων.

Πότε πάλι σὰν τὸ νεραντζάνθι σου
μόσχους χύνεις ἄδρους στὴν ψυχὴ μου,
πότε ὡς νάμα μ' εὐφραίνεις ὁδόροσο
κρύας πηγῆς τοῦ τερπνοῦ Μαρουσιοῦ σου.

B

Ὡ Ἀθῆνα γλυκιά, τὸ χεῖμάνα σου
ὀνειρεύομαι πάλι: ὅταν πιάνει
ἡ βροχὴ ξαφνικὰ κι' ἀπ' τοὺς δρόμους σου
οἱ διαβάτες σκορπίζουν μὲ βία.

Σὲ μαρκίζα ἀπὸ κάτω κατὰκλειστοῦ
μαγαζιοῦ, θενὰ βρῶ καταφύγιο,
κι' ὥρες μόνος θὰ μείνω τὸ δρόχινο,
τὸ θλιμμένο ν' ἀκούσω τραγοῦδι.

Ἄ, βροχή! ποῖων φωνῶν πολυαγάπητων
τὴν ἡχὴ τῇ σθημένη μου φέρνεις;
Ποῖα εὐτυχία μακρινὴ πού δὲ βάσταξε,
Ποῖον καμὸ πού ποτὲ δὲν πεθαίνει;

Μιὰ φορὰ ἀπ' τὸ παράθυρο σ' ἀκούγα,
τοῦ σπιτιοῦ μου, ὦ βροχὴ τῆς Ἀθῆνας!
πού τοῦ σφάλισε ὁ Χάρος τὴ θύρα του
καὶ τὸ σκέβρωσε ἡ Μαίρα γιὰ πάντα.

ΣΩΤΗΡΗΣ ΣΚΙΠΗΣ

ΣΤΟΥΣ ΣΤΥΛΟΥΣ

(Ἀπόσπασμα)

Βαρεῖα ἐξαπλωμένοι εἰς τοῦ Διὸς τοὺς στύλους
σὰν θεριακλῆς Σουλτᾶνος τὸν ἀργιλε ρουφῶ,
κυττάζω πότε-πότε καὶ τοὺς ἀνεμομύλους
καὶ πότε μ' ἕνα κι' ἄλλο καταφιλοσοφῶ.
Στ' ἀριστερὸ μου χερί στηρίζω τὸ κεφάλι
κι' εἰς ρεμβασμούς καὶ σκέψεις ἀφίνομαι καὶ πάλι.

Ὡ! πόσοι δοξασμένοι ἐπέρασαν αἰῶνες!
Πόσοι σ' αὐτὸ τὸ μέρος δὲν ἦλθαν θεριακλῆδες!
Καὶ πόσους τάχα τούτοις οἱ θαυμασταὶς κολώναις

Έως αυτήν την ώρα δεν είδαν καφετζήδες!
Πόσοι εκ των Έλλήνων έδω των νεωτέρων
εσκέφθησαν πολλάκις του συμφέρον!

«Ω! πόσοι δοξασμένοι έπέρασαν αιώνες
από του Περικλέους μέχρι της εποχής μου!
κ' όρθαίς ακόμη στέκουν εμπρός μου οι κολώναις,
άντι να πέσουν θλαίς κατά της κεφαλής μου.
Στέκουν όρθαίς να βλέπουν επάνω τα ούράνια
και κάτω του κυρίου Δαμασκηνού τα μπάνια.

Κ' ενώ ρεμβάζω έτσι μετά του έαυτού μου
και βλέπω παρακάτω το κάθε κυπαρίσσι,
δεν ξέρω μιá ιδέα πώς έρχεται στο νοῦ μου
πώς ήμποτεϊ καμμία κολώνα να γλυστρήσῃ
ώσαν κι' αυτή την άλλη που έπεσε μιá μέρα,
και παίρνω το μαρκούτσι και πάω πάρα πέρα.

ΤΙ ΨΑΧΝΩ

«Ο Διογένης άλλοτε μ' ένα φανό στο χέρ.
ζητούσε νάβρῃ άνθρωπο ήμέρα μεσημέρι»
του κάκου όμως πήγαιναν οι τόσοι του οι κόποι
γιατί και τότε φαίνεται πώς ήσαν παληανθρώποι.

Μα σήμερα που γέμισεν ό κόσμος ανθρωπιá
κι' ένα δεν βλέπεις γαΐδαρο και στην Άθήνα πιά,
εγώ με το φανάρι μου προβαίνω μέσ' στη μέση
και ψάχνω νάβρω κάτοικο, που να μη θέλῃ θέσι.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΟΥΡΗΣ

ΤΕΤΡΑΣΤΙΧΟ

Τῆς Τέχνης και του Λόγου, ω Σὺ γεννήτρα,
που λάμπεις από αἰθέρα, χρώμα, φῶς,
Άθήνα, πανελλήνια κυβερνήτρα,
Μάννα Σὲ λέει τῆς γῆς κάθε σοφός!

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΤΡΑΤΗΓΗΣ

Ο μαθητής: Δεν νομίζω, κύριε καθηγητά, πώς αυτό το γραπτό είναι για μηδέν.

Ο καθηγητής: Ούτε κι' εγώ, παιδί μου, αλλά δεν υπάρχει βαθμός κάτω από το μηδέν!

Pourquois Pas?

Μεταξύ φίλων:

—Πόσα έδωσες γι' αυτό το αυτοκίνητο που πήρες πέρυσι;
—50.000 φράγκα.
—Άδύνατον: Αυτό κάνει πάνω από 500.000.
—Ποιός είπε όχι; Πάντως μέχρι σήμερα εγώ τόσα έδωσα!

A. P.

☆

Δυό θεαταί μιλάνε σάν να βρίσκονται στο σπίτι τους. Μιά κυρία που κάθεται δίπλα τους σκύβει και τους λέει:

—Δεν μπορείτε να μιλάτε δυνατώτερα; Κάνουν τόσο θόρυβο αυτοί επάνω στη σκηνή, που δεν μπορεί κανείς να καταλάβῃ τί λέτε!

A. P.

ΦΛΥΑΡΙΕΣ

Ο γιατρός: «Όταν σέ μιá υπόθεσι ανακατεύονται πολλοί δικηγόροι, καταλαβαίνετε ότι ή υπόθεσις δεν τελειώνει ποτέ!»
Ο δικηγόρος: «Η αλήθεια είναι βέβαια πώς όταν σ' έναν άρρωστο ανακατεύονται πολλοί γιατροί, ό άρρωστος τελειώνει πολύ γρήγορα!»

A. P.

☆

Η κυρία μαρκησία γύριζε από την Έκκλησία. Στο δρόμο είδε ένα φτωχό σκυμμένο χάμω. Φορεί τα φασαμέν της και βλέπει πώς ό φτωχός έτρωγε το χορτάρι.

—Τί κάνεις, παιδί μου; τόν ρωτάει.

—Έχω τρείς μέρες να φάω... λέει ό φτωχός. Βρήκα αυτό το χορταράκι...

—Άνθρωπέ μου...μά έπρεπε να μου το πῆς. Από αύριο μπορείς να μπαίνης ελεύθερα στο περίβολι μου. Έκεί το χορτάρι είναι πολύ ψηλότερο!

A. P.

☆

Ενας αστυνομικός βλέπει ένα μεθυμένο που σκύβει πάνω από μ ό υπόνομο και αρχίζει να πετά τα λεπτά του.

—Τί κάνεις εκεί; τόν ρωτάει.

—Α... το συχάθηκα το άτιμο... δεν θά το ξαναβάλω στο στομα μου...
Νά... βάξω όλα τα λεπτά στον κουμπάρά μου!

A. P.

ΦΡΑΝΤΣ ΛΙΣΤ

Τοῦ

PIERRE QUET

Καθισμένος πλάι στο κρεβάτι τοῦ πατέρα του ὁ Φράντς Λίστ, μόλις 16 ἐτῶν, δὲν μπορούσε νὰ τραβήξῃ τὸ βλέμμα του ἀπ' αὐτὸ τὸ ἀδυνατισμένο θλιβερὸ πρόσωπο ποὺ ἔχανε σιγὰ - σιγὰ τὴ ζωὴ. Ἦταν ἀλήθεια αὐτὸς ὁ ἴδιος ἄνθρωπος ποὺ πρὶν ἀπὸ πέντε μόλις χρόνια ἔπαιρνε μὲ ἐνθουσιασμό τὴν ἀπόφασι πὼς ὁ γιὸς του θὰ γινόταν βιρτουόζος καὶ αὐτὸς θὰ τὸν ἀκολουθοῦσε στὶς περιοδεῖες του;

Ἡ θαυμαστὴ περιπέτεια εἶχε ἀρχίσει στὸ Ρέντινγκ τῆς Οὐγγαρίας, ὅπου γεννήθηκε ὁ Φράντς στὶς 22 Ὀκτωβρίου 1811. Ἦταν κράσι ἀδύνατη, μὲ νεῦρα εὐερέθιστα. Μιὰ μέρα μάλιστα ὕστερα ἀπὸ μιὰ συγκοπὴ ὁ γιατρός εἶπε πὼς πέθανε. Ὁ ξυλουργὸς τοῦ χωριοῦ ἀρχισε νὰ ἐτοιμάζῃ τὸ μικρὸ φέρετρο, ὅταν τὸ παιδί ἀνοίξε τὰ μάτια του καὶ ξαναβρῆκε τὶς αἰσθήσεις του. Οἱ διαταραχὲς αὐτὲς κράτησαν ὡς τὰ ἔξι του χρόνια. Ὑστερα ἡ ὑγεία του βελτιώθηκε καὶ συγχρόνως ἐκδηλώθηκε καθαρὰ τὸ πάθος του γιὰ τὴ μουσικὴ. Ὁ πατέρας του, ὁ Ἀδάμ Λίστ, ποὺ ἦταν καλὸς πιανίστας, τοῦ ἔδωσε τὰ πρῶτα μαθήματα πιάνου. Γρήγορα ὅμως θαμπωμένος ἀπὸ τὰ χαρίσματα τοῦ Φράντς καὶ μὲ τὸ ὄνειρο νὰ τοῦ δημιουργήσῃ μιὰ καρριέρα ὅμοια μὲ τοῦ Μότσαρτ, τὸν πῆγε

στὴ Βιέννη καὶ τὸν ἐμπιστεύτηκε στὸν Τσέρνου καὶ τὸν Σαλιέρι, μοναδικοὺς ἀξιους δασκάλους — ὅπως πίστευε — γιὰ τέτοιο μαθητὴ. Τὸ παιδί τόσο γρήγορα προώδεε, ὥστε τὸ 1823, δώδεκα χρόνων, ἔδωσε δυὸ ρεσιτάλ μπροστὰ σὲ τέσσερις χιλιάδες ἀκροατές. Στὸ τέλος τοῦ δευτέρου ρεσιτάλ μέσα στὰ ἑξαλλὰ χειροκροτήματα τοῦ κοινοῦ, ἕνας ἄνθρωπος μὲ πυκνὰ μαλλιά καὶ θαυτὸ βλέμμα, ἀνέβηκε στὴ σκηνή, ἀγκάλιασε τὸν Φράντς καὶ τὸν φίλησε στὸ μέτωπο. Ἦταν ὁ Μπετόβεν.

Ἡ ἐπιτυχία αὐτὴ ἔδωσε θάρρος στὸν πατέρα νὰ δοκιμάσῃ ἕνα ταξίδι στὸ Παρίσι. Ἐφθασαν στὶς 11 Δεκεμβρίου 1823 καὶ γρήγορα στοὺς κύκλους τῶν φιλομούσων δὲν ἄκουγες νὰ μιλοῦν παρὰ γιὰ «τὸν μικρὸ Λίστ», τὸ ἀδύνατο ἀγόρι, μὲ τὸ λαμπερὸ βλέμμα, ποὺ μόλις ἀγγίζει τὰ πληκτρα, παρέσυρε τὸ κοινὸ σὲ ἕνα ὀλιγο μαγείας. Τὴν ἴδια χρονιά τὸ Λονδίνο ὑποδέχθηκε τὸν Λίστ μὲ τὴν ἴδια θερμὴ καὶ ὁ Βασιλεὺς Γεώργιος ΣΤ' χαϊδεύοντας τὶς ξανθὲς μπούκλες τοῦ μικροῦ Λίστ εἶπε: «Δὲν ἔχω ξανακούσει τέτοιο πρᾶγμα». Ὡστόσο, ὁ Φράντς ὑπέφερε ἀπὸ τὴν σκέψι πὼς γιὰ τὸ κοινὸ δὲν ἦταν τίποτα ἄλλο, παρὰ μιὰ διασκέδασι.

Μιὰ μέρα εἶπε στὸν πατέρα του πὼς ἤθελε νὰ γίνῃ κληρικός. Ὁ πατέρας του τρομοκρατημένος τοῦ φώναξε: «Ἐσὺ ἀνήκεις στὴν τέχνη καὶ ὄχι στὴν Ἐκκλησία». Ὡστόσο, ὁ νεαρὸς Φράντς ἐξακολουθοῦσε νὰ διαβάζῃ θρησκευτικὰ βιβλία στὰ κρυφὰ καὶ νὰ νηστεύῃ, ἐνῶ διάφορες παραισθήσεις τὸν βασάνιζαν. Ἐνα ἀπόγευμα ἔχασε τὶς αἰσθήσεις του· τὸν βρῆκαν πεσμένο δίπλα στὸ πιάνο. Ὁ γιατρός εἶπε νὰ πῇ ἐξοχή. Στὴ Βουλὼν ποὺ πῆγαν, ἡ ὑγεία τοῦ Φράντς καλυτέρευσε, ἀλλὰ τότε ἀρρώστησε ὁ πατέρας του...

Ξαφνικὰ ὁ ἐτοιμοθάνατος ἀνασηκώθηκε, κύτταξε τὸ γιό του μὲ καθαρὸ βλέμμα καὶ μουρμούρισε: «Θὰ σ' ἀφήσω μοναχὸ σου, ἀλλὰ τὸ ταλάντο σου θὰ σὲ προστατέψῃ. Ἐχεις καλὴ καρδιά καὶ δὲν σοῦ λείπει ἡ εὐφυΐα. Ἀλλὰ φοβᾶμαι τὶς γυναῖκες σὲ σένα: θὰ ἀναστατώσουν τὴ ζωὴ σου καὶ θὰ σὲ κάνουν ὅτι θέλουν». Αὐτὰ ἦταν τὰ τελευταῖα του λόγια.

Ἡ ΠΡΩΤΗ ΑΓΑΠΗ

Ὅταν γύρισε στὸ Παρίσι ὁ Λίστ ἐγκαταστάθηκε μὲ τὴ μητέρα του σὲ ἕνα μικρὸ διαμέρισμα. Ἡ φήμη του ἦταν τόσο, ὥστε κέρδιζε πολὺ καλὰ τὴ ζωὴ του δίδοντας μαθήματα ὅλη τὴν ἡμέρα. Μιὰ ἀπὸ τὶς μαθήτριάς του ἦταν ἡ κόρη τοῦ ὑπουργοῦ κόμτος Σαὶν Κρίκ. Ἡ Καρολίνα ἦταν 17 ἐτῶν, μικροκαμωμένη, χλωμή, μὲ μελαγχολικὰ μενεξεδένια μάτια. Δὲν ἀργησε νὰ ἐρωτευθῇ τὸν νεαρό της καθηγητὴ. Καὶ κεῖνος πάλι ξεχνοῦσε τὶς ἄλλες του ὑποχρεώσεις γιὰ νὰ συναντᾷ κρυφὰ, μετὰ τὰ μαθήματα, αὐτὸ τὸ ἄυλο πλάσμα ποὺ ζοῦσε μὲ τὸν Βίκτωρ Οὐγκὼ καὶ τὸν Λαμαρτίν. Ἀλλὰ ἡ κυρία Σαὶν Κρίκ, ποὺ ἔβλεπε τὸ εἰδύλ-

λιο μὲ συμπάθειά, πέθανε καὶ ὁ κόμης ἀνῆγγειλε στὸν Λίστ ὅτι δὲν ἤθελε νὰ τὸν ξαναδῇ στὸ σπίτι του.

Γεμάτος πόνο ὁ Λίστ πῆγε τὸ ἴδιο θράδυ στὸν ἐξομολογητὴ του, τὸν ἀδῶ Μπαρντέν, καὶ τὸν ἰκέτευσε νὰ τὸν βοηθήσῃ νὰ γίνῃ κληρικός. «Ὑπηρετήστε τὴν Ἐκκλησία μὲ τὸ ταλάντο σας, τοῦ εἶπε ὁ φωτισμένος ἄνθρωπος, καὶ μὴν ἀπαρνηθῆτε τὸ χάρισμα ποὺ σὰς ἔδωσε ὁ Θεὸς ἐξ αἰτίας τοῦ πληγωμένου ἐγωῖσμοῦ σας». Ἡ μητέρα του ὑποστήριξε τὴ συμβουλὴ τοῦ ἀδῶ καὶ ὕστερα ἀπὸ δυὸ χρόνια ἀπουσίας ὁ Λίστ ἀποφάσισε νὰ ξαναεμφανιστῇ στὸ κοινὸ μὲ ἔργα Μπετόβεν μόνο.

Ἡ «ΜΕΓΑΛΗ ΤΡΕΛΛΑ»

Ὑστερα ἀπὸ λίγο καιρὸ γνωρίστηκε μὲ τὸν Λαμμεναί, τὸν Βίκτωρ Οὐγκὼ καὶ τὸν Χάινε καὶ κυρίως μὲ ἕνα ἄγνωστο ἀσθενικὸ καλλιτέχνη ποὺ τὸν ἔλεγαν Φρεντερικ Σοπέν. Σὲ μιὰ φιλικὴ συγκεντρωσί στὸ σπίτι τοῦ Σοπέν ὁ Λίστ συνάντησε γιὰ πρώτη φορὰ τὴν κόρησά Μαρία ντ' Ἀγκού. Ψηλὴ, λεπτὴ, κατάξανθη, κύτταξε τὸν νεοφερμένο μὲ θαυμασμὸ καὶ φόβο. Πρὶν ἀπὸ λίγους μῆνες μιὰ χαρτορίχτρα τῆς εἶχε πῇ: «Ὁ ἄνδρας σας εἶναι 20 χρόνια μεγαλύτερός σας. Ἐπτὰ χρόνια ζῆτε κοντά του, χωρὶς ἀγάπην, μέσα στὴν πολυτέλεια καὶ τὴν ἀνία. Ἀλλὰ θὰ τὸν ἐγκαταλείψετε γρήγορα γιὰ νὰ ἐνώσετε τὴν τύχη σας μὲ τὴ ζωὴ ἐνὸς διάσημου ἀνθρώπου». Ὅσα εἶπε ἡ μάντισσα γιὰ τὸ παρελθόν τῆς κ. ντ' Ἀγκοῦ ἦταν τόσο ἀληθινὰ, ὥστε δὲν εἶχε καμιὰ ἀμφισβολία ὅτι τὸ ἴδιο θὰ συνέβαινε καὶ γιὰ τὶς προφητεῖες τῆς. Καὶ περίμενε μὲ ἀνυπομονησίαν τὸν ἐλευθερωτὴ τῆς. Βλέποντας τὸν Φράντς Λίστ, κατάλαβε ἀμέσως πὼς αὐτὸς θὰ

ήταν τὸ ὄργανο τῆς μοίρας. Ὁ ἔρωτας γεννήθηκε ἀνάμεσά τους με τὴν ταχύτητα ἀστραπῆς. Ἐκεῖνος ἦταν 24 ἐτῶν καὶ ἀπολάμβανε μὲ μαγεία ὅσα τοῦ ἀποκάλυπτε ὁ ἔρωτας. Ἐκείνη ἦταν 28 καὶ περφηανεύονταν γιὰ ἓνα δεσμὸ τοῦ ἀποτελοῦσε μιὰ πρόκλησι πρὸς τὶς συμβατικότητες τῆς ἐποχῆς. Τότε ὅμως μιὰ κόρη τῆς κόμησας, ἡ μικρὴ Λουίζα, ἀρρώστησε βαριά. Ὅταν τὸ παιδί πέθανε, ἡ Μαρία τρελλὴ ἀπὸ τὸν πόνο φαντάστηκε πὼς αὐτὸ ἦταν μιὰ τιμωρία γιὰ τὸ ἀμάρτημά της. Γεμάτος τύψεις ὁ Λιστ ἀποτραβήχτηκε πολὺ καιρὸ κοντὰ στὸν φίλο του ἄββᾶ Λαμμεναί, ἀλλὰ δὲν μποροῦσε νὰ ξεχάσῃ τὴν ἀγαπημένη του καὶ ξαναγύρισε στὸ Παρίσι. Ἡ Μαρία τὸν δέχτηκε χλωμὴ, ἀδυνατισμένη, ἀνήσυχη. Ἐκεῖνος γονάτισε μπροστά της καὶ τῆς εἶπε: «Δὲν μποροῦμε νὰ ζήσουμε χωρισμένοι. Εἴμαστε νέοι, θαρραλέοι, περήφανοι. Ἀς φύγουμε μαζί· ὅπου νὰ νῆται. Ἀς ἀψηφήσουμε τὸν κόσμο».

Στις 21 Αὐγούστου 1835 τὸ θράδυ, μιὰ ταχυδρομικὴ ἄμαξα σταματοῦσε μπροστὰ σὲ ἓνα ξενοδοχεῖο τῆς Γενεύης καὶ κατέβαιναν δυὸ ταξιδιώτες. Μιὰ νέα, ξανθὴ καὶ κομψὴ κυρία, καὶ ἓνας νέος μὲ λεπτὸ πρόσωπο καὶ ἴσια μακρὰ μαλλιά. Κανεὶς ἀκόμη στὴν πόλι δὲν ἤξερε τίποτα γι' αὐτὸ τὸ παράνομο ζευγάρι. Ἀλλὰ στὸ Παρίσι ἡ ἀπαγωγή τοῦ Λιστ καὶ τῆς Μαρίας ντ' Ἀγκοῦ εἶχε δημιουργήσει ἀπὸ καιρὸ μεγάλο σκάνδαλο. Οἱ νεοφερμένοι ὀργάνωσαν ἀμέσως τὴ ζωὴ τους μέσα σὲ ἓνα πλαίσιο ἀγάπης καὶ δουλειᾶς: πιάνο καὶ φιλολογία. Ἡ Μαρία δὲν μετάνιωνε γιὰ τίποτα καὶ γαλήνευε σιγὰ - σιγὰ μέσα στὴν εὐτυχία της. Ἀλλὰ γρήγορα τοὺς ἔλειψαν τὰ χρήματα. Ἡ Μαρία περίμενε παιδί. Ὁ

Λιστ ξαναγύρισε στὸ παλιὸ σύστημα τῶν μαθημάτων. Ἡ φήμη εἶχε φθάσει ἀπὸ τὴν Γαλλία καὶ εἶχε πληροφορήσει τὴ Γενεύη γιὰ τὸ παρελθὸν τοῦ Οὐγγαρέζου πιανίστα καὶ τῆς φίλης του. Ὁστόσο, ὅταν ἐμφανίστηκε μπροστὰ στὸ κοινὸ μὲ ἓνα ρεσιτάλ, ἡ ψυχρότητα τοῦ κόσμου μεταβλήθηκε σὲ συμπάθεια καὶ ἐνθουσιασμό. Οἱ κυρίες τὸν βρῆκαν τόσο ὠραῖο, ὥστε ἔκριναν τὴν διαγωγή του ὅχι πιά «ἀξιοκατάκριτη», ἀλλὰ ἀπλῶς «ἀσυνήθιστη». Τὸν Δεκέμβριο 1835 γεννήθηκε ἀπὸ τὴν παράνομη αὐτὴ ἔνωση μιὰ κόρη, ἡ Μπλαντίν, ἀργότερα μιὰ ἄλλη κόρη, ἡ Κόζιμα, ποὺ τὴν ὀνόμασαν ἔτσι γιὰτὶ εἶχε ἔρθει στὴ ζωὴ στὶς ὄχθες τῆς λήμνης Κόμο. Μὲ τὰ ρεσιτάλ ποὺ ἔδινε συνεχῶς ἡ φήμη τοῦ Λιστ εἶχε τόσο ἐδραιωθῇ, ὥστε δὲν τὸν ἀπασχολοῦσαν πιά τὰ χρηματικὰ ζητήματα. Ἀλλὰ εἶχε ὅλο καὶ περισσότερο τὸ αἶσθημα ὅτι ὁ κόσμος θαύμαζε σ' αὐτὸν τὸν δεξιότεχνον καὶ ὅχι τὸν καλλιτέχνη, τὸν δημιουργό, ποὺ εἶχε ἤδη συνθέσει μιὰ σειρὰ ἀπὸ θαυμάσιες σπουδὲς γιὰ πιάνο.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ...

Τὸ 1838 στὴ Βενετία ἔμαθε πὼς οἱ πλημμύρες τοῦ Δούναβι εἶχαν κατακλύσει ἑκατοντάδες χωριά στὴν Οὐγγαρία καὶ εἶχαν καταστρέψει ἑκατομμύρια ἀνθρώπους. Ξαφνικὰ ἔνιωσε μιὰ στοργὴ γιὰ τὴν πατρίδα ποὺ εἶχε ἐγκαταλείψει τόσο νέος. Ἀμέσως πῆγε στὴ Βιέννη γιὰ νὰ δώσῃ δυὸ ρεσιτάλ ὑπὲρ τῶν πλημμυροπαθόντων. Ἀντὶ γιὰ δυὸ ἔδωσε δέκα μέσα σὲ ἓνα μῆνα, κατανικώντας τὴν κόπωσί του, ἐνθουσιασμένος καὶ συγκινημένος ἀπὸ τὴν ὑποδοχὴ τοῦ κοινοῦ ποὺ ἐπὶ τέλους δὲν εἶχε ἀντίρρηση νὰ ἀκούσῃ Χαίντελ,

Μπετόβεν, Σοπέν, Μπερλιόζ, καὶ σπουδὲς ἀκόμη τοῦ Λιστ. Μόλις εἶχε στείλει τὰ κέρδη του στοὺς συμπατριῶτες του, πῆρε ἓνα γράμμα ἀπὸ τὴ Μαρία, ποὺ τοῦ ἔλεγε πὼς ἦταν ἀρρωστή καὶ τὸν περίμενε μὲ ἀνυπομονησία. Ἡ ἀνάκλησι αὐτὴ στὴν τάξι ἐνῶ δούλευε τόσο ἐντατικὰ καὶ καλὰ, τοῦ κόστισε πολὺ. Γύρισε ὅμως κοντὰ στὴ Μαρία καὶ ἐπειδὴ τὸ κλῖμα τῆς Βενετίας δὲν ἦταν καλὸ, τὴν πῆγε στὴ Ρώμη, ὅπου γέννησε τὸ τρίτο τους παιδί, ἓνα γιό, ποὺ τὸν βάπτισαν Ντανιέλ.

Ἡ Μαρία εἶχε πάντα τὶς φιλολογικὲς τῆς ἀπασχολήσεις καὶ ὁ Λιστ τὶς συνθέσεις του. Συχνὰ διέκοπτε τὴ δουλειά του καὶ ἔτρεχε στὴν Καπέλλα Σιξτίνα γιὰ νὰ θυσιᾷ στὶς προσευχές. Ἡ Μαρία, φιλόποτη, τὸν ρωτοῦσε ποῦ πήγαινε καὶ οἱ φιλονικίες ἀνάμεσά τους πλήθαιναν. Τέλος ἡ Μαρία ἔφυγε μὲ τὰ παιδιά γιὰ τὸ Παρίσι νὰ μείνῃ μὲ τὴ μητέρα τοῦ Λιστ καὶ ἐκεῖνος πῆγε στὴν Οὐγγαρία, ὅπου ἡ ἐπίσκεψί του χάλασε κόσμος. Ὑστερα ἀπὸ ἓνα ρεσιτάλ 20.000 ἄνθρωποι τὸν συνόδευαν μὲ δάδες στὸ σπίτι του.

ΘΡΙΑΜΒΟΙ - ΔΟΞΑ - ΓΥΝΑΙΚΕΣ

Ξαναγυρίζοντας κοντὰ στὴ Μαρία ὕστερα ἀπὸ τὸν μακροχρόνιο χωρισμό, ὁ Λιστ ξαναβρῆκε τὴν ἀτμόσφαιρα τῆς ὑποψίας, τὰ τσακώματα καὶ τὶς ἀχρηστες συμφιλιώσεις. Γρήγορα ἔξφυγε γιὰ νὰ δώσῃ στὸ Βερολῖνο 21 ρεσιτάλ, ἐρμηνεύοντας τὰ σημαντικότερα κομμάτια τῆς πιανιστικῆς φιλο-

λογίας ἀπὸ τὸν Μπετόβεν ὡς τὸν Μπερλιόζ. Ἡ πρωσικὴ πρωτεύουσα τὸν ὑποδέχθηκε σὰν Μεσοσία. Οἱ κυρίες τοῦ φιλοῦσαν τὰ χέρια, ἔκλεβαν τὰ ὑπολείμματα τῶν πούρων τοῦ καὶ ἄδειαζαν σὲ μικρὰ μπουκαλάκια τὸ ὑπόλειμμα ἀπὸ τὸ φλυτζάνι τοῦ τσαγιοῦ του γιὰ νὰ τὸ κρατήσουν σὰ φυλαχτό. Ἀποκαρδιωμένος ἀπὸ τὴν διαγωγὴ τῶν θαυμαστριῶν του ἔβρισκε παρηγοριά στὴ συντροφιά τῆς ὁμορφῆς ἡθοιοῦ Σαρλότ ντὲ Χάν, ποὺ τοῦ χάριζε προσωρινὰ τὴν εὐνοιά της ἢ τῆς Μπετίννας φὸν Ἀρνιμ, μιᾶς γυναίκας 57 ἐτῶν, ποὺ ἦταν ἄλλοτε φίλη τοῦ Γκαίτε καὶ τοῦ Μπετόβεν καὶ τὸν θεωροῦσε ἄξιο κληρονόμο τους.

Ἡ Πετρούπολι καὶ ἡ Μόσχα τοῦ ἔκαναν μεγαλειώδη ὑποδοχὴ, ἀλλὰ ἡ τόσο πλούσια καὶ συγχρόνως φτωχὴ αὐτὴ χώρα δὲν τοῦ ἄρεσε πολὺ. Τὰ τεράστια ποσὰ ποὺ κέρδιζε τὰ ἐξόδευε ἀμέσως εἴτε σὲ φιλανθρωπικὰ ἔργα, εἴτε γιὰ τὴν ἀγορὰ διαφόρων πραγμάτων ποὺ τὴν ἐπομένη δὲν τὸν ἐνδιέφεραν πιά.

Ο ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΜΕΓΑΛΟΣ ΕΡΩΤΑΣ

Διάφοροι ἐρωτικοὶ δεσμοὶ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης τὸν ἀπομάκρυναν ὅλο καὶ περισσότερο ἀπὸ τὴ Μαρία. Στὴ Δρέσδη γιὰ νὰ ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὴν ἐνοχλητικὴ χορεύτρια Λόλα Μοντές, τὴν ἔκλεισε σ' ἓνα δωμάτιο τοῦ ξενοδοχείου, πλήρωσε προκαταβολικὰ ὅλα τὰ ἐπιπλα ποὺ θὰ ἔσπαγε ἀπὸ τὸ κακὸ τῆς καὶ ἔφυγε χωρὶς ν' ἀφήσῃ διεύθυνσι.

Ἡ περιπέτεια αὐτὴ ἔκανε πολὺ θόρυβο. Ἡ Μαρία ντ' Ἀνγκού, πού γύρευε μιὰ ἀφορμὴ γιὰ νὰ διακόψῃ τὸ δεσμό τους, τοῦ δήλωσε πὼς ὅλα εἶχαν τελειώσει μεταξύ τους. Ὡστόσο, ὅπως τὸ εἶχε προβλέψῃ ὁ πατέρας του, ἡ ζωὴ τοῦ μεγάλου μουσικοῦ ἦταν γραφτὸ νὰ κυβερνᾶται ἀπὸ δυνατὲς γυναῖκες. Στὸ Κιέβο, στὰ 1847, συνάντησε ὁ Λιστ ἐκείνην πού θὰ διαδεχόταν τὴ Μαρία στὴν καρδιά του. Ἡ πριγκίπισσα Καρολίνα ντὰ Σάην-Βίτγκενσταϊν ἦταν 28 ἐτῶν καὶ εἶχε ἀνατολίτικο τύπο. Τὰ μαῦρα τῆς μάτια εἶχαν μιὰ καταπληκτικὴ γοητεία. Ἦταν Πολωνιδά, κάπνιζε πούρο καὶ μιλοῦσε ὠραῖα γαλλικά. Εἶχε μιὰ μοναχοκόρη 10 ἐτῶν καὶ ἓνα σύζυγο Ρῶσο ἀξιωματικό, ἀπὸ τὸν ὁποῖο εἶχε χωρίσει. Διαχειριζόταν μόνη τῆς τὰ ἀπέραντα κτήματα τῆς μὲ τοὺς 30.000 δούλους. Ἐρωτεύτηκε παρὰφορα μὲ τὴν πρώτη ματιά τὸν εὐαίσθητο Φράντς. Ὅταν τὸ αἰσθημὰ τῆς ἔβηκε ἀνταπόκρισι, ἡ Καρολίνα κατέστρωσε τὰ σχέδιά τῆς πού ἦταν πολὺ ἀπλά: ἐπειδὴ εἶχε παντρευτὴ ἀνήλικη καὶ παρὰ τὴν θέλησίν τῆς, θὰ ζητοῦσε τὴν ἀκύρωσι τοῦ γάμου τῆς ἀπὸ τὸ Βατικανὸ καὶ ὕστερα θὰ παντρευόταν τὸν Λιστ καὶ θὰ πῆγαινε νὰ ζήσει μαζί του στὴν Βαϊμάρη. Ἐκεῖνος ἔφυγε πρῶτος καὶ τὸν ἀκολούθησε ἐκείνη σὲ λίγο, ἀφοῦ πούλησε ἓνα κτήμα τῆς καὶ μετέφερε τὰ χρήματά τῆς στὸ ἐξωτερικό. Οἱ δύο ἐρασταὶ ἦταν μεθυσμένοι ἀπὸ εὐτυχία. Ἡ Καρολίνα αἰσθανόταν σὰν μούσα καὶ ὁ Φράντς πλημμυρισμένος ἀπὸ θαυμασία σχέδια. Διορίστηκε μουσικὸς στὸ παρεκκλήσιο τῆς αὐλῆς τῆς Βαϊμάρης καὶ κατ'ἄνωγον νὰ ἔρθῃ σὲ ἐπαφὴ μὲ τὸν Βάγκνερ, νὰ τὸν βοηθήσῃ οἰκονομικά καὶ νὰ φροντίσῃ γιὰ τὴν

παράστασι τοῦ Ταγχῳῦζερ καὶ κατόπι τοῦ Λόεγκριν. Ἡ μεγαλοφυΐα τοῦ Βάγκνερ τὸν γέμιζε ἐνθουσιασμό. Καὶ ὁ ἴδιος, μὲ τὴν ἐπίδρασι τῆς Καρολίνας, ἐγκατέλειψε τὴν καρριέρα τοῦ πιανίστα γιὰ νὰ ἀφοσιωθῇ ὁλοκληρωτικὰ στὶς συνθέσεις. Κοντὰ σ' αὐτὴν τὴν ἀποφασιστικὴ καὶ διορατικὴ γυναῖκα δούλευε μὲ ἄνεσι καὶ ἡρεμία. Ἄν καὶ δὲν εἶχε ὅγῃ ἀκόμη τὸ διαζύγιο, ὁ Φράντς ζοῦσε μὲ τὴν Καρολίνα καὶ τὴν κόρη τῆς Μαρία σὲ ἓνα ὠραῖο σπίτι μὲ πλῆθος πολὺτιμα μουσικά ἐνθύμια, αὐτοῖγραφες παρτιτούρες τοῦ Μπάχ, τοῦ Χάυντν, τοῦ Μότσαρτ, τοῦ Μπετόβεν, τοῦ Βάγκνερ, τὸ πιάνο τοῦ Μότσαρτ καὶ τὸ πιάνο πού εἶχε ὁ Μπετόβεν λίγο πρὶν πεθάνῃ. Τὸ διαμέρισμα τοῦ Λιστ εἶχε ἓνα δωμάτιο ἐργασίας καὶ ἓνα ὑποδωμάτιο. Κάθε πρωὶ ὁ Φράντς καὶ ἡ Μαρία γονάτιζαν γιὰ νὰ προσευχηθοῦν σὲ δύο ὅμοια προσευχητήρια σὲ ἓνα ἰδιαίτερο δωμάτιο. Δώδεκα χρόνια, ἀπὸ τὸ 1848 ὡς τὸ 1860, ὁ Λιστ γνώρισε στὸ σπίτι αὐτὸ τὶς μεγαλύτερες χαρὲς τῆς ζωῆς του σὰν ἄνθρωπος καὶ σὰν δημιουργός. Ὡστόσο, ὁ γάμος του μὲ τὴν Καρολίνα δὲν μπόρεσε νὰ γίνη πρὶν ἀπὸ τὸ 1860, γιατί τότε μόνο ὁ Πάπας ἔδωσε τὴν συγκατάθεσίν του. Ἡ τελετὴ ὁρίστηκε γιὰ τὶς 22 Ὀκτωβρίου στὶς ἑξὶ τὸ πρωὶ στὴν μικρὴ ἐκκλησίαν Σάν Κάρλο ἄλ Κόρσο. Ὁ Φράντς ἔφθασε δύο μέρες πρὶν γεμάτος τόσο συγκίνησι καὶ τρυφερότητα, πού ἡ Καρολίνα ἔνιωθε νὰ ἀνταμείβεται γιὰ ὅλες τῆς τὶς προσπάθειες. Τὴν παραμονὴ τὸ βράδυ μετὰλαβαν μαζί καὶ ἔμειναν ἀργά. Ὅταν ὁ Φράντς ἐτοιμάστηκε νὰ ἀποσυρθῇ, χτύπησε ἡ πόρτα. Ὁ ὑπηρετὴς ὠδήγησε στὸ σαλόνι ἓνα ἄγνωστο ἱερωμένο πού φαίνόταν ταραγμένος καὶ εἰ-

χε νὰ διαβιβάσῃ στὴν Καρολίνα μιὰ εἶδησι: ὁ Πάπας, ὑπακούοντας σὲ αἴτησι τῆς οἰκογενείας Βίτγκενσταϊν καὶ στὴ δήλωσίν τῆς ὅτι ἡ πριγκίπισσα δὲν εἶχε ἐξαναγκαστῇ νὰ παντρευτῇ, διέταξε νὰ ἀναθεωρηθῇ ἡ ὑπόθεσι.

ΚΟΝΤΑ ΣΤΟ ΘΕΟ

Δέκα πέντε χρόνια ἀγώνων καὶ ἐλπίδων ἔφθαναν τώρα σὲ μιὰ ἀξιορήνητη ἀποτυχία. Τὸ χτύπημα ἦταν πολὺ βαρὺ καὶ οἱ δύο αὐτοὶ ἄνθρωποι μὲ τὴν εὐλαβικὴ φύσιν διέκριναν σ' αὐτὸ τὴν ἔκφρασι τῆς θείας θελήσεως. Ἡ δοκιμασία αὐτὴ ἀντὶ νὰ τοὺς ἀπομακρύνῃ ἀπὸ τὴ θρησκεία τοὺς ἔφερε ἀκόμη πιὸ κοντὰ τῆς. Ἡ τσακισμένη ἠθικὰ καὶ σωματικὰ Καρολίνα συμβούλεψε τὸν Λιστ νὰ ἀφοσιωθῇ στὴ θρησκευτικὴ μουσικὴ καὶ ἐκείνη ἀποφάσισε νὰ ἀσχοληθῇ μὲ χριστιανικά ἔργα.

Σὲ λίγο καιρὸ μαθαίνοντας ὁ Λιστ πὼς ἡ κόρη του Μπλαντίν πέθανε στὸν τοκετό, ταραχτήκε πολὺ καὶ ἀποτραβήχθηκε ἐντελῶς ἀπὸ τὴν κοινωνικὴ ζωὴ. Ὁ ἀρχιεπιφύλαξ τοῦ Βατικανοῦ τοῦ πρόσφερε στέγη ἔξω ἀπὸ τὴν πόλιν στὸ μικρὸ σεμινάριο τῆς Μαντόνας ντέλ Ροζάριο. Μοναξιά, καμπάνες, λειτουργίες, προσευχές. Ὁ Λιστ βρισκόταν στὴν ἰδανικὴ ἀτμόσφαιρα γιὰ νὰ δουλέψῃ τὴν σύνθεσίν του «Ὁ θρύλος τῆς Ἀγίας Ἐλισάβετ». Κάθε μέρα ἔγραφε στὴν Καρολίνα ἀλλὰ τώρα τὴν ἀγαποῦσε γιὰ «τὴν αἰώνια ζωὴ». Ὅταν τελείωσε τὸ ἔργο του, σκέφθηκε πὼς ἦταν φυσικὸ νὰ πάρῃ τὸ κατώτερο μοναχικὸ σχῆμα, πού χωρὶς νὰ τὸν δέσῃ μὲ ὄρκο, θὰ τοῦ ἔδινε τὴν δυνατότητα νὰ πλησιάσῃ περισσότερο στὴν καρδιά τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ τελετὴ ὁρίστηκε γιὰ τὶς 25 Ἀπριλίου 1865. Λίγες μέρες πρὶν ὁ Λιστ ἔμεινε ἀποτρα-

ηγμένος στὸ μοναστήρι τῶν Λαζαριστῶν καὶ ἀπὸ κεῖ ἀπηύθυνε στὴ Μαρία τοῦ τὴν ἐξομολόγησι τῆς ψυχῆς του. Τὴν ἡμέρα τῆς τελετῆς σηκώθηκε στὶς ἑξὶ, προσευχήθηκε, ἄκουσε τὴ λειτουργία, ἐξομολογήθηκε καὶ δέχθηκε νὰ τοῦ κόψουν τὰ μαλλιά. Εἶχε γίνῃ ἀββάς καὶ τουλάχιστον στὴ Ρώμῃ φοροῦσε τὸ σχῆμα. Παρ' ὅλη τὴν εἰλικρινὴ του ταπεινότητα, εἶχε διατηρήσει τὴν ἀσυνείδητη εὐχαρίστησι γιὰ τὶς κοσμικὲς ἐπιτυχίες. Ὁ θρίαμβος τῆς «Ἐλισάβετ» στὴ Βουδαπέστη τὸν γέμισε χαρὰ καὶ ἓνα θράδιν στοῦ φίλου του, βαρώνου Ὁγκους, τράβηξε τὸ πιάνο μπροστὰ στὸ παράθυρο καὶ ἔπαιξε μιὰ ραψωδία τοῦ μπροστὰ σὲ 8.000 διαβάτες πού εἶχαν μαζευτῇ στὴν πλατεία.

Ὡστόσο δὲν ἔπαυσε νὰ συγκινητὰ ἀπὸ τὶς γυναῖκες καὶ ἡ ἀγάπη τοὺς ἐξακολουθοῦσε νὰ τὸν ἐμπνέ. Τὶς πρῶτες μέρες τοῦ 1886 ἔδωσε στὴ Ρώμῃ τὸ πρῶτο ρεσιτάλ «μὲ ἔργα Λιστ» καὶ ἐτοίμασε τὴν «τελευταία του μεγάλη περιόδεια». Τὴν παραμονὴ τῆς ἀναχωρήσεώς του ἐπισκέφθηκε τὴν Καρολίνα καὶ οἱ δύο γέροι φιλήθηκαν στὸ μέτωπο. Ὁ Λιστ τῆς εἶπε: «Κουράστηκα ἀφάνταστα ἀπὸ τὴ ζωὴ. Δὲν κάνω πιά γιὰ τίποτα».

...ΚΑΙ ΕΦΥΓΑΝ ΜΑΖΙ...

Στὶς 20 Ἰουλίου τὸ βράδυ πῆρε τὸ τραῖνο γιὰ τὸ Μπαῦρόυτ. Εἶχε πυρετὸ καὶ ἔνιωθε ἓνα θάρος στὸ στήθος. Στὸ Μπαῦρόυτ ἀναγκάστηκε νὰ πέσῃ στὸ κρεβάτι ἐξουθενωμένος, τρέμοντας. Ὁ γιατρός εἶπε πὼς εἶχε πνευμονία. Στὶς 31 Ἰουλίου, ὕστερα ἀπὸ μιὰ παραγμένη νύχτα, ὁ Λιστ ἀνασηκώθηκε στὸ κρεβάτι του, ἔβγαλε μιὰ φωνὴ καὶ ξανάπεσε ὄψυχος. Ὁ γιατρός τοῦ

Έκανε μιά Ένεσι. Κατά τις δέκα τὸ θράδυ ξαναβρήκε τις αἰσθήσεις του. Τὸν ρώτησαν ἂν πονοῦσε. Ἀπάντησε χωρίς νὰ κουνήσει σχεδὸν τὰ χεῖλη. «Ὅχι πιά». Τὰ μεσάνυχτα ἦταν νεκρός.

Ὅταν ἔμαθε τὸ θάνατό του ἡ πριγκίπισσα Βίτγκενσταϊν ἔπεσε στὸ κρεβάτι καὶ ἀρνήθηκε νὰ δεχθῇ ἐπισκέψεις καὶ νὰ διαβά-

ση τὰ συλλυπητήρια γράμματα ποὺ τῆς ἔστελναν. Στὸ τέλος Φεβρουαρίου 1887 τελείωσε ἓνα μεγάλο ἔργο ποὺ δούλευε ἀπὸ καιρό. Ὑστερα ἀπὸ λίγες μέρες ἡ κόρη τῆς τὴν βρῆκε νεκρή στὸ κρεβάτι τῆς. Ἀφοῦ ὁ Φράντς Λιστ δὲν ὑπῆρχε πιά, οὔτε ἐκείνη εἶχε κανένα λόγο νὰ ζῇ.

Τὶ ἀκριβῶς ἐννοεῖτε ὅταν λέτε

Γιὰ κάθε μιά ἀπὸ τις παρακάτω λέξεις διαλέξτε ἀνάμεσα στοὺς 3 ὁρισμοὺς ἐκεῖνον ποὺ νομίζετε ὅτι ἀποδίδει τὴν ἀκριβή σημασία τῆς.

1) ΑΛΚΗ.—Α: Ψυχὴ. Β: Δύναμι. Γ: Καρδιά.

2) ΑΦΑΤΟΣ.—Α: Ἀνέκφραστος. Β: Εἰλικρινής. Γ: Ἀφάγωγος.

3) ΒΟΛΙΔΟΣΚΟΠΩ.—Α: Τουφεκίζω. Β: Ἐξετάζω. Γ: Κατασκοπεύω.

4) ΕΝΣΤΕΡΝΙΖΟΜΑΙ.—Α: Ἀγκαλιάζω. Β: Παραδέχομαι. Γ: Ἐννοῶ.

5) ΚΙΛΛΙΒΑΣ.—Α: Πυροβόλο. Β: Φέρετρο. Γ: Βάσι πυροβόλου.

6) ΚΟΙΤΙΣ.—Α: Ποταμός.

Β: Φωλιά κόττας. Γ: Κούνια.

7) ΛΥΝΤΣΑΡΩ.—Α: Θανατώνω ἐγκληματία. Β: Βρίζω κακούργο. Γ: Τραυματίζω.

8) ΜΕΤΑΙΧΜΙΟΝ.—Α: Μέσον. Β: Κορυφή. Γ: Ἄκρη.

9) ΠΑΡΑΙΣΘΗΣΙΣ.—Α: Ὁνειρο. Β: Φαντασία. Γ: Ψεύτικο αἶσθημα.

10) ΠΑΤΑΓΟΣ.—Α: Μεγάλη ἀποτυχία. Β: Δυνατὸς κρότος. Γ: Βολὴ πυροβολικοῦ.

11) ΠΟΛΥΦΕΡΝΟΣ.—Α: Καλὰ προικισμένος. Β: Μὲ θαυμάσιο χαρακτήρα. Γ: Ὁραιότατος.

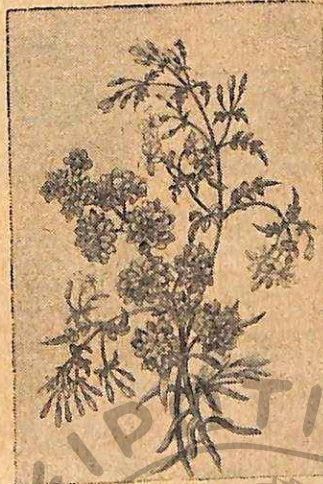
12) ΧΑΛΚΕΝΤΕΡΟΣ.—Α: Μηχανικὸς ἄνθρωπος. Β: Ἀνθεκτικός. Γ: Ἱππότης.

(Ἀπαντήσεις στὴ σελίδα 127)

Ἀπὸ τὸ βιβλίο τῆς Καρλόττας ντὲ Λατούρ

Ὅταν μιλοῦν τὰ λουλουδιὰ

Ἡ αἰώνια γλῶσσα τῶν ἐρωτευμένων

Παντοῦ καὶ πάντα, σ' ὅλες τις χώρες καὶ σ' ὅλες τις ἐποχές, ὁ ἔρωτας συνοδεύεται ἀπὸ λουλούδια. Μπορεῖ κανεὶς νὰ πῇ τόσα πράγματα μὲ τὰ λουλούδια, τόσα πράγματα ποὺ νιώθει ἡ καρδιά ἀλλὰ δὲν τολμοῦν νὰ προφέρουν τὰ χεῖλη... «Εἶμαι ἀξιόσας», λέει τὸ λευκὸ τριαντάφυλλο. «Θὰ ὑπερηδῆσω ὅλα τὰ ἐμπόδια», βεβαιώνει τὸ γκί. «Συμερίζομαι τὰ αἰσθήματά σας», ψιθυρίζει ἓνα ζευγάρι μαργαρίτες.

Μιὰ ἢ καρδιά...

Μιὰ Γαλλίδα συγγραφεὺς τοῦ περασμένου αἰώνα, ἡ Καρλόττα ντὲ Λατούρ, ἔγραψε ἓνα βιβλίο, στὸ ὁποῖο ἐξηγεῖ τὴ γλῶσσα τῶν λουλουδιῶν. Ἀξίζει τὸν κόπο νὰ ξεφυλλίσω κανεὶς αὐτὸ τὸ βιβλίο. Εἶναι, θὰ ἔλεγε, τὸ βιβλίο «τοῦ σιωπηλοῦ ἔρωτα». Φυσικῶς ὅμως, προϋπόθεσι τῆς... συνομιλίας στὴ γλῶσσα τῶν λουλουδιῶν εἶναι νὰ τὴν ξέρη καὶ τὸ ἄλλο πρόσωπο...

Τὸ βιβλίο ἀρχίζει μὲ τὸν «Βασιλιὰ τῶν λουλουδιῶν», τὸ τριαντάφυλλο. Ποιὸς ἀπὸ τοὺς θρύλους τοὺς σχετικούς μὲ τὴν καταγωγή του εἶναι ὁ πιὸ «σωστός»; Γεννήθηκε ἀπὸ τὸ αἷμα τοῦ Ἀδωνι ἢ ἀπὸ τοὺς ἔρωτες τοῦ Ζέφυρου καὶ τῆς Θεᾶς τῶν λουλουδιῶν, ἡ ἀκόμη ἀπὸ τὸν ἄφρο ποὺ σκέπαζε τὸ σῶμα τῆς ἀναδυομένης Ἀφροδίτης; Νὰ ἦταν ἀραγε στὴν ἀρχὴ

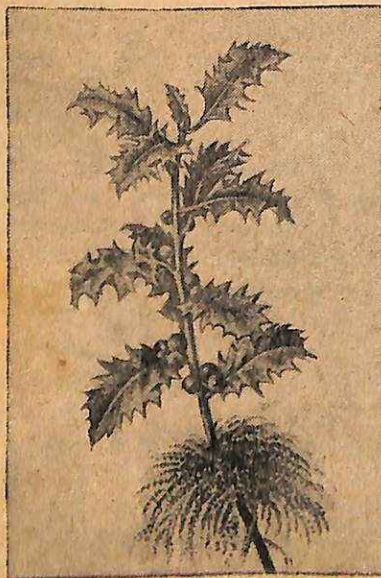
ἄσπρο καὶ νὰ κοκκίνισε μετὰ, ὅταν ὁ Βάκχος ἄφησε νὰ στάξῃ μιὰ σταγόνα κρασί πάνω στὸ τριαντάφυλλο ἐκεῖνο ποὺ στόλιζε τὸ στήθος τῆς Ἀφροδίτης; Στὴν ἀρχαιότητα οἱ Ἴνδοι, οἱ Αἰγύπτιοι καὶ οἱ Ἕλληνες ἔδωσαν ἐντελῶς ξεχωριστὴ θέσι στὸ τριαντάφυλλο.

Οἱ εἰκόνες ποὺ δημοσιεύουμε εἶναι ἀπὸ τὸ παλιὸ βιβλίο τῆς Καρλόττας ντὲ Λατούρ, ποὺ ὀσα χρόνια κι' ἂν περάσουν, μένει πάντα τόσο νέο.

ΤΟ ΛΕΙΚΟ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΤΩΝ ΛΟΥΛΟΥΔΙΩΝ

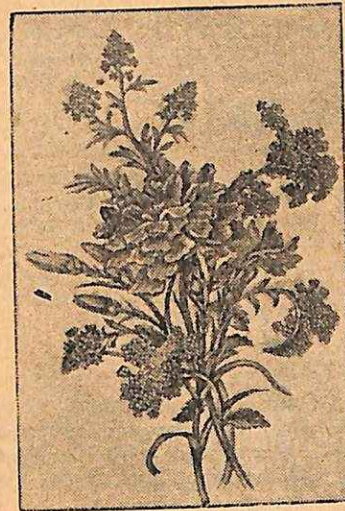
Άγνότης	Άσπρο γαρύφαλλο
Αθώτης	Άσπρη βιολέττα
Αλαζονεία	Αμαρυλλίς
Ανάμνησις	Μουσώτις
Ανεξαρτησία	Δαμασκηνιά
Απελπισία	Χρυσάνθεμο και κυπαρίσσι
Απιστία	Κίτρινο τριαντάφυλλο
Απουσία	Άψιθιά
Αρετή	Δυόσμος

Οι μεγάλοι πρίνοι (τά πουρνάρια) κατακλύζουν τὰ δάση τοῦ Βορρά, όπου φθάνουν σὲ ὕψος ὀκτὼ ἕως δέκα ποδῶν καὶ τότε τὰ φύλλα τους γίνονται ἀπαλὰ καὶ ἐνιαῖα, γιατί δὲν ἔχουν πιά τὴν ἀνάγκη τῆς αἰώνης. Ὁ πρίνος εἶναι ἡ Θεῖα Πρόνοια τῶν πουλιῶν πού βορσκουν στέγη κάτω ἀπὸ τὸ φύλλωμά του καὶ τρέφονται ἀπὸ τοὺς σπόρους του. Συχνά, ἐπίσης, βορσκουν καταφύγιο σ' αὐτὸν τὰ ἐλάφια γιὰ νὰ σωθοῦν ἀπὸ τὴν βαρυνειμωνίαν τοῦ Βορρά. Τὸ φυτὸ αὐτὸ συμβολίζει τὴν προβλεπτικότητα, ἐνῶ τὸ γκί σημαίνει: «Ξεπερνᾶω ὅλες τὶς δυσκολίες».

Ἡ πατρίδα τοῦ διαστίντου, πού σημαίνει «ἡδονή», εἶναι ἡ Κεϋλάνη. Λένε ὅμως ὅτι ἕνας ἱεραπόστολος ὁ πάτερ - Μινίμ, τὸ ἔφερε ἀπὸ τὴν Περσία στὴ Γαλλία ἐδῶ καὶ τριακόσια χρόνια. Στὸ Περὸν ἀποτελοῦσε κτήμα ὅλων τοῦ κόσμου, ἐνῶ στὴ Ρωσία μόνο τῶν Τσάρων. Στὴ Νότιο Ἀμερική πῆρε τὸν τίτλο «λουλούδι τῶν νιοπαντρων». Ὁ Λουδοβίκος 14ος ἀγαποῦσε τὸ ἄρωμά του, τὸ ὁποῖο, ὅπως ἔλεγον, ἦταν θανατηφόρο γιὰ τὶς γυναῖκες πού βορσκονταν σὲ ἐνδιαφέρουσα κατάστασι. Ἡ δεσποινὶς ντὲ Λὰ Βαλλιέρ, ἡ περὶφημη εὐνοούμενη τοῦ Λουδοβίκου, ὅταν περὶμενε παιδί στὴ Βερσαλλίς, ἔβαλε πᾶντο στὸ τῆσάμ της διαστίντα καὶ ὅλοι θαύμασαν τὸ θάρρος της.

Ἀρνησις	Πολύχρωμο γαρύφαλλο
Γενναιοδωρία	Πορτοκαλλιά
Γλύκα	Μολόχα
Δόξα	Δάφνη
Δυνατὸς ἔρω	Κόκκινο γαρύφαλλο
Δυσπιστία	Λεβάντα
Ἐγωϊσμός	Νάρκισσος
Ἐκτίμησι	Φασκομηλιά
Ἐλπίδα	Λευκάκανθα
Ἐπιδεξιότητα	Πεύκο
Ἐρωτικὰ δεσμὰ	Αἰγὼκλημα
Ζήλεια	Χρυσάνθεμο

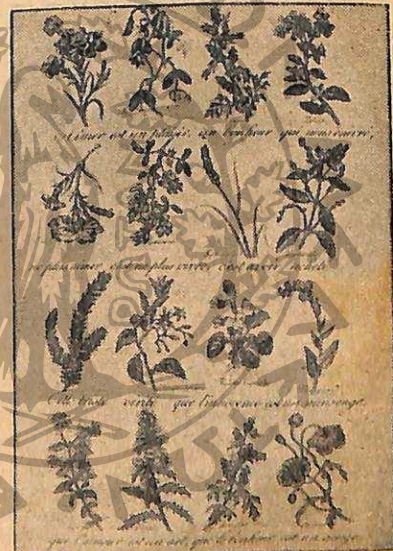

Ἡ ρεζεντά, πού σημαίνει «τὰ ψυχικά σας χαρίσματα εἶναι ἀνώτερα ἀπὸ τὴν μορφὴ σας», μᾶς ἤρθε ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο. Ὁ Σουηδὸς φνισοδὴρ Λινναῖος ταύτιζε τὸ ἄρωμά της μὲ τὴν ἀμβροσία. Τὸ ὄνομά της παράγεται ἀπὸ τὸ ρῆμα resedare, πού σημαίνει καταπραῖνω. Ὁ θρύλος μᾶς λέει ὅτι κάποιος νέος, ὁ Βάλστιμ, ἀγαποῦσε τὴν Ἀμέλια ντὲ Νόρντμπουργκ, πού ἦταν πολὺ φιλάρεσκη. Ἡ Σαρλόττα, μιά κοπέλλα πού ζοῦσε κοντά τους, δὲν ἦταν μορφή, ἀλλὰ εἶχε σπάνια καρδιά. Μία μερὰ πού διάλεγαν τὰ λουλούδια τῆς προτιμῆσές τους, ἡ Σαρλόττα διάλεξε τὴν ρεζεντά. Τότε ὁ Βάλστιμ ἔγραψε πὼς «τὰ ψυχικά της χαρίσματα εἶναι ἀνώτερα ἀπὸ τὴν μορφὴ της» καὶ τὴν παντρεύτηκε.

Προτίμησις	Μηλιά
Σιωπή	Άσπρο τριαντάφυλλο
Σκληρότης	Αγκιστρὸ κλαδί
Συζυγικὴ ἀγάπη	Φλαμουριά
Τύψεις	Βάτος
Υποψία	Μανιτάρι
Φιλανθρωπία	Άνθος πατάτας
Φιλαρέσκεια	Ἡμεροκαλλίς
Φρονιάδα	Άσπρη μουριά
Φτώχεια	Πράσινο χόρτο
Χρησιμότης	Αγράμπελη

Ἡδονή	Διαστίντο
Καλώςύνη	Φραουλίς
Κακία	Τσουκνίδα
Μεγαλοφυΐα	Πλάτανος
Μεθύσι	Ἡλιοτρόπιος
Μετριοφροσύνη	Ἰτιά
Μοναξία	Βιολέττα
Μυστικὸ	Ρεΐκι
Νίκη	Πολυτρίχι
Ὀμορφιά	Φοίνικας
	Ἀνοιχτὸ τριαντάφυλλο
Μελαγχολία	Παπαρούνα
Παρηγορία	Κισσός
Πιστὴ φιλία	Καστανιά
Πολυτέλεια	Πρίνος
Προβλεπτικότητα	Μυρτιά
Προδοσία	

Μποροῦμε, βάζοντας στὴ σειρά διάφορα λουλούδια, νὰ σχηματίσουμε ὁλόκληρες φράσεις, ὅπως αὐτὴ πού μᾶς δίνει ἡ συγγραφεὺς τοῦ παλιῦ βιβλίου. Σὲ κάθε λουλούδι ἀντιστοιχεῖ μιά ἔννοια: «Ἡ ἀγάπη εἶναι χαρά, εἶναι εὐτυχία πού μᾶς μεθᾶ· νὰ μὴ νὰ γαπᾶς σημαίνει νὰ μὴ ζῆς, σημαίνει νὰ ἔχῃς ἀγοράσει τὴ θλιβερὴ ἀλήθεια ὅτι ἡ ἀθωότητα εἶναι ψέμα, ὁ ἔρωτάς εἶναι τέχνη, ἡ εὐτυχία εἶναι ὄνειρο».

Ο ΠΙΟ ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΠΟΥ ΓΝΩΡΙΣΑ

Τού

Π. Ι. ΚΟΝΤΕΛΛΗ

Ηταν μιὰ Κυριακή απ' τις λίγες που έρχότανε ο άγρονόμος στο χωριό και δικάζε κάτι άγροτικές μικροδιαφορές.

Καλοκαίρι. Κι' είχαμε στριμωχτή σέ μιὰ αίθουσα του σχολείου που χρησίμευε γιά δικαστήριο της περιστάσεως. Υποθέσεις πολλές και στο ίδιο άναρδ μοτίβο. Άγροζημίες. Ζέστη, στενάχωρος ο άέρας. ("Όμως κι' αυτό το δικαστήριο ήταν ένα είδος ψυχαγωγίας μας. Δεν είχαμε κι' άλλο να πάμε).

Κόντευε μεσημέρι. Η τελευταία υπόθεση είχε κάποιο ενδιαφέρον. Όλα ήταν σέ βάρος του κατηγορουμένου που ώστόσο χαλούσε τον κόσμο πώς ήταν άθώος. Όμως τα πράματα δείχνανε πώς θα καταδικάζοταν. Είχε βαρεθί κι' ο άγρονόμος. Τόν είχε χτυπήσει ή ζέστη. Μά εκεί που θάβγαζε την απόφασι, ένας νεαρός ζήτησε το λόγο και πριν καλά - καλά του δώση την άδεια ο βαρεστημένος άγρονόμος, άρχισε με μιὰ χειμαρρώδη εύλογιστή ν' άναπτύσσει το δικίο του κατηγορουμένου.

Ένα σούσουρο στην αίθουσα, έπαψε σέ λίγο. Ο άγρονόμος τον κύτταζε πάνω απ' τα γυαλιά του. Ο νεαρός τελείωσε. «Έχεις δικίο», του λέει και κάτι γράφει στα χαρτιά του. Έτοιμαζόμαστε να βγούμε. Όμως ή άγριοφωνάρα του άγρονόμου μάς σταματά.

—Ποιός σέ διώρισε δικηγόρο βρέ; Μόλις αυτή τη στιγμή τον έβησε ή βαρεστημάρα να συλλογιστή αυτό

το σοβαρό δικονομικό σημείο. Ο νεαρός από την πόρτα του άπαντά:

—Άλλο ζήτημα αυτό κυρ άγρονόμε. Ο άνθρωπος είναι άθώος. Αυτό να δούμε...

Ήταν ο Στρατής. Άς τον όνομάσουμε έτσι απλά.

Ορφάνεψε από μάννα όταν ήταν άκόμα δυό χρονών. Ο πατέρας του, ανάπηρος, άσωτος, μπεκρής, άκαμάτης. Η δεύτερη γυναίκα του ήταν ο θηλυκός έαυτός του. Έκανε κάτι άνεμοδουλίες στο χωριό, ίσα που να βγάξη το ρακί του, κι' αν περίσσευε, κανένα ξεροκόμματο γιά το σπίτι. Δυστυχία, έσχατη φτώχεια, βρωμία, μπεκρηλίκι, άδιαφορία, ήταν το περιβάλλον των παιδικών χρόνων του Στρατή.

Σαν τον έβλεπες τον λυπόσουν και τον χαιρόσουν μαζί. Βρώμικος, άκούρευτος, αϊώνια ξυπόλητος, κουρελιάρης, συχνά με ψείρες. Όμως μέσα απ' τα κουρέλια και τη βρώμα πρόβελνε ένα μελαψό προσώπακι που το φώτιζαν δυό πανέξυπνα μάτια, κι' ένα καλόκαρδο χαμόγελο έφερνε στην άθλια εμφάνισί του... Γαβριάς...

Τέλειωσε το Δημοτικό με άριστα. Κι' από τότε ο γελαστός Γαβριάς άρχισε τη μάχη του με τη Ζωή, έλεύθερος σκαυπητής, από τόνια στ' άλλο ταμπούρι. Ο πόθος του να γίνη κάτι. Τί; Τάχε άκαθόριστο. Όμως σέ ηλικία που μέεις οι άλλοι βήμα δεν κάνουν απ' της μάννας μας την ποδιά, ο Στρατής - Γα-

βριάς έκανε όνειρα. Το πρώτο του μέλημα: Λεφτά. Λεφτά γιά να μάθη γράμματα. Η πικρή πείρα της κακομοιριασμένης του ζωής τουχε δώσει το πρώτο ρεαλιστικό μάθημα.

Έγινε πλανόδιος μικροπωλητής.

Την εποχή που έκανε τον αυτόσχέδιο δικολάβο στο χωριό, ήταν μαθητής στο Γυμνάσιο της πρωτεύουσας του νησιού. Έκανε με τα πόδια τα εκατό χιλιόμετρα της διαδρομής ως την πρωτεύουσα, με τα βιβλία του μέσα στα καλάθια με την πράματια, πουλώντας τα ψιλικά του από χωριό σέ χωριό. Στην πρωτεύουσα, μετά το σχολείο, έφερνε βόλτα τις γειτονιές και τα βράδια ξημερώνοταν πάνω στα βιβλία. Στο μεταξύ, (σαν μοναδική στον κόσμο ήθική ένιςχυσή!!!) μπεκρουλιάζοντας ο πατέρας του στο χωριό καυχιόταν πώς «ο Στρατής θα πάη μπροστά, μά είναι άκαρδος». Του φαινόταν λίγο το χαρτζηλίκι που του έσοικονομούσε ο Στρατής, ένας Θεός ξέρει πώς....

Τότε ήρθε ο πόλεμος και βρήκε το Στρατή στη δεύτερη τάξι του Γυμνασίου, δεκαοχτώ χρονών.

Πόλεμος, κατοχή, άπελευθέρωσι. Τόσα χρόνια. Σκορπίσαμε.

Τον συνάντησα άπροσδόκητα στην Άθήνα. Είχαμε να ιδουθούμε έξη χρόνια. Άντρας πιά. Είκοσιεσσάρων χρονών. Φτωχοντυμένος. Καθαρός όμως τώρα, περιποιημένος. Στο βάθος ο ίδιος ο Στρατής — Γαβριάς. Το ίδιο μελαψό μουτρακι, μόνο που ένα μαύρο μουστακάκι τόκανε ν' άντροφέρη, τα ίδια φωτεινά μάτια, το ίδιο γνώριμο ξένοιαστο καλόκαρδο γέλιο.

—Που βρίσκεσαι;

Μου ώνόμασε κάποιο ιδιωτικό γυμνάσιο.

—Επισήμως μαθητής. Άλλά και καθαριστής, κλητήρας, νυχτοφύλακας. Σ' αντίλλαγμα τροφή, κατοικία και κάτι ψιλά γιά χαρτζηλίκι. Μιά χαρά.

Μιά χαρά... Δεν παραξενεύτηκα. Κάθε κατάστασί του έτσι την χαρακτηρισίζοντας τον χαρακτηρισμό του με το πιό πηγαίο και κεφάλτο γέλιο του κόσμου.

—Θα ρέψης στο πόδι φουκαρά. Πίστεφέ με, πονώ που δεν μπορώ να σέ συντρέξω.

Καινούργιο γέλιο.

—Μά, τί λές τώρα. Είμαι μιὰ χαρά σου λέω. Μιά χαρά. Πέρνα καμμιά μέρα να με δής. Με συγχωρείς τώρα, έχω δουλειά.

—Γιά πού;

—Μουπανε πώς κάποιο περιοδικό ζητά πλασιέ γιά την έπαρχία. Είπα, καλοκαίρι έρχεται. Καταλαβαίνεις...

Είχα καταλάβει. Γιά σου, Στρατή. Καλή τύχη, Γαβριά...

Μέ ξεκούφανε ένα πρωί ή φωνή ενός ψαρά. Ο γνώριμος τόνος μ' έκανε να βγώ στο δρόμο. Ήταν ο Στρατής. Μ' όλη μου την έκπληξι έκανα να τραθηχτώ. Μπορεί να ντροπιστή, σκέφτηκα. Όμως με πήρε το μάτι του.

—Τί είν' αυτά, Στρατή;

—Ψάρια, Τάσο μου. Της ώρας. Μοσκοβολούν θάλασσα.

—Καλά, και το Γυμνάσιο;

—Δεν έβγαينه καūμένο. Ύστερα μ' είχανε και κλωτσοσκοούφι εκεί.

—Πάνε λοιπόν τα γράμματα;

—Όχι δά. Πάω σέ νυχτερινό.

Την ήμέρα δουλεύω. Είμαι ανεξάρτητος. Ύστερα, έχουμε και οικογένεια τώρα...

Είχε παντρευτή από έρωτα. Ο Γαβριάς μου ποτέ δεν έπαψε νάχη καρδιά.

—Γιατί τώκανεσ αυτό. Θα σέ φάνε ή φτώχεια και τα χρέη.

Γέλασε και τα μάτια του σπίθισαν.

—Δεν θα τον βρή ζωντανό τον Στρατή ή μέρα που θα χρωστάη σέ κάποιον κάτι. Και συμπλήρωσε γελώντας: Ο Στρατής όμως δεν πεθαίνει.

—Καλά, το περιοδικό πούλεγες;

—Μιά χαρά. Το καλοκαίρι στην έπαρχία. Τον άλλο καιρό τους κάνω άλλες δουλειές εδώ. Σαν άδειάζω, βόλτα τις γειτονιές. Παληά μου τέχνη. Τώρα με συγχωρείς...

Σέ λίγο ή φωνή του, γερή, θαρρετή, άντηχούσε μακριά στην άλλη γειτονιά.

Πέρασαν δυο τρία χρόνια. Πριν λίγο καιρό έμπαινα ένα πρωί στη Νομική Σχολή στην όδo Σόλωνος. Στην πόρτα, έπεσε πάνω μου ένας πολύ βιαστικός κύριος με μιὰ καινούργια καμπαρτίνα κι' ένα χαρτοφύλακα στο χέρι.

— Συγγνώμην...

— Παρακαλώ...

— Βρε...

Τόν κύτταξα με έκπληξι. Ήταν ο Στρατής.

— Τί γίνεσαι, Στρατή;

Μου τάπε βιαστικά. Είχε τελειώσει το γυμνάσιο με άριστα και κατάρφερε να διοριστή δικολάβος σε κάποιο Ειρηνοδικείο της Αττικής. Έπαιρνε την ρεβάνς απ' τον παλιό αγρονόμο...

— Καί δώ τί ζητάς;

— Θα δώσω έξετάσεις τον Όκτώβριο. Δεν θα δυσκολευτώ. Λίγα χρό-

νια αγώνας ακόμα. Πάντως τώρα πιά είμαι μιὰ χαρά. Τώρα, με συγχωρείς...

— Πάλι βιαστικός;

— Μούπανε πώς υπάρχει μιὰ ασφαλίστικη εταιρία, που ασφαλίζει τα ραδιόφωνα από κάθε βλάβη. Σκέφτηκα πώς έχω μερικές ώρες ελεύθερες, πώς ίσως χρειάζονται κανέναν άντιπρόσωπο και... καταλαβαίνεις...

Έκλεισε τα λόγια του με το γνώριμο, το όλότελα δικό του καλόκαρδο γέλιο, που άντηχούσε με την πιό δροσερή αίσιοδοξία του κόσμου.

Έφυγε βιαστικός. Είχε χασομερήσει αρκετά μαζί μου. Στάθηκα για λίγο και τον έβλεπα. Δεν είχε τίποτα το ξεχωριστό απ' τους άλλους διαβάτες ο Στρατής. Και μου φαινόταν παράξενο... Παράξενο...

ΑΡΑΒΙΚΑ ΑΙΝΙΓΜΑΤΑ

Είναι ένα ζευγάρι περιστέρια, που κάθονται χωριστά. Στο πέταγμά τους φθάνουν τ' αστέρια, ποτέ όμως δεν θγαίνουν απ' τη φωλιά.

☆

Είναι τόσο δά μικρό. Και όμως γεμίζει όλόκληρο δωμάτιο.

☆

Μπαίνουν στο σπίτι μας και ο σκύλος δεν γαυγίζει. Τρώνε το φαί μας και μείς άπλωδς τα κυττάζουμε. Όταν όμως πατήσουμε στο σπίτι τους, και ή κόλασις είναι λίγη.

(Απαντήσεις στη σελίδα 128)

ΦΡΑΝΣΙΣ ΝΤΕ ΚΡΟΥΑΣΣΕ

Η ΚΥΡΙΑ ΤΗΣ ΜΑΛΑΙΣΙΑΣ

(ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ)

(Περίληψις προηγούμενων)

Η Ώντρου Γκορήγγουτ, μιὰ νεαρή όρσφανή Άγγλιδα, έχει εγκατασταθή στο Καλαί, όπου εργάζεται ως καθηγήτρια της άγγλικής σ' ένα Παρθεναγωγείο. Παρά την μέτρια ζωή που περνάει, ή Ώντρου είναι μιὰ γυναίκα γεμάτη ζωτικότητα και με πλούσια συναισθηματική ψυχή. Αγάπησε κάποτε — μιὰ και μόνη φορά — έναν νέο που σκοτώθηκε σε αυτοκινητιστικό δυστύχημα και τον οποίο δεν έχει ξεχάσει. Ένας συμπατριώτης της, ο Χέρμπερτ Κάστερ, στρατιωτικός γιατρός και άνθρωπος με μικροαστική νοοτροπία, της έκανε άρκετες φορές πρότασι γάμου, αλλά αυτή τον απέρριψε, γιατί απείχε πολύ από του να είναι γι' αυτήν ο ιδανικός άνδρας. Την τελευταία φορά όμως ή πρότασι του Χέρμπερτ την βοηθάει σε μιὰ στιγμή απελπισίας για το μέλλον της. Αποφασίζει να τον παντρευτή για να δώση μιὰ λύσι στο άδιέξοδο που βρίσκεται και φεύγει μαζί του για το Ραχατζάνγκ, στην Άπω Άνατολή, όπου εκείνος τοποθετήθηκε ως άρχιάρτος. Φεύγοντας όμως φροντίζει να προσληφθή ως άνταποδοχίτρια στο «Ηθινγκ Νιόνς» για να δώσχη τα άτομικά της έξοδα και να μην αισθάνεται τον έαυτό της εξηρημένο από τον άνδρα της. Στο πλοίο συνταξιδεύουν με άρκετες προσωπικότητες του Ραχατζάνγκ και με τον νεαρό Σουλτάνο του Οντάνγκόρ. Η Λαίδη Λύνστον, μεγάλη κυρία της περιοχής, δίνει στο πλοίο έναν χορό μεταμφιεσμένων, στον οποίο ή Ώντρου κάνει την γνωριμία του Σουλτάνου. Ο Χέρμπερτ την πείπει να φαίνεται ευχάριστη στους διάφορους «παράγοντες», και προπαντός στις γυναίκες τους, και εκείνη με δυσφορία προσπαθεί να το πετύχει. Φθάνουν στο Ραχατζάνγκ και εκεί

αρχίζουν μιὰ ζωή έντελώς διαφορετική απ' αυτήν που ζούσαν ως τότε.

Ο Χέρμπερτ έβαλε την κάσκα του, κούμπωσε τη ζώνη του και φίλησε την Ώντρου.

— Πες να φτιάξουν κάτι καλό για το βράδυ. Το πρώτο μας δείπνο στο σπίτι μας, αγάπη μου.

Η Ώντρου προσπάθησε να χαμογελάση. Της έσφιγγε τα μπράτσα με τα ιδρωμένα του χέρια και την κύτταζε με το γνωστό του βλέμμα.

— Θα είμαστε πολύ εύτυχισμένοι. Το πρόγευμα είναι στη μιὰ.

Και την ώρα που έβγαине από το δωμάτιο ξαναείπε:

— Στη μιὰ ακριβώς.
«Αυτό θα υπομένω σ' όλη μου τη ζωή!» σκέφτηκε ή Ώντρου.

☆

Με συνοδό το μικρό μπού ή Ώντρου είχε επιθεωρήσει τα πάντα, είχε ελέγξει τα πιατικά και το ρουχισμό του υπηπιού, είχε έπισκεφτή την κουζίνα και είχε γνωρίσει το μάγειρο. Ήταν ένας μικροσκοπικός Κινέζος, αδύνατος, με χαρακτηριστικά λίγο Ιαπωνικά. Τρεις φορές προσπάθησε να του εξηγήση τί ήθελε να ετοιμάση για δείπνο και κάθε φορά ο μάγειρος χαμογελούσε και έλεγε:

— Εγώ κάνω ιδέα μου. Κύριος και κυρία ευχαριστημένοι.

— Φορέιο περιμένει δρόμο, ανάγκη γειλε ή Άμα, δίνοντας στην Ώντρου μιὰ βεντάλια μαύρη με χρυσά φτερά. Δώρο για κυρία, είπε.

Η Ώντρου της χαμογέλασε ευχάριστημένη.

— Κυρία έπίσκεψι έέχασε αυτό περασμένη έβδομάδα.

—Πρέπει τότε να τὸ ἐπιστρέψουμε στὴν κυρία, εἶπε ἡ Ὠντρου γελώντας, καὶ κατέβηκε γρήγορα στὸν κήπο μήπως ἀργήσει.

Στὸ δρόμο δυὸ κούληδες λαχανισμένοι περίμεναν μὲ τὸ φορεῖο. Ἡ Ὠντρου μπήκε καὶ ξεκίνησαν. Ὁ ἕνας κούλης ἦταν πολὺ νέος, ὁ πίσω γέρος. Ὁ ἕνας ἦταν κιάλας πολὺ ἀδύνατος. Ὁ ἄλλος ἦταν ἀδύνατος ἀπὸ πολλὰ χρόνια.

Ὁ δρόμος κατέβαινε ἀπότομα. Ἡ Ὠντρου μετάνοικσε πού τοὺς εἶχε ἀγκαζάει καὶ γιὰ τὴν ἐπιστροφή. Πῶς θὰ μπορούσαν ν' ἀνέδουν καὶ πάλι; Ἀλλὰ οἱ κούληδες ἔτρεχαν γερὰ, καὶ κάθε λίγο ἔφτυναν.

«Θὰ εἶναι φυματικόι οἱ κακομοίρηδες» σκέφτηκε ἡ Ὠντρου.

Ἀλλὰ γρήγορα παρατήρησε πῶς ὅλοι σχεδὸν οἱ Κινέζοι στὸ δρόμο ἔφτυναν. «Θὰ πρέπει νὰ συνηθίσω».

Σὲ κάθε στροφή τοῦ δρόμου παρουσιαζόταν ὁ κόλπος μὲ τὰ βὰ πόρια πού φαίνονταν ὅλο καὶ πιὸ κοντά. Τώρα ἡ Ὠντρου μπορούσε νὰ διακρίνῃ στὴν ὄχθη τοῦ Οὐνταϊγκὸρ τὰ δέντρα πού ἔζωναν τὸ βουνό. Τὰ χρώματα ἔλυναν σὲ μιὰν ὁμίχλη πού τυλίγε τὸ τοπίο καὶ διέλυε θαρρεῖς τὸν ὀρίζοντα. Προσπάθησε νὰ δῇ τὸν οὐρανὸ ἀλλὰ ἡ χλωμὴ πυρκαϊὰ τοῦ δέν τὴν ἄφανε.

Ἐπιτέλους ἔφθασαν σὲ ἴσωμα. Μία μακρυὰ λεωφόρος καὶ ὕστερα ἡ πόλι. Γιαπωνέζοι, Κινέζοι, Μαλαισιανοί, μὲ ρόμπες, μὲ κιμονό, μὲ σαρίκια, μὲ εὐρωπαϊκά. Μῆσα σ' ὅλους αὐτοὺς διάφορα εὐρωπαϊκὰ ἢ ἀμερικανικὰ δείγματα, διαβάτες πολὺ λευκοὶ γιὰ νὰ εἶναι ντόπιοι, πολὺ μελαχροinoὶ γιὰ νὰ μὴν εἶναι: ἦταν Εὐρασιᾶτες. Πότε-πότε περνοῦσαν Ἀγγλοὶ στρατιωτικοὶ μὲ σὸρτς ἢ ναυτικοί.

Ἡ Ὠντρου ἀπορούσε πῶς πήγαιναν τόσην ὥρα. Οἱ κινηματογράφοι διαδέχονταν τὰ κτίρια τῶν τραπεζῶν. Ἀνάμεσα σὲ δυὸ μέγαλα ἕνα πολυχρῶμο λούνα πάρκ, ξενοδοχεῖα, μαγαζιά, μιὰ προτεστάντικη ἐκκλησία, γραφεῖα. Διασχίσανε μιὰ πλατεῖα μὲ ἕνα μνημεῖο γιὰ τὸ μεγάλο πόλεμο. Τὸ φορεῖο στάθηκε μπροστὰ σ' ἕνα μεγάλο κτίριο καὶ ἡ Ὠντρου ἐτοιμάστηκε νὰ κατεβῇ δ-

ταν ὁ γέρος κούλης τῆς εἶπε:

—Τὸ Ἐμπορικό Ἐπιμελητήριο.

—Καλὰ-καλὰ, στὸ Ἦστ Πάλας, εἶπε ἡ Ὠντρου κυττάζοντας τὸ ρολοὶ τῆς.

Ἀκόμη ἕνας δρόμος, ὕστερα μιὰ μεγάλη πλατεῖα μὲ ἕνα πάρκο περιτοιχισμένο. Δυὸ στρατιῶτες φρουροῦσαν στὴν πόρτα. Πίσω ἀπὸ τὰ κάγκελλα φαίνονταν τὰ παρτέρια καὶ στὸ βάθος ἕνα μέγαρο.

—Μέγαρο κυβερνήτη, εἶπε ὁ γέρος κούλης.

—Μὰ νομίζει πῶς πάω νὰ δῶ τὰ ἀξιοθέατα; μούρμουρισε ἡ Ὠντρου. Γρήγορα, γρήγορα στὸ Ἦστ Πάλας.

Καινουργιοὶ δρόμοι, πάντα καινούργιοι, πάντα ἴδιοι, μὲ διαφορετικούς κήπους καὶ τέλος, ὅταν ξαναβγῆκαν στὴν παραλιακὴ λεωφόρο, τὸ φορεῖο στάθηκε μπροστὰ σὲ ἕνα ὠραῖο συγκρότημα κτιρίων περιτριγυρισμένο ἀπὸ δέντρα.

«Ἐπιτέλους», σκέφτηκε ἡ Ὠντρου.

—Δημοτικό νοσοκομεῖο, ἐξήγησε ὁ κούλης.

—Στὸ Ἦστ Πάλας, φώναξε ἡ Ὠντρου ἔξω φρενῶν, στὸ Ἦστ Πάλας!

☆

Στὴ μεγάλη τραπεζαρία τοῦ ξενοδοχείου, κάτω ἀπὸ τοὺς ἀνεμιστήρες, ὅλες οἱ φυλὲς τοῦ κόσμου ἔτρωγαν τὰ ἴδια φαγητά. Τὸ ζευγὸς Τζέρρις καὶ τὸ ζεύγος Κάρτερ τελείωναν τὸ πρόγευμά τους. Ἡ κυρία Τζέρρις ἔδωσε στὴν Ὠντρου τὸν κατάλογο τῶν πραγμάτων τοῦ σπιτιοῦ καὶ τῶν μισθῶν τῶν ὑπηρετῶν. Ἡ Ὠντρου δὲν εἶπε τίποτα γιὰ τὸ σωφὲρ, γιὰτὶ μόλις εἶχε ἔρθει, ὁ ἄνδρας τῆς τῆς εἶχε πῆ σιγά:

—Δὲν θὰ πάρω τὸ αὐτοκίνητο. Θὰ σοῦ ἐξηγήσω.

Ἡ κυρία Τζέρρις ἔδωσε στὴν Ὠντρου καὶ τὸν κατάλογο τῶν κυριῶν πού ἔπρεπε νὰ ἐπισκεφθῇ.

—Περιττὸ νὰ τοὺς ἀφήσετε κάρτες, τὴν συμβούλεψε. Νὰ πᾶτε κατ' εὐθείαν τὴν ἡμέρα πού δέχεται ἡ καθεμία. Βέβαια πρέπει νὰ ἐγγραφῆτε στὸ βιβλίο παρουσιάσεων τοῦ κυβερνήτου καὶ τῆς Λαίδης Μπράντμωρ ἀπὸ σήμερα κιάλας.

Ἡ Ἐντιθ Τζέρρις ἦταν ἀδύνατη

καὶ κίτρινη σὰν τὸν ἄνδρα τῆς καὶ ὅποτε κύτταζε τὸ ζεύγος Κάρτερ ἔπαιρνε τὴν ἴδια ἔκφρασι ἀνακουφίσεως.

—Δίπλα σὲ κάθε ὄνομα ἔβαλαν ἕναν, δυὸ ἢ τρεῖς σταυροὺς πού ἔχουν τὴ σημασία τους, εἶπε ἡ κυρία Τζέρρις. Ἡ γυναίκα τοῦ γιατροῦ Μὰκ Λὸν πού εἶναι, ὅπως ξέρεis ταξίαρχος, δὲν ἀγαπᾷ πολὺ τὸν κόσμο. Ὅσο λιγώτερο πηγαίνει κανεῖς στὸ σπῆτι τὴν ἡμέρα πού δέχεται, τόσο πιὸ εὐχαριστήμενη εἶναι. Ἀλλὰ ἡ γυναίκα τοῦ ἀντιστρατήγου εἶναι ἀπαιτητική, κοσμικὴ καὶ δηκτικὴ, σχεδὸν ὅσο καὶ ἡ Λαίδη Μπράντμωρ καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆς Λαίδη Λύντστον. Αὐτὴν τὴν γνωρίζετε νομίζω.

—Βέβαια, ἀπάντησε ἀμέσως ὁ Χέρμπερτ. Τὰ ἔχουμε πολὺ καλὰ μαζὶ τῆς, ὅπως καὶ μὲ τὴν κυρία στρατηγού Χάμπτεντ.

—Αὐτὸ εἶναι πολὺ σημαντικό, εἶπε ὁ γιατρός Τζέρρις μὲ κουρασμένο ὄφως.

Ἡ τραπεζαρία σιγὰ-σιγὰ ἄδειάζε. Σ' ἕνα γειτονικὸ τραπέζι κάθονταν δυὸ Κινέζες ντυμένες εὐρωπαϊκὰ, μὲ στενὰ φουστάνια κλειστὰ ὡς τὸ λαϊμὸ καὶ σχιστὰ κάτω, πού ἀφηναν νὰ φαίνεται ἡ ὠραία γάμπα μὲ τὴ μεταξωτὴ κάλσα.

—Εἶναι καταπληκτικὸ τὸ ντύσιμό τους, εἶπε ἡ Ὠντρου. Εἶναι ἀραγε κοσμικὲς κυρίες;

—Ἀμφιβάλλω, ἀπάντησε ὁ Τζέρρις καὶ ἄλλωστε ἐδῶ δὲν ἔχουμε σχέσεις μὲ τὴν κινέζικη κοινωνία, ἐκτὸς βέβαια ἀπὸ τὸν πρόξενο καὶ τὴ γυναίκα του.

Ἐκεῖνη τὴν ὥρα πέρασε ἕνα ζευγάρι Γιαπωνέζων: ἐκεῖνη μικροκαμωμένη καὶ μὲ πολὺ ἀξιοπρεπὲς ὄφως, ντυμένη μὲ τὰ ρούχα τοῦ τόπου τῆς καὶ ἐκεῖνος μὲ εὐρωπαϊκὰ. Καὶ οἱ δυὸ χωρὶς νὰ σταματήσουν ὑποκλίθηκαν βαθιὰ καὶ χαϊρέτησαν μ' ἕνα χαμόγελο τὸ ζεύγος Τζέρρις πού τοὺς ἀνταπέδωσε τὸν χαῖρετισμὸ μὲ εὐγένεια κάπως βεβιασμένη.

—Σχετίζονται οἱ δικοὶ μας μὲ τοὺς Ἰάπωνες; ρώτησε ἡ Ὠντρου.

—Ὀχι, ἄλλωστε δὲν τὸ ἐπιδιώκουν οὔτε οἱ ἴδιοι καί, ὅπως λέει

ὁ ἄνδρας μου, εἶναι ἄνθρωποι πού σοῦ προκαλοῦν κάποια ἀνησυχία.

—Τί εἶπες; ρώτησε ὁ Τζέρρις πού μὲ τὸ μολύβι στὸ χέρι ἐνημέρωνε τὸν Κάρτερ στὰ ζητήματα τῆς δουλειᾶς.

—Μιλούσαμε γιὰ τοὺς Ἰάπωνες τοῦ Ραχαντζάνγκ.

—Ἐχουν παραπληθύνει, εἶπε ὁ γιατρός. Τὸ Ραχαντζάνγκ εἶναι στρατιωτικὴ βάση καὶ κάθε μέρα δισίδουν ἀρκετοὶ παρ' ὅλους τοὺς φόρους πού βάζει ὁ κυβερνήτης ἐξ αἰτίας τους. Ἐδῶ δὲν χρειάζεται νὰ φοβάται κανεῖς τοὺς Κινέζους, οὔτε τοὺς Μαλαισιανούς, οὔτε τοὺς Ἰνδοὺς· μόνον τοὺς Ἰάπωνες! Εἶναι ὁκτῶ χιλιάδες καὶ εἶναι λίγοι βέβαια. Ἀλλὰ ὅλοι δουλεύουν γιὰ τὸν ἑαυτὸ του, δηλαδὴ ἐναντίον μας, ὁπότε ὁκτῶ χιλιάδες εἶναι πολλοί.

—Καὶ οἱ Μαλαισιανοί; ἀποτελοῦν μέρος τῆς καλῆς κοινωνίας; ρώτησε ἡ Ὠντρου πού ἤθελε νὰ ἀποφύγῃ τίς γκάφες καὶ πού ἀσυνείδητα σκεπτόταν τὸ νεαρὸ Σουλτάνο.

—Ὀχι, εἶπε ἡ κυρία Τζέρρις. Ὁ κυβερνήτης ἔχει μὲ τὸ Σουλτάνο τυπικὲς σχέσεις καὶ οἱ ἐπίσημοι πηγαίνουν δυὸ φορές τὸ χρόνο στὶς γιορτὲς πού δίνει ὁ πρίγκιψ τοῦ Οὐνταϊγκὸρ. Αὐτὸ εἶναι ὅλο. Ἀλήθεια, τί κρίμα, οἱ γιορτὲς αὐτὲς θὰ σὰς ἐνδιέφεραν καὶ ἡ ἐπομένη θὰ διγόταν σὲ λίγες μέρες, ἀλλὰ ἀνεβλήθη λόγω πένθους.

—Ποιὸ πένθος; ρώτησε ἡ Ὠντρου.

—Τὴ νύχτα πέρασε ἡ σουλτάνα ἀπὸ συγκοπή. Ὁ Σουλτάνος εἰδοποιήθηκε μόλις βγῆκε ἀπὸ τὸ πλοῖο καὶ πήρε ἀμέσως τὸ ἀεροπλάνο.

—Πόσων χρονῶν ἦταν;

—26. Ἦταν ἀρρωστή δυὸ χρόνια τώρα.

—Ἦταν ἀγαπημένο ζευγάρι; ρώτησε χωρὶς νὰ θέλῃ ἡ Ὠντρου.

Ὁ γιατρός καὶ ἡ κυρία Τζέρρις ἔβαλαν τὰ γέλια.

—Τί ἐρώτησι; ἀγαπητὴ μου, εἶπε ὁ Χέρμπερτ. Ὁ Σουλτάνος εἶχε τρεῖς γυναῖκες. Ἡ ἔκφρασι «ἀγαπημένο ζευγάρι» δὲν ἔχει νόημα στὴν Ἀπω Ἀνατολή.

—Ἀλήθεια, ἔχεις δίκιο, εἶπε ἡ Ὠντρου κάπως ἐνοχλημένη.

Πέρασαν στο χώλλ να πάρουν τὸν καφέ. Μία ὀρχήστρα ἀπὸ Φιλιππίνους ἔπαιζε τζάζ. Ὑπηρέτες, Ἰνδοί, Κινέζοι, Μαλαισιανοί, ἔτρεχαν δεξιά καὶ ἀριστερά ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν ἐνὸς Εὐρωπαίου καίτρου ὁτέλ. Στὸ γειτονικὸ τραπέζι ἓνας νέος μὲ ἰσπανικὴ προφορὰ μιλοῦσε σὲ μιὰ κυρία μὲ γερμανικὴ προφορὰ.

—Εἶναι μεγάλὴ πόλι τὸ Ραχατζάνγκ καὶ θὰ ἔχῃ μεγάλη κοινωνία, εἶπε ἡ Ὠντρου.

—Εἶναι ἡ πιὸ μικρὴ πόλι ποὺ γνωρίζω, εἶπε ὁ Τζέρρις.

—Καὶ ἡ πιὸ ἐπαρχιώτικη, συμπληρώσε ἡ γυναίκα του.

—Τὴν ξέρω καλά, ἀναστένανε ὁ Τζέρρις. Δεκαπέντε χρόνια εἶμαστε ἐδῶ, ἔτσι δὲν εἶναι ἔντιθ; Δεκαπέντε χρόνια!

—Μὴν τὸ σκέπτεσαι πιὰ ἀφοῦ θὰ πάμε στὴν Ἀγγλία. Ἐξήγησε καλύτερα στὴν κυρία Κάρτερ.

—Ἐχéis δικίο. Λοιπὸν μὲ δυὸ λόγια νὰ τί συμβαίνει. Τὸ Ραχατζάνγκ ἔχει βέβαια περίπου 70.000 Μαλαισιανούς, 400.000 Κινέζους, 50.000 Ἰνδούς, 8.000 Ἰάπωνες καὶ ἄλλους τόσους εὐρωπαϊκῆς καταγωγῆς, καὶ 10.000 διαφόρων ἐθνικότητων, ἀλλὰ ὅλα αὐτὰ ἀπὸ κοινωνικῆς ἀπόψεως εἶναι σὰν νὰ μὴν ὑπάρχουν. Δὲν ὑπάρχουν παρὰ 7.000 Εὐρωπαῖοι ἀπὸ τοὺς ὁποίους 5.000 Ἀγγλοι. Ἀπ' αὐτοὺς τὶς πέντε χιλιάδες μόλις οἱ 2.000 εἶναι γνωστοὶ καὶ ἔχει κανεὶς σχέσεις μαζί τους. Διαιροῦνται σὲ δυὸ κοινωνίες.

—Ἀληδὴ; ρώτησε ὁ Χέρμπερτ μὲ ἐνδιαφέρον.

—Ἡ πρώτη περιλαμβάνει τοὺς ἐπιστήμους, τοὺς διευθυντὲς τῶν τραπεζῶν, τῶν βιομηχανιῶν, τῶν ἐταιριῶν, καθὼς καὶ τὸν ἀρχιδικαστὴ. Οἱ ὑπάλληλοι καὶ γενικὰ οἱ ὑφιστάμενοι, σὲ ὅποια οἰκογένεια καὶ ἂν ἀνήκουν, ὑπάγονται στὴ δεύτερη κοινωνία καὶ δὲν γίνονται δεκτοὶ στὸ Χουαίτ Κλάμπ.

—Σὲ ποιά κοινωνία θὰ ἀνήκουμε ἡμεῖς; ρώτησε ὁ Χέρμπερτ μὲ ἀγωνία.

—Ἐσεῖς θὰ εἰστε σὰν καὶ μᾶς, ἀνάμεσα στὶς δυὸ.

—Θὰ εἶμαι μέλος τοῦ Χουαίτ Κλάμπ;

—Καὶ ναὶ καὶ ὄχι. Θὰ εἰστε δεκτός, ἀλλὰ ὄχι ἐπιθυμητός. Ἐκεῖ δὲν θὰ συναντήσετε ἄλλους στρατιωτικούς, παρὰ συνταγματάρχες. Ἐγὼ προτιμοῦσα νὰ πηγαίνω στὸ Γιώτ Κλάμπ.

—Ὁ σνομπισμὸς ποὺ ὑπάρχει ἐδῶ εἶναι περιέργος. Ἡ καταγωγὴ δὲν ἔχει σημασία, μόνο ἡ δουλειὰ καὶ ὁ βαθμὸς.

—Καὶ ἡ εὐνοια, πρόσθεσε ὁ Τζέρρις.

—Αὐτὸ βέβαια... ὅλα ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὴ Λαΐδη Μπράντμορ καὶ τὸν κυβερνήτη.

—Λοιπὸν, εἶχα δικίο; Τ' ἄκουσες; Εἶπε ὁ Χέρμπερτ στὴν Ὠντρου σὲ ὕφος θριαμβευτικόν.

☆

Τὶς πρώτες ἑβδομάδες ἡ Ὠντρου δὲν ἔδινε ἀπὸ τὸ σπίτι της παρὰ γιὰ τὶς υποχρεωτικὲς ἐπισκέψεις. Ἐπειδὴ ὁ Χέρμπερτ δὲν πήρε τὸ αὐτοκίνητο, ἐκείνη ἀναγκάστηκε νὰ νοικιάσῃ ἓνα φορεῖο καὶ δυὸ κούλδρες μὲ τὸ μῆνη.

—Ἡ ἐγκατάστασί μας ἐδῶ μᾶς κοστίζει πολὺ ἀκριβά, τῆς εἶχε πῆ ὁ ἄνδρας της. Τὸ αὐτοκίνητο τοῦ Τζέρρις ἦταν σαράβαλο, εὐτυχῶς τὸ κατόλαβα ἐγκαίρως. Ἐπειτα, θὰ ἔπρεπε νὰ πάρουμε καὶ σωφὲρ... Ἀργότερα, ὅταν κάνουμε οἰκονομίες, θὰ μπορέσουμε ἴσως νὰ πάρουμε κάτι.

Ὅμως, ἡ ἔλλειψι τοῦ αὐτοκινήτου δὲν ἐνοχλοῦσε τὸ Χέρμπερτ. Κάθε πρωὶ στὶς ἑπτὰ παρὰ τέταρτο ἀκριβῶς, ὁ γείτονας τους, ὁ ταγματάρχης Γκόρ, κορνάρει ἀπὸ τὸ δρόμο καὶ τὸν ἔπαιρνε μαζί του στὸ σύνταγμα. Ὁ Γκόρ ἦταν ἀνύπαντρος καὶ ἔτρωγε στὴν καντίνα, ἀλλὰ ὁ Χέρμπερτ κατάφερνε σχεδὸν πάντα στὶς ἑντεκα ἀκριβῶς νὰ γυρῇ στὸ σπίτι μ' ἓνα στρατιωτικὸ αὐτοκίνητο ποὺ ὁ Ἰνδὸς ὁδηγὸς του ἔτρωγε στὴν κουζίνα τους. Στὶς τέσσερες παρὰ τέταρτο ξανάφευγε καὶ ξαναγύριζε μεταξὺ ἑξὶ καὶ ἑπτάμισυ, ἀναλόγως ἂν πήγαινε ἢ ὄχι στὸ Γιώτ Κλάμπ γιὰ νὰ πῇ κάτι.

Δυὸ - τρεῖς φορές δοκίμασε νὰ πᾶν στὸ Χουαίτ Κλάμπ, ἀλλὰ ἡ ὑποδοχὴ ποὺ τοῦ ἔκαναν, παρ' ὅλο ποὺ ἦταν εὐγενικὴ, τὸν ἀπογοήτευσε.

Σπάνια ἔδινε ἔξω μετὰ τὸ δεῖ-

πνο, γιὰτὶ προτιμοῦσε νὰ κοιμάται νωρίς καὶ δὲν δεχόταν παρὰ «κολλακτικὲς» προσκλήσεις, ὅπως τὶς ἔλεγε. Οἱ προσκλήσεις αὐτὲς δὲν ἦταν πολλὲς καὶ ὁ Χέρμπερτ ἀναρωτιόταν πότε ἡ Λαΐδη Λύντστον, ποὺ τὴν εἶχε ἐπισκεφθῇ μαζί μὲ τὴν Ὠντρου, θὰ ἀποφάσιζε νὰ τοὺς καλέσῃ.

Ἡ λέξι «οἰκονομία» βρισκόταν συνεχῶς στὰ χεῖλη του.

—Δὲν θὰ δουλεύω αἰωνίως, ἔλεγε.

Πολλὲς φορές τὸ βράδυ, ἐνῶ ἡ Ὠντρου διάβαζε, ἐκείνος ἔκανε ἔλεγχο στοὺς λογαριασμοὺς τοῦ μαγειρίου καὶ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 1 ὑπηρετί.

—Κλέφτες! Τ' ἄκουε, ἀγαπητὴ μου; γκρίνιαζε μὲ ἐπιτιμητικὸ τόνο. Κλέφτες!

Δέχονταν λίγους ἐπισκέπτες. Πότε-πότε ὁ Χέρμπερτ τηλεφωνοῦσε πῶς θὰ ἔφερνε κάποιον γιὰ τὸ τραπέζι, καθορίζοντας καὶ τὸ βαθμὸ τοῦ καλεσμένου. Ἄν ἦταν ἀντισυνταγματάρχης, ἡ Ὠντρου εἶχε ἐντολὴ νὰ προσθέσῃ ἓνα φαγητὸ στὸ μενού.

Ἄν ἦταν συνταγματάρχης ἔπρεπε νὰ σερβίρῃ σαμπάνια, ἀλλὰ ἡ περίπτωση αὐτὴ δὲν εἶχε παρουσιαστῇ παρὰ μιὰ φορά μόνο. Ἀρκετὰ συχνὰ ὁ Χέρμπερτ προσκαλοῦσε τὸν ταγματάρχην Γκόρ. Γι' αὐτὸν δὲν πρόσθεταν παρὰ τὸ πιάτο του.

—Πρέπει νὰ τοῦ ἀνταποδίδουμε τὴν εὐγένειά του στὸ ζήτημα τοῦ αὐτοκινήτου, ἔλεγε ἀναστενάζοντας ὁ Χέρμπερτ.

Μιλοῦσε στὸν πληθυντικὸ γιὰ τὰ πλεονεκτήματα ποὺ εἶχε μόνο ἔκεῖνος.

Ἦταν εὐσυνειδητός καὶ μετὰ τὸ φαγητὸ διάβαζε ὥστε νὰ ἐνημερώνεται γιὰ τὰ πολυποικίλα μικρόβια ποὺ ἀφθονοῦσαν στὸ Ραχατζάνγκ ἐξ αἰτίας τῆς πολυκοσμίας, τῆς βρωμίας τῶν ἰθαγενῶν καὶ τοῦ ἀνθυγιεινοῦ κλίματος.

Πρὶν ἀπὸ τὸ δεῖπνο ἔκανε ντοῦς καὶ μετὰ ντυνόταν, ἄναβε τὴν πίπα του καὶ διάβαζε τὴν ἀλληλογραφία καὶ τὶς ἐφημερίδες, ἀφοῦ πρῶτα ἐπιθεωροῦσε ὅλα τὰ παράθυρα καὶ τοὺς τοίχους μὲ τὴν τρόμπα τοῦ φλίτ στὸ χέρι.

Ἐτρώγαν στὶς ὀκτώμισι. Ἡ Ὠντρου εἶχε κατορθώσει νὰ ἐπιβάλλῃ στὸ μαγεῖρο ὀρισμένα φαγητά, πάντα τὰ

ἴδια, γιὰτὶ ὁ Χέρμπερτ δὲν συμπαθοῦσε τὶς ἀλλαγές.

Τίποτα δὲν ἀξίζει περισσότερο, ἔλεγε μὲ πεποίθησι, ἀπὸ τὰ φαγητὰ ποὺ ἔφει κανεὶς. Καὶ κυρίως νὰ μὴν ξαναδῶ αὐτὲς τὶς κινέζικες ἀηδίες ποὺ μᾶς σέρβιρε ὁ μάγειρος τὶς πρώτες μέρες μὲ τὶς σάλτσες ποὺ πλημμύριζαν τὰ πάντα. Δὲν ἔχω διάθεσι νὰ φάω οὔτε καρχαρία, οὔτε σκύλο. Οὕτως ἢ ἄλλως μᾶς κλέβουν. Ἄν ὅμως τοὺς ἀφήσουμε νὰ κάνουν ὅ,τι θέλουν θὰ μᾶς δηλητηριάσουν κιόλας.

Ἐκεῖνο τὸ βράδυ κυττάζοντας τοὺς λογαριασμοὺς εἶχε μιὰ εὐχάριστὴ ἐκπληξι. Τὸ διδλίο κάθε ὑπηρετί παρουσιαζε κάποια μείωσι στὰ προσωπικὰ ἐξοδα.

—Πῶς τὰ κατάφερες; ρώτησε τὴν Ὠντρου.

—Θὰ εἶχε γίνῃ νωρίτερα ἂν μ' ἄφηνες νὰ κάνω ὅπως νομίζω, ἀλλὰ ἐπέμενες νὰ κυττάξῃς ἐσὺ τοὺς λογαριασμοὺς γιὰ νὰ τσακώσῃς τὸν κλέφτη.

—Λοιπὸν;

—Εἶδα πῶς κάθε φορά τὰ ποσὰ ἦταν τὰ ἴδια. Μίλησα μὲ τὸ Λη καὶ τοῦ ἐξήγησα ὅτι ὁ βαθμὸς σου ἦταν κατώτερος ἀπὸ τοῦ προηγουμένου κυρίου του καὶ ὅτι ἐπομένως ὁ μισθός σου ἦταν μικρότερος. Καὶ νὰ τὸ ἀποτέλεσμα.

—Δὲν τὸ εἶχα σκεφθῇ, εἶπε ὁ Χέρμπερτ. Μήπως μπορεῖς νὰ κάνῃς καὶ τίποτε περισσότερο;

—Ἀποκλείεται. Θὰ μᾶς φορολογοῦν πάντα μὲ τὸν τρόπο τους. Τώρα ἀπλῶς μείωσαν τὴν εἰσφορά μας. Ὁ Λη μῆθε κρατώντας ἓνα γράμμα.

—Περιμένουν ἀπάντησι, κύριε.

Τὸ γράμμα ἀπευθυνόταν καὶ στοὺς δυὸ καὶ ὁ φάκελλος εἶχε πίσω ἓνα οἰκόσημο.

—Λοιπὸν σήμερὰ εἶναι ἡ μέρα τῶν καλῶν εἰδήσεων, φώναξε ὁ Χέρμπερτ. Μάντεψε ποίος μᾶς καλεῖ σὲ γεῦμα τὴν Κυριακή.

—Ἡ Λαΐδη Λύντστον. Καὶ ἀσφαλῶς μᾶς ἀναγγέλλει πῶς θὰ εἶναι ἐκεῖ ὁ κυβερνήτης καὶ ἡ Λαΐδη Μπράντμορ.

—Τὸ ἤξερες;

—Κάτι κατάλαβα από τα λόγια του Ρόμπερτ Λύντστον.

—Γιατί δεν μου είπες τίποτε;

—Μπορεί να άλλαζε γνώμη ή μητέρα του και δεν ήθελα να απογοητευθής.

—Ο Ρόμπερτ Λύντστον; Πότε τον είδες;

—Έρχεται και με βλέπει αρκετά συχνά.

Ο Χέρμπερτ την κύτταξε έρευνητικά, αλλά το ήρεμο πρόσωπο της Ώντρου τον καθησύχασε.

—Νά βάλης το πιό ωραίο σου φόρεμα την Κυριακή.

Η Ώντρου χαμαγέλασε. Μόνο η Λαίδη Μπράντμωρ μπορούσε να τον κάνει να ασχοληθεί με την τουαλέτα της.

☆

Η Ώντρου τελείωνε το ντύσιμό της. Ο Χέρμπερτ βηματίζει πάνω-κάτω μέσα στο δωμάτιο. Το γεύμα της Λαίδης Λύντστον του έφερνε νευρικότητα.

—Είσαι σίγουρη ότι ο γιός της θα έρθει να μάς πάρει και δεν θα άργήσουμε;

Ήταν η τρίτη φορά που έκανε αυτή την ερώτηση.

—Δεν είναι άκομη μεσημέρι, απάντησε η Ώντρου υπομονητικά.

—Πρέπει να φύγουμε στις δώδεκα και τέταρτο. Πρέπει οπωσδήποτε να φθάσουμε δέκα λεπτά πριν από τις εξοχότητές τους. Τους περιμένουν όλοι παρατεταγμένοι, όπως στην Αυλή. Ναί, όπως στην Αυλή!

—Τί; Σε ένα γεύμα οικογενειακό και άνεπιστομο;

—Τίποτε δεν μάς λείπει πώς θα είναι άνεπιστομο και η οικογένεια δεν έχει καμμία σχέση. Άλλωστε η Λαίδη Λύντστον πρέπει πρώτη απ' όλους να τιμά την αδελφή της όπως της πρέπει. Και μην ξεχάσεις να υποκλιθής μπροστά στις Έξοχότητές τους.

—Και σέ κείνον;

—Βέβαια και ισέ κείνον, φώναξε ο Χέρμπερτ αγανακτισμένος.

Η Ώντρου έβαλε το καπέλλο της και σηκώθηκε. Το φόρεμά της ήταν ντεκόλτε και αποκάλυπτε έναν θαυμάσιο λαιμό. Το καπέλλο, από μαύρη ψάθα που το είχε φτιάξει μόνη

της, τόνιζε περισσότερο τη λάμψη των μαλλιών της. Το καθαρό της μέτωπο, η μικρή ίσια μύτη της και το στρογγυλό σαγόνι θα την έκαναν τύπο κλασικό αν δεν είχε κάπως μεγάλο στόμα και χείλη λίγο παχειά. Κι αυτό όμως πρόσθετε χάρι στο πρόσωπό της. Τα ματόκλαδά της, πιό σκούρα από τα μαλλιά της, φαίνονταν μαύρα τόσο έντονα ήταν το γαλανό των ματιών της. «Τα ζαφειρένια άστρα», που έλεγε και η κυρία Τουρβί. Είχε λίγο άδυνατίσει μετά την έλνοσσία κι αυτό την έκανε να φαίνεται πιό νέα.

—Η τσάντα μου δεν πάει πολύ με το φουστάνι μου, μουρμούρισε.

Κύτταξε στον καθρέφτη και με την κίνησι που έκανε φάνηκε η μέση της. Τής φάνηκε περίεργο να είναι τόσο όμορφη.

Πίσω της είδε το Χέρμπερτ που δάγκωνε το δάχτυλό του σκεπτικός.

—Μην ξεχάσης, τη συμβούλεψε, να μιλήσης στη Λαίδη Μπράντμωρ για τα φιλανθρωπικά της έργα και να συγχαρής τη Λαίδη Λύντστον για τα σωλόνια της. Και μην λές πολλά για το ρεπορτάζ σου.

—Γιατί; ρώτησε η Ώντρου.

—Δεν ξέρω. Έχω την εντύπωσι και νομίζω πως είναι σωστή.

Άκουσθηκε ένα κλάξον.

—Ηρθε ο νεαρός Λύντστον, ως πηγαίνουμε.

—Α, όχι, δεν θα φύγουμε από τώρα, διαμαρτυρήθηκε ο Ρόμπερτ Λύντστον. Είναι δέκα και πέντε. Θέλουμε δέκα λεπτά να πάμε και όσο πιό άργα φθάσουμε, τόσο καλύτερα. Το τραπέζι θα είναι τρομακτικά βαρετό. Δεν έχετε τίποτε δροσερό να πιούμε;

Κάθησε σε μία πολυθρόνα. Η άνοιχτόχρωμη γραβάτα ταίριαζε με το ήλιοκαμένο του πρόσωπο. Έκανε άερα με μια μικρή μαύρη βεντάλια με χρυσά φτερά.

—Την ξέρω αυτή τη βεντάλια, είπε η Ώντρου. Η Άμα μου...

—Ναί, το ξέρω, τη διέκοψε ο Ρόμπερτ. Η Φλόρενς Τρόβερ Σμιθ την είχε ξεχάσει σε σάς ή μάλλον στους προκατόχους σας. Αυτή μου την έδωσε. Θα την δήτε μετά το γεύμα, καθώς και τη Μέμηπελ Ουίλ-

φορντ. Τις κάλεσαν για χωνευτικό. Εύτυχώς που η μαμά έχει καλέσει και λίγη νεολαία. Αυτές ήταν οι δυο καλονέες εδώ.

—Γιατί λέτε «ήταν»;

—Γιατί ήρθατε εσείς. Είστε πολύ καλύτερη, ξέρετε. Όλοι μιλούν γι' αυτό.

—Για ποί; ρώτησε ο Χέρμπερτ.

—Μα για την όμορφιά της γυναίκας σας. Σας φαίνεται περίεργο;

—Όχι, όχι, απάντησε ο Χέρμπερτ κολακευμένος αλλά κάπως ανήσυχος. Και τί άλλο λένε;

—Δεν λένε τίποτε άλλο. Α, όχι, ξέχασα. Είπαν κάτι και για σάς.

—Για μένα; ρώτησε ο Χέρμπερτ.

—Ναί. Μερικοί φίλοι και φίλες. Βρίσκουν πως κρατάτε κλειδωμένη τη γυναίκα σας.

—Εγώ; φώναξε ο Χέρμπερτ.

—Είναι έξι εβδομάδες που είστε εδώ και δεν εμφανίστηκε ούτε στην πισίνα, ούτε στο ντάνσιγκ. Αυτό δεν θα είναι και πολύ διασκεδαστικό γι' αυτήν.

—Η κυρία Κάρτερ, δήλωσε ο Χέρμπερτ, δεν παραπονέθηκε ποτέ για τη ζωή που κάνουμε.

—Ω, Χέρμπερτ, μην είσαι τόσο επίσημος. Μπορείς να λές «η Ώντρου» μπροστά στο Ρόμπερτ. Εκείνος με φωνάζει Ώντρου.

—Δεν ήξερα πως είσατε τόσο συνδεδεμένοι.

Ο Ρόμπερτ και η Ώντρου έβαλαν τα γέλια.

—Βλέπετε, κέρδισα! φώναξε η Ώντρου. Ήμουν βεβαία πως θα ζήλεψη.

Ο Χέρμπερτ προτίμησε να γελάσει κι αυτός. Ύστερα κύτταξε το ρολόι του και είπε:

—Τώρα πάμε.

☆

Μπροστά στη Λαίδη Λύντστον όλοι θαύμαζαν την ομοιότητά της με την αδελφή της, την Α.Ε. τη Λαίδη Μπράντμωρ, αλλά κανείς δεν αποφάσιζε ποτέ να πη στη Λαίδη Μπράντμωρ πως έμοιαζε της Λαίδης Λύντστον. Όταν η τελευταία ήταν θρονιασμένη στο σαλόνι της, ή επισημοτότητα της, το μεγαλείο της, οι κινήσεις της, ακόμη και η φωνή της θύμιζαν τη Λαίδη Μπράντμωρ.

Άλλα μόλις έφτανίζονταν ή άλλη, η Λαίδη Λύντστον θαρρείς και εξαφανίζονταν.

Φαίνεται πως η Πατρίτσια Μπράντμωρ ήταν το πρότυπο και η Μύριελ Λύντστον το αντίγραφο, ένα αντίγραφο μάλλον άποτυχημένο. Η Πατρίτσια δεν αμφέβαλλε καθόλου γι' αυτό, αλλά η Μύριελ δεν το υπαπευόταν. Η Έξοχότητά της περνούσε ένα δλόκληρο κεφάλι τη σύζυγο του διευθυντού της Βρεταννικής Τραπεζής και η Μύριελ απαντούσε σε όποιον της μιλούσε για την περιφήμη ομοιότητα:

—Ναί, είμαστε ίδιες, ιδίως κα-
θιστές.

Δεν διέφεραν στα χαρακτηριστικά, αλλά στις αναλογίες. Βλέποντας τη Μύριελ έλεγε κανείς: «Τί παχειά που είναι!». Για την Πατρίτσια έλεγαν: «Είναι επίβλητική!». Και οι δυο είχαν χοντρή μύτη. Άλλα για τη μύτη Λύντστον έλεγαν: «μεγάλη μύτη», ενώ για τη μύτη Μπράντμωρ έλεγαν: «υπερήφανη μύτη». Τα μάτια Μπράντμωρ που ήταν μεγάλα, έλαμπαν με μια αλαζονική αυταρέσκεια, ενώ τα μάτια Λύντστον έδειχναν μόνο αυταρέσκεια.

Ότε ή μία ούτε ή άλλη έδειχναν αυτό που λένε άνθρωπο «από ράτσα», αλλά είχαν ένα ξεχωριστό τρόπο να κρατούν ψηλά το κεφάλι, να προτείνουν το σπέρμα, να μπαίνουν σ' ένα σαλόνι με την κοιλιά μπροστά, πράγμα που έκανε εντύπωση στους άλλους, μια εντύπωση μειωτική για την Λαίδη Λύντστον και κολακευτική για τη Λαίδη Μπράντμωρ.

—Είναι προσποιημένη, έλεγαν όταν έδλεπαν να μπαίνει κάπου ή Μύριελ.

Όταν όμως παρουσιάζονταν ή Λαίδη Μπράντμωρ με τη σιγουριά του θωρηκτού μουρμούριζαν:

—Έχει άερα.

Και οι δυο ήταν φιλόδοξες, δεσποτικές, λίγο φιλάργυρες, αδιάλλακτες και —όσο περνούσαν τα χρόνια— όλο και πιό επιδεικτικά ενάρητες.

Όπως όλες σχεδόν οι νεώπιτες, ήταν ευαίσθητες. Προέρχονταν από καλή αστική οικογένεια, και αυτές ήταν ο μόνος τίτλος τους. Άρκετά δροσερές και μάλιστα νόστιμες στα

είκοσι τους χρόνια, είχαν την τύχη να άρσουν σε νέους που δεν είχαν περιουσία αλλά πρόσφεραν την έγ- γυση ενός καλού μέλλοντος.

Πραγματικά, ο γάμος της Πατρί- τσιας με το Σίντνεϊ Μπράντμωρ έ- κανε το Ράλφ Λύντστον να αποφασί- σει να ζητήσει το χέρι της Μύριελ. Ο Ράλφ στην αρχή ήταν έρωτευμέ- νος με την Πατρίτσια που δεν τον αποθάρρυνε. Γι' αυτό με μεγάλη του λύπη την άφησε για να πάει στο Κέπταουν όπου είχε διοριστεί υποδι- ευθυντής της Τραπεζής. Όταν γύρι- σε στο Λονδίνο έμαθε πως η κόρη τόν όνειρων του είχε παντρευτεί τον Μπράντμωρ.

Τη δυσάρεστη είδησι την έμαθε από τη Μύριελ. Θέλοντας πολύ να παντρευτεί, πιστεύοντας στο μέλλον του Ράλφ που τον έδρισκε άλλωστε του γούστου της, η Μύριελ τον καθ- ησύχασε, τον παρηγόρησε, τον δια- βεβαίωσε για τη φιλία της και στο τέλος τον κράτησε για το δείπνο. Ο Ράλφ είχε να δει ένα χρόνο την Πατρίτσια και η Μύριελ εκείνο το βράδυ της έμοιαζε καταπληκτικά— πάντα έμοιαζε περισσότερο στην ά- δελφή της όταν αυτή δεν ήταν πα- ρούσα. Οι δυο νέοι ξανασυναντή- ηκαν. Ο Ράλφ στην αρχή ήταν άπα- ρηγόρητος, αλλά είδε τη Μύριελ σαν το καλύτερο γιατρικό. Όταν όμως, την παραμονή του γάμου του, είδε κοντά στη μνηστή του την Πατρί- τσια που είχε έρθει από την Αίγυ- πτο για το γάμο, ο Ράλφ ένιωσε βαθιά άπελπισία.

Αν η Μύριελ δεν κατάλαβε τί- ποτε, όμως η Πατρίτσια τα μάντε- ψε όλα. Από τότε ένιωσε για το Ράλφ μια στοργική εγγνωμοσύνη που δεν την πρόσδεσε ποτέ και για την αδελφή της μια αγάπη, που δεν θά την πίστευε κανείς ικανή να την αίσθανσή. Δυο χρόνια μετά την έγ- κατάστασή της στο Ραχατζάνγκ πέ- θανε ξαφνικά ο διευθυντής της Βρε- τανικής Τραπεζής. Με επανειλημ- μένα τηλεγραφήματα στο Κεντρικό και στο Φόρεϊν Όφφισ πέτυχε να διοριστεί ο γαμπρός της στη θέση αυτή και έτσι έφερε κοντά της το ζευγάρι που τό περιέβαλλε με μια κόπιας ρομαντική προστασία.

Η Μύριελ λάτρευε την αδελφή της. Δεν την έναχλούσε καθόλου ή φυσική ανωτερότητα της άλλης που άλλωστε η ίδια ούτε τη δίκρινε καν. Αντίθετα η επίβολή της Πατρίτσιας την κολάκευε και είχε την αυταπάτη ότι κυττάζοντας την, έβλεπε τον έ- αυτό της. Αγόραζε πάντα τα ίδια φορέματα και τα ίδια καπέλλα με τη Λαίδη Μπράντμωρ.

—Είμαι τόσο δολικό, έλεγε. Δεν έχω τη φασαρία του διαλέγματος. Ό,τι πηγαίνει στην αδελφή μου πη- γαίνει και σε μένα. Μοιάζουμε τόσο πολύ!

Η Λαίδη Μπράντμωρ δεν έκανε τον κόπο να την διαψεύσει από αγά- πη, όπως πίστευε ειλικρινά, αλλά και από μια άσυνειδητη ματαιοδο- ξία γιατί είχε την ιδέα πως τίποτα δεν υπογράμμιζε καλύτερα την τε- λειότητα της αρχιτεκτονικής όσο τα ελαττώματα της μακέτας.

☆

Όταν το ζεύγος Κάρτερ και ο Ρόμπερτ μπήκαν στο σαλόνι υπήρ- χαν ήδη εκεί αρκετοί καλεσμένοι. Η Λαίδη Λύντστον καθισμένη σε μια πολυθρόνα έκανε μια κίνηση σαν να ήθελε να σηκωθεί για την Ώντριν, χωρίς όμως να κουνηθεί από τη θέση της και της χαμογέλασε με συγκατά- βασι. Σφίγγοντας το χέρι του Χέρ- μπερτ του είπε:

—Είμαι πραγματικά ευχαριστη- μένη που σας ξαναβλέπω, αγαπητέ μου ταγματάρχα. Νομίζω πως δεν γνωρίζετε το σύζυγό μου.

Ένας άνδρας αδύνατος, λίγο φα- λακρός, με γκριζό μουστάκι, υποκλί- θηκε μπροστά στην Ώντριν με μια έκφρασι θαυμασμού και έσφιξε άφη- ρημένα το χέρι του Χέρμπερτ.

Ο αρχίατρος Γκρόσγουαιη μπή- κε με τη γυναίκα του, κοντή και με ύφος στρατιωτικό. Ο υποναύαρχος Χάμφρεϊ Τάουνχιλλ, ένας υπέροχος τύπος στρατιωτικού, μπήκε με τη Λαίδη Χάμφρεϊ, αδύνατη, λίγο σκυ- φτη, χλωμή και με φασαμαίν.

«Η καλύτερη κοινωνία» συλλογι- ζόταν ο Χέρμπερτ που είχε έπηρε- ασθή.

—Τι συλλογή από γρήνες καμήλες μουρμούρισε ο Ρόμπερτ στην Ώντριν. Πέρασαν μερικά λεπτά. Οι κύριοι

έσπευδαν να παρουσιαστούν στην κυρία Κάρτερ. Οι γυναίκες την κύτ- ταζαν με μια καχύποπτη περιέργεια. Τέλος η πόρτα άνοιξε και εμφανίστη- κε ο κατάξανθος λοχαγός Τρόμπερ Σμιθ που ανήγγειλε με χαμηλή φω- νή, σαν να έλεγε κάτι έμπιστευτικό: —Ερχονται.

Και έξαφάνιστηκε χαμογελώντας. Αμέσως ο σερ Ράλφ και η Λαίδη Λύντστον διέσχισαν το σαλόνι και προχώρησαν προς την πόρτα ενώ οι καλεσμένοι παρατάσσονταν.

Η Λαίδη Μπράντμωρ εμφανίστη- κε σε όλη της της δόξα. Το ανοι- χτόχρωμα φόρεμά της είχε αψηρή γραμμή. Ένα βασιλικό χαμόγελο φωτίζε το ρόδινο πρόσωπό της. Η Α. Ε. ο Κυβερνήτης, ακολουθούσε. Ήταν πολύ ψηλός, πιό αδύνατος ά- πό το σερ Ράλφ, ξυρισμένος. Είχε άσπρα μαλλιά, ηλικιακμένο πρόσωπο, νεανικό βλέμμα και ένα χαρούμενο χαμόγελο άνοιξε στα χείλη του όταν είδε την Ώντριν. Στα νιάτα του θά ήταν πολύ όμορφος. Πίσω τους ξα- ναφάνηκε ο ύπασπιστής.

Οι Έξοχότητες έπιθεώρησαν τους καλεσμένους, μοιράζοντας λίγα φιλι- κά, ευγενικά ή τυπικά, ανάλογα με τη θέση, το βαθμό ή την συμπάθεια. Ο λόρδος Μπράντμωρ προχωρούσε πρώτος και ένα μέτρο πιό πίσω έρ- χόταν η γυναίκα του.

—Είμαι ένθουσιασμένος που σας γνωρίζω, κυρία μου, είπε στην Ών- τριν. Ο άνεσιός μου μάς μίλησε για σας με πολύ κολακευτικά λόγια. Βλέπω πως είχε δίκιο.

—Ο ταγματάρχης Κάρτερ, είπε η Λαίδη Λύντστον παρουσιάζοντας το Χέρμπερτ.

—Καλημέρα σας, ταγματάρχα. Θά κουβεντιάσουμε μετά το φαγητό.

Τώρα ήταν η σειρά της Λαίδης Μπράντμωρ. Βλέποντας την Ώντριν είπε:

—Έλπίζω να σας άρέσει το Ρα- χατζάνγκ, κυρία.

Η Ώντριν έκανε μιαν υπόκλισι πιό βαθεία από την προηγούμενη και έ- τοιμαζόταν να ευχαριστήσει, αλλά ήδη η Λαίδη Μπράντμωρ μιλούσε στο Χέρμπερτ.

—Α, ο ταγματάρχης Κάρτερ! Η αδελφή μου με διαβεβαίωσε πως εί-

στε άσος στο μπρίτζ. Πρέπει να μάς δείξετε την άξία σας σε μιá από τις προσεχείς μας Τετάρτες. Με την κυρία σας βέβαια, πρόσθεσε.

Ένας Ίνδος με άσπρη ρόμπα και ροζ σαρίκι, ανήγγειλε:

—Το τραπέζι είναι έτοιμο.

☆

Το ζεύγος Κάρτερ καθόταν στην άκρη του τραπεζιού. Ο Χέρμπερτ πετούσε στα ούράνια θυμόταν τα λόγια της Λαίδης Μπράντμωρ και ξεχνούσε να φάη. Η Ώντριν καθό- ταν ανάμεσα στον Τζέραλντ Τρόμπερ Σμιθ και στο Ρόμπερτ, που έκανε διάφορες κριτικές για τους παριστα- μένους. Μια απάντησή του ήταν τόσο άστεία ώστε η Ώντριν έβαλε τα γέ- λια. Αμέσως η Λαίδη Λύντστον και η Λαίδη Μπράντμωρ της έρριξαν έ- να βλέμμα αποδοκιμασίας. Η Ών- τριν κοκκίνισε στενοχωρημένη.

Από την αρχή του γεύματος ή- ταν η πρώτη φορά που οι δυο κυρίες εύαρεστήθηκαν να σημειώσουν την παρουσία της. Ήταν φανερό πως η Λαίδη Λύντστον είχε πάρει υπό την προστασία της το Χέρμπερτ. Διηγό- ταν διάφορα έπεισόδια του ταξιδιού και έλεγε στο τέλος:

—Θυμάστε, αγαπητέ ταγμα- τάρχα;

Κάτι άκούμπησε διακριτικά στο πόδι της Ώντριν. Ερχόταν από άρι- σπερά. Τραβώντας το πόδι της κύτ- ταξε τον ύπασπιστή, αλλά άμφέ- βαλλε αν ήταν εκείνος. Ήταν γυ- ρισμένος στη γειτονιά του, μια γυναίκα κίτρινη και μαραμμένη, σύ- ζυγο του διευθυντού του εργοστασί- ου ηλεκτρισμού που νόμιζε ότι ο mó- νος τρόπος για να άποφύγει κανείς τα τσιμπήματα των κουνουπιών στα πόδια την ώρα του φαγητού, ήταν να τα σκεπάξη με μαξιλαροθήκες και που πίστευε πως ο μόνος άνθρω- πος που μπορούσε να έπιβάλει τη móδα ήταν η γυναίκα του Κυβερνή- τη. Ο Τρόμπερ Σμιθ την άκουγε με θρησκευτική κατάνυξι. Πάλι μιá πίεσι έκανε την Ώντριν να δει ότι το σώμα του λοχαγού είχε λίγο κινη- θή ενώ το πρόσωπό του έμενε άπα- θέστατο.

—Πέστε μου, Ρόμπερτ, ποιός εί- ναι ο γείτονάς μου; ρώτησε μαζεύ-

οντας τὰ πόδια της κάτω από την καρέκλα.

—Ο Τζέραλντ Τρόνερ - Σμίθ, ο ύπασπιστής του Κυβερνήτη.

—Παντρεμένος;

—Ναί, με την κυρία της βεντάλιας. Τί θα κάνετε τὸ ἀπόγευμα;

—Άγγαρείες: ἐπίσκεψι ὅτῃ στρατηγίνα, ἐπίσκεψι στοῦ...

—Μὴν ἐνοχλεῖστε γιὰ τὴ στρατηγίνα, ἔχει ἔλנוσσία. Θὰ πάμε ὅλοι στὴν πισίνα καὶ θὰ ἔρθετε μαζί μας.

—Θὰ τὸ προτιμοῦσα βέβαια, ἀναστένανε ἡ Ὦντρυ. Θὰ ἔρθῃ καὶ ὁ Τρόνερ - Σμίθ;

—Οχι, ἔχει ὑπηρεσία. Τὸ θέλατε πολὺ;

—Καθόλου! Μόνο, ἂν ἔρθω μαζί σας, θὰ πρέπει ὁ Χέρμπερτ...

Τὴν διέκοψε ἕνας θόρυβος. Οἱ κυρίες σηκώνονταν ἀπὸ τὸ τραπέζι.

Στὸ σαλόνι ἡ Λαίδη Μπράντμωρ κατέλαβε τὸν καναπέ. Οἱ καλεσμένες περίμεναν τὴ στιγμή γιὰ νὰ καθήσουν σὲ σεβαστὴ ἀπόστασι. Ἡ Ὦντρυ τραβήχτηκε κάπως παράμερα καὶ περιωρίστηκε σὲ μιὰ μικρὴ καρέκλα.

Ἡ Ἐξοχότητά της φώναζε μὲ τὴ σειρά τὶς κυρίες νὰ καθήσουν δίπλα της. Τὸς μιλοῦσε λίγα λεπτὰ καὶ ὕστερα, σὲ ἕνα διακριτικὸ νεῦμα τῆς Λαίδης Λύντστον, καθεμιὰ σηκώνονταν καὶ ἔδινε τὴ θέσι της σὲ ἄλλη. Οἱ κυρίες ἔκαναν ἀέρα μὲ τὶς βεντάλιες τους καὶ περίμεναν τὴ σειρά τους. Ἀποπνικτικὴ ζέστη βασίλευε παρ' ὅλους τοὺς ἀνεμιστήρες. Μιὰ δακτίνα ἥλιου γλυστοῦσε ἀπὸ μιὰ κακοκλεισμένη κουρτίνα καὶ χτυποῦσε στὸ μάτι τῆς Ὦντρυ. Τράβηξε λίγο τὴν καρέκλα της: ἡ Λαίδη Μπράντμωρ τὴν κερανόωσε μὲ ἕνα βλέμμα. Ἡ Ὦντρυ ἀκίνητοποιήθηκε.

Ἐνα χέρι ἀκούμπησε στὸν ὦμο της.

—Σὰς ζητεῖ ἡ Ἐξοχότης της, εἶπε ἡ Λαίδη Λύντστον.

Ἡ Ὦντρυ κάθισε δίπλα στὴ Λαίδη Μπράντμωρ σὰν νὰ καθόταν σὲ ἀναμμένα κάρβουνα.

—Τὸ Σάββατο τὸ πρωὶ θὰ ὑπολογίζω σὲ σὰς. Ἡ κυρία Τζέρρις ποὺ μὲ λύπη μας τὴ χάσαμε ἐργαζό-

ταν πολὺ στὴ φιλανθρωπικὴ μου ἐπιτροπὴ.

—Εὐχαριστῶ τὴν Ἐξοχότητά σας. Θὰ προσπαθῶ νὰ μὴν σὰς γίνῃ ἀντιληπτὴ ἡ ἀπουσία της.

—Καλὴ ἀπάντησι. Ὁ ἀνεπιός μου μοῦ εἶπε πὼς δουλεύετε λίγο τὸ χρωστήρα, νομίζω;

—Οχι τὸ χρωστήρα, Ἐξοχωτάτη, ἀλλὰ τὴν πέννα. Γράφω, ἡ μάλλον, σημειῶνω μικρὰς ἐντυπώσεις ποὺ τὶς στέλνω στὸ «Ἡβνινγκ Νιούς».

—Γιατί ὄχι; Γιατί ὄχι; Πολὺ καλὴ ἐφημερίδα. Ἐγκαταστάθηκε καλὰ; Παίξετε τένις; Γκόλφ; Παίξετε μπριτζ; Πρέπει νὰ εἰστε δραστήρια. Δραστήρια.

Σώπασε. Ἡ Ὦντρυ γύρευε νὰ πῇ κάτι, ἀλλὰ ἡ Λαίδη Λύντστον τὴν κύτταξε. Ἡ Ὦντρυ κατὰλαβε καὶ σηκώθηκε γρήγορα. Ἐκεῖνη τὴν ὥρα ἔμπαιναν οἱ κύριοι καὶ ὁ Χέρμπερτ μὲ τὰ μάτια γουρλωμένα πρόφτασε γιὰ μιὰ στιγμή νὰ δῇ τὴ γυναῖκα του πλαῖ στὴν Ἐξοχότητά της.

—Δὲν ξέρεις τί μοῦ συμβαίνει, εἶπε τραβώντας τὴν Ὦντρυ λίγο παράμερα. Ἀλλὰ πρῶτα ἀπ' ὅλα τί σοῦ ἐμπιστευόταν ἡ Λαίδη Μπράντμωρ;

—Τίποτε, μόνο νὰ πῶ τὸ Σάββατο γιὰ τὴν ἐπιτροπὴ. Λοιπόν, τί σοῦ συμβαίνει;

—Σκέψου, αὐτὸς ὁ Τζέρρις ποὺ ἤθελε νὰ μοῦ φορτώσῃ τὸ αὐτοκίνητο, μοῦ ἔκρυψε ὅτι ἦταν τακτικὸς γιατρός τῶν Ἐξοχοτήτων τους καὶ κυρίως τῆς Λαίδης Μπράντμωρ. Ὁ Κυβερνήτης μοῦ ἀνήγγειλε ὅτι θὰ πάρω τὴ θέσι του.

—Αὐτὸ δὲν θὰ προσέσθῃ τίποτε στὸ μισθό σου.

—Δὲν εἶναι ζήτημα μισθοῦ, ἀλλὰ κάτι καλύτερο.

—Ὅπωςδήποτε δὲν θὰ ἔχῃς νὰ κάνῃς πολλὰ πράγματα. Φαίνονται καὶ οἱ δύο τους σιδερένιοι.

—Δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ εἶναι σίγουρος. Ἡ Λαίδη Μπράντμωρ θὰ ὑποφέρῃ ἀσφαλῶς ἀπὸ ἡμικρανίες. Στὸ γεῦμα μισόκλεινε πότε - πότε τὰ μάτια μὲ μιὰν ἔκφρασι πόνου. Κάτι θὰ βγῇ ἀπ' αὐτό. Εἶμαι πολὺ εὐχαριστημένος. Συνεχάρῃς τὴ Λαίδη Λύντστον γιὰ τὰ σαλόνια της;

—Δὲν εἶχα τὴν εὐκαιρία.

—Πρέπει νὰ τὴ βρῇς. Εἶναι σημαντικό. Πολὺ σημαντικό.

Ἡ Ὦντρυ τὸν κύτταξε νευριασμένη.

—Ἀ, καὶ σήμερα τὸ ἀπόγευμα — συνέχισε ἐκεῖνος — καλύτερα νὰ πᾶς στὴν κυρία στρατηγοῦ Χάμπστεν μετὰ τὴν ἐπίσκεψι στὴν κυρία τοῦ γενικοῦ στρατιωτικοῦ ἐπιμελητοῦ. Καὶ ὅταν θὰ εἶσαι στὴς κυρίας Χάμπστεν...

—Δὲν πρόκειται νὰ εἶμαι, τὸν διέκοψε ἡ Ὦντρυ μὴ ἀντέχοντας ἄλλο. Εὐτυχῶς ἔχει κρίσι ἐλνοσσίας καὶ δὲν θὰ δεχθῇ. Ἀλλωστε φθάνουν οἱ ἀγγαρείες γιὰ σήμερα. Θὰ πῶ στὴν πισίνα μὲ τὸ Ρόμπερτ καὶ τοὺς ἄλλους. Θὰ εἶναι μιὰ ἀλλαγὴ γιὰ μένα.

Ἀπὸ καιρὸ ἤθελε νὰ ξεσταθῶσῃ λίγο. Ὁ Χέρμπερτ ἔμεινε ἄφωνος.

—Τίποτε δὲν σὲ ἐμποδίζει νὰ ἔρθῃς μαζί μας, πρόσθεσε ἐκεῖνη.

—Φοβοῦμαι πὼς τὸ γεῦμα θὰ σὰς φάνηκε πολὺ σοβαρὸ, κυρία μου, εἶπε ὁ σὲρ Ράλφ. Ἀγαπητῇ μου ταγματάρχα, ἡ Λαίδη Μπράντμωρ θὰ ἤθελε νὰ σὰς πῇ κάτι. Νὰ ποῦ ἐρχεται λίγη νεολαία, συνέχισε ἀπευθυνόμενος στὴν Ὦντρυ.

Ὁ Χέρμπερτ διευθύνθηκε πρὸς τὴ Λαίδη Μπράντμωρ μὲ ὕψος ἐπίσημο, ἐνῶ τὴν ἴδια στιγμή ἔμπαινε στὸ σαλόνι τὸ ζεύγος Οὐίλφορντ καὶ ἡ Φλόρενς Τρόνερ - Σμίθ. Οἱ δύο γυναῖκες ἦταν ὁμορφες. Ὅσο γιὰ τὸ λοχαγὸ Οὐίλφορντ, ἦταν ἕνας νέος ψηλός, μὲ ἡλιοκαμμένα μάγουλα καὶ μαλλιά κατὰξανθα, σχεδὸν ἄσπρα. Εἶχε μιὰν ἔκφρασι ἀνθρώπου γεροῦ καὶ καλόκαρδου, ποὺ ἄρεσε ἀμέσως στὴν Ὦντρυ.

Ὑστερα ἀπὸ τὶς ὑποχρεωτικὰς ὑποκλίσεις οἱ Οὐίλφορντ καὶ ἡ Φλόρενς πλησίασαν τὸ Ρόμπερτ ποὺ τοὺς σύστησε τὴν Ὦντρυ.

—Ταγματάρχα, καθῆστε μιὰ στιγμή σὰς παρακαλῶ, εἶπε ἡ Λαίδη Μπράντμωρ δείχνοντας στὸ Χέρμπερτ τὸν καναπέ. Ὁ Κυβερνήτης θὰ σὰς εἴτῃ ἀσφαλῶς τί θὰ εἰστε γιὰ μᾶς;

—Ὁ Κυβερνήτης, κυρία μου, μὲ ἔκανε πανευτυχὴ λέγοντάς μου ὅτι θὰ ἔχω τὴν τιμὴ νὰ εἶμαι ἰδιαίτερος γιατρός τῶν Ἐξοχοτήτων σας. Αὐτὸ εἶναι μιὰ ἐνδειξὶς εὐνοίας γιὰ τὴν ὁ-

ποία ἐλπίζω νὰ φανῶ ἀντάξιος.

Κάθησε, στραύρωσε τὰ πόδια του, ἄνοιξε καὶ ξανάκλεισε τὰ χέρια, ἕνα τὶς ποὺ τὸ πάθαινε ὅταν εἶχε νευρικότητα. Τώρα ὅμως ποὺ ἐπρόκειτο γιὰ τὴ δουλειά του, ξανάβρισκε σιγὰ - σιγὰ τὴν ἐπαγγελματικὴ του αὐτοπεποίθησι.

—Μὴν φοβάστε μήπως γίνετε αἰτία νὰ θιγοῦν οἱ ἀνώτεροί σας, συνέχισε ἡ Λαίδη Μπράντμωρ. Ἐχομε τὴ συνήθεια νὰ διαλέγουμε πάντα γι' αὐτὰς τὶς ἐπισκέψεις ἕναν ταγματάρχη. Ἀλλωστε δὲν θὰ σὰς ἐνοχλοῦμε πολὺ. Δόξα τῷ Θεῷ εἴμαστε ὑγιεῖς. Πάντως ὁ γιατρός Τζέρρις ἐρχόταν καὶ μᾶς ἔδλεπε τακτικά. Ἡ ζωὴ μας εἶναι κουραστικὴ καὶ ὁ Κυβερνήτης κουράζεται ὑπερβολικά.

Ἡ ἡμικρανία θὰ εἶχε δυναμώσει, γιὰ τὴ Λαίδη Μπράντμωρ ἐνῶ μιλοῦσε ἔφερε τὸ χέρι της στὸ μέτωπο καὶ στὰ μάτια.

—Ὑποφέρει συχνὰ ἀπ' αὐτὰς τὶς ἡμικρανίες; ρώτησε ὁ Χέρμπερτ.

—Πὼς τὸ μαντέψατε;

—Ἀπὸ τὸ ἐνδιαφέρον μου γιὰ τὴν Ἐξοχότητά σας καὶ ἀπὸ ἐπαγγελματικὴ συνήθεια.

—Ναί, τὶς εἶχα πάντα. Ἀπὸ ἕναν χρόνον τώρα χειροτέρεψαν. Ὁ γιατρός Τζέρρις πίστευε πὼς ἔφταιγε τὸ σηκῶτι.

—Δὲν ἤθελα, εἶπε ὁ Χέρμπερτ, νὰ ἐκφράσω ἀντίθετη γνώμη ἀπὸ ἕνα συνάδελφο, ἀσφαλῶς καλύτερο καὶ μεγαλυτέρου μου, ἀλλὰ ἂν ἔφταιγε τὸ σηκῶτι ἡ Ἐξοχότητά σας δὲν θὰ εἶχε τόσο λαμπρὸ χρῶμα.

Ἡ Λαίδη Μπράντμωρ τὸν κύτταξε μὲ συμπάθεια.

«Εἶναι πολὺ καλύτερος ἀπὸ τὴν γυναῖκα τοῦ, σκέφθηκε. Ἡ ἀδελφὴ μου ἔχει δίκιο».

—Ἡ Ἐξοχότης σας, δὲν ἔχει πότε - πότε μικροὺς πόνους στὶς ἀρθρώσεις, στὰ δάχτυλα παραδείγμα-τος χάριν;

—Βέβαια.

—Λοιπόν, εἶναι ἀρθριτισμός. Δὲν εἶναι τίποτε σοβαρὸ. Ὡστόσο στὰ ὑγρά κλίματα πρέπει νὰ προσέχη κανεὶς. Ἀς γυρίσουμε ὅμως στὸ πιὸ ἐπείγον. Στὸ βαπόρι ἔδωσα στὴ Λαίδη Λύντστον γιὰ κάτι νευραλγίες

που είχε, ώρισμένα χάρτια δικής μου συνθέσεως. "Αν έχω ακόμη κανένα, σέ πέντε λεπτά θα δώσω καλά.

—"Ο Θεός να δώσει. Τό άπόγευμα θα έχω κόσμο, έχω μπρίτζ, τό βράδυ επίσημο δείπνο... Μύριελ!

—"Έχω δυό χάρτια ακόμη. "Ηθελα μάλιστα να σας ζητήσω κι' άλλα, ταγματάρχα. Είναι μαγικά. Πάω να τ'άφέρω.

"Η νεολαία είχε μαζευτεί σέ μι'α γωνιά του σαλονιού. "Ο Τζέραλντ Τρόβερ - Σμιθ άκούγε κακόκεφος τούς φίλους του να κάνουν τ'α σχέδιά τους γιά τό άπόγευμα.

—Τί ώραία! μουμούριζε λοξοκυττάζοντας τήν "Ωντρυ, και εγώ να είμαι ύπηρεσία! "Η πίσίνα είναι ό μόνος εύχάριστος τόπος εδώ.

—Είναι κιάλας τρείς και τέταρτο, είπε ανασπενάζοντας ή Μέημπελ Ουίλφορντ. "Αναρωτιέμαι αν οί "Έξοχότητές τους θα άποφασίσουν ποτέ να φύγουν. Δέν μπορούμε να τό σκάσουμε πρίν. Και εγώ πρέπει να κοιμηθώ μισή ώρα: τό άπαιτεί ή όμορφιά μου!

Είχαν περάσει πέντε λεπτά που ή Λαίδη Μπράντμωρ είχε πάρει τό χάρτι. "Έξακολουθούσε να κρατά με πείσμα τό χέρι στο μάτι της. "Ο Χέρμπερτ τήν κύτταξε με άνυπομονησία και αγωνία.

—"Αν δέν τής περάσει, άλλοίμονό μου, σκέφθηκε. Και όμως είναι καλά χάρτια.

Ξαφνικά τό χέρι τής Α. Ε. άφησε τό μάτι της. Μιά έκφρασι έκπληξως φάνηκε στο πρόσωπό της. Μισόκλεισε τ'α μάτια και χαμοέλασε.

«Έν τάξει», σκέφθηκε ό Κάρτερ.

—Είναι θαυματουργό, αγαπητέ μου ταγματάρχα. Μύριελ, μπορώ να πάρω μαζί μου τό άλλο χάρτι;

—Θά σας φέρω αύριο ένα όλόκληρο κουτί, είπε ό Χέρμπερτ. Μόνο που θά πρέπει να σας άκροασθώ.

—Σύμφωνοι. Λοιπόν αύριο, μάγε!

—Είχες δίκιο, είπε στην άδελφή της που τή συνάδευσε ως τήν πόρτα. Είναι σπουδαίος.

☆

"Η έλλειψι αυτοκινήτων ήταν πολύ κουραστική γιά τήν "Ωντρυ. Οί τυπικές επισκέψεις που έκανε ύποχρεωτικά κάθε μέρα, τήν κούραζαν

τρομερά, αλλά τό είχε πάρει άπόφασι.

«Είναι καθήκον μου. Τό όφείλω αυτό στο Χέρμπερτ».

Οί μακρινές άποστάσεις ήταν μαρτυρικές μέσα στο άποπνικτικό φορείο, με τή ζέση που κάθε μέρα μεγάλωνε. Δέν μπορούσε να καταφύγει στα ταξί, γιάτι ήταν πολύ άκριβά, έκτός που σχεδόν πάντα ήταν άγκαζαρισμένα άπό τ'α ξενοδοχεία. "Η "Ωντρυ χαμογελούσε με τήν πρώτη της αίσιοδοξία, όταν θέλησε να βρή ένα ταξί και να τό πληρώσει άπό τίς δικές της οικονομίες.

—Τάξι όχι Κίνα, είχε άπαντήσει ό ύπηρέτης.

Τό Ραχατζάνγκ μπορεί να ήταν μαλαισιανό, αλλά τ'α ήθη του ήταν κινεζικά. "Ο ύπηρέτης τής είχε έξηγήσει ότι στην "Άπω "Ανατολή τ'α πατροπαράδοτα επαγγέλματα άντιδρούν σ' αυτό που ή Εύρώπη ονομάζει με τόσην αίσιοδοξία πρόοδο και πολιτισμό.

—"Αν έπιτρεπόταν ταξί Ραχατζάνγκ, πεθάνουν σαράντα χιλιάδες κούληδες.

Μιά μέρα, φεύγοντας άπό μι'α έπίσκεψι, δέν είχε τό θάρρος να διασχίσει τήν πυρπολημένη πόλι γιά μι'α άλλη άγγαρεία που έπρεπε να κάνει. Τό ίδιο βράδυ ό Χέρμπερτ τής παρατήρησε ότι τεμπέλιαζε.

—Μου ζητάς πάρα πολλά. Οί άποστάσεις είναι άτελείωτες και δέν έχουμε αυτοκίνητο.

—Δέν είναι ώρα τώρα να κάνουμε έξοδα. Να ίσοσκελίσω πρώτα τόν προϋπολογισμό μου και ύστερα βλέπουμε.

"Η μικρή συντροφιά που ή "Ωντρυ είχε γνωρίσει στής Λαίδης Λύντστον, τήν είχε άμέσως δεχτή στον κύκλο της. Οί γυναίκες τής συντροφιάς μπορεί να μην ήταν πλούσιες, αλλά ήταν εύπορες. "Η Μέημπελ Ουίλφορντ ώδηγούσε μόνη της τό αυτοκίνητό της και ή Φλόρενς Τρόβερ - Σμιθ είχε σωφέρ. "Ο άντρας της είχε ένα δικό του αυτοκίνητο «σπόρ» στο όποιο ή "Ωντρυ είχε άρνηθί να μπη. "Ο λοχαγός τής ήταν αντίπαθητικός. Θυμόταν τόν ύπουλο και ταπεινό τρόπο με τόν όποιο είχε άποπειραθί άπό τήν πρώτη φορά που τή γνώ-

ρισε να τής έκδηλώσει αισθήματα που δέν είχε βέβαια κανένα σκοπό να έθαρρύνει.

"Η πίσίνα, ό τόπος συναντήσεως τής νεολαίας, ήταν έξω άπό τήν πόλι. "Ηταν ύπαίθρια, πολύ μεγάλη και είχε γύρω - γύρω τραπεζάκια κάτω άπό πολύχρωμες όμπρέλλες, όπου όλο τό κοσμικό Ραχατζάνγκ έκανε κουτσομπολιό πίνοντας τσάι ή ούισκι.

Είχε τρείς εξέδρες γιά βουτιές σέ διαφορετικό ύψος. "Η "Ωντρυ, που κολυμπούσε καλά άπό μικρή, είχε βουτήξει τήν πρώτη μέρα άπό τήν πιό ψηλή εξέδρα, ενώ οί φίλοι της τήν χειροκροτούσαν. Τό νερό ήταν χλιαρό, σχεδόν ζεστό. "Υστερα όμως άπό τή σκόνη και τήν κάψα όλης τής μέρας δέχτηκε με άπόλαυσι αυτή τή σχετική δροσιά και δήλωσε πως τίποτε δέν θα μπορούσε να τήν έμποδίσει να κολυμπά κάθε μέρα.

"Η Φλόρενς τήν είχε πάρει με τό αυτοκίνητό της που έκανε τή διαδρομή σέ δέκα λεπτά. Με τό φορείο ή διαδρομή ήταν μι'α ώρα και τής έπιανε τό μισό άπόγευμα. Και τί έπιτροφή ήταν έκείνη! Μετά τήν ξεκούρασι του μπάνιου, έπρεπε να διασχίσει τήν άτέλειωτη παραλία μέσα σέ άτμόσφαιρα χαμάς. "Η χειρότερη δοκιμασία ήταν τό μονοπάτι που ανέβαινε γιά τό σπίτι της. Δέν μπορούσε να συνηθίσει τό λαχάνισμα των κούληδων και κυρίως τόν ιδρώτα τους. Δέν έβλεπε παρά αυτόν που ήταν μπροστά, αλλά ήξερε πως και ό πίσω τ'α ίδια τραβούσε. Προσπαθούσε να μην βλέπει τό ύγρό σημάδι που έμφανίζοταν στην αρχή τής πλάτης του. Και άπλωνόταν σιγά - σιγά, ώσπου στο τέλος, κάτω άπό τό μυσκεμένο ρούχο διαγραφόταν καθαρά ό άδύνατος σκελετός.

Πολλές φορές οί Τρόβερ - Σμιθ και οί Ουίλφορντ κέλασαν τούς Κάρτερ να φάνε και να χορέψουν σέ κέντρα. "Ο Χέρμπερτ είχε δεχθί με δυσφορία.

—Σηκώνομαι πολύ πρωί, γκρίνιαζε, και άλλωστε δέν χορεύω.

"Η αλήθεια ήταν πως χόρευε άσχημα, με μι'α σχολαστική άδεξιότητα. Είχε έγκαταλείψει αυτές τίς εξέδους που τίς ονόμαζε «καταστρεπτική

άπόλεια χρόνου», γιάτι πότε - πότε έπρεπε να πληρώνη κι' αυτός τό λογαριασμό, πράγμα που δέν του ήταν καθόλου εύχάριστο.

Κάθε φορά, ή παρουσία του πάγωνε τήν ατμόσφαιρα. Δέν ήταν πιό μεγάλος άπό τούς άλλους τής παρέας τών γλεντζέδων όπως τήν έλεγε, αλλά ποτέ δέν είχε μέσα του νειάτα. Στο κολλέγιο οί συμμαθητές του τόν έλεγαν «ό γέρος». "Από τό σπόρ δέν άγαπούσε παρά τό γκόλφ.

—Είναι μι'α άσκησι μετρημένη, έλεγε.

Και γι' αυτό δήλωσε στην "Ωντρυ: —"Αν θέλεις όπωσδήποτε να χορεύεις, θα χορεύεις χωρίς έμένα. Θά κάνη ίσως κακή έντύπωσι να θγαίνης μόνη, αλλά εγώ δέν μπορώ να ξευχητώ. Είμαι εργαζόμενος άνθρωπος.

"Ο Ουίλφορντ, ό Τρόβερ - Σμιθ, ακόμη και ό Ρόμπερτ Λύντστον ήταν κι' αυτοί άπασχολημένοι άπό τό πρωί και μάλιστα ό Ουίλφορντ που ήταν στο έπιτελείο δούλευε όσο και ό Χέρμπερτ. "Εκείνο όμως που ένώχλούσε τό Χέρμπερτ δέν ήταν τόσο τό να κοιμάται άργά, όσο τό να αίσθάνεται παραμερισμένος άπό τούς φίλους τής γυναίκας του. "Ολοι τους έθιγαν με τρόπο έλαφρό θέματα που δέν τόν ένδιέφεραν καθόλου. Μιλούσαν γιά κυνήγι, γιά φιλολογία, γιά σπόρ, γιά τέχνη. Οί κρίσεις και οί σκέψεις που άκούγε τόν έννευρίζανε. Γιάτι οί νέοι αυτοί που είχαν καλύτερο βαθμό άπ' αυτόν έπαιρναν αυτό τό άνώτερο ύφος κι' αυτόν τόν άδιάφορο τόνο που χωρίς να καταλαβαίνει τό γιάτι του φαινόταν σαν προβολή; "Αλλωστε σέ τί θα μπορούσαν να τού φανούν χρήσιμοι όλοι αυτοί οί έξυπνάκηδες;

—Είναι σόμπε και τίποτε άλλο.

—Γιάτι ό άνδρας σας παίρνει αυτό τό ύφος; ρώτησε ένα βράδυ ή Μέημπελ τήν "Ωντρυ.

—Δέν τού άρέσουν πολύ τ'α δημόσια κέντρα, είχε άπαντήσει άμήχανα έκείνη.

Τ'α δυό ζεύγη είχαν καλέσει τότε τούς Κάρτερ στις βίλλες τους, αλλά ό Χέρμπερτ έφυγε άπό έκείνα τ'α γεύματα τραυματισμένος. "Οχι γιάτι τ'α σπίτια τους ήταν πολυτελή, ούτε γιάτι είχαν φάει καλύτερα άπό τό

δικό τους σπίτι. 'Η 'Ωντρου φρόντιζε πολύ το τραπέζι και με λίγα μέσα είχε στολίσει το σπίτι τους με τρόπο χαριτωμένο. 'Αλλωστε ο Χέρμπερτ δεν τάβαζε με τις γυναίκες, αλλά με τους άντρες, για την κομψότητα, για τον άερα τους. Τους ζήλευε χωρίς να το όμολογεί. Τον ένωχλούσε ακόμη και ο τρόπος που ντύνονταν... Σύνοπι!

Οι ίδιοι λόγοι που άπωθούσαν το Χέρμπερτ, ώθούσαν την 'Ωντρου κοντά στους νέους της φίλους. 'Εδρισκε κοντά τους μια άτμόσφαιρα λεπτότητας, μια συντροφιά έλεύθερη που την είχε γνωρίσει άλλοτε κοντά στους γονείς της και που αποτελούσαν το κλίμα της ζωής της. 'Ο Χέρμπερτ την είχε εξορίσει. Οί Ούιλφορντ κυρίως, που για πολλούς λόγους τους προτιμούσε από τους άλλους, της έφεραν αυτή την παράξενη έντύπωση άνεσεως, αυτή την ευφορία του έαυτού της.

Κάθε τόσο ο Χέρμπερτ την ψύχαινε με χίλια δυο μικροπράγματα: μια παρατήρησι, μια κίνησι, συχνά μια σιωπή.

Και με τον 'Ερικ —που η ανάμνησί του την κυνηγούσε πάντα— δεν συμφωνούσε σε όλα, αλλά ποτέ δεν είχε νιώσει ότι αυτό την έθιγε.

«Δεν είναι οί ιδέες που με χωρίζουν από τον άνδρα μου, σκεπτόταν, είναι κάτι άλλο, κάτι λιγότερο και κάτι περισσότερο. Δεν είναι μόνο ζήτημα περιβάλλοντος».

'Η Κρίστιαν Τουρπέν δεν ήταν άσφαλώς από καλύτερη οικογένεια από τη Χέρμπερτ και οί συχνά έπιτηδεύμενοι τρόποι της έκαναν την 'Ωντρου να χαμογελάει. 'Οστόσο ποτέ η νεαρή 'Ιρλανδέζα δεν είχε αισθανθεί άσχημα στο μαγαζάκι της κυρίας Τουρπέν ή στο κακοβαλμένο της σαλόνι. Ποτέ πάλι η στάσι ή τα λόγια της κυρίας Τουρπέν δεν την είχαν πληγώσει, ενώ μπροστά σ' αυτές τις δυο σπουδαίες κυρίες, τη Λαίδη Μπράντμορ και τη Λαίδη Λύντστον, αισθανόταν πραγματικά πολύ άσχημα.

«Δεν είναι μόνο ζήτημα ανατροφής και μορφώσεως, σκεπτόταν η 'Ωντρου. Είναι κάτι πιο βαθύ, είναι η χυδαιότητα της ψυχής».

Παρ' όλη την εύχαρίστησι που ένοιθε κοντά στους καινούργιους της φίλους, η 'Ωντρου έπαψε πια να δέχεται τις προσκλήσεις τους.

—Προτιμώ να τρώω με τον καυτό μένο το Χέρμπερτ, τους είπε εύθυμα. Είναι άγριμι, να τον συγχωρήτε. 'Εργάζεται τόσο πολύ. Και εγώ έχω τη δουλειά μου. 'Εχω καθυστερήσει τα άρθρα μου. Καλέστε με για τσάι ή έλάτε στο σπίτι να το πάρουμε μαζί. Για τα βράδια μου είναι αδύνατο.

—Μου φαίνεται πως δεν πολυθλέπεις πια τους γλεντζέδες σου, είπε ο Χέρμπερτ ύστερα από λίγον καιρό.

'Η 'Ωντρου σήκωσε τους ώμους χωρίς να απαντήσει. Πώς δεν καταλάβαινε ότι δεν μπορούσε να δέχεται συνεχώς προσκλήσεις που εκείνος δεν ήταν διατεθειμένος να τις ανταποδώσει; Βέβαια ήταν έλεύθερη να δγαίνη πότε-πότε τα βράδια χωρίς αυτόν, αλλά κάθε τέτοια ψυχαγωγία άποτελούσε η ένα καινούργιο έξοδο ή μια μικρή ταπεινώσι: για μια θέσι σπών κινηματογράφο, για μια είσοδο στο λούνα πάρκ...

Δεν είχε επίσης αρκετές τουαλέτες. 'Ο Χέρμπερτ δεν μιλούσε μαζί της για άλλα χρηματικά ζητήματα, εκτός από τα έξοδα του σπιτιού. 'Η δήλωσί της ότι θα έβγαζε η ίδια τα προσωπικά της έξοδα είχε γίνει με το παραπάνω αντιληπτή. Δεν είχε πια χρήματα και το υλικό για τα άρθρα της είχε τελειώσει. 'Αν μπορούσε τουλάχιστον να επισκεφθί τα περίχωρα! 'Αναγκαζόταν να σκέπτεται και την παραμικρότερη δαπάνη.

«'Όσο πάω και γίνομαι πιο τσιγκούνα!» συλλογίζοταν.

Με κανένα τρόπο δεν ήθελε να ζητήσει τη βοήθεια του Χέρμπερτ. Δεν ήθελε να ξεστομίσει τέτοια λόγια. 'Από την άλλη μεριά όμως δεν μπορούσε να ξεσηκώσει το ότι δεν το μάντευε μόνος του.

«Τί μίξερη ζωή! Φτάνει να νοσταλγή κανείς το Καλαί!»

'Ενα βράδυ, στο σπίτι των Μάκ Λόν, καθόταν από τραπέζι δίπλα στον Ρέτζι Ουέσνκοτ, διευθυντή της έφημερίδας του Ραχατζάνγκ, «'Ημερήσια Νέα». 'Η 'Ωντρου έκανε ό,τι μπορούσε για να κερδίσει τη συμπάθειά του. Στο τέλος του δείπνου του πρό-

τεινε να γράφει τακτικά άρθρα για την έφημερίδα του.

—Θα με ενδιέφερε πάρα πολύ, ξέρετε, του είπε, και είναι τόσο διασκεδαστικό για μια γυναίκα να κερδίσει χρήματα.

Το είπε με τόνο σχεδόν αδιάφορο, με ύφος κοσμικό, αλλά περίμενε με χτυποκάρδι την άπάντησι: δεν είχε λεπτά για να αγοράσει ούτε έσώρουχα.

'Ο Ουέσνκοτ κύτταξε με δισταγμό το όμορφο πρόσωπο που του χαμογελούσε. 'Ηξερε πως ο γιατρός Κάρτερ ήταν εύνοούμενος της Λαίδης Μπράντμορ, αλλά φοβόταν τα άρθρα των κοσμικών ανθρώπων.

—'Εχετε γράψει άλλη φορά;

—Στέλνω συνεργασία στο «'Η6-νικ Νιούς». Νά και η ταυτότητά μου, είπε δαγάζοντας ένα χαρτί από την τσάντα της.

Πραγματικά, πριν από τρεις μέρες είχε πάρει την ταυτότητα αυτή από τον κύριο Φρήλινγκουαϊν μαζί με μια έπιταγή που την είχε ξοδέψει από καιρό.

—'Αν είναι έτσι, αλλάζει το πράγμα. Τί είδους άρθρα έχετε στο νού σας;

—Δεν ξέρω... ίσως κανένα χρονογράφημα, μια-δυο φορές την εβδομάδα... έτσι, για να περνά η ώρα μου.

—Και να πληρώνετε τα τσιγάρα σας;

—'Ακριδώς!

—Λοιπόν, σύμφωνοι. Για μόδα καλύτερα. Θα είναι άλλωστε ωφέλιμο και για σάς. Θα σάς κάνουν καλές τιμές.

«Σώθηκε» σκέφθηκε η 'Ωντρου.

'Από την άλλη μέρα κιόλας στράφηκε στη δουλειά, χαρούμενη όσο δεν ήταν ποτέ από τότε που πήρε εκείνο το τηλεγράφημα στο Καλαί. 'Αλλά «δεν της έρχόταν» τίποτε.

—'Η Κρίστιαν! Θα γράφω στην Κρίστιαν Τουρπέν. Με τη μορφή του γράμματος είναι πολύ πιο εύκολο. 'Όταν έγραψε το γράμμα το ξανάδιαβάσε. 'Ηταν ζωντανό. Βρήκε έναν τίτλο και υπέγραψε 'Ωντρου. 'Υστερα από δυο μέρες το άρθρο μπήκε στην πρώτη σελίδα της έφημερίδας.

'Ο Ουέσνκοτ της έφερε ο ίδιος μια έπιταγή τριών λιρών.

—Χαριτωμένο το άρθρο σας, αγαπητή μου συνεργάτρια. Φέρνετέ μου ένα κάθε εβδομάδα. Και προγαίνετε σε ένα-δυο μοδίστρες, προσέθεσε παρατηρώντας την 'Ωντρου.

'Η 'Ωντρου ένωσε πως κοκκινίζει. 'Ασφαλώς ο Ουέσνκοτ θα κατάλαβε.

«Την καυμενούλα, συλλογίζοταν αυτός όταν έφυγε. 'Αν καμιά φορά άπατήση τον άνδρα της, ασφαλώς δεν θα του έχει κλέψει ούτε δεκάρα».

☆

'Η βροχή έπεφτε ραγδαία στον κήπο. Στο μπαλκόνι άκούγονταν σαν καταρράκτης. 'Η 'Ωντρου ξύπνησε και άναψε το φώς. 'Ανατρίχιασε και τράβηξε τα ύγρά σετόνια. Μ' ένα μαντίλι σκούπισε το ιδρωμένο της πρόσωπο. Οί τοίχοι και το ταβάνι ήταν μαύρα από τα έντομα. 'Από πάνω της μερικές σαύρες παραφύλαγαν για καμμία μύγα, την άρπαζαν και ύστερα πάλι στέκονταν ακίνητες.

«Δεν θα έκλεισα φαίνεται καλά τις γρίλλιες» σκέφθηκε η 'Ωντρου.

Δεν τόλμησε να έγκαταλείψει την κουνουπιέρα της και σβήνοντας το φώς προσπάθησε να κοιμηθί. 'Ο φόβος μήπως μπή ο Χέρμπερτ, την κρατούσε ξύπνια. Παρ' όλες της τις προσπάθειες να κρύψει την άπείχειά της, δεν το κατάφερε. 'Ο άνδρας της συνήιζε να πίνει ένα ούισκυ προτού κοιμηθί. 'Από τότε που ήρθαν στο Ραχατζάνγκ έπαιρνε το μπουκάλι στο δωμάτιό του και το τελείωνε σε τρία βράδια.

—Στον τόπο αυτόν, είναι το καλύτερο τονωτικό, έλεγε και πίνω μόνο μετά τη δύσι του ήλιου.

'Υστερα άπ' όλα αυτά κοιμόταν άσχημα και ένωχλούσε συχνά τη γυναίκα του με τις έρωτικές του εκδηλώσεις. 'Η 'Ωντρου πότε-πότε κλείδωνε την πόρτα της, αλλά τότε εκείνος έμπαινε από το μπαλκόνι.

Σε παρακαλώ, Χέρμπερτ. Με κάνει και άρρωσταίνο. 'Εχω χάσει τον ύπνο μου.

Την προηγούμενη μέρα είχα μια συζήτησι γι' αυτό το ζήτημα, που την είχε κάνει ν' άηδισή.

—Θα προτιμούσε ίσως τους και-

νούργιους σου φίλους; φώναξε ο Χέρμπερτ με ζήλεια.

—Για ποιούς θέλεις να πής; Για το Ρόμπερτ Λύντστον;

—“Οχι γι’ αυτόν. Υπάρχουν και άλλοι.

‘Από τότε που έδειχνε αντίδρασι στις επιθυμίες του, εκείνος είχε αλλάξει. Την παρακολουθούσε συχνά με βλέμμα φιλόπομπο και κακό.

«Κάποιος τόν διαθέτει εναντίον μου, μά ποιός;»

‘Η γρίλλια έτριξε. ‘Η “Ωντρου πετάχτηκε, αλλά ήταν ο άερας. Τέλος, νανουρισμένη από τη βροχή, κόντευε να άποκοιμηθής, αλλά πάλι ανατρίχιασε και ένιωσε την καρδιά της να χτυπά: το τρελλό πουλί! Οί δυο θλιβρές και μονότονες νότες έρχονταν από το μπαλκόνι. Θά είχε καταφύγει εκεί, στην άριστερή γωνιά. Ξαφνικά, τó άκουσε πίσω της... Πώς να κοιμηθής; “Αν ήταν τουλάχιστον μόνο ο Χέρμπερτ!

Είχε μεγάλη ανάγκη από χρήματα. ‘Ακολουθώντας τη συμβουλή του Ουέστγουντ, είχε πάει στις μοδίστρες της λεωφόρου Πρίγκηπος της Ουάλλιας. “Ελπιζε πως ο Οίκος Ράσελ θά δεχόταν να τη ντύνη φθηνά, αν τού έκανε λίγη καμουφλαρισμένη ρεκλάμα. Τό μόνο που της έκαναν ήταν μια έσπρωσι. Πήρε ένα μόνο φόρεμα που θά τó ξεπλήρωνε με τρία άρθρα.

«“Αν τά σκέπτομαι όλα αυτά δεν πρόκειται να κοιμηθώ».

Σε λίγο την πολιορκήσαν καινούργιες σκέψεις, που ή νυχτερινή μοναξιά, τīs μεγαλοποιούσε. Τό αύριανό πρόγευμα! Θυμήθηκε πως δεν είχε δής τó μενού. “Υστερα θυμήθηκε πως ήταν Τετάρτη και ο Χέρμπερτ έρχόταν στις 12, γιαιτ πήγαινε στής Λαίδης Μπράντμορ. Θά τά βόλευε... “Αλλά τó άρθρο; Τής χρειάζονταν τουλάχιστον τρεις ώρες γιά τó άρθρο. Καί είχε στις δέκα ραντεβού με τόν αρχιτέκτονα, γιαιτ ή στέγη έσταζε και τώρα μ’ αυτή τη βροχή... ‘Η βροχή! Γιατί όχι; ‘Η μόδα με τη βροχή! «Νά τó θέμα μου!» σκέφθηκε.

Κάθε βράδυ πλαγιάζοντας έπαιρνε μολύβι και μπλόκ μαζί της. “Ανασηκώνοντας την κουνουπιέρα πήρε τά τσιγάρα της, γιαιτ δεν μπορούσε να γράψη χωρίς να καπνίση.

Μιά ξαφνική λάμψι φώτισε τó δωμάτιο. Είχε φέξει. Τά τσιγάρα πλημμύριζαν τó τασάκι. Τό άρθρο τελείωσε. “Εξουθενωμένη, αλλά χαρούμενη, ή “Ωντρου κοιμήθηκε.

Τήν ξύπνησε τó τηλέφωνο. “Ηταν μιά φωνή που την ήξερε και που μιλούσε κινέζικα με άγγλική προφορά.

—“Εμπρός! Ποιός είναι;

Τής απάντησε ένα γέλιο. Γνώρισε τó γέλιο τού Ρόμπερτ. Μιλούσε χαρούμενα και διασπικά χωρίς να περιμένη απαντήσεις.

—Αυτό σημαίνει κινέζικα «καλημέρα σας αγαπητή μου φίλη, πώς είστε;». Σάς ξύπνησα; Ξέρετε πως είναι σχεδόν έντεκα; Τί; Δουλεύατε; Πολυδουλεύετε. Γι’ αυτό σας τηλεφωνώ. “Ενα μεγάλο νέο. “Απέκτησα επιτέλους τó κυνηγετικό μου περίπτερο. Πού; Στó Ούνταϊγκόρ, βέβαια. Σάς προσκαλώ γιά τó πρώτο γουήκ-έντ. “Ο άνδρας σας; Φέρτε τον μαζί. Τί; Θά τόν ρωτήσετε; Τί; Νά σας τηλεφωνήσω γιά την απάντησι; “Οχι. Θά περάσω σε λίγο.

‘Η “Ωντρου πήδησε από τó κρεβάτι. Τό γουήκ-έντ στó Ούνταϊγκόρ την γοήτευε. Συλλογίστηκε ξαφνικά τó νεαρό Σουλτάνο. ‘Η σκοτεινή, αινιγματική ζούγκλα που την έβλεπε από τó μπαλκόνι της, την τραβούσε με τó μυστήριό της. Νά σκεφθής κανείς ότι βρισκόταν στó Ραχατζάνγκ πέντε μήνες και δεν είδε τó Ούνταϊγκόρ... Τό ρολόι χτύπησε έντεκα. «Θεέ μου, σκέφθηκε. Καί ο αρχιτέκτων;»

Φώναξε την “Αμα που έφανίστηκε χοροπηδώντας.

—“Αρχιτέκτων ήρθε, έστειλε έργατες. Βροχή έπεφτε κουζίνα.

«Καί τó φαγητό;» σκέφθηκε ή “Ωντρου τρομοκρατημένη.

—Στείλε μου τó μάγειρα, άμέσως.

“Ο μάγειρας έφανίστηκε άτάραχος.

—Δεν χρειάζεται κουζίνα. Μικρή κατσαρόλα κάμαρά μου, φωτιά ξύλα. “Ετοιμάζω φαγητό κινέζικο.

—Ξέρεις καλά, ότι δεν άρέσουν στόν κύριο τά κινέζικα φαγητά.

—“Οχι, κύριος εύχαριστημένος. Φαγητά πολύ καλά.

—Δείξε μου τόν κατάλογο, είπε ή “Ωντρου.

(Συνεχίζεται)

Κάθε κίνησι τού χεριού σας γίνεται μιά αισθητική απόλαυσι χάρις στó PEGGY SAGE... τó θερμικό που όμορφαίνει, προστατεύει, διατηρείται περισσότερο από κάθε άλλο.

Διαλέξτε από την καταπληκτική σειρά των νέων άποχρώσεων —που έναρμονίζονται με την έφετεινή Μόδα— τó χρώμα που δά τονίση περισσότερο την όμορφή των χεριών σας...

Peggy Sage

SALONS: PARIS • NEW YORK • LONDON

ΓΕΝ. ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑ: ΦΙΛ. Α. ΓΕΩΡΓΑΚΗΣ
ΟΔΟΣ ΛΑΜΑΧΟΥ 3^α — ΑΘΗΝΑΙ — ΤΗΛ: 32-936

Οἱ καλοὶ τρόποι εἶναι πολιτισμὸς καὶ ὄχι πολυτέλεια

ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΚΑΛΟΙ ΤΡΟΠΟΙ

(Συνέχεια)

Ἰύρω ἀπὸ τὸ Πράσινο Τραπέζι

Μοῦ ἔστειλαν αὐτὴ τὴν ἐρώτησι: «Διαβάσαμε τελευταίως γιὰ τοὺς καλοὺς τρόπους τοὺς σχετικούς μὲ τὰ χαρτιά. Ἐπειδὴ ὁ ἄνδρας μου καὶ ἐγὼ ἀνήκουμε σὲ μιὰ συντροφιά πού παίζει συχνὰ χαρτιά, θὰ θέλαμε, ἂν ἔχετε τὴν καλωσύνη, νὰ μᾶς δώσετε καὶ σεῖς τὴ γνώμη σας μὲ κάθε λεπτομέρεια, ὄχι μόνον γιὰ τοὺς τυπικοὺς καλοὺς τρόπους, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴ βαθύτερη, τὴν πραγματικὴ καλὴ συμπεριφορὰ τοῦ παίκτη καὶ τοῦ ἀνθρώπου πού ξέρεи σὲ κάθε περίπτωσι, φιλικὴ ἢ κοινωνικὴ, νὰ φέρεται σωστά σ' ὅλα τὰ ζητήματα πού περιστρέφονται γύρω ἀπὸ τὸ πράσινο τραπέζι.»

Ἡ ἐρώτησις τῆς ἀναγνώστριας εἶναι πολλὴ ἐνδιαφέρουσα καὶ μᾶς δίνει τὴν εὐκαιρίαν νὰ θίξουμε ἕνα θέμα τὸ ὁποῖο, πραγματικά, σπανίως θίγεται στὰ διάφορα «Σαβουάρ-βίβρ». Ἐν τούτοις τὰ χαρτιά παίζουν τεράστιο ρόλο στὴ ζωὴ χιλιάδων ἀνθρώπων, ἀποτελοῦν τὴν κυριωτέρα ψυχγωγία τοὺς ὅπως συχνὰ καὶ τὴν κυριωτέρα πηγὴ παρεξηγήσεων καὶ πικριῶν.

Ἀλλὰ ἂς ἀρχίσουμε ἀπὸ τὴν ἀρχή: Ἐδῶ, ἢ ἀνήκετε μεταξὺ αὐτῶν πού παίζουν χαρτιά ἢ μεταξὺ αὐτῶν πού δὲν παίζουν.

Γιὰ ὅσους δὲν παίζουν: «Ἄν θρεθῆτε σὲ ἕνα ξένο σπίτι καὶ σὰς ρωτήσῃ ἡ οἰκοδέσποινα: «θέλετε νὰ παίξετε κάτι;» μὴν ἀπαντήσετε μὲ ὑπερφάνεια: «ὄχι ἐγώ, εὐτυχῶς, δὲν παίζω χαρτιά», τονίζοντας τὸ «εὐτυχῶς» σάν, τὸ νὰ μὴν παίξετε χαρτιά, εἶναι ἕνα σημεῖο ψυχικῆς ἀνωτερότητας. Αὐτό, ὄχι γιατί εἶναι προτέρημα τὸ νὰ παίζη κανεὶς χαρτιά, ἀλλὰ γιατί ἐπειδὴ παίζουν πάρα πολλοὶ δὲν εἶναι σωστὸ ἐμμέσως νὰ θίγετε ἢ τὴν οἰκοδέσποινα, ἢ ὁποῖα σὰς προτείνει, ἢ τοὺς γύρω, οἱ ὁποῖοι θὰ σὰς ἀκούσουν. Ἐὰν δὲν παίξετε θὰ τὸ πῆτε ἀπλούστατα καὶ δὲν θὰ παίξετε.

Τώρα καὶ γιὰ κείνους πού δὲν παίζουν χαρτιά, ὑπάρχουν ὀρισμένοι κανόνες οἱ ὁποῖοι θὰ μπορούσαν νὰ συνοψισθοῦν σὲ μιὰ μόνη φράσι: Νὰ προσπαθοῦν νὰ μὴν ἐνοχλοῦν ἐκείνους πού παίζουν. Ἐὰν ἔχουν νὰ κάνουν μιὰ συζήτησι, νὰ μὴ τὴν κάνουν ἐπ' αὐτὸ ἀπὸ τὸ κεφάλι τῶν ἀνθρώπων πού παίζουν. Ἐπίσης ἂν ἀποφασίσουν νὰ καθίσουν γιὰ νὰ κυττάξουν πρέπει νὰ ἔχουν ὅπ' ὄψιν τους ὅτι ἡ παρουσία τους εἶναι κατὰ κανόνα ἐνοχλητικὴ καὶ συνεπῶς ὅσο περισσότερο διακριτικὰ τὴν κάνουν αἰσθητὴ, τόσο τὸ

καλύτερο. Ἐρωτήσεις, ἀστεῖα, θαυμασμοί, ἀνακρίσεις σχετικῶς μὲ τὸ μέγεθος τοῦ παιγνιδίου, ὅλα αὐτὰ προκαλοῦν τὴν ἀμέριστη ἀντιπάθεια τῶν ἀνθρώπων πού παίζουν καὶ πού θέλουν τὴν ἡσυχία τους. Ἀλλὰ ἀκόμη καὶ ὁ διακριτικώτερος θεατὴς, αὐτὸς πού κάθεται σιωπηλὸς καὶ ἡρεμὸς καὶ δὲν μιλεῖ καθόλου, μπορεῖ νὰ ἐνοχλήσῃ τὸν παίκτη ἂν τοῦ δημιουργήσῃ τὴν ἐντύπωσι ὅτι τοῦ φέρνει γρουσουζιά, ὅτι, ὅπως λέγεται κοινῶς, τὸν «καρφώνει». Συνεπῶς ἂν δῇ ὅτι αὐτὸς τὸν ὁποῖο παρακολουθεῖ χάνει ἕνα ἢ δυὸ ἢ τρία κού, πρέπει ἡσυχάζουσα νὰ σηκωθῇ νὰ φύγῃ καὶ νὰ πάῃ ἄλλοῦ πρὶν ὁ παίκτης ἐκνευρισθῇ καὶ τὸ δείξει. Γιὰ ὅσους δὲν παίζουν χαρτιά δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ἡ καλύτερη πολιτικὴ εἶναι νὰ μὴν ἀσχολοῦνται καθόλου καὶ νὰ μὴ πλησιάζουν αὐτοὺς πού παίζουν.

Καὶ τώρα ἂς ἔρθουμε σ' αὐτοὺς πού μᾶς ἐνδιαφέρουν περισσότερο, στοὺς παίκτας καὶ στίς ὑποχρεώσεις τους.

Τὰ κοσμικὰ χαρτιά:

Τὰ κοσμικὰ χαρτιά εἶναι αὐτὰ τὰ ὁποῖα παίζη κανεὶς καλεσμένος σὲ ξένο σπίτι, συχνὰ μὲ ἀγνώστους καὶ τὰ ὁποῖα ζητοῦν πολλὴ περισσότερη προσοχὴ στοὺς τύπους ἀπὸ τὰ χαρτιά πού παίζη ὁ κάθε ἕνας μὲ τὴν δική του παρέα καὶ μὲ τοὺς φίλους του. Καλὸν εἶναι οἱ παίκτες, ὅταν βρίσκονται ἰδίως σὲ ξένο σπίτι, νὰ ἀποφασίσουν ἀπὸ πρὶν τὴν ὥρα πού θὰ τερματίσουν τὸ παιγνίδι καὶ ὅταν ἔρθῃ αὐτὴ ἡ ὥρα νὰ μὴν ὑποπίπτουν σὲ ἐκβιασμούς. Αὐτὸς ὁ ὁποῖος κερδίζει, ἂν τὸ ἔχη πῆ ἀπὸ πρὶν, δηλαδὴ ἂν ἔχει ἀναγγελεῖ ὅτι «ἐγὼ μὲ συγχωρεῖτε, πέραν αὐτῆς τῆς ὥρας δὲν μπορῶ νὰ παίξω», ἔχει κάθε δι-

καίωμα, ἔστω καὶ ἂν κερδίῃ, νὰ σηκωθῇ καὶ νὰ φύγῃ, Πολλοὶ προσπαθοῦν νὰ δώσουν σ' αὐτὴ τὴν κίνησι τὴν ἔννοια τοῦ τσιγγούνη, τοῦ κακοῦ παίκτη, πού μαζεῦε τὰ χρήματα τῶν ἄλλων καὶ σηκώνεται καὶ φεύγει. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι συμβαίνει συχνὰ ὁ ἴδιος, ὁ ὁποῖος φεύγει τὴν τακτὴ ὥρα ὅταν κερδίζει, νὰ ζητῇ μετ' ἐπιμονῆς παράτασι ὅταν χάνει. Ἐκεῖ χρειάζεται ἕνας ρυθμιστής, ὁ ὁποῖος νὰ εἶναι περίπου στὰ χρήματά του καὶ νὰ τακτοποιῇ τὸ θέμα. Ἐὰν ὅλοι θέλουν παράτασι, δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ μὴν ἐξακολουθήσῃ τὸ παιγνίδι. Ἀλλὰ, ἔστω καὶ ἂν ἕνας δὲν θέλει, δὲν πρέπει νὰ πιέζεται. Τὸ «καθῆστε, μᾶς χαλάτε τὸ παιγνίδι» ἢ «ἂν φύγετε θὰ πρέπει νὰ διαλυθοῦμε», ἀνήκει σὲ λέσχες καὶ ὄχι σὲ σπίτια καθὼς πρέπει. Πολὺ συχνὰ ἀκούει κανεὶς ὅτι «ἐπῆγα στοὺς τάδε καὶ ἔπαιξα χαρτιά ἕως τίς πέντε τὸ πρωῒ, ἤθελα νὰ φύγω ἀπὸ τίς δυὸ, ἀλλὰ ἐπειδὴ κέρδιζα, πού νὰ μὲ ἀφήσουν. Χρειάστηκε νὰ τὰ δώσω πίσω ὅλα καὶ τότε μόνον μὲ ἀφῆσαν νὰ φύγω». Αὐτὸ σημαίνει ἀπλούστατα ὅτι αὐτὸ τὸ σπίτι, πού ἐμφανίζεται σάν σαλόνι, εἶναι μεταμφιεσμένο χαρτοπαίγνιο.

Γενικὰ μὲ ἀγνώστους καλὸ εἶναι νὰ ἀποφεύγῃ κανεὶς τὰ χαρτιά καὶ μάλιστα ὅταν παίζονται μεγάλᾳ ποσά. Ἀκόμη καὶ ἂν εἶναι συνηθισμένος νὰ παίζη μεγάλα ποσά, εἶναι καὶ πῶς σωστὸ καὶ πῶς ὠραῖο νὰ παίζη μὲ γνωστούς του.

Καὶ τώρα ἂς ὑποθέσωμε ὅτι σὰς ἔχουν καλέσει σὲ ἕνα σπίτι καὶ ἡ οἰκοδέσποινα, ἀφοῦ σὰς ἔκαμε τὴν ἐρώτησι «Παίξετε;» καὶ τῆς ἀπαντήσατε «εὐχαρίστως», σὰς συνοδεύει σὲ ἕνα τραπέζακι ὅπου βρίσκετε ἄλλους τρεῖς ἢ τέσσαρες συμπαίκτας μὲ

τούς όποιους πρόκειται νά προχωρήσετε σέ πινάκλ, κουνκάν, μπρίτζ ή ό,τι άλλο έχετε συμφωνήσει. Τό σωστό είναι πρίν καθίσετε και άρχίσετε νά παίζετε, μέ απλότητα και χωρίς καμμιά ντροπή, όχι μόνο νά ρωτήσετε πόσο παίζουν οι άλλοι, αλλά και νά καταλάβετε τί ακριβώς αντιπροσωπεύει αυτό τό ποσό. Τό λέω αυτό γιατί συχνότατα γίνονται παρεξηγήσεις και μιá κυρία, ή όποία είναι συνηθισμένη νά παίξει ένα πολύ περιωρισμένο παιχνίδι, θρίσκειται νά παίξει τό δεκαπλό, γιατί αυτό τό όποιο δνομάζει αυτή τών πενήντα είναι γιά τούς παίκτες μέ τούς όποιους θρίσκειται, τών πέντε. Δέν πρέπει μόνον νά ρωτήση, αλλά και νά ζητήσει νά μάθη πόσα χρήματα αντιπροσωπεύει μιá παρτίδα τών «δέκα» και άν αντιληφθή ότι τό παιχνίδι πού παίζεται είναι πολύ μεγαλύτερο από αυτό τό όποιο έχει συνηθίσει, χωρίς κανένα αίσθημα κατωτερότητας νά άρνηθή νά συμμετάσχη, έκτός εάν οι άλλοι δεχθούν νά πάρουν, όπως λένε, τήν διαφορά.

Φυσικά άν πρόκειται νά παίξετε χαρτιά σέ ξένο σπίτι, πρέπει άπαραιτήτως νά έχετε χρήματα έπάνω σας και νά πληρώσετε άμέσως. Μπορεί τό θερεσέ και τό «θά σου τά στείλω αύριο» νά χωρή μέσα στήν φιλική παρέα, αλλά μέ ξένους είναι τελείως άπαράδεκτο. Τώρα φυσικά άν τυχόν μιá έξαιρετική άτυχία κάνει ένα παίκτη νά χάση ένα τελειώς δυσανάλογο ποσό, τότε μπορεί νά καταβάλη μέρος του ποσού αυτού και νά φροντίση νά στείλ η όσο τό δυνατόν γρηγορώτερα τό υπόλοιπο. Έπιμένω στό ότι, άν τό ποσό είναι μεγαλύτερο από αυτό τό όποιο έχει, δέν πρέπει νά πη «καλά, έφ' όσον δέν τά έχω όλα τά χρήμα-

τα, θά τά στείλω όλα αύριο στον κύριο τάδε». Δίνει πολύ καλύτερη έντύπωση άν δώση ένα μέρος δείχνοντας ότι είχε έπάνω του χρήματα και ότι μόνον τό υπερβολικό ποσό τόν κάνει νά μη μπορή νά αντιμετώπιση τήν άμεση πληρωμή.

Δέν ύπάρχει άμφιβολία, ιδίως όταν παίζει κανείς μέ ξένους, ότι δέν χωρούν νεύρα και γκρίνιες και έκδηλώσεις τύπου «τί τό ήθελα σήμερα τό μπρίτζ και δέν καθόμουν στ' αυγά μου», πού ακούγονται συχνά. Όταν κάθεται κανείς γύρω από ένα τραπέζι, ύποτίθεται ότι έχει ύπ' όψι του ότι ή θά κερδίση ή θά χάση. Δυστυχώς πολλοί κάθονται μέ τήν πεποίθηση ότι είναι υποχρέωσης τής μοίρας νά τούς κάμη νά κερδίσουν και ότι τό αντίθετο άποτελεί υπερτάτη άδικία.

Φυσικά οι παρατηρήσεις στον παρτεναίρ δέν άποτελούν μόνον κακούς τρόπους, αλλά και έπιδειξιν άνοησίας, γιατί άν ό άπεναντί σας παίξει άσχημα, δέν πρόκειται μέ τή δική σας παρατήρησι νά μεταμορφωθή ξαφνικά σέ καλόν παίκτη. Τουναντίον, μπορεί νά εκνευρισθή και νά χειροτερέψη άκόμη και συνεπώς σας συμφέρει νά συγκρατήτε τήν άγανάκτησί σας.

☆

Γιά νά είναι κάπως ευχάριστα τά κοσμικά χαρτιά πρέπει ή οικoδόεποινα, ή όποία τά οργανώνει, νά έχη ώρισμένα πράγματα ύπ' όψι της. Θά φροντίση νά προσφέρη καθαρά χαρτιά. Η λιγδερή τράπουλα δέν είναι άνεκτή και δέν χρησιμεύει σέ τίποτα νά φορη ταφτάδες ή κυρία του σπιτιού και νά προσφέρη πλήθος μεζέδες και άφθονα κρασιά και νά σας θάλ η νά παίξετε μέ τράπουλα καφεinelou. Αυτό είναι δει-

γμα κακής άνατροφής και άγνοιας του κόσμου. Κάθε τραπέζι πρέπει νά έχη δυό καθαρές, καλομετρημένες τράπουλες, τις όποιες ή οικoδόεποινα θά έχη προετοιμάσει από νωρίς και δέν θά τις ψάχνη άπεγνωσμένα σέ ντουλάπες και ντουλαπάκια τήν ώρα τής συγκεντρώσεως. Έπίσης πρέπει νά έχη φροντίσει τό τραπέζι νά είναι τοποθετημένο σέ κάποια ήσυχη γωνιά, νά έχη φως και νά περιοσιχίζεται από άφθονα τασσάκια τοποθετημένα σέ μικρά τραπεζάκια, τασσάκια τά όποια πρό παντός νά αδειάζονται κατά τακτικά διαστήματα.

Σέ κείνους πού παίζουν τό καλύτερο είναι ίσως νά δώση κανείς ένα ποτό και νά τούς παρακαλέση νά πηγαίνουν μόνι τους στον μπουφέ νά σερβίρωνται όταν θέλουν νά φάνε κάτι. Βεβαίως άν ύπάρχη άφθονη ύπηρεσία μέσα στο σπίτι μπορεί μιá καμαριέρα νά τούς πηγαίνη τούς μεζέδες, φροντίζοντας συγχρόνως νά τούς έχη πρόχειρα πετσετάκια. Πέραν αυτού δέν χρειάζεται τίποτε άλλο, παρά ήσυχία.

Τά φιλικά χαρτιά:

Περίπου όσα είπαμε πιό πάνω ισχύουν, μέ κάποια ελαστικότητα, και γιά τά φιλικά χαρτιά. Έκεί συνήθως τό μέγα πρόβλημα είναι τής πληρωμής τών ανθρώπων πού παίζουν ίσως περισσότερο ακριβό παιχνίδι άπ' ό,τι άντέχουν τά οικονομικά τους. 'Αλλ' αυτό ξεπερνά τά πλαίσια τών καλών τρόπων, όπως και τό ότι στα χαρτιά τά όποια παίζονται μέ χρήματα δέν χωρούν οι δήθεν ζαβολίες, τά ψευτοκυττάγματα τών χαρτιών, τά άστεία. Όσο μικρά κι' άν είναι τά χαρτιά και όσο άθωα κι' άν είναι τά άστεία, πάντα κάποιοι ένοχλούν και πάντα δημιουργούν, στους φιλόποτους, ύπόνοιες. Τά χαρτιά είναι παιχνίδι μεγάλων πού πρέπει νά παίζεται μέ τούς κανόνες του. Όσοι τά άποφεύγουν είναι άσφαλώς πιό ήρεμοι και πιό άπηλλαγμένοι από μικροκαυγάδες και φιλικούς τσακωμούς, αλλ' αυτό δέν σημαίνει ότι αυτοί πού παίζουν δέν μπορούν νά κρατήσουν τό παιχνίδι μέσα σέ όρια άπολύτου εύπρεπείας πού νά του δίνη ένα χαρακτήρα ξεκούραστης ψυγαχωγίας.

Μιά φορά ό Μπέρναρντ Σώ πήρε μιá πρόσκλησι από τήν Λαίδη Ράντολφ Τσώρτσιλ νά φάη στο σπίτι της.

—Βεβαίως όχι, ήταν ή άπάντησι. Δέν βλέπω κανένα λόγο νά άπαρηθώ τις καλές μου συνήθειες.

Και ή άπάντησι τής Λαίδης:

—Οί συνήθειές σας μου είναι άγνωστες. Έλπίζω πάντως νά μην είναι τόσο κακές, όσο και οι τρόποι σας!

Α. Μ.

Γράμματα

τῶν ἀναγνωστῶν μας

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

Κ. Νικολόπουλο, Ἀθήνας: Ἡ μετάφρασις τῆς βιογραφίας τοῦ Ροντέν τοῦ Ράινερ Μαρία Ρίλκε εἶναι τῆς κυρίας Εὐῆς Μελά.

Κ. Μπατσάκη, Π. Φάληρο: Εἶναι φανερό πῶς ἡ δευτέρα δημοσίευσίς ἔγινε κατὰ λάθος — δυσκολώτατο σημειώ-
τεον στὴ λινοτυπία — καὶ φυσικὰ μὴ-
κε ἡ λανθασμένη ὑπογραφή. Ὅσο γιὰ
τὸ ἄλλο, καὶ τὸ Διαπλασσοπούλο, ἀπὸ
κάποιο ξένο περιοδικὸ θὰ τὸ εἶχε
πάρει.

Σπύρο Ἀδαμίδου, Ρίο - Βραζιλία:
Ἡ προθυμία σας εἶναι συγκινητική,
ἀλλὰ τί νὰ πῇ κανεὶς γιὰ κάτι ποῦ
δὲν διάβαζε; Οὔτε ναι, οὔτε ὄχι.

Εὐχαριστοῦμε γιὰ τὴν συνεργασία
ποῦ μας ἔστειλαν τοὺς ἀναγνώστες
μας: Γεώργιον Παξινόν, Ἰθάκη. Βα-
σίλειον Κεραμίδαν, Ἄργος. Σπύρον
Ἀνδριτσάκον, Λεβάχεια. Τάσον Ζευ-
γώλην, Ἐνταῦθα. Μιχ. Παναγιωτόπου-
λον, Θεσ/νίκη. Ι. Γ. Κεσίσογλου, Π.
Φάληρο. Γεώργιον Πατρικαράκον, Κόρ-
θιον. Μ. Κωνσταντίνου, Πειραιά. Φ.
Δ. Κάρναδον, Ἐνταῦθα. Γεώργιον Ρι-
ζόπουλον, Ἐνταῦθα. Δημήτριον Πετσι-
τίδην, Σπάρτη. Ἀντώνιον Λαμπρινί-
δην, Καλάμας. Ι. Σπανογιάννην, Γ.
Μαρινάκη. Ἡράκλειον. Πόπην Βλα-
δισάνου, Ἐνταῦθα. Λωρέττα Σαρρή,
Ἐνταῦθα. Ἀννὰ Παπαδάκη, Ἐνταῦθα.

ΖΗΤΩ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

...μὲ νέους καὶ νέες γιὰ λογοτεχνία,
ποίησι καὶ ἱστορία.

Εὐάγγελος Ρόζος
Ὁκεανίδων 16 (Νέα Σμύρνη)
Ἀθήναι

...μὲ Ἕλληνες καὶ Ἑλληνίδες τῆς
Ἀμερικῆς ἢ τῆς Ἀφρικῆς.
Βίκτωρ Παπαδιονυσίου
Παναγαϊκοῦ 35 — Πάτραι

...γιὰ σύγχρονα θέματα στὴν ἑλλη-
νική ἢ ἀγγλική.

Σπύρος Σύλλας
4ος Λόχος Κ.Ε.Μ.
Σ.Τ.Γ. 909

...μὲ Ἕλληνες καὶ Ἑλληνίδες γιὰ
λογοτεχνία καὶ φιλοτελισμὸ στὴν ἀγ-
γλική, γαλλική, ἰσπανική, ἰταλική,
γερμανική, ἑλληνική καὶ ἀραβική
γλώσσα.

Don Migouel Saravoz
16 Mahmand Chaneu Str.
Mafareta, Alexandria — Egypt

...στὴ γαλλική ἢ ἀγγλική γιὰ ἀν-
ταλλαγή ἱεραιματοσημίων καὶ κόπ-
ποστάλ.

Johannes Scheicher
Siegen Westfalen
An der Alche 35 Deutschland

...μὲ νέους καὶ νέες.
Στρατιώτης Μπακοπούλου Ἰωάννης
617 Τ.Π. 3ος Λόχος
Σ.Τ.Γ. 920B

...γιὰ διάφορα θέματα.
Διαδ/στῆς Θεόδωρος Τζιώρκας
617 Τ.Π. Λόχος Δ/σεως
Σ.Τ.Γ. 920B

Ἐθελ. Λογίας Κων/νος Καρακώστας
Κ.Ε.Ν. ΚΟΡΙΝΘΟΥ — ΠΤΕΡΥΞ
Σ.Τ.Γ. 909

Υ.Ε.Α.Μ. Λαζάρου Χρήστος
Σχολὴ Μηχανικοῦ — Σ.Τ.Γ. 909

...στὴν ἑλληνική, ἰταλική καὶ ἐσπε-
ραντική.

Λεωνίδας Σούλης
Βαθὺ — Ἰθάκης

...μὲ νέες τῆς Ἑλλάδος ποῦ ἀγα-
πούν τὴ θάλασσα.

Καλαμάκης Δημήτριος
Ὀλύμπου 64 — Πειραιεύς

...γιὰ τὴν ποίησι καὶ τὸν κινηματο-
γράφο.

Μίμης Γαρούφαλος
Εὐπόλιδος 14 — Ἀθήναι

...γιὰ ποίησι καὶ λογοτεχνία.
Λοχίας Μιχαλόπουλος Λεων.
Στρατ. Παρλιανὸς Ἀπόστολος
Ο.Α. - Σ.Ε.Σ.Α. — Σ.Τ.Γ. 905

ΛΥΣΕΙΣ

«ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟ» ἀπὸ σελίδα 9

ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΣ:

1) ΧΑΡΤΟΠΟΛΕΜΟΣ. 2) Ε-
ΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ. 3) ΙΛ. — ΡΟΜΙ.
— ΡΕ. 4) ΡΕΑΝ. — ΠΑΤ. 5) Ο-
ΠΛΟΠΟΥΛΥΒΟΛΑ. 6) ΜΤ. — ΣΕ-
ΛΑΧΙΑ. 7) ΑΗΡ. — ΑΛΛΗΣ.
ΑΗ. 8) Ν.Μ. (Νίμη). — ΑΝΟΗ-
ΣΙΕΣ. 9) ΤΑΣΙ. — ΤΙ. — ΑΜΙΑ.
10) ΗΤΟΝ. — ΗΜ. (Ἰταμοί). —
ΕΑΝ. 11) ΣΩΛΗΝΩΣΕΙΣ. 12) ΝΟ-
ΣΩΝ. — ΤΣΑΠΑ.

ΚΑΘΕΤΩΣ:

1) ΧΕΙΡΟΜΑΝΤΗΣ. 2) ΑΒΛΕ-
ΠΤΗΜΑΤΩΝ. 3) ΡΔ'. — ΑΛ. —
ΣΟΛΟ. 4) ΤΟΡΝΟΣ. — ΑΙΝΗΣ.
5) ΟΜΟ. — ΠΕΑΝ. — ΝΩ. 6) ΠΑ-
ΜΠΟΛΛΟΙ. — ΩΝ. 7) Ο «ΔΙΑΛΛΑ-
ΛΗΤΗΣ». 8) ΛΙ. — ΤΥΧΕΣ. —
ΜΕΤ'. 9) ΕΑΝ. — ΒΙΣΙΑ. — ΙΣ.
10) ΜΙ. — ΠΟΑ. — ΕΜΕΣΑ. 11)
ΟΑΡ. — ΑΣΙΑ. 12) ΕΚΑΛΗ. —
ΑΝΝΑ.

«ΣΚΑΚΙ» ἀπὸ σελίδα 124

Ἀρ. 286. 1) Πα8Χ168+Ι, ΡΧΠ 2)
Β02Χ165+Ι ζ6ΧΒ 3) Πζ1—ζ8+ με ἀ-
ναπόφευκτον μάτ!

Ἀρ. 287. 1) Β04—0611 καὶ τὰ Μαῦ-
ρα ἀναγκάζονται νὰ ἐγκαταλείψουν. Ἐ-
ὰν Πα8—η8, τότε ΒΧ07+ καὶ ΠΧη8+
μάτ.

Ἀρ. 288. 1) Β05Χ07+11 ΡΧΒ 2)
Ιε4ΧΑζ6+ Ρ06 (ἀναγκαστικῶς) 3)
Ιε5—η4+, Ρη5 4) 02—04+Ι Ρζ4 5)
η2—η3+, Ρζ3 6) Αδ3—ε4+ καὶ μάτ!

Ἀρ. 289. 1) Πε5—ε311 Ἐξαναγκα-
σμός κινήσεως ποῦ ἐπιτρέπει καὶ ἓνα
σάχ τῶν Μαύρων!

Ἀρ. 290. 1) Ιζ4—η6! Ἀπειλὴ 2)
Βδ6ΧΑγ6+ μάτ.

Ἀρ. 291. 1) Β62—α1! Ἀπειλὴ. 2)
Βα1—ε1+ μάτ.

«ΠΟΙΟΣ ΘΑ ΒΡΗ ΤΑ ΠΕΡΙΣΣΟ-
ΤΕΡΑ» ἀπὸ σελίδα 78

1) ΤΡΙΩΡΟΦΟΣ = 43. 2) ΤΡΙ-
ΨΗΦΙΟΣ = 42. 3) ΤΡΩΚΤΙΚΟΣ
= 33 (ΤΥΠΩΤΙΚΟΣ = 331) 4)
ΣΚΥΘΡΩΠΟΣ = 40. 5) ΣΤΑΥ-
ΡΩΤΗΣ = 40. 6) ΣΦΡΙΓΗΛΟΣ =
38. Σύνολον = 236!

«ΤΙ ΕΝΝΟΕΙΤΕ ΟΤΑΝ ΛΕΤΕ» ἀπὸ
σελίδα 96

1) ΑΛΚΗ: Β. Σωματική δύναμι καὶ
ἐπειτα ψυχική τόλμη. Ἡ ἀλκή
τοῦ ἔθνους, τὰ νιάτα ποῦ ἀπο-
τελοῦν τὴ δύναμι καὶ τὴν προστασία
τοῦ ἔθνους.

2) ΑΦΑΤΟΣ: Α. Ποῦ δὲν μπορεῖς νὰ
τὸν ἐκφράσης, νὰ τὸν πῆς, πολὺ μεγά-
λος: ἀφατος θλίψις (ἀπὸ τὸ
στερητικὸ α καὶ τὸ ρῆμα φημι =
λέγω).

3) ΒΟΛΙΔΟΣΚΟΠΩ: Β. Ἐξετάζω
κάτι, κάποιον κυρίως μὲ πλάνιες, ἐμ-
μεσες ἐρωτήσεις, γιὰ νὰ ἐξιχνιάσω τὴς
σκέψεις ἢ τοὺς σκοποὺς του. Ἐβόλι-
δοσκοπήσε τὴν κατάστασι,
τοὺς σκοποὺς τῆς κυβερ-
νήσεως. (Ἡ λέξι συνθετὴ ἀπὸ τὴ
βολίδα = σκοινάκιον) μὲ τὴν ὁποία
βυθομετροῦν τὴ θάλασσα καὶ τὸ ρῆμα
σκοπῶ = ἐξετάζω).

4) ΕΝΣΤΕΡΝΙΖΟΜΑΙ: Β. Παραδέ-
χομαι, ἀσπάζομαι μὴν ἰδέα. Ἐνε-
στερνίσθη τὸ φιλελεύθε-
ρο πνεῦμα τῆς ἐποχῆς
του. (Ἡ λέξι συνθετὴ ἀπὸ τὴν πρό-
θεσι ἐν καὶ στερνν = στήθος).

5) ΚΙΛΛΙΒΑΣ: Γ. Ἡ συσκευή ποῦ
ὑποβάσκει τὸ σωλῆνα τοῦ πυροβόλου
κατὰ τὴ βολή καὶ τὴ μεταφορὰ του.
Συνήθως χρησιμοποιοῦται καὶ γιὰ τὴν
τιμητική μεταφορὰ τοῦ φερέτρου με-
γάλων ἀνδρῶν. Τὸ φέρετρον
ἐφέρετο ἐπὶ κίλλιβάντος
πυροβόλου.

6) ΚΟΙΤΙΣ: Γ. Κρεβάτάκι, κού-
νια μικροῦ παιδιοῦ. Μεταφ. τόπος κα-
ταγωγῆς, προελεύσεως ἐνός λαοῦ, θε-
σμοῦ κλπ. Ἡ Παλαιστίνη ὑ-
πῆρξε ἡ κοιτίς τοῦ Χρι-
στιανισμοῦ

7) ΛΥΝΤΕΑΡΩ: Α. Φονεῦω ἐγκλη-
ματίαν ἀδίκαστο. Λέγεται γιὰ τὸ πλῆ-
θος ποῦ πάνω στὴν ὄργη του θανατάνει
τὸν ὑποτιθέμενο ἐνοχο, ἀρπάζοντάς τον
ἀπὸ τὰ χέρια τῆς ἀστυνομίας. Τὸ ρῆμα
προήλθεν ἀπὸ κάποιον γαιοκτήμονα τῆς
Βιργινίας, Λύντες ὀνόματι (ποῦ ἐξῆσε
τὸ ΙΣΤ' ἢ ΙΖ' αἰῶνα), ποῦ τιμωροῦσε
τοὺς μῆταυς δούλους του χωρὶς νὰ
καταφεύγει στὰ δικαστήρια. Ἀπὸ τότε
ἐφαρμόζονταν γιὰ τοὺς μαύρους κυρί-

ως της 'Αμερικής ή αυτοδικία κατά το νόμο του Λύντς.

8) ΜΕΤΑΙΧΜΙΟΝ: Α. Τό μεταξύ δύο στρατοπέδων διάστημα, τὸ μέσον. Εύρίσκεται εἰς τὸ μεταίχμιον φθορὰς καὶ ἀφθαρσίας.

9) ΠΑΡΑΙΣΘΗΣΙΣ: Γ. Ψεύτικο αἶσθημα προερχόμενο ἀπὸ τῆ διαταραχῇ κάποιας αἰσθήσεως. Γενικώτερα, ἀνωμαλία τῆς γενικῆς αἰσθητικότητος ποὺ προκαλεῖ μὴ φυσιολογικὴς ἢ σφαλερὲς ἀντιλήψεις.

10) ΠΑΤΑΓΟΣ: Β. Δυνατὸς κρότος ποὺ προξενεῖται ἀπὸ τὴ σύγκρουσι στερεῶν σκληρῶν σωμάτων. Μεταφ., μεγάλος θόρυβος ποὺ προκαλεῖται ἀπὸ ἐνδιαφέρον γεγονός. "Εγίνε μέγας πᾶταγος γύρω ἀπὸ τὴ δη-

μοσίευσί τοῦ κειμένου τῆς συζητήκης.

11) ΠΟΛΥΦΕΡΝΟΣ: Α. Γιά νύφη ποὺ ἔχει μεγάλη φερνὴν=προῖκα.

12) ΧΑΛΚΕΝΤΕΡΟΣ: Β. Πολὺ ἀνθεκτικός, κυρίως σὲ συγγραφικὴ ἐργασία, παρὰ τὴν ἀσθενικὴ πολλὰς φορὲς κρᾶσι τοῦ. "Ο χαλκέντερος "Ωριγένης.

ΑΡΑΒΙΚΑ ΑΙΝΙΓΜΑΤΑ ἀπὸ σελίδα 100.

Τὰ μάτια

"Η φλόγα τῆς λάμπας.

Τὰ μυρμήγκια.

«ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΑ ΝΕΑ»

15θήμερος ναυτικὴ ἔφημερὶς

Γραφεῖα: Εὐριπίδου 4. Τηλ. 21.923

'Ανταποκριταί: Λονδῖνον, Ν. 'Υόρκη, 'Αμβέρσα, Ρότερνταμ.

'Αντικειμενικὴ παρακολούθησις τῶν ἑλληνικῶν ναυτιλιακῶν καὶ ναυτεργατικῶν ζητημάτων.—

«ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΑ ΝΕΑ»

'Ανεξάρτητος Ναυτικὴ 'Εφημερὶς

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

ΖΑΧΑΡΩΔΩΝ ΠΡΟ-ΙΟΝΤΩΝ

"ΓΩΓΟΣ"

ΑΘΗΝΑΙ

ΟΙΚΟΣ ΙΔΡΥΘΕΙΣ ΤΟ 1881

ΓΡΑΦΕΙΑ — ΠΡΑΤΗΡΙΑ :

ΟΔΟΣ ΚΑΛΑΜΙΩΤΟΥ 12

ΤΗΛΕΦΩΝΟΝ: 24.965

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ — ΑΠΟΘΗΚΗ :

ΟΔΟΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ 248

ΤΗΛΕΦ. 96.585 καὶ 968.844

**ΚΟΥΦΕΤΑ, ΜΠΟΜΠΟΝΙΕΡΑΙ ΩΣ ΚΑΙ ΑΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΙΔΗ
ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΙΚΗΣ**

Τύποις: 'Ελληνικῆς 'Εκδοτικῆς 'Εταιρείας, Α.Ε., Παπαδιαμαντοπούλου 44, 'Αθήναι
'Εκμετάλλευσις 'Αλεξάνδρου Φιλοπούλου